

BIBLIOTEKA
POZN. TOW. PRZYJACIOŁ NAUK

30170

A. H. L. e.

935

30770

E. XII, 472

40

REGVŁA SWIĘTEGO OYCA BENEDICTA.

Z Łacińskiego przetłumaczona, y z Reformacya
Porządkow, Chelmińskiego, Toruńskiego, Zarno-
wieckiego, Nieświeskiego, y inszych wszytkich
w Krolestwie Polskim teyz Reformacyey y Regu-
ły S. Benediktá, ktore teraz są y nápotym
ziednoczone będą, Klasztorow Pá-
nieńskich.

*Władza Stolicy Apostolskiej, przez Iásnie Wielmo-
żnego Oycá, X. WAWRZYŃCA GĘBICKIEGO,
z łáski Bożey Biskupa Chelmińskiego, Pomezánicy
Administratorá, 83c. Roku Pán. 1605.
potwierdzona.*

*Ná końcu położone krotko zebrane Łásti y Od-
pusty przez uczestnictwo tymże Zakonnicom od S. pámięci
CLEMENSÁ PP. VIII. dárowáne wiecznie.*

*Wyklad słow Páńskich oświeca/ y dáie wyrozumienie máłus
głim. Psal. 118. 130.*

**W L V B L I N I E, W Drukárniy Pánstwy
Konrada/ Roku Pánstkiego/ 1635.**

RECEIVED
OFFICE OF THE
DIRECTOR

30 170 T

S. GREGORIUS ROMANVS PP.

Huius nominis primus, de approbatione Regulæ
SS. Patris Benedicti, ex Priuilegio Monasterio
Sublancefi concessio.

EGO Gregorius Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Præ-
sul, scripsi vitam Beati Benedicti, & legi Regulam, quam ipse San-
ctus manu propria scripsit. Laudaui eam; & confirmaui in Sancta Syno-
do, & per diuersas partes Italiæ, & vbiunque Latinæ Literæ legerentur,
præcepi, vt diligentissimè obseruarent, quicunque ad conuersionis gratiam
accessuri essent, vsque in finem mundi. Et confirmo duodecim Monasteria,
quæ ipse sanctus construxit.

GREGORIUS Papa XIII.

In Breui dato die XIII. Aprilis, 1578.

NOS Constitutiones, Ordinationes, & Statuta quæcunque seu
aliàs quomodo libet edita, innouata, emendata, addita, immutata,
& reformata, cum omnibus quibuscumque inde & pro tempore secu-
tis. Apostolica autoritate, tenore præsentium, & certa scientia confir-
mamus, & approbamus, illisque perpetuæ & inuiolabilis firmitatis robur
adilectimus, suppletentes omnes & singulos iuris & facti, ac omnium solen-
nitatum, quantumuis etiam substantialium defectus, qui in eisdem quo-
modo libet interuenerunt, illaque valida & efficacia fore ac esse, & tuos
plenarios effectus sortiri debere: necnon omnes & singulos, quos con-
cernunt ad illorum obseruationem, perpetuò teneri decernimus. Non ob-
stantibus quibuscumque Apostolicis Constitutionibus & Ordinationibus: nec-
non Ordinis & Congregationis Cassinensis, aliàs Sanctæ Iustitiæ, Statutis,
vsibus, naturis, & consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione Apo-

Litteræ

stolica, vel quavis firmitate alia roboratis, Privilegiis quoque, indultis, ac litteris Apostolicis: etiam prædecessorum nostrorum huiusmodi, in contrarium quomodolibet, sub quibusvis verborum formis, etiam iteratis vicibus concessis, approbatis & innouatis. Quibus omnibus & singulis, illorum tenores pro plenè & sufficienter expressis habentes latissimè derogamus, & cæteris contrariis quibuscunque. Datum Romæ, apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, Die XIII. Aprilis, M.D.LXXVIII. Pontificatus nostri Anno VII.

Cæsar Glorietius.

Litteræ Exequutoriales Mandati Sedis Apostolicæ, supra approbationem Reformationis Monialium, Monasterij Culmensis, Torunien. Zarnouieciens. Nesuezien. & alia eiusdem instituti in Regno Poloniæ Monasteria Regulæ S. Benedicti. Ex originali autentico in suo tenore de verbo ad verbum posita.

CLAVDIVS RANGONVS, Comes, Dei & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Regii, & Princeps, necnon SS. in Christo Patris & Domini nostri, D. PAVLI, Diuina prouidentia Papæ V. eiusque Sanctæ Sedis ad Serenissimum Sigismundum Tertium, Poloniæ & Sueciæ Regem, totumque Poloniæ Regnum ac Magnum Lituanicæ Ducatum, Prouincias, Terras, Dominia, & loca quæcunque illi subiecta, cum facultatibus Legati de Latere Nuntius.

Vniuersis & singulis Illustriss. & Reuerend. Dominis, Archiepiscopis, & Episcopis, necnon Lociordinariis quibusvis in Regno Polonia, Prouinciisq, Terris, Dominiis, & locis ei subiectis existentibus, Salutem in Domino.

No.

Exequutoriales.

Noveritis, quòd alias pro parte Reuerendæ & Religiosæ Virginis, Magdalenz à Mortang, Abbatisæ Monasterii & Ordinis Sancti Benedicti, Ciuitatis Culmenfis, fuerint nobis exhibitæ litteræ, felicis recordationis Clementis Papæ VIII. ad ipsam Abbatisam & Conuentum scriptæ, huiusmodi intus de verbo ad verbum sub tenore.

CLEMENS PP. VIII.

DILECTÆ in Christo filiz, salutem & Apostolicam benedictionem. Vestro nomine nobis nuper expositum fuit: quòd in Regno Poloniz ab Anno vsque Millesimo, Ducentesimo, Sexagesimo Quinto, primum Monasterium sub Regula sancti Benedicti in Prussia Diocesis Culmenfis erectum fuit. Necnon de Anno, Millesimo, Quadringentesimo Quintodecimo. in eadem Diocesi aliud Monasterium ex prædicto Culmen. a quo primariè regulam viuendi suscepit, in oppido Toruniz productum exiit. Verùm subsequētis bellis & sæpissimè, in ea prouincia grassante peste, & nouissimè subortis hæresibus, ambo hæc Monasteria, suis possessionibus ita spoliata, & eo redacta fuerint, vt anno Millesimo, Quingentesimo, Octuagesimo Septimo, in Monasterio Culmen. vna tantum Virgo dicti Ordinis Sancti Benedicti remanserit: Torunense verò Monasterium mortuis omnibus Monialibus, ab Hæreticis planè deuastatum fuerit: omnia priuilegia sublata, & omnia bona in Hæreticorum potestatem redacta existerint. Hoc in deplorando statu cum reperirentur dicta Monasteria: Tu filia Magdalena de nobili genere nata, inuito parente ac speretis nuptiis & sponso iam tibi præparato, ad Culmen, Monasterium desolatum confugisti, & in eo cum aliis nonnullis Virginibus, quas tecum duxeras, sub Regula Sancti Benedicti, ad perpetua obsequia Deo bonorum omnium auctori, mancipari voluisti. Venerabilis verò Fr. Episcopus Culmen. Lociordinarius, tam sancto tuo desiderio motus, te cum aliis duodecim Virginibus Deo consecrauit, teque Abbatisam creauit. Deinde adeo creuit istud Monasterium Culmenfe, quod de anno Millesimo quingentesimo octuagesimo octauo, ex Auctoritate dicti Lociordinarii, tu viginti octo Puellas Religiosas, ex co-

dem Monasterio ad Monasterium Torunensē, ereptis prius de manibus Hæreticorum summa cum difficultate possessionibus, misisti, ubi nunc benediciente Domino quadraginta numerum excedunt. Porro ex Apostolicæ Sedis autoritate, ad instantiam venerabilis Fratris Episcopi Vladislaueni. Anno Domini. Millesimo quingentesimo nonagesimo, Viginti tres Moniales consecratæ, ad Monasterium Zarnouieciensē deducuntur, ubi modo triginta tres Moniales numerantur. In Lituaniam quoque ex eadem Sedis autoritate, supplicante Dilecto filio, Nobili Viro Nicolao Duce Olicensi, decem Moniales Professæ pro noui Monasterii in oppido Nieswieziensē, erecti institutione, missæ fuerunt, & alia plura eiusdem Ordinis Monasteria, tanquam à primario fonte emanarunt. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, vos pro vestra in Deum pietate, & religionis zelo, cupiatis, tam vestrum Monasterium, quàm alia, quæcunque ex illo in prædicto Polonia Regno emanarunt, & deinceps erigantur, sub vna & eadem Regulæ obseruantia, sub Locorum Ordinariorum cura & regimine perpetuò gubernari. Nos primum hoc vestrum desiderium summopere in Domino commendantes, vosque & aliorum singulorum Monasteriorum prædictorum Abbatissas & Conuentus Specialibus fauoribus, & grâtiis prosequi volentes, ac vestrum & earum singulas, à quibusuis Excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, à lure vel ab homine, quauis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatæ existitis, ad effectum præsentium duntaxat consequendum, harum serie abfoluentes, & abfolutas fore censentes, supplicationibus vestro nomine per dilectum filium Ioannem Kraiewski, Concionatorem vestri Monasterii, super hoc humiliter porrectis, inclinatis, vestrum Culmenſe ac Torunenſe, Zarnouieciensē, Nieswieziensē, & alia, quæcunq; Ordinis Sancti Benedicti Monasteria, vbiliber in Regno Polonia instituta, & pro tempore instituenda, curæ, gubernationi, & regimini tam in Spiritualibus, quàm in temporalibus Ordinariorum Locorum, in quorum Diocesiis, respectiue constituta sunt, autoritate Apostolica, tenore præsentium perpetuò subiicimus. & supponimus, ita vt ab aliorum quorumcunq; etiam eiusdem Ordinis Sancti Benedicti Religiosorum superioritate & obedientia perpetuò libera & exempta sint, & esse censeantur. Mandantes in virtute Sanctæ obedientiæ, tam vobis, quàm singulorum Monasteriorum prædictorum Abbatissis & Conuentibus, vt ipsos Locorum Ordinarios in vestros su-

Exequutoriales.

periores recognoscatis, eisque obedientiam & reuerentiam debitas, & deuotas promptè exhibeatis. Vt autem omnia Monasteria supra scripta sub vna & eadem Regulari obseruantia vt par est, perpetuò degant, volumus & ordinamus, vt institutum Reformationis vestri Monasterii per Dilectum filium nostrum & Apostolicæ Sedis in Regno Poloniæ Nuncium, seu ab eo subdelegandum, adhibitis etiam piis & religiosis viris, diligenter examinandum, & quatenus sacris Canonibus, & Concilii Trident. Decretis, ac Regulæ Sancti Benedicti iuxta rationabilem consuetudinem septemtrionalium conforme exiit, per illius diploma approbandum, si & postquam approbatum fuerit, in singulis Monasteriis prædictis recipiatur, & perpetuò obseruetur. Ceterum omnibus & singulis Monasteriis prædictis, quæ institutum eiusmodi vt præfertur Apostolica auctoritate approbatum, acceptauerint, & obserauerint: earumque Abbatissis, Conuentibus, Monialibus, Contieris, famulis, & personis quibuscunque vt omnibus, & singulis gratis, exemptio- nibus, libertatibus, immunitatibus prærogatiuis, priuilegiis, indultis, & Indulgentiis, quibus alia eiusdem Ordinis Sancti Benedicti Monialium Mo- nasteria, etiam sub cura & gubernione Monachorum eiusdem Ordinis existen- tia, de iure, vsu, consuetudine, Priuilegio, aut aliâs quomodolibet vtuntur, fruuntur, & gaudent, ac vti, frui, & gaudere possunt, & poterunt quomodo- libet in futurum sine aliqua prorsus differentia, vti, frui, & gaudere possint, & debeant: auctoritate & tenore prædictis perpetuò concedimus, & indul- gemus. Insuper vniuersis & singulis tam in vestro, quàm in aliis supradic- tis Monasteriis degentibus Virginibus secularibus, educationis vel alia cau- sa & in Spiritualibus exercitiis, seu in Oratorio, seu in Ecclesia ex modo ab earum Magistra præscribendo, se exercentibus, semel in anno, vno die, per dictam Magistram respectiue eligendo, si vere pœnitentes & confessæ, ac Sanctissimæ Eucharistiæ Sacramento refectæ fuerint, pro primo anno ple- nariam omnium peccatorum suorum, indulgentiam & remissionem miseri- corditer in Domino concedimus: pro reliquis verò annis vsque ad annum lubilæi exclusiue, quindecim annos, & totidem quadragenas de iniunctis eis, seu aliâs quomodolibet debitis pœnitentiis in forma Ecclesiæ consueta relaxamus.

Quocirca Dilecto nostro & Apostolicæ Sedis in Regno Poloniæ Nuncio, ac Venerabilibus Fratribus Culmensi, & Vladislauien. Episcopis per præ-

Litteræ

senter committimus & mandamus, quatenus ipsi vel duo, aut vnus eorum
 per se vel alium, seu alios, præsentēs litteras, & in eis contenta quæcunque
 vbi & quando opus fuerit, & quoties pro parte vestra, aut aliquorum ex Mo-
 nasteriorum præfatorum Abbatissarum & Monialium fuerint requisiti, so-
 lenniter publicantes, vobisque eis in præmissis, efficacis defensionis præsi-
 dio assistentes, faciant autoritate nostra, vos & alias prædictas eorundem
 præmissorum effectu pacifice frui, & gaudere, non permittentes vos & illas
 desuper à quoquam quauis autoritate quomodolibet indebitè molestari;
 Contradiçtores quoque per censuras & pœnas Ecclesiasticas, aliaque oppor-
 tuna iuris & facti remedia, appellatione postposita, compescen, innoca-
 to etiam adhuc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Non obstante
 scilicet: recordat: Bonifacii Papæ VIII. Prædecessoris nostri de vna, & in
 Concilio Generali edita de duabus dietis, dummodò ultra tres dietas ali-
 quis auctoritate præsentium, ad iudicium non trahatur, ac nostra de non
 concedendis indulgentiis ad instar, aliisque Apostolicis Constitutionibus,
 ordinationibus, ac dictorum Monasteriorum & ordinum, etiam Iuramento,
 Confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate, alia roboratis, statutis, &
 consuetudinibus, Priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis qui-
 busuis in contrarium præmissorum, sub quibuscunque tenoribus & formis,
 & eum quibusuis clausulis, etiam irritantibus, & aliis decretis quomodoli-
 bet concessis confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus & singulis eo-
 rum tenores præsentibus pro expressis habentes, hac vice duntaxat speciali-
 ter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Datum
 Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die quarta Februarii,
 Milleſimo, sexcentesimo quinto. Pontificatus nostri, Anno Tertio deci-
 mo. M. Vestrius Barbianus.

Ab extra verò. Dilectis in Christo filiabus Magdalenæ à Mortang Ab-
 batissæ, & Conuentui Monasterii Ordinis Sancti Benedicti Ciuitatis Culmen-
 sis. Locus annuli Piscatoris. Post quarum quidem litterarum cum ea qua
 decuit reuerentia exhibitionem & receptionem fuimus nomine præfate Ab-
 batissæ totiusque Conuentus Monasterii Ordinis Sancti Benedicti Ciuitatis
 Culmenſis debita cum instantia requisiti, vt ad dictarum litterarum exequu-
 tionem, iuxta eatum tenorem deueniremus. Nos verò tunc temporis,
 grauissimis, atque publicis negotiis, & multis legitimis causis, quæ nos vn-

dique

Exequutoriales.

dique circumstabant impediti, visitandi onus, nobis à Sancta Sede Apostolica in prædictis litteris impositum, subire ipsi non valentes. Illustriss. Domino Laurentio Gembicki, Episcopo Culmensi, hoc idem onus committendum & subdelegandum nostris litteris duximus. Quarum tenor sequitur à Principio talis.

CLAUDIVS RANGONVS Comes, Dei & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Regii, & Princeps, nec non Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri, Domini Leonis Diuina providentia Papæ XI, Eiusque Sanctæ Sedis, ad Serenissimum Sigismundum Tertium Poloniæ & Sueciæ Regem, totumque Poloniæ Regnum, ac Magnum Lithuaniz Ducatum, Prouincias, Terras, Dominia, & loca quæcunque illi subiecta, cum facultatibus Legati de Latere Nuncius, Dilecto nobis in Christo Illustriss. Domino Laurentio Gembicki, Episcopo Culmensi, Administratori Pomezanien, salutem & sinceram in Domino charitatem. NOVERIS nuper pro parte Reuerendæ & Religiosæ Virginis Magdalenz à Morrang, Abbatissæ totius Conuentus Monasterii Ordinis Sancti Benedicti, Ciuitatis Culmensis, exhibitas seu præsentatas nobis fuisse litteras Breuis Sanctissimi Domini nostri, D. felic. record. Clementis PP. VIII, Romæ sub die quarta Februarii expeditas, & ad ipsas Abbatissam & Moniales dicti Conuentus directas, ipsarumque nomine institum per nos, in earum exequutionem, dictum Monasterium Culmense, & alia eiusdem Ordinis in hoc Regno existentia visitari, ac Regulam illius & illorum institutum examinari, & quatenus opus sit reformari: atque ad illam Regularem obseruantiam, sub qua alij eiusdem Ordinis Sancti Benedicti Religiosi in his partibus septentrionalibus viuunt, reduci, vel hoc onus visitationis alicui ex Ordinariis vicinioribus per nos committi & delegari, & alia fieri, iuxta tenorem, vt patet supra dictarum litterarum. In fine verò eiusmodi erat.

Nos igitur volentes ad dictarum litterarum exequutionem iuxta instantiam, nobis vt dictum est, factam deueniri, cum nos ob locorum distantiam, & diueria varij generis negotia, quibus assidue distrahimur, & tenemur occupati, personaliter non possimus hanc visitationem facere. Tibi hoc onus committendum ac delegandum duximus, vt tenore præsentium committimus & delegamus, atque Tibi præfatum Monasterium & Moniales Culmenses, & alia eiusdem Ordinis in hoc Regno existentia, adseitis etiam & adhi-

bitis, vno ex Partibus Societatis IESU & aliquibus aliis prius & Religiosis viris arbitrio tuo eligendis, visitandi, examinandi, reformandi ad Regulare Obloruantiam S. Benedicti, iuxta rationabilem septentrionalium consuetudinem reducendi, omnisque aliam præmissis, & circa ea necessaria quomodolibet oportuna, iuxta in dictis litteris contenta, facien. geren. exercen. curan. decernen. & exequen. diplomaque vnum vel plura super præmissis faciendi & expediendi, omnem quæ nobis vigore dictarum litterarum Apostolicarum competit facultatem potestatem, & auctoritatem concedimus & imparemur. Non obstantibus quibuscunque in contrarium facientibus. In quorum fidem præsentis manu nostra subscriptas per infra scriptum Curie nostræ Notarium subscribi, Sigilloque nostro muniri mandauimus. Datum Cracouiæ in Palatio nostræ residentiæ, die nona Maii, Millesimo, Sexcentesimo Quinto, **CLAVDIVS RANGONVS** Episcopus Regii & Princeps, Nuncius Apostolicus. Locus sigilli: Thomas Curio Notarius Illustrissimi.

Quamobrem idem Illustriss. Dominus Episcopus Culmen. huiusmodi nostris Commissionis & subdelegationis litteris inhaerendo, & Sanctæ Sedis Apostolicæ mandatis, ea quæ decuit reuerentia parendo, visitationis, reformationis, approbationis, instituti dictarum Monialium Monasterii Culmen. negotium sibi datum, modo debito peregit, prout litteræ eiusdem Reuerendiss. Domini Episcopi, nomine Præfatæ Abbatisse nobis oblatæ, hæc omnia abundè testantur, tenore eiusmodi. **LAVRENTIVS** Gembicki, Dei & Apostolicæ Sedis Gratia Episcopus Culmen. & perpetuus Episcopatus Pomezaniensis Administrator: Vniuersis & singulis quorum interest, Significamus. Oblatas nobis fuisse litteras Illustriss. & Reuerendiss. Domini D. Claudii Rangoni, Episcopi Regii & Principis, ad Serenissimum Sigismundum Tertium Regem nostrum, eorumque incliteum Regnum Polonia, cum facultatibus Legati de latere, Nuntii, de data Cracouiæ die nona Maii, Anno Millesimo Sexcentesimo Quinto, quibus nobis significauit, impositum sibi fuisse negotium a felici recordationis Clemente PP. Octauo, ad instantiam Religioz, & Deo Sacræ Virginis Magdalene, à Morrang Abbatisse Culmen. dictum Monasterium Sancti Benedicti, ac cetera item in hoc Regno Polonia existentia visitandi, ac Regulam ipsam examinandi, & quatenus opus sit reformandi. Cum autem ipse Illustriss.

Exequutoriales.

mus Dominus NVNTIVS, ob locorum distantiam, ac alias graves occupationes, ut in ipsius litteris ad nos directis continetur, dicta Monasteria accedere non posset, nobis hoc ipsum visitandi, & reformandi ac stabiliendi instituti harum Sacrarum Virginum negotium, vigore litterarum Commissionis in personam illius cum potestate subdelegandi, ad instantiam dictæ Abbatissæ obtenturum commisit & delegavit, tenore eo, qui positus superest. Reliquum verò sequitur eiusmodi. Nos itaque visis prædictis Commissionis & subdelegationis litteris, illis inhaerentes, ac Apostolicæ Sedis mandatis, uti debuimus, obsequi & parere volentes, ad dictum Monasterium in Diocesi nostra Culmensi situm, descendimus, ac ibidem adiectis nonnullis viris prudentibus in Sacra Theologia, & iuris Canonum scientia versatis: præsentibus ipsa Abbatissa & Virginibus ex eodem Monasterio ætate & iudicio primariis, & Officiis ex instituto eiusdem Regulæ præcipuis præpositis, ad ipsam Regulam examinandam & reuendendam in Dei nomine accessimus. Quæ examinata ipsam ex Latino in Polonicum idioma per eiusdem Monasterii Præbyteros transferri curauimus, ac ita translata declarauimus, & ubi pro conditione sexus, vel locorum istorum & temporum statu necesse visum fuit, ampliauius, immutauimus; explicauimus, ut id ex ipso exemplari conscripto, & sigillo nostro signato, manuque nostri Notarii subscripto patebit. Quocirca omnes Reuerendissimos Dominos D. Loci Ordinarios, sub quorum iurisdictione Monasteria Monialium Regulæ Sancti Benedicti, in hac Prævincia existunt, amanter rogamus: Abbatissas verò, Priorissas, aliaque item vniuersas & singulas personas, quæ ad obseruantiam dictæ Regulæ ex professionis suæ debito tenentur, hortamur & monemus in Domino, & in virtute Sanctæ obedientiæ, auctoritate nobis à Sancta Sede Apostolica, ad effectum præsentium commissæ, mandamus; ut dictam Sancti Benedicti Regulam Sanctis Canonibus, & Concilii Tridentini decretis, ac instituto Sancti Benedicti per nos conformatam, & ad rationabilem usum septemtrionalium partium accommodatam, alacriter recipiant: diligenter obseruent: ac uti vno Sacramento se ad militandum Domino sub vexillo castitatis obstrinxerunt, ita etiam Professionem hanc iisdem vitæ legibus, iisdem pietatis officiis in vinculo charitatis tueantur & obseruent, posteaquam ad earum noticiam ea deducta fuerint, ac rite promulgata. Quod cum ipsis il-

Litteræ

Iustissimis & Reuerendissimis Ordinariis, cum Abbatissis etiam quæ huius instituti Monasteriis præpositæ sunt, curæ esse debet. In fidem autem horum omnium, præsentem manu nostra subscripsimus, & sigillo nostro signari iussimus. Datum in Arce nostra Lubauensi, die 12. Nouembris. Anno salutis, Millesimo Sexcentesimo Quinto. Laurentius Episcopus Culmensis, Administrator perpetuus Pomezaniensis. Locus sigilli. Albertus Plocius Sac. Authoritas Apost. & suæ Illustriss. ac Reuerendiss. Paternit. Curæ Notarius, manu propria.

Nos igitur, ad vltimam executionem supra scriptum mandatum, & ordinationem Sanctæ Sedis Apostolicæ vigore prædictarum litterarum ex autoritate Apostolica, ad hoc nobis specialiter concessa, prout tenemur deduci volentes: Hortamur in Domino, & districte omnibus & singulis Illustriss. ac Reuerendiss. Archiepiscopis, Episcopis, Locorumque Ordinariis quibuscumque, per Regnum Poloniæ, & sibi Dominia subiecta, in virtute Sanctæ obedientiæ mandamus. Primum quidem, ut postquam dicta Regula Sancti Benedicti, ex Latino in Polonicum idioma iussu Reuerendiss. Domini Episcopi Culmen: fideliter translata, explicata, ampliata, ad vsum Septemtrionalium partium accommodata, ac insuper per Religiosos & probatos viros, cum suo Autentico Originali collata, ad notitiam quomodolibet deuenierit, eam statim absque vlla mora, retardatione, vel impedimento ac limitatione, cum omnibus punctis, clausulis, & declarationibus suis, ab omnibus eiusdem Instituti dicti Ordinis Sancti Benedicti Monialibus, in quorum Diocæsis respectiue existunt & degunt, recipi, admitti, inuiolabiliter ac perpetuo teneri & obseruari curetis, & faciatis. Deinde, ut vos ipsos per se vel alium seu alios, supra insertas Commissionis & Ordinationis litteras & quæcunque in eis continentur, vbi, quomodo, & quando opus fuerit, & quoties vestrum aliquis pro parte & nomine dictæ Abbatissæ vel Monialium præfati instituti & Religionis, fueritis requisiti, solenniter publicari faciatis, ipsisque efficacis defensionis præsidio, assistentes, eas omnibus & singulis in præfatis litteris privilegiis eisdem concessis, pacifice frui & gaudere curetis: Non permittentes eas à quoquam, quavis autoritate quomodolibet molestari. Contra inobedientes vero, & rebelles quosvis, penas excom-

Exequutoriales.

municationis, & alias censuras Ecclesiasticas ipso facto incurrendas, quoties opus fuerit facientes publicari. Dantes & concedentes vobis, & vestrum cuilibet, omnem quæ nobis ex dictis litteris Apostolicis facultatem competit, & auctoritatem. Datum Cracoviz in Palatio

Residentiz nostræ, die Vigesima tertia Februarii, Anno Domini, Millesimo Sexcentesimo Sexto.

*Claudius Rangonus Episcopus Regij & Princeps.
Nuncius Apostolicus.*

Locus Sigilli.

Thomas Curio Notarius, &c.

— 666 — — 667 — — 668 —

List Prekucyey Rozkazania S. Stolicy Apo-
stolskiej na potwierdzenie Reformacyey Za-
konnic Klastora Chelmińskiego / Toruńskiego/
Żarnowieckiego / Nieświeżskiego / y innych tegoż
Porządku w Królestwie Polskim Klastorow
Reguły S. Benedykta z Oryginału pieczętowa-
nego / iaki sam w sobie iest od słowa do słowa w
Polski ięzyk przelożony.

C L A V D I V S R A N G O N V S
Hrabia / z łaski Bożey y Stolicy Apostolskiej Bi-
skup Regium / y Asiaze: a przytym Naswiatzego w Chry-
stusie P. O. y P. naszego Párola / z Bożey opatrności Pa-
pieżá Piątego / y iego Światey Stolicy / do Najsławniejszego
Żygmunta Trzeciego Polskiego y Szwedzkiego Króla / y
wszystkiego Królestwa Polskiego / także Wielkiego X. Li-
twńskiego / Prowinciy / Ziemi / Państw / y miysc ktorych
Polwiek iemu podleglych z moca Legatá
de Latere Nuncius.

W S Z Y T K I M W O B E C, y káżdemu z oso-
bna, Oświeconym, y Návielebnieyszym Arcybiskupom, y Biskupom, y n i e ś l á-
kim Ordinariusom w Królestwie Polskim, Powiátách, Ziemiách, Państwach,
y ná miyscach iemu podleglych będatym, zdronia w Pánu.

Macie wiedzieć / iż niedawnego czasu z strony Wielebney y
Zakonney Pánný Mágdaleny z Mortang Asieney Klastoru
y Zakonu S. Benedykta / Mniášta Chelmińskiego oddano
nam list / Bęszelwey pánnieci Klemenśa P. O. VIII. piśany do teyże Bie-
niey y iey Konwentu: Ktory we wnątrz od słowa do słowa tak sie ma.

List Exekutyey Stolicy Apostolskiej.

C L E M E N S P P. VIII.

W KRZYSZTALE Pannie Corce nam miłej: Zdrowia y błogosławieństwa Apostolskiego. Przyłożono nam nie dawno imię niem rządy / iż w Królestwie Polskim od Roku 1565. pierwszy Kłasztor był zbudowany pod Regule S. Benedykta w Prusiech w Diecezyi Chełmińskiej: Także y tożże Roku 1415. w tejże Diecezyi drugi Kłasztor z pomienionego Chełmińskiego / od którego przodkiem Regule życia Zakonnego przysiał / w Mieście Toruniu w prowadzony stał. Ale gdy nastąpiły wojny / y powietrze gwałtowne w tej Diecezyi panowało / a następował gdy się Heretyctwo wszędo / oba te Kłastory / swoi Bmactwości zupione do tego sąsly / że w Roku 1587. w Kłasztorku Chełmińskim jednā tylko Panna przeżegonego Zakonu S. Benedykta została: a Toruński Kłasztor gdy wymarli wszyscy Zakonnicy / od Heretykow spustoszony był / y Przywileie wszystkie pobrano: y wszystkie dobra w moc Heretykow wzięte były. Do tego tedy godnego opłakania stanu gdy przeżegone Kłastory przysly: Ty Corco Māgdaleno / sławie nie wrodzona / przeciwko wołey oycowстей / małżonkiem y oblubieńcem tobie wperwionym pogardziwszy / do spustoszonego Kłastoru Chełmińskiego wdalaś się / y tamże z niektórymi innymi Pannami / ktoreś z sobą przywiodła / pod Regule S. Benedykta na wieczną służbę Bogu całego dobra dawcy oddała. A wielceby Brat Biskup Chełmiński tamęgny Ordinarius / tak święta twój żądą wzruszony / ciebie y z innymi dwunastā Pannien Bogu poświęcił / y ciebież Ksienią postanowił. Potym tak się rozmnożył ten Kłasztor Chełmiński / iżes w Roku 1588. moca y władzą przeżegonego Ordinarius / dwadzieścia y osm Pannien Zakonnych / z tegoż Kłastoru / do Kłastora Toruńskiego / wydzwignawszy wprzod / tak Heretycki / z wielką trudnością mianości / posłał: gdzie teraz za błogosławieństwem Pańskim liczba czterdzieści przechodzi. K temu wierzyśnoścā Stolicy Apostolskiej na prośbie wielcebnego Brata Biskupa Białostockiego w Roku 1590. dwadzieścia y trzy Zakonnice poświęconych do Kłastora Żarnowieckiego w prowadził / gdzie tak te

List Exekucyey

raz ligbą trzydzieści y trzy nąyduie się. Do Litwy także takowąż wla-
dza Stolicy Apostolskiej/ na prośbę młodego syna/ Szlachetnego Młaz
Mikołaja Bógdziejcia na Olyce/ dziesięć Zakonnice Professowanych/ dla
ćwiczenia nowo zbudowanego Klastora Nieszwieckiego postlane były:
y inbich wiele tegoż Zakonu Klastorow iako z przedmieskiego żródła
wyšlo. A iż/ (iako nam w tym podaniu dołożono) wy z waszego ku
Bogu nabożeństwa/ w gorącej miłości Zakonu Chrześciańskiego/
pragniecie aby tak wasz Klastor iako y wszystkie inbte Ktoreskolwiek z me-
go w przeregonym Krolestwie Polskim wyniknaly/ y ieszcze napotym
beda osadzzone/ iednym y tymże Reguly zachowaniem pod władzą/ stia-
raniem Biskupow Diocesyey mieśc wolasných wiecznie rządzone były.
My pobożne to wasze żądanie w Panu Bogu wchwalając/ y tak was/ y
inbich Klastorow poimienionych każdego z osobną Bśienie y Konwen-
ty ofobliwym iasfami y życzliwościami chęć wdarować/ y tak was iā-
ko y każda z osobną od wśelakich Błatow/ Suspensy/ Żapowiedzi/ y in-
bich Bścielnych Wyrokow/ Censur/ y karania za postępiem pra-
wonym/ albo od ludzi iakieykolwiek przyczyny y okazyey wydaných/ iesli
ktorych iakożkolwiek winne zostaciecie/ żebyście ninieyszych last dostąpić
spofobne były/ tym ninieyszym listem rozgrzeszając/ y za rozgrzeszone być
mianując/ przychylając się do wniżoney prośby/ ktorą nam waszym imie-
nem syn miły/ Jan Bräiewski Käznodziecia waszego Klastoru pniżenie
oddak/ wasz Chelnieński/ Toruński/ Żarnowiecki/ Nieszwiecki/ y inbte
Ktoreskolwiek Klastory Zakonu Swietego Benedykta gdziekolwiek ies-
dno w Krolestwie Polskim postanowione/ y Ktoreskolwiek inbich gä-
sow osadzzone beda/ pod stäranie/ opiekę/ y rząd tak w Duchownych iā-
ko y w doczesnych rzecach Biskupow wolasných w ktorych Diocesyey
postanowione są/ władza Apostolska/ tym ninieyszym listem na wielki
oddajemy y poddawamy/ tak/ żeby wiecznie wolne y wyiete zostały od
zwierzchności y posłuszeństwa inbich Ktoreskolwiek tegoż Zakonu S.
Benedykta Zakonnikow/ y za wyiete y wolne ie być rozumiano. Kossä-
zulać mocą s. posłuszeństwa/ tak wam/ iako każdego z osobną mianowa-
nego Klastoru y Konwentow Bśieniom/ abyście mieysc swoich Bisku-
py za wasze Przelożone vznawaly/ y onym powinne posłuszeństwo y

Stolice Apostolskiey.

węziwość powinna ochotnie oddawały. A żeby wszystkie Klastory wyżey opisane pod iednym y iednakim ćwiczeniem Zakonnym / iako przystoi / na potomne czasy trwały. Chcemy y stanowimy / aby porządek Reformacyey wászego Klastoru / ktory / przez milego syna naszego y Stolice Apostolskiey w Krolestwie Polskim NVNCIVSZA, abo tego on na swe miejsce wysładzi / wżgry do siebie pobożnych y Zakonnych ludzi / z pilnością rozstrząsniemy / y ile się z świętymi Kanonami / y z Dekretami Concilium Trydenckiego / y z Reguła Świętego Benedykta / według zwyczajnego sposobu Północnych Bractw / zgadnąć będzie / przez list tego potwierdzony być ma / y iako skoro potwierdzony będzie / w każdym z osobną Klastorze pomienionym / był przypięty y wiecznie zachowany.

A nad to wszystkim / y każdemu z osobną pomienionym Klastorem / ktore takowy porządek iako się rzekło / władza Apostolska potwierdzony / przyjmie y zachowa / także ich Biskupom / Konwentom / Zakonnikom / Konwierzkom / Klugom / y osobom którymżekolwiek / aby wszystkim / y każdej z osobną / listki / exempty / wolności / oswobodzenia / prerogatyw / przywilejów / pozwolenia / odpustów / których inſze tegoż Zakonu Świętego Benedykta Zakonnie Klastory / też y pod opieką y rządem Zakonników tegoż Zakonu będące / Prawem / Zwyczajem / Wzywaniem / Przywilejem / abo iakimkolwiek inſzym sposobem / wzywają / zązywają / y z nich się wesela / y wzywac / zązywac / y z nich się weselić mogą / y beda mogły : też y one iakimkolwiek sposobem na potomne czasy / bez żadney zgody różności / wzywac / zązywac / y z nich się cieszyć mogły / y powinny były / zwierzchności naszą y terażniejszy listem miąnowanym na wielki moc dajemy y dozwalamy.

PRZYTUM

ieſzce wszystkim w obec / y każdej z osobną / tak w waszym iako y w inſzych wyżey miąnowanych Klastorach Pamiętkom święckim dla ćwiczenia / abo z iakiey inſzey przyczyny mieszkaćcym / y ktore się w duchowney zabawie / bądź w modlitewniku / bądź w Kościele / według sposobu od swey Nistrzyniey opisanego zabawić beda / raz w rok / iednego dnia / ktory pomieniona Nistrzyni na to obierze / też śliſz prawdziwie pokutować y spowiedać się beda / y Kłasnietſzy

List Exekucyey

Ciała Pańskiego Sakrament przyjmę : pierwszego roku / Zupelne
 wszystkich grzechów odpuszczenie y rozgrzeżenie / miłosćwie w Pa-
 nu dātemy. Na inſe zaś rok / aż do Lata Miłosćwego (to ſa-
 mo wymiſiac z tej ligby) piętnaście lat / y także wiele Quādragen-
 z nāznāgonych im / ābo iakiem inſym ſpoſobem iakołkowiek powin-
 nych pokut / według poſpolitego Kościelnego zwyczajū / pozwała-
 my. Przetoż namilſtemu nāſtemu y Stolicy Apoſtołſkiej w Krole-
 ſtwie Polſkim NVNCYVSZOWI, y Wielebney Brāciey Chel-
 mieſkiemu y Buiawſkiemu Biſkupom / ninieyſzym liſtem zlecamy /
 y roſkāzujemy : āby oni / weſpol obā / ābo ieden z nich / przez ſie /
 ābo tego drugiego / będz̄ też kilku ich / ninieyſzy liſt / y to weſyſko
 co ſie w nim jednokółwiek zamyka / kedy y kiedy potrzeba będzie / y
 ilekroć z ſtrony wāſzey / ābo ktoregokółwiek z pomienionych Kłaſtor-
 row Bieſi y Zakonnicy / żądani będą / iāwnie to ogłoſiweſy / y wam
 w pomienionych rzeczach / ſkuteczną pomocą y obroną przytomni
 będąc / czynili zwierychność nāſzą / iākobyście wy / y inſe pomie-
 nione tych weſyſkich rzeczy / ktore ſie wyſſey wspomniāły / ſkutku
 ſpokojnie używały / y z niego ſie wesełili. Nie dopuſzczając / āby
 wam y onym w tym / ktokółwiek iākokółwiek inſza władza nieſłuſnie
 miał trudności żądawać. Przeciwniki ktorežkółwiek przez Cenſury /
 y karania Kościelne / także y inſe do tego ſłużące prawa y pomocy
 czynkowe / zāmiedhawſzy āpellācy / poſtramiāli / przyzwawſzy do
 tego / ieſliby potrzeba była / ſwieckiego Wzrędu pomocy. Czemu
 weſyſkiemu nie ma przeſtādzać ſwietey pāmiāci Bonifācyuſa
 PP. VIII. Przodkā nāſzego o tedney / y nā Concilium, Powożecznego
 o dwu Dietach wydany wyrok / by iedno dāley / niſz o trzy Diety mocą ni-
 nieyſzego liſtu / nie był kto do ſadu poćiągāny. Takie też czyniac nie wa-
 żne y nāſe ſporządzenie o nie pozwalāniu Odpustow nā kſtalt tym
 podobnych / y inſe Apoſtołſkiej Stolicy poſtānowienia / ſporządze-
 nia / y pomienionych Kłaſtorow ābo Zakonow / też y przyſięga / po-
 twierdzeniem Apoſtołſkim / ābo iakiem inſym wpewnieniem oſmocno-
 ne Statutāmi y zwyczajem / przywilerāmi także / Indulcy / y liſty Apo-
 ſtołſkiemu weſelākiem przeciwko przeregonym rzeczom / pod iakiem-
 kółwiek kſtatem y ſpoſobem / y ze weſelākami clauſulāmi / też y przeciw

Stolice Apostolskiej.

wynymi y inzyni wyrokami iakożkolwiek pozwolonymi/ utwierdzone/
y wznowione. Ktore wszystkie/ y każde z nich/ osobną/ tak iako by te-
raz piśmem wyrażone były/ na ten tylko jeden raz osobliwie y wyraźnie/
nieważne czyniemy/ y inże wszystkie ktorekolwiek teniu przeciwne.
San w Rzymie v S. Piotra pod pieczęcią Rybolowá/ 4. dnia Lutego.
Roku 1605. Papiestwa nąsęgo Roku 13.

M. Vestrius Barbianus.

Ana nierzchu listu. Namilsym w Chryście Cerkom/ Mągdale-
niez Mortang/ Ksienicy y Konwentowi Klastoru Swiętego Benedy-
kta Zakonu/ w Mieście Chelmie.

Mieysce pieczęci Rybolowá.

PKzy ktorego to listu oddaniu/ z taką iaką sie godziło węg.wością/ y
przyjęciu go/ z wielką nas pilnością imieniem przereczoney Bšie-
nicy y wszystkiego Konwentu Klastoru Zakonu S. Benedykta w
Mieście Chelmieńskim używano/ abyśmy do wykonania tego listu
miąnowanego/ wedlug sposobu w nim opisanego/ przystąpili. Lecz
my na ten czas/ będąc wielkimi y pospolitymi sprawami/ y wielą in-
nych/ austrych przyczyn/ ktore nas zewsząd ścisłają/ zatrudnieni/ ten
urząd wzytowania/ na nas od S. Stolice Apostolskiej w liście prze-
ręczonym włożony/ sami przez sie odprawić nie mogąc/ Oświeconemu
P. WAWRZYNOWI GEBICKIEMU Biskupowi Chelmień-
skiemu omyśliliśmy przez list nasz poruczyć y zlecić. Który list z przodku
taki w sobie jest:

CLAVDIVS RANGONVS Grabią/ z listi Bożej y Stolice
Apostolskiej Biskup Młastia Regium y Ksioż: a przysym Ma-
wieńsęgo w Chryście P. y O. nąsęgo P. Leoná z Boskiej opatrzo-
ści Papięzi XI. y ięgo Stolice S. do Niatśnieysęgo Zygmentá Trze-
ciego/ Polskiego y Szwedzkiego Krolá/ y do wszystkiego Krolestwa Pol-
skiego/ y Wielkiego Ksiesztwa Litewskiego/ Prowinciy/ Ziemi/ Państwu/ y

List Exekucyey

mieysce wśelących iemu podległych / z mocą Legatā de Latere NVNTIVS.
W P. Chrystusie nam miłemu / Jāśnie Wielmożnemu P. Wawrzyń-
cowi Sibiickiemu Biskupowi Chelmieńskiemu / Administratorowi
Pomezānskiemu. Zdrowia / y wprzeczney w Pānu miłości. Wiedzieć
miał / że nie dawnego czasu z strony Wielebney y Zakonney Pānny Nā-
gdaleny z Mortang / Kśienicy wśyskiego Konwentu Błastora Zakonu
S. Benedykta / Nūāka Chelmieńskiego / pokazano y oddano nam list
Breue S. Oycā Pānā nāszego P. Szczęśliwey pāmieci Klemenśa PP.
VIII w Rzymie dnia 4. Lutego wyprawiony / y do teyż Kśienicy y Za-
konnic przerzeczonego Konwentu posłany / y ichże imieniem pilnie na-
żądano / abyśmy sāmī dla wykonānia tego listu pomieniony Błastor
Chelmieński / y inśe tegoż Zakonu w tym Krolestwie będące wizytowa-
li / ā Regule iego / y sposob ich życia exāminowali / y w czymby / ābo iāto
potrzeba było reformowali : y w tātē Zakonnice porządku / pod którym
y inśy tegoż Zakonu S. Benedykta Zakonnicy w tych Pulmocnych krā-
iach żyją / współpracili / ābo wiec ten ciężar wizytowānia / ktoremu inśemu
z bliższych Biskupow przez nas poruczyli y podali / y to wśysko sprāwie-
li / według listu wyżsży położonego. Nā końcu ten list był tākī.

My tedy chcąc aby do Exekucyey listu przerzeczonego / według za-
dānia do nas / iāto się rzekło / uczynionego przyszło / gdyż sāmī dla
odległości mieyscā / y wielu rozmaitych trudności / ktore nas w-
stāwnie rozrywāją / y bārzo zābawiają / nie możemy swā osobę tey wizy-
tacyey odprawować : Tobie ten urząd poruczyć y zlecić umyśliliśmy /
iākoż listem terażniejszy m zlecamy y porucamy : y Tobie przerzeczony
Błastor y Zakonnice Chelmieńskie / y inśe tegoż Zakonu w tym Krole-
stwie będące / przyzwawośy y przypuściwośy do siebie iednego z Oycow
Societatis IESV, y ktorych inśych pobożnych y Bogoboynych ludzi /
według zdānia twego obranych / wizytować / exāminować / reformo-
wać / do Zakonnego porządku S. Benedykta / względem słuśnego y przy-
stojnego zwoyżāiu krāiow Pulmocnych przywieść / y to wśysko / cokol-
wiek iedno do wyżsży pomienionych y im potrzebnie / y pożytecznie na-
leżących / według listu przerzeczonego czynić / sprāwować / rozrządzać /
stānowić / uchwalcie / dekrétami umacniać / y do skutku przywodzić :

tākże

Stolice Apostolskiej.

także y swoy list ieden abo więcej / o rzeczach przerezonnych wzyń / y podać / wbyłta ktora nam listem przerezonnym Stolicie Apostolskiej dano / moc / wladz / y zwierzchnosc dajem y wzygamy. A temu przestadzac nic nie ma / cobykolwiek przeciwno byc moglo. Dla lepszey wiary ninieysze pisanie / raka nasza podpisane: przez niżej polozonego Pisarza naszego podpisać / y pieczęcią naszą wtwierdzić rozkazalismy. Dan w Krakowie w Palacu miekłania naszego dnia 9. Maja / Roku / 1605.

*Claudius Rangonus Biskup Regium Miastá y
Ksiaze Nuncyus Apostolski.*

Mieysce pieczęci.

Thomas Curio Pisarz.

P Rzekoz tenże Oswiecony Biskup Chelmieński / naszej listowney Commissiyy y zlecemu vrzedu czyniac dosyć / y S. Apostolskiej Stolicie rozkazaniu / z taka iako sie godziło wczciwością poslušnym badac / wizytowania / reformowania / potwierdzenia porządkow pomierzionych Pámen Zakonnych Klastoru Chelmieńskiego spráwe sobie zlecon / tak iako przysłało odpráwil / o czym list tegoż Jásnie Wielebnego K. Biskupa / nam imieniem przerezoney Ksienicy oddany dostateczne dáie świadectwo / ktory taki jest.

W AWRZYNIEC GĘBICKI z Bożey / y Stolicie Apostolskiej lásti / Biskup Chelmieński / y wstáwigny Pomezáńskiego Biskupstwa Administrator / zé. Wbyłtáim w obec y káżdemu z osobná / komu to wiedzieć należy / oznaymuujemy: Ze nam oddano list Jásnie Oswieconego P. y Kaprzewielebnieyszego P. P. Claudiusa Rangony / Biskupa Regium Miastá / y Ksiegzicia / do Kłaiásnieyszego Zygmuntá Trzeciego Krolá naszego / y wbyłtkiego Zacie przesławonego

List Exekucyey.

Brolestwa Polskiego/ z mocy Legata de Latere NVNCIVSZA. wez-
 dzie daty w Bratowie dnia 9. Maja / Roku 1605. Ktorem do naszey
 wiadomości podać/ je iemu na żądanie Wielebney y Bogu poświęco-
 ney Panny Magdaleny z Mortang/ Ksieney Chelmeńskiej / S. pa-
 mieci Klemens PP. VIII. poruczył/ pomieniony Klastor S. Bene-
 dykta/ y inże ktore w tym Brolestwie Polskim sa/ wizytować/ y Regu-
 le same uważnie rozbić/ y ileby iedno potrzeba była reformować. A
 iż sam Jasnie Oświecony P. NVNCIVSZ. dla odległości mieysc/
 y inżych poważnych zabaw/ co sie w tego listie do nas pisanym pokazuje/
 do pomienionych Klastorow ziać nie mogli/ nam ta praca do wizyto-
 wania/ y reformowania/ y utwierdzenia porządku tych Bogu poświę-
 conych Pánien/ mocą listu Kommissarskiego ktory na osobie tego z nas
 dzo na swe miejsce inżego wysłania/ na prośbie pomienioney Ksie-
 nicy/ iest otrzymány/ poruczył yzlecił/ przez list wyżbey położony. Na
 ostatku tak piše:

My tedy przyrzaczący przereczoney Kommissary y subdelegacyey
 listy/ trzymając sie ich/ y rozkazaniu Stolicy Apostolskiej/ iako-
 lmy powinni/ dosyć czyniąc/ y iemu powołnymi y posłusznymi
 być chcąc/ do pomienionego Klastoru / w Diocezyey naszey Chelmeń-
 skiej / ziaćaliśmy: y tamże przyzwawşy niektórych mądrych w S.
 Theologicy y w prawach Kościelnych dobrze wgonych/ przy obecności
 samey Ksienicy / y Pánien tegoż Klastoru/ w leciech y rozsadku prze-
 dnichych/ także y na vrzedy z własnego teyże Reguly porządku po stano-
 wionych/ do samey Reguly przegladania y rozbićania w Imie Pán-
 skie przystąpiliśmy. Ktora rozstrzaskawşy/ też z Łacińskiego w Polski
 teyż Kaptanom tegoż Klastoru przełożyćśmy zlećli: a tak przełożoną
 deklarowaliśmy. A gdzie według condicyey płci abo mieysc tych/ y czę-
 sów/ potrzeba pokazywała/ przyczyniliśmy/ odmienili/ wyłożyli: iako to
 wşyskto z Originalu pisanego/ y pieczęcia naša pieczętowanego / y ręką
 našego Pisarza podpisanego/ iawnó będzie. Przetoż wşyskich Jasnie
 Wielebnych D.P. Ordinariusow/ pod których Jurisdiccją Klastory za-
 konnic Reguly S. Benedykta w tey Prowincyey są osadzone/ z miłości
 prośimy: A Ksienie/ Przecorzyşe/ także y inże wşyskie w obec/ y w oc-

sobnor

Stolice Apostolskiej.

sobności osoby / ktore do zachowania pomienionej Reguly / z powinności swej Professyey są obowiązane napominamy / y roztajniemy w Pánu / y w mocy s posłuszeństwa / mając na to zwierzchność od S. Stolice Apostolskiej / do wykonania niniejszych rzeczy dąg / przykazujemy / abyście pomienioną S. Benedykta Regule / z Kanonami świętymi / y z Dekretami Concilium Trydenckiego / y z porządkami S. Benedykta przez nas stosowaną / y do zwyczajów sposobnego w Północnych krainach przysposobioną / z wesołą chęcią przytę / pilnie zachowały ; a iakoście sie iednym Hastein pod Chorągwią czystości wojne służyć Pánu Bogu sprzyśięgli / tak też te Professya abyście iednakimiż życia powinnosćiami / iednakimiż pobożności obowiązkami w związku miłości pomnażali / y ciele zachowały / iak iedno storo te rzeczy do ich wiadomości przysła / y porządnie obwieścić nie będą. Co iako sami Oświeceni y Wielebni Biskupi / tak też y Bóienie / ktore tego Porządku Klastorów przełożone są / na piłnym staraniu mieć będą. A dla wietszej wiary tego rozkazy / list niniejszy ręką naszą podpisujemy / y pieczęciąsmi naszą zapieczętować roztajeli. Dan w Zamku naszym Lubawskim dnia 12. Listopada. Roku Páńskiego 1605.

*W awrzymiec Biskup Chetmienński, y Administrátor
wstawniczny Pomezániey.*

Mieysce pieczęci.

*Albertus Plocius z wolej Stolice S. Apostolskiej, y Iá-
śnie Wielebnego Jego M. X. Biskupa
Curyálny Pisarz.*

My tedy do ostatniego wykonania / wyższej opisane roztazanie / y sporządzenie S. Stolice Apostolskiej / mocą przeżegonego listu / a rozkazy Apostolskiego / nam na to osobliwie zleconą / iakosmy powinni / chęć przywieść / y pominać w Pánu : y ściśle wszystkim y każdemu ; osobną / Oświeconym y Iáśnie Wielebnym Arcybiskupom / Biskupom / y Ordinariusom którymkolwiek po Królestwie Polskim y po wszy

stich

List Exekucyey Stolicy Apostolskiej.

Wszystkich Państwach iemu podległych/ mocą s. posłuszeństwa nakażamy.
 Naprzód to/ aby skoro iedno przerezonego Regula S. Benedykta/ z Ła-
 cińskiego na Polski ięzyk/ z rozkazania Jásnie Wielbnego K. Biskupa
 Chelmieńskiego wiernie przetłumaczona/ objaśniona/ rozszerzona/ do
 wszystkich Pulnocyh Kráioy przysposobiona/ a náwet przez Zakonne/
 y wzone ludzkie/ z swoim Originalem pieczęcią wtwierdzonym zmiesz-
 na/ do wiadomości iakożkolwiek przyjdzie/ zaraz się o to starali/ iakoż
 bez wszelkiego omietkania/ odwolali/ ábo prześłady/ y zámierzania je
 w wszystkich punktach/ clauzulach/ y deklaracyach swoich/ od wszystkich
 tegoż Porządku pomienionego Zakonu S. Benedykta Pánien Zakon-
 nych/ w których Dioccezye są założone y mieszka/ była przyjęta/ przypu-
 szona/ nieodmiennie trzymána/ y zachowana wiecznie. Przy tym/ aby-
 ście też wy/ przez się/ ábo inšego/ ábo inše/ wyżey położony Kommissar-
 ski y sporządzána list/ y cokolwiek się iedno tam w nim zamyka/ kiedy/ iá-
 ko/ y kiedy potrzeba tego pokaze/ y ilekroć/ ktorzykolwiek z was imieniem
 pomienioney Ksienicy ábo Zakonnicy przerezonego Porządku y Zakonu
 będziecie używani/ abyście go kazáli iáwnie ogłosić/ y przy nich się z stu-
 tegna obronę y pomoc opowiedziawszy/ sprawili to/ aby one w sy-
 stkich w obec y każdego z osobná w pomienionym liście przywieleciom o-
 nym nadanych/ spokojnie zżywały/ y z nich się cieżyły: nie dopuszczając
 tego/ aby miały iáką trudność od kogożkolwiek z iákich zwierzchności/
 iakożkolwiek cierpieć y odnosić. A przeciwko nieposłusznym/ y kna-
 benym ktorymkolwiek/ abyście karania/ klatwy/ y inše Kościelne Cen-
 sury/ w ktore samym skutkiem wpadać/ ilekroć tego będzie potrzebá/
 wydawać y oglašać rozkazali. Dając wam ná to/ y pozwalając wam/
 y każdemu z was wszystkim władzę ktora sami z pomienionego listu Apo-
 stolskiej Stolicy mamy y powagę. Dan w Krakowie w Pałacu nášego
 mieszkania/ dnia 27. Lutego. Roku Pánstiego 1606.

Claudius Rangonus Biskup Regium y Książę,
 Nuncyus Stolicy Apostolskiej.

Mieysce pieczęci.

Thomas Curio Pisarz.

ODPOWIEDZI

NA PYTANIA, KTORE IEGO MOŚĆ
X. Visitator do Księni y Konwentu Klasztoru Cheł-
mieńskiego, zaczynając Wizytacyą od Stolicy
Apostolskiej sobie zleconą, vczy-
nić raczył.

PYTANIE I.

*Z iakich przyczyn Klasztor Chełmieński, przez Ká-
planá swego, o Wizytacyą y potwierdzenie porza-
dkow Konwentu swego, Stolicy Apostol-
skiej zadał?*

Odpowiedź Księni y Konwentu.

Z tych osobliwie przyczyn.

PIERWSZA. Aby w Klasztorách naszych
życie Zakonne w takie zapomnienie ná potym
nie przyszło/ iakiesmy tu w Chełmnie/ w Toruniu/
w Żarnowcu żalosne zastały: ktorego życia Za-
konnego/ nie tylko od ludzi ábo Zakonnyc/ ale ani z
pisania żadnego wiadomości wziąćiesmy nie mo-
gły: Gdyż y Reguły nie było/ aż potym w pustych

mieſzkańciach Kłaſtornych/ gdy ie z prochow y gru-
zow vprzatanow/ piſana Łacińska bärzo ſtara ieſt
należiona: dla czego ſie/ na pierwyſzych początkach/
kiedyſmy y Kąplanow/ y inſzych pomocy niedoſta-
tek cierpiały/ wedle potrzeby ani zrozumieć ani ſpo-
rządzić nie mogli/ tylko za pomocą Pańſką/ cokol-
wiekſiny z niey rozumiały/ y od pobożnych rady
y nauki wedle niey wlapily/ tegoſmy ſie w proſtym
ſercu pilnie ćwiczyły. Przetoż czegoſmy ſame ſobie
tu zaſtać życzyły / toſmy teraz drugim zoſtawić
pragnęły. A inaczey lepiey/ iako przez opisanie Kła-
ſtorow tych Reformacyey/ zoſtawicieſmy im nie
mogły. Przez ktora Reformacya/ w Kłaſtorach
naſzych/ będzie za pomocą Boſką na czasy potomne
y wieczne/ nie tylko objaſnienie Reguly naſzey po-
rządne/ ale y ſrzedki abo ſpoſoby zgotowane beda/
tak do zadržymania ducha nam w Zakonie inż po-
ſtánowionym/ iako y do ćwiczenia nápotym do
Zakonu wſtepującym.

W T O R A. Aby máiąc ſpiſany ſpoſob wſzy-
ſkich porządow/ do zadržymania ſie w rzadzie
dobrym y ápprobowanym/ záwſze ſie ſame miedzy
ſoba wedle opisania/ reformować mogli.

T R Z E C I A. Aby nam Regule naſze wyłózo-
żono y objaſniono: Bo ieſliż Zakonnikom vznano

być potrzebe / aby Reguly wykład y oświecenie mieli / daleko nam wiecey takich deklaracy potrzebą było. Abyśmy nie szukając inſzych Konſtitucy / Reguly ſamey (ktora przez ſie ieſt doſtateczna) dobre mając wyrozumienie / w porządkach od niej dobrze rozrządzonych pilnie ſie ćwiczyły / y wedle niej w rzeczy duchowne / do ktorych nas wiecey niż do powierzchnych obowięznie / ſiebie wprawowały.

CZWARTA. Jż Siostry / ktore z woley Bożej do inſzych Kłaſtorow porządnie ſą poſłane / nie miały nie ſpifanych porządkow / ani Reguly ſtatecznie przełożoney / y w żadney rzeczy nieobiążnoney / ale tylko z obyczajami / dobrym zwyczajem nabytymi / fundatorom Kłaſtorow ſą oddane. W ktorych acz z kłaſti Bożej nie bez pożytku trwają / iednak zawieſiły ſą ſatan y nieprzyiaciel duſz niewinnych tego dobra zayrzec im / mogł był za cząsem : albo proſty wynieſt ſkrzywić y nawatlić go / albo nieperwnoſcią poſtawowienia ſwego w zakonnym rządzie ſturbować ſpokoynych / albo przez iaką wolnoſć / do takiej odmiany przynieſć / żeby zwyczajnie zaczęte za głupſtwo poczytawſzy / mądroſcią ſwiecką nowe podawały. Przetoż boiać ſie aby ten nieprzyiaciel iakiey pociechy z zgromadzenia naſze-

go nie odniosł/ niełza było iedno te wszystkie zwy-
czaje życia y porządkow spisawszy/ Stolicy Apo-
stolskiej do vznamania y approbowania pokornie
podać: żeby rozsądkiem y mocą iey/ stánelo wszy-
stko w tey kłobie/ ktora Kościół święty/ y Regula
ludziom Zakonnym opisała/ ábychmy za tą obro-
ną/ w pokoju y w świętym ziednoczeniu wszystkie
Pánu Bogu służyły.

PIATA. Żesmy w Regule widziały rzeczy nie-
ktore/ w tych kráiách do zachowania trudne: Jáko
ieść mięsa/ y pościółki nie vżywać/ y insze rzeczy/ o
ktorych dyspensacya gdybysmy sie były tym sposo-
bem nie starały/ musiałybysmy były/ ábo násey
plci y wychowaniu dogadzać/ im przeciwna
czynić/ ábo z niemożności do nich sie zmiewalając/
wietšzego nam powinnošćego dobra duchowne-
go/ tak przeszłoda iáko y vtráte podeymować.

SZOSTA. Że nam Zakon Cystersyeński/ czę-
sto molestya żádawał/ chcąc nas w swym powła-
daniu mieć/ y do Konstytuciy swych pogroźkami
przywieść/ przyczytając nam praesumptia ábo szcze-
gulność iákoś/ iáko by te látorośli nie z máciice Za-
konu Świętego Benedykta wyrość miały. A iż tá-
kie vščzypki bliźniego goršły/ y do vragania przy-
czyne dawały/ nie należało nam ináczey/ iedno sie

z pilnością o to starać/ aby też łatrośle porządnie
y iawnie wszczepione/ y przyiete były nie w żadną
odległą odnozę/ ale w sam środek tey macice/
zgromadzenia Kassynenckiego/ ktore głowa tey
Reguly y początkiem iest. 2. Ze zwyczajem nasze w ży-
ciu/ zaraz z początku zaczęte z deklaracyami Klas-
ztorow Pamienskich tegoż zgromadzenia/ bärzo
sie zgadzały.

S I O D M A. Widząc że każdy Zakon/ cieszy się
z darów y wolności swych od Stolicy świętey A-
postolskiej nadanych: wiedząc też y to/ że Zakon
nasz iako pierwszy nie mógł być w tym uboższy ani
podleyszy: przysłało nam zaprawde/ nie tylko py-
tać się o nich/ ale y o uczestnictwo ich prosić. Co się
nam z łaski Pana Boga szczęśliwie zdarzyło: Bo
szczodrobliwosć tey Stolicy świętey/ dobrą du-
chowne tego Zakonu nam ubogim/ ze wszystkimi
Zakonnikami y Zakonnicami/ bez wszelakiey zgola-
roznosci/ uczynila spolne y tak łaskawe oko prosbie
naszey podala/ że nas do całego uczestnictwa przy-
iela/ nie tylko tych Przywileiow/ wolności/ y łask
Duchownych/ ktore ten Zakon z iey hojności do-
tąd otrzymał/ ale y do tych ktore napotym mieć
może y będzie miał: Za to wszystko kondicij abo
obowiazkow/ do ich dostapienia istotnie potrze-

bnych/ ná nas inšych áni ciężšych nie kładac tylko te dwie. 1. Abyšiny nabożeństwa tym łaskam ná swych mieyscach opisane pilnie odprawowały. 2. Aby Kłastory náše pod iednym y iednakim ćwiczeniem śańonnym żyły/ y w iedności/ przez te Reformacyę przykazaney/ ścáecznie trwały.

PYTANIE II.

Czemu się w tym z drugimi Kłastorami, pierwey niż te sprawy do skutku przysły nie porozumiály?

ODPOWIEDZ.

P Rzeczyna PIERWSZA tego tá była / żešmy nie miały woleý żadney/ co nowego/ ábo ćwiczeniu z ktorymesmy ná rozmnożenie chwaly Páńskieý są posłane/ niezwyčajnego/ y z Regula niezgodnego/ do ápprobácyey Stolicy Apostolskieý podawać.

WTORA. Żechiny o namilšych Siostrách swych te° mniemania były/ iż iáko ná on czas/ gdy się z námi wespół mieszkaiac w tym ćwiczyły / co się przez nas świeteý Świerchności ná rozsadek podało/ w prostym sercu wšystko wdzięcznie przyjmowały/ tak teraz dáleko wieceý rozumiemy/ że tego wdzięczne beda: widzac że ich pracá y wtrudzenie/ ktore w umartwieniu śloności swoich/ życia śańonne-

go sie uczac / y czlowieká starego éwiedzieg / áby nowego duchownego przyoblekly / z siebie zewlוצzac / ná sobie ponosiły / ná ich pociechy y utwierdzenie / iest wdziecznie od Kościola przyiete / y láskami wdárowáne.

TR Z E C I A. Jéżadnego podobienstwa do tego nie bylo / áby sobie ktory Klastor zá trzywde to poczytác miał : jesmy nad te zwyczajé z ktorymi są do inszych Klastorow posłáne / z niemálym nákládem / z szczeréy życziwości o rzeczy wshystkiemu Zakonowi potrzebne pracowały : od inszych nie ná ten náklad nie biorac / tylko sie wietkszy chwały Bozey / á od nich podziékwania spodziéwájac. Jásna prawde máiac po sobie / że sie przez to nie takieg nie ziednálo / coby wnetrzne ábo powierzchne obciáżenie czynilo : ale owšem to / czego nam do pociechy y do postepku duchownego / do wielkiej á szczęśliwey wolności ducha / do wkontentowania sie w powołaniu swym / do zátrzymania sie w porzadkach powinnych / ná zbawieniú pożytek náš y bliznich nášych / záwsze bylo potrzeba.

REGISTR REGVLY S. BENE- DYKTA.

ROZDZIAL 2. Jaka ma być Ksieni. Kt. 1.

- ROZDZIAL 3. O wzywaniu Siostr do porady. 2.
- ROZDZIAL 4. O przednich czynkach rzemiosła duchownego. 11.
- ROZDZIAL 5. O posłuszeństwie. 16.
- ROZDZIAL 6. O milczeniu albo wstrzymieźliwości w mowie. 18.
- ROZDZIAL 7. O pokorze. 20.
- ROZDZIAL 8. O chwale Pańskiej y odprawowaniu Pacierzy. 28.
- ROZDZIAL 9. Jakowe być ma nabożeństwo y ostrożność w od-
prawowaniu chwały Pańskiej: gdzie zaraz o wrzędzie Bantorki y
iaka ma być Bantorka. 30.
- ROZDZIAL 10. Z iaka wężliwość modlić się mamy. 33.
- ROZDZIAL 11. O Szelekantach y Przeorzyby. 34.
- ROZDZIAL 12. O sypianiu Zakonnic. 39.
- ROZDZIAL 13. O Błagwie albo wyłaganiu od zgromadzenia za
przestępstw. 40.
- ROZDZIAL 14. Jakowy być ma sposób wyłagania albo Błagwy. 40.
- ROZDZIAL 15. O cięższych przestępstwach. 41.
- ROZDZIAL 16. O tych które nad rozstrzanie Ksienicy pospolitnie
y wykłety. 42.
- ROZDZIAL 17. Jakowo piega powinna mieć Ksieni o wykłety
y iako z upornymi postępować. 43.
- ROZDZIAL 18. O tych które się po częstym karaniu nie poprzą-
wiają. 47.
- ROZDZIAL 19. O przypieciu nazad zbiegłych Zakonnic Błagstora
Kia miejsce textu. 48.

S. Benedyktá.

ROZDZIAL. 10.	O młodych Pánienkách.	49.
ROZDZIAL. 11.	O Szafarce Klastornej iáka ma być.	49.
ROZDZIAL. 12.	O Młaietności y o inšych sprzejach Klastor- nyš.	51.
ROZDZIAL. 23.	Ješli Zakonice mieć co moga własnego	56.
ROZDZIAL. 24	Ješli wszystkie rzeczy potrzebne zároveň bracie máią.	57.
ROZDZIAL. 25.	O służbie tegodniowey w Kuchni.	57.
ROZDZIAL 26.	O Siostrach chorych y pogrzebie ich.	61.
ROZDZIAL 27.	O Siostrach starych.	65.
ROZDZIAL 28.	O Lektorce tegodniowey.	65.
ROZDZIAL 29.	O mierze pokarmow	67.
ROZDZIAL 30:	O mierze picia	69.
ROZDZIAL 31.	Których godzin posilenie Siostry bracie máią	71.
ROZDZIAL 32.	Aby po komplecie żadna nie mówiła	71.
ROZDZIAL 33.	O tych ktore na służbę Bożą ábo do stołu nie ry- śko przyjdą.	71.
ROZDZIAL 34.	Jáko máią dosyć czynić wyśle:	75.
ROZDZIAL 25.	O tych ktore nrył w Kościele.	76.
ROZDZIAL 36.	O tych ktore błędzą w inšych mniemych rzeczach y zaraz o porządku Kapituly.	76.
ROZDZIAL 37.	O nąznágeniu godzin na służbę Bożą.	79.
ROZDZIAL 38.	Porządek zabaw y godzin káždodziennych/o cym y deklaracye y zaraz o Kustofci vzedzie.	79.
ROZDZIAL 39.	O záchowániu quádrágerymy.	88.
ROZDZIAL 40.	O Siostrach ktore są w drodze ábo co dáleko od Klastoru robia.	89.
ROZDZIAL 41.	O Siostrach ktore nie dáleko od Klastora od- ieżdżają y o wyieżdżaniu z Klastora.	90.
ROZDZIAL 42.	O Báplicach ábo Kościołach y powinnościach Zakrystyánski.	91.
ROZDZIAL 43.	O Gościach y przyjmowániu ich.	94.
ROZDZIAL 44.	Ze Zakonnica listow bracie nie ma ani vponim- kow.	95.

Regeſtr Reguły

ROZDZIAL 45.	O Weſtyarni Siſterzyńſkiej y odzieniu Zakonnym tey reformacyjey Kłaſtoru Chełmieńſkiego.	96.
ROZDZIAL 46.	O ſtole Kſieniej.	100.
ROZDZIAL 47.	O Rzemieſlniczkach Kłaſtornych.	100.
ROZDZIAL 48.	O cwiżeniu Siſtr/ które ſie do Zakonu przyiſc mają y z deklarácyą.	101.
ROZDZIAL 49.	O Cortach Szlachectkich ábo wbożich/ iáko oſiárowane być mają.	104.
ROZDZIAL 50.	Opiſczony.	106.
ROZDZIAL 51.	O Zakonnichach z inſzego Kłaſtorá iáko ie przyimować mają y o odmianie mieyſcá Siſtr nieſpokojnych.	106.
ROZDZIAL 52.	O Káplanich przy Kłaſtorze y o odmianie inſzego Spowiedniká krom zwyżáynego.	109.
ROZDZIAL 53.	O porzádku zgromádzienia.	109.
ROZDZIAL 54.	O poſtánowieniu Kſieniej y co ſie ma zachować kiedy Kſieni wnieſe : Y kto ma nową Kſienią obierać : o wſyſtkim porzádku do obierania iej.	112.
	Wzrost Kſieni od czego wrząd ſwoy oſobliwie ma zacząć.	
ROZDZIAL 55.	O Przeorzyſy Kłaſtorney/wrzedzie iej y potinności y drugich Officyalkich Kłaſtornych.	124.
ROZDZIAL 56.	O Portulance Kłaſtorney y o iej powinnoſciach.	144.
ROZDZIAL 57.	O Siſtrach w droge poſłanych.	147.
ROZDZIAL 58.	Jeſli Siſtrze co niepodobnego roſtają.	148.
ROZDZIAL 59.	Abey ſie iedná drugiey w Kłaſtorze nie ważyła brozić.	148.
ROZDZIAL 60.	Abey iedná drugiey wderżyć áni exkommunikować nie ważyła.	149.
ROZDZIAL 61.	Abey ſobie Siſtry zobopolnie poſlušne były.	149.
ROZDZIAL 62.	O Swiatey żarliwoſci którą Zakonnice mieć mają.	151.
ROZDZIAL 63.	Je ſie w tey Regule nie wſyſtko ſpráwiedliwieſci zachowanie zamyka.	152.

S. Benedykta.

Porządek Nowicyatu z Reguły S. BENEDYKTA
zebrány, y sporządzony do ćwiczenia powierzch-
nego y Duchownego, ná ośm Części główne
rozdzielony.

CZESC PIERWSZA.

*Jako doświadczać przez puł roká Pánien Swieckich
które się do Zakonu proszą.*

ROZDZIAŁ 1. O trojákich przeszkodách prośących się do Za-
konu. 155

ROZDZIAŁ 2. Czego się nauczyć powinni pierwey niż do Nowi-
cyatu przypuszczone będą. 160

CZESC WTORA.

O przyjmowaniu do Nowicyatu.

ROZDZIAŁ 1. Kto ma przyjmować do Nowicyatu. 161.

ROZDZIAŁ 2. O Nustrzynicy Nowicyuszek/ co do tey samey or-
soby należy. 162.

CZESC TRZECIA.

*O początku Nowicyatu w rzeczách powierzch-
nych.*

ROZDZIAŁ 1. O mieszkaniu Nowicyuszek wedle Reguły. 168.

ROZDZIAŁ 2. O odzieniu Nowicyuszek y ich Westyaryey/ także
y o dobrách ktore do Błaskorn wnoszą. 169.

ROZDZIAŁ 3. O Kápitułach Nowicyuszek. 172.

ROZDZIAŁ 4. O godzinách do zabaw przez cały dzień Nowi-
cyuszkom rospisanych. 175.

ROZDZIAŁ 5. O wysyłaniu Nowicyuszek po potrzeby z ich wła-
stnego jawarćcia/ y iáko się w ten czas sprawować/ ábo wierność ja-
chowac mają. 178.

Regestr Reguly

ROZDZIAŁ 6.	O powinnościach tey/co tydzień służy.	180.
ROZDZIAŁ 7.	O stole Nowicyuszek / y o porządku w Refektarzu.	182.
ROZDZIAŁ 8.	O potrzebach do Kollácie należących.	184.
ROZDZIAŁ 9.	O Quádragesymie.	184.
ROZDZIAŁ 10.	O Wigiliach przed Komunią.	185.
ROZDZIAŁ 11.	O Komuniach Nowicyuszek.	185.

CZESC CZWARTA.

ODuchownym Nowicyuszek ćwiczeniu.

ROZDZIAŁ 1.	O czym przez te dwa Miesiące ćwiczyć ma Niszezyni Nowicyuszki / y przez jakie sposoby.	196.
ROZDZIAŁ 2.	Których gąsów przestrog Duchownych Niszezyni używać ma.	196.
ROZDZIAŁ 3.	O czym ma mówić w osobności z Nowicyuszkami dwukrot w tygodniu.	197.
ROZDZIAŁ 4.	O powierzeniu obywateli.	200.
ROZDZIAŁ 5.	Examen po dwu Miesiącach jakie być ma.	201.

CZESC PIATA.

O ćwiczeniu przez sześć Miesięcy.

ROZDZIAŁ 1.	Jakie ćwiczenie mają mieć Nowicyuszki przez sześć Miesięcy / y których ksiąg używać tak do rozmyślenia iako y do czytania.	203.
ROZDZIAŁ 2.	Cztery sposoby / przez które Niszezyni ma ćwiczyć Nowicyuszki w te sześć Miesięcy.	204.

CZESC SZOSTA.

Jakie Examen być ma po wyszczeniu sześci Miesięcy.

ROZDZIAŁ 1.	Kto ma examiniować / y iako.	216.
-------------	------------------------------	------

S. Benedyktá.

ROZDZIAŁ 1. Jakie sposobności prosiący się do Zakonu Nowicyuszek upatrować Examinatorce mają. 218.

CZESC SIODMA.

*O sposobie ćwiczenia przez ostatnie cztery
Miesiące.*

ROZDZIAŁ 1. Co do wważania brat mają przez cztery Miesiące. 225.

ROZDZIAŁ 2. W czym Nowicyuski Examinować. 226.

ROZDZIAŁ 3. Po roku Nowicyatu / co czynić z Nowicyuskami. 227.

CZESC OSMĄ.

O przygotowaniu Nowicyuszek do Professey, y o ćwiczeniu professowanych w odnowieniu Duchá także przed Konsekracyą Pánien.

ROZDZIAŁ 1. 228.

ROZDZIAŁ 2. Nowicyuski odprawować zupełny rok ćwiczenia w Nowicyacie / w czym się ćwiczyć mają. 231.

ROZDZIAŁ 3. O czasie wtórym / o przygotowaniu do Konsekracy / ktorey iednak czas tylko kilka Miesiący ábo tegodniow być ma. 234.

ROZDZIAŁ 4. O czasie dla spuszczałych w duchu. 235.

ROZDZIAŁ 5. Jeśli się co ze zwyższych powierzonych y do ćwiczenia należących / opuścić / ábo odmienić może w rennowacy. 236.

ROZDZIAŁ 6. O sporządzaniu godzin do záchw w rennowacy. 237.

ROZDZIAŁ 7. O stole / y wychodzeniu z mieszkania swego / y o milczeniu. 239.

ROZDZIAŁ 8. O Świątách wroczystych w ktorych Komunię Świątą odprawują. 240.

Regestr Reguly S. Benedykta.

- ROZDZIAŁ 9. O śabawie w godziny po obiedzie w ewigenniu odnowienia ducha. 240.
- ROZDZIAŁ 10. Sposob Professyey według Reguly Wielebnego Oycā S. Benedykta. 241.
- ROZDZIAŁ 11. O Konsekracyey Pániestwa po Professyey y ewigenniu w odnowieniu ducha. 254.
- ROZDZIAŁ 12. Kto ma konsekwować Panny Zakonne y ktore mają być do konsekracyey przypuszone. 255.
- ROZDZIAŁ 13. W iakim wberze do konsekracyey Zakonnice Chelmieńskiey reformacyey chodźcie mają / y iakiego Welumi trzeciego używac. 257.

O Jedności Klastorow Zakonnice S. Benedykta Reformacyey Chelmieńskiej / także y o Przywilejach tymże Zakonnicom / y wśyskim powinny Dobrodzieiom / Kapelanom / Czeladzi / Saktorom ich / y inszym do tad iakimkolwiek osobom należącym od Oycā S. pamięci Klemensa VIII. pp. przez uczestnictwo darowanych.

Na początku tej Reguly sa listy Exekucyey Papięski / na potwierdzenie Reformacyey Chelmieńskiej.
Potym pytania Wizytatorów / y odpowiedzi P. Xsieni Chelmieńskiej y z Siostrami / dla czego sie tęt osilnie starała o Reformacya.

ms. 2600. 2600

SWIETEGO Y BOGV
PRZYIEMNEGO ZAKONNYCH OYCA,

S. BENEDYKTA, ná Regulę swą,

PRZEMOWA.

I. **S**łuchay / o Córko / przykazania Mistrza /
y nakłóń ochą sercá swego: á napominanie Oycá lá-
stánego z chęcią przymi / y skutecznie wypełni: ábys
sie przez práca posłuszeństwa wrocila do onego / od ktoregos
była przez gnusność nieposłuszeństwa odstąpiła.

Przez posłu-
szeństwo wró-
camy się do
Boga.

2. Do ciebie tedy teraz / słowa moje ściągala sie / ktoraz
kolwiek wyrzekłszy sie wolej swej własnej / Chrystusowi Panu /
Krolowi prawdziwemu służyć sie obiecalac / mocnay ozdoba
posłuszeństwa zbroie ná sie bierzysz.

Posłusze-
ństwo zakonne
mocna Chry-
stusową zbro-
iá

3. Naprzód / cokolwiek iedno zaczęnaś dobrego / vsiá
ná modlitwa pros / áby to on sam sprawil y wykonał: żeby ten
ktory nas iuż w poczet dzieł policzyć raczył / zasmucić sie bez
dy z nászych zlosliwych spraw nie musiał.

4. Abowiem z dobrego / ktore mamy w sobie / takowec-
smy iemu ná wszelki czas winni posłuszeństwo / áby nas / nie tyle
to iáko Ociec rozgniewawszy sie nie wydziedziczyl: ále też áby/
iáko Pan strážliwy nászymi zlosciami obruszony / nie oddal
ná meti / iáko slug zlosliwych / ktorzy do chwaly iego isc nie
chcieli.

Dobro dzie-
łstwo od Pána
Boga wziete
posłuszeń-
stwem nágra-
dza

5. Powstanijysz tedy / bo nás písmo budzi / y mowi:
Godzini jest tuż, ábysmy ze snu powstali, y otworzywszy oczy nasze do
swiatlá Bożego / pilnymi všymá słuchajmy / o co nás każdy

Ioan. 13. 27.

Dzien

Przemowa.

Psal. 94. 8.

Apoc. 2. 7.

Psal. 33. 13.

Ioan. 12. 35.

Psal. 33. 13.

1. Petr. 3. 10.

Psal. 33. 14.

Do żywota

wiecznego

czego potrze-

ba.

Psal. 65. 1.

Zakonnym

śm Bog do

nieb drogę

pokazuje.

Ephes. 6. 15.

Psal. 14. 1.

Drogą do

przybytków

Bożych.

tamże v. 2.

Psal. 138. 9.

Dzień głos Pański wołaiac napomina / gdy mowi : Dzisiaj, jeśli głos jego usłyszycie, nie zawnadżajcie serc waszych. y zaście : Kto ma uszy do słuchania, niechaj słucha, co Duch mowi Kościołom. **A coż mowi ?** Podźcie Córki, słuchajcie mię ; boiażni Bożej nauczę was. Bieźcie, poki światło żywota macie. by snadź ciemności śmierci was nie ogarnęły. **y szukaiac Pan w mnoſtwie ludu robotniká swego / tak nam wola znówu y mowi :** Który ieſt człowiek, który chce żywota, y za da dni ogladać dobre ? **A jeśli ty to ſłyszac odpowieſz :** Owo ia : **rzeczeć Pan Bog :** Ieſli chceſ mieć żywot prawdziwy y wieczny, po wſciągni język twoy od złego, y ſtá tme niech nie mowia zdrády : Odwróć ſię od złego, á czyſń dobrze : ſukay pokoiu, á ſciągá go : á gdy to uczynicie, oczy moje nád wámi, y uſy moje nákłonione ná proſby wáſze, y pierwey niż mię wzywać będziecie, rzekę : Onom'ia. **Coż ſłodſzego nád ten głos Páná / ktory nas wzywa / Siſtry namileyſſe :** Oto ſwaia ſta wóſcia / droge żywota Pán nam pokázuie.

6. **A tak / wiara ábo zachowaniem uczynków dobrych / biódrá náſze przepáſáwſzy / zá przewodem Ewángeliey / idźmy drogámi iego : ábyſmy ſobie záſłużyli onego / ktory nas wes zwał / ogladać w królestwie iego : w ktorego królestwa przy bytku ieſli mieſzkać chcemy / inaczej iedno przez dobre uczynki idac / do niego nie przyjdziemy. Lecz z Prorokiem tu Páná ſpye tamy / mowiac do nieg : Pánie, któż będzie mieſkał w przybytku two im ? ábo kto odpocznie ná gorze ſwiętey twoicy ? **Spyta. wſzy / Siſtry / ſłuchaymy Páná odpowiadaiacego / y wſtáuiacego nam do ſwego przybytku droge / gdy mowi :** Który chodzi bez zmiázy, y czy ni ſpráwiedliwoſć, który mowi prawdę w ſercu ſwoim, który nie czyni zdrá dy i językiem ſwoim, który nie uczyni bliźniemu złego, y zelżywoſci nie przy iáł przeciw bliźnim ſwoim, który złoſliwego dyabła, gdy go ná co námania, z iego náмова od oczu ſercá ſwego odrzućinſy, wniwecz obrócił, y niá luczkie pomyslenia iego wſtápił, y roſtracił o Chryſtuſá : ktorzy boiać ſię Páná, z dobrego zachowania ſwych cnot nie ſtáia ſię pyſnemi : ále oneż ſáme, które w ſobie máia dobrá, nie z ſiebie, ále z Boga byó rozumieiac, ſpráwuiacego**

S. Benedyktá.

ie w sobie Páná wielbia, ono z Prorokiem mowiac: Nie nam, Pánie, nie nam, ale imieniu twemu daj chwałę. Jako y S. Páswel Apostoł / z káznodzieystwa swego nie sobie sam nie przywołaszczal / gdy rzekl: Z láski Božey jsem to, com jest. y zášie samie mowi: Kto się przechwała, niech się w Pánu przechwała. Skąd y Pan w Ewángeliey: W selke který słucha tych słow moich, y czyni se, będzie przypodobány mężowi madremu, který zbudował dom swoy ná opoce, y spadł deszcz, y przysły rzeki, y wiały wiatry, y wderzyły ná on dom, á nie vpadł, bo był ná opoce vgruntowany.

7. Tego náuczynwszy Pan / czeka káždy dzień / ábyśmy sie / iego to święte napomnienie uczynkiem wypelniác / winnemi być zmáli: y dla tegoć nam / ná poprámce złych / tego żywota dni przedluža / iáko święty Apostoł powiedział: Niemieś, iz dobrotliwość Boža ciebie ku pokucie przynodzi? Bo Pan lástáwy mowi: Niechcę śmierci grzesznego, ále ábyś się nawrócił y żył.

8. Jesmy tedy pytáli Páná / Siostry namilsze / Etoby w przybytku iego mieszkal: słyszeliśmy z strony ták łowego mieszkania wyrok. Jesli tedy powinność mieszkających pełnimy / krolestwa niebieskiego dsiedźciami zostaniemy.

9. Aták / sercá y ciała náše przygotowác do boiu w przykazaniách posłuszeństwa świętego mamy: á co sie z przyrodzenia w nas zda być niepodobnego / Páná prosimy / áby nam do wykonania lásti swoicy / posilek z rzadzić raczył / á iesli vciekając przed piekłem do żywota wiecznego przyść chcemy / poticzás / y w tym cieie bedac / to wszystko zá dni żywota tego wypelniác pozwolenie mamy / z skwapliwością isć / y to czynić teraz potrzeba / coby nam ná wieki pożyteczno było.

Psal. 113. 9.
Páná świętego wdzięczność Bogu
Zá dobrodzieystwa.

1. Cor. 15. 10.
1. Cor. 1. 31.
2. Cor. 10. 18.
Matt. 7. 24.

Pan Bog zá-
n se nas czeka.

Rom. 2-4.
Ezech 18 32.

Do wypelnienia przykazáń Božych. sercá y ciała przygotowác trzeba.

Przemowa S. Benedykta.

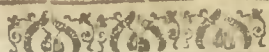
Regula S.
Benedikta
skata służ-
by Bożej.
Regule S.
Benedikta
nie niemaj
ostrego.

Mat. 7.13.

1. Cor. 1.6.

10. : Mamy tedy wola służby Pańskiej szkole postać
nowic : w którym postanowieniu spodziewamy się / że nie
ostrego / nie ciężkiego nie będzie. A jeśli w czym ścisley
zaślad przyczyn słusznych / dla poprawy złości / albo za-
chowania miłości / w czymkolwiek postapiemy / nie zara-
zem strwożymy się / mąż się strząść od drogi zbawie-
nia : Ktorey początek ścisły jest / iednak w dalszym postę-
pku obcowania y wiary / niewymownie słodka miłością
serce rozszerzwszy / przestrona droga przykazani Bożych
chodźmy : abyśmy od iego ćwiczenia nigdy nie odcho-
dzac / w iego nauce aż do śmierci w Zakonie trwali / a mał
Chrystusowych / przez święta cierpliwość / uczestni-
ctwo mając / Królestwa iego godnymi dzie-
dzicami zostali.

REGVLA

OYCA SWIETEGO BENEDYKTA.

Pierwszy Rozdział tu nie służący opuszczony.

ROZDZIAŁ II.

Iaka ma być Ksieni.

I. **K**sieni/ ktora sie naydzie go-
dna aby Klastor rzadziła/
zawsze ma pamiętać / czym
jest nazwana : a imie Star-
zey czynkami wyrażać. Bo w Klastorze
bedac przełożona / jest na miejscu Chrystusa
Pana. Apostoł powiedział: *Wzięliście Ducha*
przywłaszczenia za syny, przez ktorego wołamy
(Abba) to jest Oycze. (Stąd też potym Abba-
tyssy, to jest Matki/ wzięte imie jest.

2. Dla tego Ksieni nie przeciwko przy-
kazaniu Pańskiemu (czego Boże zachoway)

Ksieni ma
pamiętać
zawsze czym
jest nazwa-
na.

Rom. 8. 15.

Nic nie p-
czyć ani sł-
nowić przy

kazaniu
Bożemu
przeciwne-
go.

uczyć/ albo stanowić/ albo rozstrząsać nie ma:
ale nauka y przykazaniem swoim/ smak spra-
wiedliwości Pańskiej/ do serc corek/które pod-
iey władza sa/ podawać ma.

Sama z sie-
bie y z Siostr
Bogu rachu-
nek odda.

3. Pamiętać na to zawsze będzie Ksieni/
że to oboie/ y iej nauka/ y tych posłuszeństwo
ktorem i władala/ na straszliwe sadu Pań-
skiego rozstrząsanie przydzie. A niechay
wie Ksieni/ że to iej za wine przyczynano
bedzie/ ieeli muiet pożytku z owieczek swoich
nawwyższy gospodarz naydzie. Na ten czas tyl-
ko wymowiona bedzie/ ieeli kolo rzadu niepos-
łusney y nieposłusney trzody/ wszystkiey pilno-
ści y lekarstwa przystoynego na ich choroby y
występtki przyłoży. Tedy przelożona ich na sa-
dzie Pańskim wyzwolona/ rzec moze z Pro-
rokiem Pańskim: *Sprawiedliwości twoiey nie
zakryłam w sercu moim, prawdę twoię y zbawienie
twoie opowiadałam, a one mało mię usłanowa-
ły, wzgardziły mna. A na ten czas już niepo-
słuszne owce łare śmierci przewyżsającą od-
niosą.*

Czym v Bo-
gą wymowio-
na bedzie.

Psal. 39. 11.

Ksieni dwo-
iako ma być
przelożona,
nauka y
przykładem.

4. Gdy tedy ktora Ksieni urząd na sie
przyjmuie/ dwoiaka nauka swoim przelożona
być ma: to iest/ wszystko co iest dobrego y swie-

tego/

tego/uczynkami wiecey niż słowy pokazywać:
aby pochopnym y dowcipnym / przykładania
Pańskie słowy przekładała / a twardego serca
y prościęysze / postępkami swemi y przykła-
dem / do wykonania powinności Zakonnych
pobudzała. wszystko tedy / od czego uczenie swo-
ie odwoǳić będzie / skutkiem samym pokazo-
wać ma / czego się czynić nie godzi: by snadź in-
szym przepowiadając / sama się odrzucona nie
nalazła. y rzekłby Bog grzeszacey: Czemu ty o-
powiadaś sprawiedliwości moie, y bierzesz testa-
ment moy w usta twoie? Ano ty masz w nienawiści
kárność, y zardzićś mowę moję nazad: a któraś
w oku siostry swojej żdzbito wyzrzuciła, w swoimeś
tramunie widzieli?

1. Cor. 9. 27

Psal. 49. 17

Matth. 7. 3.

5. Nie ma też w Klasztorze osobami brzo-
kować / ani iedney nad drugą wiecey miłowac:
oprocz żeby która w dobrych postępkach / albo
w posłuszeństwie nalazła lepsza.

Księgi kiedy
ma iedną
więcej niż
drugą miło-
wać.

6. Uciechay zacnięysza nad inne przekła-
dania nie będzie: wygawszy żeby iaka słuszną
przyczyną była. A iesli sprawiedliwość pokazuje
że Księżniczki aby tak czyniły / toż że wszystkimi
innych stanów / albo porządku siostrami wol-

Nauka zło-
ta.

1. Cor. 12. 17.

Wszyscy ie-
dnako sługa
mi Bożymi
i jesteśmy.

Gal: 2. 6.

Rom: 10. 12

Ephes: 6 8.

Aa: 10. 34.

no iey uczynić będzie. Lecz jeśli przyczynę za-
dney nie masz/ każda w swym porządku niech
zostaie. abowiem bądź sługa/ bądź wolny/
wszystcy w Chrystusie iedno iestemy/ y pod ie-
dnym Pánem równe brzemie żołniersstwa
dźwigamy: nie masz bowiem bratowania o-
sob v Bogu. w tym tylko v niego różni ieste-
śmy/ jeśli sie nad inſze lepszymi y pokorni w u-
czynkach dobrych nabydziemy.

7. Korona tedy wszystkim ma Ksiemi/
miłość pokazywać: iednak we wszystkim we-
dług zasług zachować karność.

W nauce
swey co ma
Ksiemi za-
chowac.

Tim. 4. 2.

Nie karne o-
strzeż strofo-
wać.

8. Zaraz bowiem Ksiemi w nauce swey
ten sposób powinna trzymać s. Apostoła/ który
mowi: Karz, pros, tak to iest/ czas z czasem miar-
kując/ łagodność surowością zaostreżać: inż
strogą twarz mistrzyni/ inż macierzyńską chęć
pokazywać/ niekarne/ niespokojne/ ostrzeż y su-
rowey strofować. poslušnych zaś/ cichych y
cierpliwych/ aby ku wietrzemu dobremu poſte-
powaly/ prosić. Niedbalych takze y pogardzą-
jących/ gromić y karać/ napominamy.

Występkom
siostrzyń-
skich nie
przeglądać
1. Regum 2.

9. Grzechow siostr występných/ niechay nie
przegląda: ale natychmiast skoro sie pokaza/ z
korzeniem iako może niechay ie wyćina: Na

przy-

przygode. Żeli kapłana Sylo wspominać.

10. Pamienek obyczajów skromniejszych y nieco powolnych / nápomnieniem słownym raz y powtore nápomni: spornych zaś y zuchwałszych / pysnych ábo nieposlušnych surowym karaniem y vtrapieniem / zaraz ná początku samego grzeżenia niechay powściąga; wiedząc że napisano: *Glupi nie przyjmie słow roztropności. y zaśie: Vderz corkę twoię rozga, á duszę iey wybawiš od śmierci.*

Ná początku grzeżenia zbosc hámonać.

Prou. 18 2.

Prou. 13. 14.

11 Pamietać zawsze ma Ksiemi czym iest: pamietać y ná to czym iá zowią: y wiedzieć / iż komu wiecey poruczono / wiecey od niego wyćiągać beda. Niech przy tym wie / iáko sie trzdney y pracowitey rzeczy podielá / dusze rzadzić / y wielom obyczajom vgađzić: iedne łagodnością / drugie strofowaniem. drugie namowami: y według káżdey z osobná sposobności y wyrozumiałości / tak sie wszytkim niech podáie y sposabia / áby nie tylko w trzodzie swojej szkody nie odniosła / ale ráczey z przymnożenia iey pobożności poćieche wzięła.

Rząd dusz ludzkich trzdney y pracowitey trzyma.

12. Przed wszytkimi rzeczami niech sie strzeże / żeby przeglađając / ábo lekce wáżąc zbáwienie dusz sobie zleconych / nie wiecey sie pieczola: wała okolo docześnych rzeczy y ziemskich: ale zawsze niech myśli / iż dusze rzadzenia vząd

Wiecey się o dusze śieśir á niżli o docześnych rzeczach stáráć.

przyielá/z ktorych też y ráchunek oddać ma.

Matth. 6. 33.

Pfal. 33. 10.

13. A żeby sie nie vskáržalá ná niedostátek/
y tym sie nie šczyćilá/ niech pomni že nápisano:
Pierwey šukayćie krolestwá Božego y špráwiedli-
wości iego, á to wšytko będzie wam przydano. y zá-
šie: Nic mášš niedostátku boiacym się Páná.

Cwiczac in-
sych sámá
się lepszá sła-
wác.

14. A niechay wie/ že ná sie przyielá rzád
duš ludzkich/ á gotuie sie ná oddánie z nich licza-
by. Bo iáť ich wiele ma pod správá swojá/ že
wšytkich ná strážnym sádzie Pánškim oddáć
ráchunek będzie powinna: pogotowin z wła-
sney duše swoiey. bo iesli sie záwše obawiać
przyšlego ráchunku z owiec powierzonych be-
dzie/ cudzych ráchunkow doglądájac o swe
wlasne pilnieyša sie ostánie: á swym nápo-
mniem inšym tu polepšeníu wšluguiać/ sá-
má ze złości swych powstánie.

DECLARACYA.

Gdzie mowi: (Przed wšytkiemi rzeczámi niech sie
strzeže.) Num. 12.

Szrodki do poštepu duchownego te záchowáć Ašien-
niey roštázuiemy.

§. 1.
Szrodki do
poštepu du-
chownego
potrzebne
záchowáć.

Mieć o tym pilne stáranie/ áby wšytkie šiostry zupel-
ne pošluszeństwo oddawáły/ tym ktore sa ná vrzedziech: á
vrzedniczki Przeorzyšy/ Przeorzyša ze wšytkiemi swey
Ašieniey. Dla czego potrzebá/ áby Ašieni swym przy-
kládem dobrze oddánego pošluszeństwa Pánu Bogu y
Regule/ inšych budowála.

Ile być może/ często z nimi rozmawiać/ każda z osobną o ich własnych a prywatnych potrzebach/ tak wewnętrznych iako y powierzchnych/ y iakiby powód w postępku duchownym miały/ od każdej z osobną się dopytywać/ starając się o to/ aby każda z kontentacya swa od niej odeszła: wiadząc życziwe staranie y radę Asienicy albo Starszey swey około siebie.

Wła przelozienistwie naśladować miłości/ cichości/ łaskowości Chrystusa Pána naszego/ aby wedle nauki Apokstolстей: nie panować/ ale wiecey przykładem sobie zleconych/ do doskonałości prowadziły.

Czasu potrzeby do łaskowości przymieszawać surowości/ a doskonałości cnot powinności swey przestrzegając/ a pokazywać miłość w staraniu nad swemi/ skromnym y baczynym roztąrowaniem/ podawać się dobrotliwa/ aby się wszystkie z wnością do niej iako do matki w potrzebach swych wietaly.

Jako przedto ktora skrożona obaczy/ starać się winna o to/ aby iey nieodwlocznie/ po ki w zasmucenie ducha nie wpadnie/ poratowanie dala.

A z we wszystkim / ale osobliwie gdzie idzie o utrapioną duszę/ ma się na modlitwie radzić o nie Pána Boga/ z pragnieniem iey dobrą duchownego.

Z takowymi ktore są krewkie / a do zasmucenia skłonnae/ ma wielkiej łaskowości używać/ często ich do siebie wzywając/ małość serca ich posilając/ rady y środki do postępku należących dodawając.

• Ziedy ktora obaczy skłonna do opuszczania Zakonnych powinności / y wozieblość zachodząca/ wielką pilność około niej czynić ma/ dowiadywać się od niej samey przyczyny/ śladby taka ozieblość na nie przyszła/ a przytym ją

§ 2.
Z siostrami-
często o postę-
pku duchow-
nym roz-
mawiać

§ 3.
Tim: 3. 8. 14
Chrystusa
swym Prze-
łożenstwem
wyrażać.

§ 4.
Surowością
łaskawość
tworzyć.

§ 5.
Sturbowa-
ne siostry
nie odwo-
lcznie rato-
wać.

§ 6.
Regu: Ca. 17
Ca: 64. Num.
4. 1 niżej.

§ 7.
Skłonnym do
zasmucenia
wielką łask-
wość pokazy-
wać.

§ 8.
Troiaki spo-
sob ratowa-
nia ożig-
blych...
Deklaracya
ta Renowa-
cyi fundacie
onizanie.

W przyimo-
waniu do Za-
konu perso-
nami niebra-
kowat. Regu-
ła Cap: 58.
Num: 2. pier-
wszey części
Nou. ca: 23.
8c. Trid:
self: 25. ca: 23.

Dorady wszy-
stkiego zgro-
mądzenia
kiedy mzy-
wac.

pościć / dodając im rady y sposobow / przez ktoreby si-
mogła z oney opuścić w duchu pokrzepić / bądź
przez iakie pilne y gorące nabożeństwo w modlitwie: bądź
też przez iakie osobliwe rozmyślenia / y ćwiczenia
duchowne / na uspokojeniu przez kilka dni na miejscu
osobnym: bądź też na kilka miesięcy przez ćwiczenie wne-
trzne y zwierychne w renowacyey / zwłaszcza gdyby sie
ktorey ożiebłość zmocniła / a insemiby środkami porato-
wana być nie mogła: takowa pilnie do tego wieść ma /
aby sie z chęci swey do renowacyey skłoniła / iesliż ma spos-
obność do tego.

Gdzie Reguła mowi: (Num: 6 Niechay zacnieysza nad in-
sie będzie przekładana. &c.) Na te nauki pamiętać / Księ-
ni / w przyjmowaniu do zakonu bratować nie ma perso-
nami. Bo iż w tej Regule S. Benedykt rozstrzuja / aby tak
ślachcianka iako nieślachcianka miała przystęp do cwie-
czenia zakonnego. Przetoż ktorabykolwiek Panna takie
go żywota pragnęła / a sposobność do tego uzyskała miała
/ y przeszkod nie było / nie ma być odrzucona: ile do-
chody Klastorne dopuszcza.

R O Z D Z I A L III.

O Wzywaniu Sióstr do porady.

I. Ilekroć co przednie ważnego ma sie
dziać w Klastorze / niechay Księżni we-
zwie wszystkiego zgromadzenia: y ona
sámá oznaymi / o czym rzecz.

2 A słuchając rady Sióstr / sámá w sobie

niech

niech rozbięra: y co pożyteczniejszego osadzi/
niech uczyni. A do rady wszystkich wezwąć dla
tegośmy kazali: iż Pan częstokroć młodszy/
co jest lepszego / obianwia.

Mat: 11. 26.

Wszystkie rą-
dyny rozsad-
ku Księgni
mądra zostā
wac.

3. Siostry ze wszystkich pochora y poddańsćia
tak niechay radzą / aby się zdania swego vpor-
nie popierać nie wazyły / ale rączy na rozsąd-
ku Księmiej niech wszystko zostāie: aby w tym
co ona zdrowszego osadzi / wszystkie iej postu-
sne były. Jednak iako uczennicom przystoi od-
dać posłuszeństwo Mistrzyniej / tak iej przy-
zwolta opatrzenie y sprawiedliwie wszystko
sporządzać.

4. Przetoż we wszystkim / za Regula iako
za mistrzynią wszystkie niech idą / y od niej bez
przyczyny żadna odstępować nie ma.

Regulę ie-
dnako n sy-
skie pełnić
winne.
Poczciwość
Księmiej po-
winna.

5. Żadna w Klastorze / za wola własnego
swego zdania niech się nie wdāie / y żadna się
niech nie poważa z Księmią swoją w klastor-
nym mieszkaniu / abo na stronie spierać y wā-
dzić vpornie. A ktora się tego dopuści / kara-
nin Reguly niechay podlega.

6. Samā jednak Księmi z boiāżnią Bożą
y zachowaniem Reguly / wszystko niech czyni:
wiedząc że bez wątpienia ze wszystkich wyro-

Wmątych
rzeczach nie
Konnent
Ale starszych
się Siostr
radzić.

Ecclesi: 32. 14

§ 1.

Rady prze-
dnie: się o
czym być
maia

Bulla Bene-
dicti XII.

II. cap 9. &
10.

§ 2.

§ 3.

Zkaptuły
nie nie wy-
iawiać

§ 4.

Rady podley-
se o czym być
maia.

ktow swoich nasprawniedliwsemu sedziemu
Bogu / liczbe odda.

7. A kiedy co mnieyszego tu dobremu Klas-
tornemu uczynić trzeba / starszych tylko nie-
chay się radzi iako napisano: Nic nie czyn bez
rady, a po uczynku nie będzie żałował.

DECLARATIA

Gdzie Reguła mowi: (N. 1. Ilekoć co przednieyszego
ma się dziać) Rzeczy przednieysze o których się Ksie-
ni radzić ma wszystkiego zebrania / tesa: Obierasz
nie starszych do porady / naymowanie majątności do czasu
perwonego / albo oddawanie majątności / albo rzeczy y pożyte
ktow Klastornych; przyczyn słusnych / darrowanie czego
znacznego ktomu: według tego / iako też y niżej o tym des-
klaracya będzie w Rozdz: 22.

A gdzie Reguła mowi: (N. 1. Ona sama oznaymi rzecz, &c.)
Przestrzegać ma Ksieni / aby wprzod rzecz / o której Sio-
stry radzić maia / przelożyła / iasnie y szczerze tego pra-
gnac / aby zdrowey rady y Klastorowi pożyteczney dosię-
gala / y pominaiac wszystkich / aby szczerze y z potora po-
wiedziały / co ktorey Pan Bog do serca poda.

A tu pamiętać wszystkie maia / aby żadna Siostranie
wazyła się bez wiadomości Ksienney wyiawiać y wyno-
sić tego z Kaptuły / co się w takich radach stanie abo
mowi / y zgola żadney rzeczy / ktora się dzieie w Kaptu-
le / nie dozwalamy nigdy przed nikim wyiawiać / pod ka-
raniem Reguły.

Gdzie mowi: (N. 7. Starszych tylko niech się radzi) Starsze
należące dorady tesa: Przeorzyś / Subprzeorzyś / sekres-

Rozdział Czwarty.

II.

tarką / á do tych dwie / ktore Ksieni obierze z Kapis-
tula / ktoreby ze wszystkich do rady sposobniejszy były / tak
żeby wszystkich do rady było pięć / z ktoremi tylko Ksie-
ni może bezpiecznie wszystkie inne potoczne trudności
zlasztorne / tak w rzeczach duchownych iáko y docze-
snych odprawić.

R O Z D Z I A L IV.

O Przednich dobrych uczynkach rzemiośta
Duchownego.

I. **N**Aprzód / Páná Bogá ze wszystkiego
serca / ze wszystkíey dusze / ze wszy-
stkíey mocy miłować.

Deu 1: 6. 5.
Luc. 10. 27.

2. Potym bliźniego iáko siebie samego.

Leuit. 19. 18.

3. Nie zabíjać.

Exod. 20. 13.

4. Nie cudzolożyć.

14. 15. 8c.

5. Nie kradść.

6. Nie pożadać.

7. Świádecztwa fałszywego nie mówić.

1. Petr. 2. 17.

8. Wszystkie ludzic mieć w uczciwości.

Tob. 4. 16.

9. Coby nie miło było / áby kto inny czy-
nił / tego drugiemu nie wyrządzać.

Matth. 10. 38.

10. Záprzec sie samych siebie / á Chrystusa
naśladować.

Luc. 9. 23.

II. Ciáło karać.

1. Cor. 9. 27.

12. W rostkossách sie nie kochać.

1. Petr. 2. 13.

13. Post miłować.

Daniel. 1. 18.

Vbo

Tob: 4. 7.	14. Dbogię pościć.
Esa. 58. 7.	15. Nągę odziewać.
Matt: 25. 36.	16. Chorego nawiedzić.
Tob. 2. 9.	17. Umarłego pogrześć.
Eccle. 6. 9. 7.	18. W vtrapieniu pomoc.
38.	19. Żalem strapionego pocieszyć.
2. Tim: 2. 4	20. Od spraw się świeckich oddalać.
Matt: 10. 37.	21. Nad miłość Chrystusową nie pier-
5. 23.	wżęgo nie mieć.
Ephesi: 4. 26.	22. Gniew w sobie hamować.
Prou: 12. 20.	23. Gniewliwcy popędliwości na pomysł
Iob 36. 17.	nie zachować.
Psal. 27. 3.	24. Zdrady w sercu nie zatrzymać.
1. Petr: 4. 8.	25. Pokoju nie zmyślać.
Matt: 5. 34.	26. W miłości przeciw bliźniemu nie wsta-
Psal. 14. 3.	wać.
1. Thef: 5. 15.	27. Nie przysięgać / aby się śniadź w czym
2. Cor: 6. 7.	krzywo przysięstwo nie nałożyło.
Matt: 5. 44.	28. Prawdę sercem y wsty wyznawać.
Matt: 5. 44.	29. Złego za złe nie oddawać.
Rom. 12. 14.	30. Krzywdy nie czynić / a śmym wcz-
	niom cierpliwie znosić.
	31. Nieprzyjaciół miłować.
	32. Złorzeczycym nie złorzeczyć / ale raczej
	błogosławić.

Rozdział Czwarty.

13.

33. Prześladowania dla sprawiedliwo-
ści znosić.

Matt. 5. 10.

34. Nie być pyśną.

Tob. 4. 14.

35. A piśnica.

1. Tim. 3. 3.

36. Nie być Obieszna.

Eccle. 33. 34.

37. Nie być Ospala.

Prou. 20. 12.

38. Nie być Leniwa.

26. 15.

39. Nie być Szemrząca.

Sap. 1. 11.

40. Nie być Obmowna.

Prou. 24. 9.

41. Nadzieje swoje Panu Bogu oddawać.

Psal. 26. 13.

42. Gdy co dobrego w sobie obaczysz /

Eccle. 15. 21.

Bogu nie sobie przypisować.

Iob 31. 14.

43. A co siękolwiek złego z stanie / swym
sprawom tylko przyznawać.

Luc. 12. 9.

44. Dnia Sadnego się bać.

Psal. 83. 2.

45. Piekła się leść.

Philip. 1. 23.

46. Żywota wiecznego wszystka żądzą du-
chowiną pragnąć.

Matt. 24. 42.

47. Śmierć zawsze w oczach swoich po-
deyrzania mieć.

Deut. 4. 9.

48. Spraw żywota swojego na każdą
godzinę strzedz.

Prou. 15. 3.

49. Wiedzieć zapewne / że na wszelkim miej-
scu Bog na cie patrzy.

Psal. 136. 9.

50. Myśli złe / które do serca przycho-

Eccle. 8. 22.

- dzia / zarazem o Chrystusa rostracić.
- Psal. 33. 14. 51. Duchowney Przełożoney abo Mistrzy-
38. 1. niey obiawić.
- Prou. 10. 19. 52. Vst swoich od zley / abo nie prawey
mowy strzedz.
- Matt. 12. 36. 53. Wielomowstwem wzgardzić.
1. Tim. 2. 16. 54. Słow prożnych / abo śmiech wzbu-
dzających nie mówić.
- Eccle. 4. 7. 55. Śmiechu częstegoy nie potrzebnego
nienawidzieć.
- Luc. 11. 27. 56. Czytania S. z chęcią słuchać.
- Luc. 18. 13. 57. Modlitwa się często zabawiać.
- Psal. 6. 7. 58. Złości swojej przefle z płaczem y wzdy-
Galat. 5. 1. chaniem każdy dzień na modlitwie Boga wy-
znawać / a prawdziwie się z nich napotym po-
prawić.
- Galat. 5. 24. 59. Pożądliwości cielesne w sobie tłumić
a woli własney nienawidzieć.
- Hebr. 13. 17. 60. Roskazaniu Ksienicy we wszystkim
być posłuszną / chociażby ona / (czego Boże nie
daj) inaczej żyła / pamiętać na ono Pannie
Matt. 13. 2. rozkazanie: Co wam rozkaza, czynćie: a co ni
czynia, nie czynćie.
- Galat. 6. 3. 61. Niechcieć pierwey być światą zwaną /
niżby taką była: ale pierwey światą być / aby
prawdźwicy światą nazwana była. Przy-

62. Przykazania Pańskie uczynkami każdy dzień wypełniać.

Eccle. 6. 27.

63. Czystość miłować.

1. Tim. 5. 23.

64. Nikogo nie mieć w nienawiści.

Leuit. 19. 17.

65. Gniewu albo zazdrości nie mieć.

Galar. 5. 26.

66. Zwady y swarow nie cierpieć.

1. Tim. 2. 23.

67. Wymiosłości sie strzedz.

Pśalm 130. 1.

68. Starszych mieć w czcivości.

Leuit. 19. 32.

69. Młodszych miłować.

1. Tim. 5. 1.

70. W miłości Chrystusowey za nieprzy-
cioly sie modlić.

Matt. 5. 44.

71. Do obrazonemi przed zaściem słońca sie
ziednać.

Ephe. 4. 26.

72. O miłosierdziu Bostim nigdy nie ro-
spaczać.

Ezech. 18.

Oierz 12. 6.

73. A te są naczynia rzemiosła duchowne-
go: ktore ieśli we dnie y w nocy bez przestanku
wypełnimy / a na dniu sadnym pochwała ie / o-
na nam zapłata będzie nagroda / ktora Pan o-
biecał: iakiey ani oko widziało, ani ucho słyssało,
ani w serce człowieka nie wstąpiło, co nagotował
Bog tym ktorzy go miłują,

Zapłata Za
wypełnienie
dobrych r-
czynkow.

1. Cor. 2. 9.

Klasztorne
Zawarcie
jest warstwą
na wykonanie
wczyn-
kow dobrych.

Plać zaś na ktorym to wszystko z pilnością
wykonywać trzeba / iest Klasztorne zawarcie /
y stateczne mieszkanie w zgromadzeniu.

DECLARACYA.

§ 1.
W Kąpisule
co się ma
czytać z po-
winności.
Bulla Bene-
dicti PP. XII.
cap. 5.

Ponieważ według rozkazania Cap. 46. § 4. w Kąpisule tegodniowej/Regule czytać powinny: chcemy aby w takim czytaniu/ten porządek tej reformacyjy Zakonnice zachowały: aby przeczytawszy cokolwiek z Reguły/zarazem też czytały y wykład tejże Reguły W. O. Jana Turekrematy Kardynała: wykład iście Duchowny/ y Zakonnym ludziom do zrozumienia powinności swych nader potrzebny.

§ 2.

A osobliwie czytanie tych dobrych uczynków/ y cnot w tym Rozdziale od S. Benedykta porządkiem pięknym położonych: także y wykład ich/ pomienionego Kardynała/ zalecamy.

ROZDZIAŁ V.

O postuśniewie.

Pierwszy stopień pokory
postuśniewy
bez od-
włoki, kro-
czy właśnie
wypelniać.

Głos Boży
Zakonnym,
rozkazanie
Starych.
Psalm 17. 45.
Mat. 20. 40.
Luc. 10. 16.

I. Pierwszy stopień pokory / iest posłuszeństwo bez odwłoki. To posłuszeństwo / tych własne iest / którzy nic nie mając nad Chrystusa droższego ani miłszego / a to albo dla służby świętej / którą sobie przez S. Profesję upodobali / albo z bojaźni piekła / albo dla chwały żywota wiecznego / natychmiast skoro co Starza rozkaze / iakoby samego Boga rozkazanie było / nie omieszczać niemięcia / y o tych Pan mówi: Na usłyszenie vchą być mi posłusny. A zaś do tych co wciąż mówi: Kto was słucha, mnie słucha.

2. Takowe tedy opuszczając natychmiast co ich jest/ y woli własney odstepując/ czym rzeczy zabawione mają/ albo co robią/ bez dokonczania porzuciwszy/ gotowa do posłuszeństwa noga/ za głosem rozkazującej Staršej skuteczne idą: y razem iednym tak pomienione Staršej rozkazanie/ iako y skuteczne posłuszeństwo uczniowe/ w przedkości boiaźni Bożej zwykły porzeczko odprawiać te/ które do żywota wiecznego wniesć prawdziwą chęć mają.

3. A dla tego ciasną drogę sobie obierając/ o ktorey Pan powiedział: *Wąska jest droga, która wiedzie do żywota: y że nie według zdania swego żyć/ ani żądzom y lubościom swym dogadzać/ ale się pod rozsadek y cudze rozkazowania w Klastorze poddawszy/ pod rządem Ksieniey żyć pragną.*

Matt. 7. 14.

4. Bez wątpienia takowe naśladowcy wyroku Pańskiego/ gdzie mówi: *Nie przyszedłem czynić wolei moiej, ale tego który mię posłał.*

Ioan. 5. 31.

5. Lecz to posłuszeństwo w ten czas jest Bogu przyjemne a ludziom słodkie/ kiedy się to/ co rozkazano/ nie lekliwie/ nie leniwie/ nie ozieble/ ani szemrzac/ albo z odpowiedzią niechętnego odprawia. Bo posłuszeństwo/

Posłuszeństwo bez od-
włoki kiedy
Bogu przyje-
mne.

Matt. 10. 40.

Luc. 10. 16.

Przełożonym wyrządzane/ Bogu samemu by-
wa oddane. sam bowiem Pan mowi: *Kto was
słucha, mnie słucha.*

2. Cor. 9. 7.

6. Chetliwym sercem mają uczniowie po-
słuszeństwo odprawować: iż wesołego dawce
milnie. bo jeśli uczeń nie z chęci posłuszny / y nie
tylko wsty/ ale też sercem szemrze/ choć wypelni
rozkazanie / przecie to Bogu / który na serce
szemrzącego patrzy/ przyiemno nie będzie/ y za-
dnej łaski zäten czyniek nie odnosi; y owszem
karaniu szemrzących podlega/ jeśli sie z dosyć
wezysnieniem nie polepszy.

Sap. 1. 10.

R O Z D Z I A L VI.

O milczeniu, abo w mowie wstrzemięźliwości.

Psal. 38. 2.

I. **V** Czynmy tak / iako Prorok mowi:
Rzekłem, będę strzegł drog moich, abym
nie zgrzeszył językiem moim: złożyłem
straż ustom moim, zaniemiałem y ponizony jestem,
y zamilowałem dobrych. Tu Prorok pokazuje/ ie-
śli mow dobrych/ dla cnoty milczenia/ niekiedy
milczeć potrzeba: iakoż daleko wiecey słow
złych/ abysiny karania wśli/ poprzestac winni
jestesmy.

Zakonnice S.
Benedykta y
w dobrych
rzeczach
przestrzegać
milczenia
winne.

2. A tak uczniom doskonałym/ choć też do-
brych y swietobliwość pomnażających roz-

zmow/

żmow/ dla poważney cnoty milczenia/ rzadko
pozwaląc trzebá/ iż napisano: *W wielomowstwie*
nie będzieś bez grzechu. y na drugim miejscu:
Śmierć y żmót w ręce ięzyka. K temu mówić y
wczęć/ rzeczyć *Wysłuszynicy: milczec y słuchać/*
wczemnicam należy.

Prou. 10. 19.

Prou. 18. 21.

Wczemność
przeciw Sár
sym Zakon-
nych.

Mowy nie-
wczemney
frógie zaka-
zanie-
Matt. 12. 36.
2. Tim. 2. 16

§ 1.
Za złe mo-
ny pokutá
ośra.

§ 2.
Wśelákich
żartow nie-
przyszłych
zakazanie.

§ 3.

3. Przeto/ iesli ktora Przelożoney o co ża-
dác będzie/ ze wszytká pokora y poddanością
wczemow/ niech to czyni/ by sie tym nie zdała wie-
cey mówić niż pożyteczno/ ábo sie iey godzi.

4. A niewczemne mowy/ ábo słowa pro-
żite y śmiech wzbudzające/ wiecznym zámknies-
niem/ na każdym miejscu potępiaamy: y takó-
wych mow iednąto wszytkim zakazujemy.

DECLARATIA.

Gdzie Regula mówi: (N. 4. *A nie wczemne mowy, &c.*)
Wzruszeni tym srogim wyrokiem Oycá S. Bene-
dyktá/ słusznie Xsienia napominamy/ stárac sie/
iáko by w tej mierze Regula była w cále zachowana / y za-
tákie występká ośra pokutá była występnyim naznaczona.

A żeby były zmiesione wszytkie okázye do takowych mow
niepotrzebnych y lekkosci / przestrzegac kazemy/ áby ani
Xsieni/ ani żadna z Zakonnych/ nie chowała ptaków/ kó-
tow/ psow/ y inszych zwierząt/ ktore do żartow y lekkosci
przywodzi.

Tymże sposobem/ nie máia sie dopuszczać igrzysk pro-
żnych/ y patrzenia na nie/ y wszelkiego nie porządku w os-
byczności. A w rozmowách spolnych strzedz sie máia / áby

ani słowem / ani dotknięciem / abo złym przykładem nie
obrażała ani gorszyła jedną drugiego.

R O Z D Z I A L VII.

O Pokorze.

Matt. 23. 12.

Luc. 14. 11.

Psalm. 130. 1.

Gen. 28. 12.

I. **W**ola na nas pismo Boże / Siostry /
mówiąc: *Wszelki co się wynosi, znizón
będzie: a który się uniza, wynwyżsón bę-
dzie.* Gdy tedy to mówi / pokazuje nam / że wśe-
łała wyniosłość iest płodem pychy: ktorey że się
Prorok ten wystrzegal / daie znać mówiąc: *Pá-
nie, nie wyniosło się serce moje, ani się wynwyżsały
oczy moje: ánim chodził w rzeczách wielkich, áni
w dziwnych nádmie. A ięślim nie pokornie rozu-
miał, álem wynwyżsał duszę moję: iáko dzieciátko
ostáwione u mátki swoiey, tak odpláta ná duszy
moiey.*

2. Przetoż Siostry / ięśliná wywyższey poko-
ry dostąpić / y do onego wynwyżżenia niebie-
skiego / do ktorego przez pokorę ninieyszego ży-
wota wstepuia / przybyć predko chcemy / sprá-
wom nászym / ku temu ie sprostowawszy / one
drábiny / ktora we śnie S. Jákob widział / y ná
Anioły wstepuiace y sstepuiace po niey / pá-
trzał / postáwić potrzeba.

3. Ucie inšzego / bez wątpienia / sstepowá-
nie

nie ono y występowanie nam nieznaczyło/ ie-
dno to: iż wywyższaniem się/ na doł idziemy: a
połora/ na gore wstępujemy.

4. A sama drabina postawiona/ iest żywot
naś na tym świecie/ ktory Pan/ za vpołorze-
niem serca/ podnosi do nieba. Poboki bowiem
tey drabiny/ ciało nasze y dusze być rozumiemy:
w ktore poboki/ stopnie rozmaite albo ćwicze-
nia połory/ przez ktore wstępować do dosko-
nałości mamy/ wezwanie Boskie wprawiło.

Drabina ta-
koba S. Pa-
tryarchy iest
pokorne ży-
cie Zakon-
nych.

5. Pierwszy tedy stopień połory iest: Jeśli
boiażń Boga przed oczy sobie kładac Zakonniz-
ca/ przestrzega koniecznie / aby iey nie przepo-
minala/ y iесли zároveň na wszystko co Bog przy-
kazał pamięta: ono sobie wstawicznie na vmy-
śle swoim rozbiegając: iż iakożkolwiek wzgar-
dzający Pana Boga/ do piekła za grzechy wpa-
da/ a żywot wieczny bojącym się Pana Boga
zgotowany iest: y iесли się strzegac każdej go-
dziny grzechow y występkow/ myśli/ ięzyka/ o-
czu/ rąk/ nog/ też y wola własna z żądżami ciała
pośpiesznie odcinać niwczym nie omieszkawa.

Przytomna
boiażń Bo-
ska w spra-
wach.

6. Na tak człowiek mocno wierzyć / że z
nieba Bog na niego każda godzinę patrzy: y
to/ że sprawy iego na wszelkim miejscu oczom
Boskim iasne sa/ y że ie Aniołowie każdej go-

Oko Boskie
nad czło-
wiekiem
zawsze.

Prou. 15. 3.

Psalm 7. 10.

Psalm. 93. 11.

Psalm. 138. 3.

Psalm. 75. 11.

dżiny Bogu odnośsa. Jąśnie to nam Prorok przekłada/ gdy w myślach naszych/ tak być obecnego Boga pokazuje/ mówiąc: Badaiaacy się serc y nerek Boze. y zaście: Pan zna myśli człowieka, że sa mårne. y zaś: Wrozumiać myśli moje z daleka. y indziej: Abowiem myśl człowieka będzie wyznawata tobie.

Psalm. 18. 1.

7. Al żeby wystawicznie strzetna była około myśli swoich przewrotnych/ niech mówi pokorna Siostra w sercu swoim zároveň: W ten czas przed nim niepokalana będę, kiedy się zachowam od nieprawości mojej.

Eecl. 18. 31.

Matt. 6. 10.

Prou. 16. 5.

Psa. 13. 1. 52. 2.

Psalm 37. 10.

Złey żądze dla wielkiego niebespie-

czeństwa pilnie strzedz.

Eecl. 18. 30.

Rom. 13. 14.

8. Al o wypełnieniu wolej własney/ takie zażądanie mamy/ gdy pismo mówi: a odwracay się od swej wolej. y zaście: Prośmy Pana, aby się działa wola jego w nas. Słuchnie tedy uczymy się nie czynić wolej naszej/ gdyż sie onego co pismo powiada wystrzegać potrzeba: Sa drogi które się zdadza człowiekowi prawe, których koniec aż na dno w piekle pogrąza. y że sie onego bać mamy/ co o niedbanych napisano: Pojsonali się, y obrzydliwemi się stali w rozkośbach swoich.

9. W żądzach zaś cielesnych/ tak być Bogu nam przytomnego zároveň wierzymy/ iako Prorok mówi do Pana: Panie przed toba wszelka żadość moja. Złey tedy żądzzy dla tego sie

strzedz

Strzedz mamy / iż śmierć v podwoiu drzwi po-
łożona iest / ktoręmi kochanie wchodzi. Stąd y
piśmo przestrzega / mówiąc: Za pozadliwością-
mi twemi nie chodź.

Psalm. 33. 16.

Psalm. 13. 2.

Pamięć
Boskie poży-
teczne.

10. Ponieważ tedy oczy Pańskie dobrych
y złych wypatruia / y Pan z nieba na syny lu-
dzkie zawżę pogląda / aby widział iesli iest ro-
zumiejący / albo szukający Boga: y iesli Inyo-
lowie / ktorym nas zlecono / każdy dzień Panu
Stworcy naszemu sprawy nasze odnośa:
Strzedz sie każdej godziny trzeba Siostry / i-
to mówi w Psalmie Prorok: By nas sstepnia-
cych do złego y niepożytecznych ktorę godzinę
nie wyrzał Bog / a z folgowałszy nam / w tym
czasie / gdyż miłosierny iest / y abyśmy sie na-
wróciły ku lepszemu poczekawszy / w przyszłym
wieku nam nie mówił: Toś czyniłaś a milczałem.

Psalm. 13. 3.

Psalm. 49. 21.

Własna wo-
la nęgar-
dzić.

Ioan. 5. 3.

Z miłości
Boga zupeł-
ne w postu-
szeństwie
poddanie.

11. Wtóry stopień pokory iest: Jeśli kto
wola własna wzgardziwszy / skutkiem sie żąd-
swoich brzydzi / ale uczynkiem głosu onego na-
śladuje / który mówi: Nie przyśzedłem czynić
woley moicy, ale tego który mnie posłał. y zaś na in-
szym miejscu czytamy: Ze wola ma mękę, a mus
koronę przynosi.

12. Trzeci stopień pokory iest: Kto sie z
miłości Pana Boga zupełnym posłuszeństwem

Philip. 2. 8.

Rzeczy prze-
ciwne cier-
pliwie zno-
siec.Owoce pra-
widy
cierpliwos-
ści.

Matt. 10. 22.

Psal. 26. 14.

Psal. 43. 22.

Rom. 8. 36.

Psal. 65. 10.

Stárszemu swemu podda/ náśládując w tym
Pána/ o którym S. Paweł powiedział: Sstał
się posłusznym aż do śmierci.

13. Czwarty stopień pokory jest: Jeśli się
przy posłuszeństwie z ciężkich y przeciwnych
rzeczy/ albo wiec z trzynow iakichkolwiek rzeczy
niemych/ w milczeniu sumnienia s. cierpliwos-
ści techa/ y to znosząc/ nie wstępuje ani wstawa/
według onego pisma: Kto wytrwa aż do końca/
ten zbawion będzie. y zaś: Niech się zmocni serce
twoje, a czekaj na Pána: pokazywać / że wszystko
dla Pána Boga/ cokolwiek jest naprzeciwie-
nego/ człowiek wierny znosić powinien. Mo-
wi Prorok w osobie cierpliwie znoszących cie-
bie: Sstaćmy się umartwieńni przez cały dzień,
poczytani jesteśmy iako owce na rzeź: a ubezpie-
czonymi będąc o zaptacie Boskiej, idąc z weselem,
mówiąc: Lecz w tym wszystkim przewyćżzamy, dla
tego który umiłował nas. y zaśie indziej: Do-
świadczyłeś nas (mowi) Boże, wypląwites nas o-
gniem, iako ptawia srebro, przywiodłeś nas w si-
dło, nakładłeś uciskow na grzbiety nasze, A poká-
zuje nam że pod rządem być Stárszych rzecz
jest potrzebna/ mowi dalej: Wśladzites ludzic
na głowy nasze. Lecz y przykazania Pánstie w
rzeczach przeciwnych y w trzynowach / przez

cierp

cierpliwosć wypełniający / gdy ich w ieden po-
liczeł rderza / nadstawia y drugiego: a biorąc
cemu suknią / puszczają y płaszc: a przymuszeni
iść na tysiąc froków / idą z nim y drugie dwa:
z Pánem s. fałszywa bracia znoszą y przecieła-
dowanie / y zlorzeczającym sobie / błogosławia.

Matt: 5. 39.

Luc: 6. 19.

1. Cor: 4. 12.

14. Piąty stopień pokory / wśhytlich myśli
złych do serca swego przychodzących / ábo wy-
stępów skrycie dopuszczonych / przez pokorne
ich wyznanie Starszey swey namniemy nie tąć.
Upomina nas o to pismo / gdy mówi: Obiaw
Pánu drogę twoję, a miew nadzieję w nim. y zaśie
Prorok: Wyznanaycie Pánu, bo wiem dobry, y na-
wieki miłosierdzia jego. y zaś: Grzech mój oznay-
miłem tobie, a nieprawości moiey nie kryłem. Rze-
kłem, wyznam przeciwko sobie niesprawiedliwość
moję Pánu, a tyś odpuścił nieczystość grzechu
mego.

Idem sup.

Cap: 4. N. 5.

Cap: 61. de

clar: 48.

Smych niedo-

starkow

przed Stary-

szym nie tąć.

Psalm: 36. 5.

Psalm: 105. 1.

Psalm: 31. 5.

15. Szesty stopień pokory iest / ieśli na
wszelkiey podłości y ostateczności zatonić
przeście / y do wśhytkiego co iey iedno rościć /
iako zła y niegodna robotnica sama siebie osa-
dzi / z Prorokiem mówiac: W nimcz iestem obro-
cona, a nie wiedziałam, iako bydlę sstałam się
ciębie, a ia zawsze z toba.

Ostateczność

nie w śśkim

mówiac.

Psalm: 71. 22.

Wzgarda
sarkych sie-
bie wdzieg-
czna.

Psal. 21. 7.

Psal. 87. 16.
118. 71.

Wczynkiem
Regulę pol-
nic.

Miłość mi-
czenia.

Prou. 10. 19.

Psal. 139. 12.

Ecel 11. 13.

16. Siódmy stopień pokory jest: Jeśli się niższa y podlejsza nad wszystko / nie tylko ięzy-
kiem własnym być wyznawa / ale też z prawe-
go serca chętnie wierzy / poniżając się y mó-
wić z Prorokiem: *Aiam jest robak a nie czło-
wieck, pośmiemisko ludzkie, y wzgarda pospolstwa:*
będac wynyszona, iestem ponizona y zatnwozona.
y zaś: *Dobrze namię, izes mię unżył, abyeh się*
nauczył wyrokow twoich.

17. Ośmy stopień pokory: Jeśli Zakonnica
ca nie nie czym / iedno to w czym ia Regula
Zakonowi pospolita / y Starszych przykłady
vpominając.

18. Dziewiaty stopień pokory jest: Jeśli
ięzyk od rozmow Zakonnica powściąga / y mił-
czenie zachowuiac / nie odpowie aż spytana:
gdyż pisino wkażnie / że w wielomowstwie nie v-
strzeże się grzechu. y / że człowiek ięzyczny nie bę-
dzie poszczęścion na ziemi.

19. Dziesiąty stopień pokory jest: Jeśli
Zakonnica nie iest łacna y predka do śmiechu /
bo napisano: *Szalony śmieciac się glos swoy podnosi.*

20. Jedenaasty stopień pokory jest: Jeśli
gdy Zakonnica mowi / po woli / bez śmiechu /
pokornie / statecznie / roztrośnie kilka słow prze-

rzecze /

rzecze/ a w głoście nie iest wrzastliwa / iako nas
pisano: *Madry krotkimi słowy odpowiada.*

Eccl. 20. 29.

*Powierz-
chne znaki
y obyczaje
pokory.*

21. Dwanaście stopień pokory iest: Jeśli
Śakonnica pokore/ nie tylko sercem/ ale y postą-
wa pokorną zawsze/ tym którzy ia widza / po-
kazuje: to iest w robocie/ w kościele/ w klaszto-
rze/ w ogrodzie/ w drodze/ na polu/ y kiedyz-
kolwiek siedząc/ stojąc/ abo chodząc/ ma gło-
we zniżoną/ y oczy ku ziemi spuszczone: a mając
się za winowayce mająstatu Bożego dla grze-
chów swoich/ tak rozumie/ iż ia już teraz/ strą-
żeniemu sądowi Bożemu obecną postawia: mo-
wiąc do siebie w sercu swoim zawsze z Celn-
kiem z Ewangeliey/ oczy swe ku ziemi spuszc-
wszy: *Panie, nie iestem godna ia grzesznicą pod-
nieść oczu moich w niebo. y zaśię z Prorokiem:*
Zgąrbiona y unizona iestem zemślad.

Luc. 18. 13.

Psal. 37. 7.

*Wstęp poko-
ry przez mi-
łość dosko-
nłości n by-
tkich cnot.*

22. Gdy już Śakonnica na te wszystkie sto-
pnie pokory wstąpi/ wnet do oney miłości Bo-
żej przyjdzie/ ktora iż iest doskonała / precz od-
pedza bojaźń: przez ktora miłość / wszystko za-
chowując pocnie bez wprątowania/ iakoby z
przyrodzenia y ze zwyczajem: a czego przedtym
nie bez trudności y trwogi przestrzegała/ to już
nie z bojaźni piekła czynić będzie / ale z miłości

Chrystusa/ aż na logu samego dobrego / y zżać
kochania sie w cnotach / które Pan na ten czas
robotnicy swey / inż od złości y występku o-
czyścionej / przez Ducha S. objawiać będzie
raczył.

ROZDZIAŁ VIII.

O chwale Páńskiej, &c.

DECLARATIA.

O obyczaju odprawiania Pácierzy ábo Officium Kościelnego
tey reformácyey Zakonnicom.

§ 1.

Regulá / poczynawszy od Rozdziału osmego / aż do
osmnastego / opisuie sposób y porządek starodawny /
mowienia y śpiewania Officium ábo Pácierzy w Ko-
ściele / który że sie po reformácyey tych Klasztorow dla słu-
sznych przyczyn odmienil / y do Rzymskiego Breviarza
Officium przystosował / tu sie dla tego nie nápisal: ale ná
mieysce tego tam porządku jest inшы wypisany / który we
wszystkich tey reformácyey Klasztorách / wiecznie zachos-
wany być ma.

§ 2.

Ceremonie
w nabożeń-
stwie Ko-
ścielnym we-
dług Rzym-
skiego Bre-
wiarza ábo
nále-

Naprzód / Jutrznia y inше Godziny / ábo Officium y
wszystkie Pácierze / także y śpiewania odprawowane być
máia według Breviarza y Nászala Rzymskiego / przez cały
rok / zachowywać w całej wszytek sposób nabożeństwa y ce-
remonie tamże opisane. Náza naswietszey Pánný każda
Sobota śpiewać powinne / oprotz Soboty Wielkonocney
ábo gdy świętá wroczyście przesiódza. A inszych czasow iá-
kosmy náznaczyli w deklarácyej Rozdziału 48 Párag. 9.

§ 3.

Officium
kiedy ma być
śpiewane,
kiedy czyta-
ne.

Officium wielkie / Siostry chorowe / w Chorze odprawo-
wać beda / w świętá śpiewając / á w powszednie dni / bez
not zwyczajnym głosem mowiac. Toż y inше wszystkie

Proz

Professi / każdy dzień z powinności Reguły mówić po-
winne/ choć z innymi w chorzenie beda.

Rozmyślanie Duchowne / iż Reguła w Rozdziale o-
smym / ktorychmy tu opuścili / zaraz po Jutrznicy odprá-
wować wszystkich Zakonnych / temi słowy obowieszcie. (A
po Jutrznicy / cokolwiek do czytania Psalmow albo Lekcyi
czasu zbývá / rozmyślaniem niech sie bawia.) także w Roz-
dziale 4 N. 57. Do zabaw modlitwy częstey wspomina. y
Nowicyuskie w Rozdziale 58. N. 3. zaraz po wstąpieniu do
Nowicyatu / do ćwiczenia w rozmyślaniu ná osobne miey-
sce wziąć káže. A w tych zaś pułnocnych kráich czas roz-
myślaniu w Regule opisany zachować sie dla wielu przy-
czyn nie może. Przetoż nabożeństwo służby Bożey y zabá-
wy duchowne wcale zostawiwszy / według zwyczáiu da-
wnego rozmyślaniu czas wedle tutecznych kráiorw potrzé-
by / w Deklaracyey Rozdziału 48. 63. náznaczymy.

Świeta / także posty y Wigilie w Kalendarzu Rzym-
skim wypisane / niech zachowują. wszákże do tego / y świąt
y postow w Zakonie S. Benedykta przysiętych y zwyczá-
nych nie opuszczają.

Wszystkie Siostry / ná każdá Niedziela beda według
zwyczáiu Reguły swey náowlewszy Sakrament przymoz-
wać / uczynivszy pierwey spowiedi czasu zwyczajnego : o-
procz kiedy sie będąie zdáło Ksieniey / ná inny dzień śwoles-
ty odłożyć.

W inne też święta / według porządku od Ksieniey opis-
anego komunikować mogą. A iesliby ktore z ták częste-
go przystępowania máły pożytek odnosily / albo sie do tego
nie bázro sposabialy / przez pilny postępek w enotách świe-
tych / lepiej uczyni Ksieni / że takowym / albo tylko raz w
miesiac / albo ná święta przednieysze komunikować do-
puszczą.

§ 4.

Poránu go-
dziną roz-
myślenia z
powinności.

§ 5.

Pátrony wla-
sne Zakonu
sweego trzy-
máć.

§ 6.

Kommunia
ná każdy ty-
dzień R.
Ca. 38 n 8.

§ 7.

Niezbáley
w postępku
Siostry może
Ksieni od
Kommuniey
częstey odda-
lic.

ROZDZIAŁ XIX.

*Iakowe być ma nabożeństwo, y ostrożność w od-
prawianiu chwały Bożej.*

Oczy Pán-
skie wszędzie
nas widzą.
Sap. 15. 3.

Wierzmy / iż wszędzie Bog jest obecny /
y oczy Pańskie na wszelkim miejscu na
dobre y na złe patrzą: iednak nawiecey
y bez wszelakiey wątpliwości / o tym / w ten
czas vperwnić się mamy / gdy się na służbie
Bożej stawimy.

Psal. 2. 11.

Psal. 46. 6.

Psal. 137. 2.

2. Dla tego zawsze pamiętaymy / na onie
co Prorok mówi: *Służcie Pánu w boiaźni. y po-
wtore: Śpiewaycież mądrze. y zaś: Przed obli-
cznością Anyołow będę śpiewał tobie.*

3. Przetoż wważaymy / iako się nam w o-
becności Boskiej y Anyołow iego / zachować
potrzebá.

4. Tak stojmy śpiewając chwałę Bogu /
aby się myśl naszą z głosem zgadzała.

DECLARATIA.

61.

Szpiewanie w Kościele takie być ma / iakie jest od po-
czatku reformáciey wprowadzone / to jest / głośne /
zgodne / słowa niech beda z przedłużaniem dobrze
wymawiane / pospolu ma być Wiersz zaczynań y kończó-
ny / słuszne y przystoynne ma być przedstawianie w porzós-
ku Wiersza każdego.

Moga też niekiedy / dla swego nabożeństwa / iesli chca

śpiez

śpiewać figura : nie Godziny w prawdzie ani Msza :
ale inſze pieśni nabożne : wſzákże im przeto żadnym ſpoſo-
bem na laticzekolwiek instrumentách grać niepozwalaz-
my / y Xſieniey roſtżuciemy / aby tego żadney Sieſtrze
dopuszcząć ſienie wżylá.

O Kántorce.

Wſzyteż dozór porządku Chorowego na Kántorce
zależć ma : y tego przestrzegać winná będzie / aby
w Chorze we wſzytkim powinny porządek / y wcz-
ciwość ze wſzeláką ſkromnością / przy ſłużbie Bożey / od
wſzytkich była zachowana.

Przetoż w tym / cokolwiek iedno do zachowania tego
należeć będzie / Siostry Chorowe / poſлуſzenſtwo chętliz-
we bez wſzelkiey wymowki / ták wlaſnie iáko ſamey Przeor-
czyſzy ábo Xſieniey beda powinne oddawać.

Powinność tey Kántorki.

VWażaiac to często / iż ná ſobie częſć urzędu Aniel-
ſkiego w ſłużbie Bożey noſi / ſtarac ſie powinna
Kántorczyſzá będzie / aby temu czyniá doſyć.

Aláko ſwemu urzędowi doſyć czynić powinna / ták
też ſrzedki do wypełnienia iego zachować iey potrzeba. A
ſa tákowe :

1. Baczny rozmyſł wſporządżaniu ſłużby Páńſkiej / wpa-
truiac we wſzytkim należąca przyſtoyność w tym / co ko-
mu / kiedy / y ktorego czáſu / w Chorze do odprawowania
náznaczyć má.

2. Zyczliwość pilna w náuce tego wſzytkiego / co do
chwały Bożey w Chorze należy.

3. Láſkawość przeciwko nieomicietnym / znáſzaiac

§ 2.
Figura co
moga ſpie-
wac.

Ná instru-
mentách
wſelákich
Zakonnicom
zakazanie.

§ 3.
Urząd Kán-
torczyſe iáki.

§ 4.
Kántorczy-
ſe Siostry iá-
ko Kſigniey
w chorze
ſłuchac po-
winne.

§ 5.

Srzedki do
wypełnie-
nia powin-
ności Kán-
torczyſe.

ich niedolność/ a pilności chetliwej do nauki ich przy
kładać.

4. Nledbały y niechetliwe do służby Bożej/ y do nauki
śpiewania/ odnieść Asienney abo Przeorzyssy / także y
te/ ktoreby iey w Chorze posłuszne nie były.

§ 6.

Świąta me-
dlug Dyoc-
ezey trzy-
mąć.

Patronom
Zakonu swe-
go nie opu-
ścić.

W świąta
wroczyście po-
ważniey
chwałę Pań-
ska odpra-
wować.

Do śpiewa-
nia pewna
liczbę siostr
należać.

Hebdoma-
darki na ta-
blicy pisać.

O Nieśpo-
rze śpiewa-
nym w obiad
wspominąć.

Czego Kantorka ma przestrzegać w Chorze.

A BZ wedle Kubrycelle Diocezey / w ktorey mie-
szkaia/ świąta trzymały/ y Officium odprawowały.

1. Patronow Zakonu swego przy Regule spisanych /
w należone dni/ aby nie opuszczaly.

3. W świąta wroczyście/ aby służba Pańska z wietszą
poważnością była odprawowana/ tego przestrzegać ma:
aby/ nie kwapiąc się tak w notach iako y w omiejetnym od-
prawowaniu śpiewania czynne były. Przetoż na świąta
wroczyście tym pilniey wzywać ich ma.

4. Do zaczęwania/ dla wietkszej poważności/ na każde
wroczyście świąta / trzy Siostry / ktoreby z nią zaczęwały
wszystkie chwałę Pańską/ także y do śpiewania wierszow/
Siostr cztery omiejetnieysze nalezć.

5. Na tablicy porządnie/ co ktora przez cały tydzień
odprawować ma/ napisać: Na przód Hebdomadarki/ ktora
rey w rząd cały tydzień / Collecty w Chorze odprawować.

2. dwie do zaczęwania. 3. dwie do Lekcy/ do Responsorzey
3 Antyphonami/ y do Wierszow: wsakże w świąta mniey-
sze/ iedne tylko Wiersze odprawować: a dwiema tak Msza
iako y Psalmy zacząć dosyć.

6. Powinna y to Kantorka przed każdym Nieśpo-
rem śpiewanym imiona pisać na tablicy / ktore Siostry

Anty

Antyphony na Tieszporze zacząć maia. y przy obiedzie ich z tablice czytać/ żeby każda co na Tieszporze odprawować ma/ była gotowa.

7. Jeśli chcey śpicy/ aby omyłek y źle wymowionych słow w Chorze nie było/ niech pilność czasu słusznego uczyni w przesłuchaniu ich/ osobliwie Lekcyey/ Responsorcyey/ Wierszykow/ Kollekt/ Kapitul: y nie może być omyłką przyczyna nikomu inżemu/ iedno iey zaniedbaney pilności/ iesli niewiniętych nie nauczy/ niedbałych nie napomni/ y nie przesłucha tego wszystkiego/ co sie ma odprawować w Chorze.

8. Aby ich dobrym swym przykładem do tego pobudzić/ coby po nich w Chorze rada widział.

§ 7.
Chorowych
śpiewania w
przed za-
nysse prze-
słuchac.

§ 8.
Wszystkim
przykładna
być.

ROZDZIAŁ XX.

Ziaka uczciwością modlić się mamy.

I. Jeśliż kiedy z ludźmi możnemi chcemy coś sprawować/ nie śmiemy inaczej iedno z potora y uczciwością: Jakoż daleko wiecey Panu y Bogu wszystkiey tey powszechności/ ze wszystkiey potora y szczerością nabożeństwa prosićby nasze oddawać winniśmy.

2. A wiemy że nie w wielomowstwie/ ale w szczerości serca y w skruszonym płaczu wysłuchani bywamy.

3. Dla tego krotka być ma y czysta modli-

Podobień-
stwo nado-
bne.

Wysłucha-
nie od Boga
jako odnoś-
my.

W Konwen-
cie skończyć
modlitwę
na skinienie
Starysey.

twą/ oprocz żeby ia z zapalu natchnienia łaski
Bożej przedłużyć było potrzeba.

4. Jednak w Konwencie koniecznie chce-
my / aby stracano modlitwę: y gdy da znać
Starysza/ wszystkie społem niech przestaną.

DECLARATIA.

§ 1.
W Nowicy-
acie wczyc
się nabożeń-
stwa y Cere-
monyey Za-
konu swego
powinność
wszystkich.

Gdzie Regula mówi: (N i. Z pokora y wczciwością, &c.)
Deklaruiemy/ iż ma być zachowana wczciwość w
służbie Pańskiej/ tak zupełnie y dostojale/ iako
jest opisana w obyczajach / y zwyczajach Zakonnych/ Kto-
rych się nauczyć maia zaraz w Nowicyacie swym/ y zachow-
wać je całe w modlitwach y w śpiewaniu Zakonnym.

ROZDZIAŁ XXI.

O Dziekankach y o Przecorzyssy.

Dziekankę
stanowienie.

I. **I**ęśli zgromadzenie będzie wielkie / niech
z nich obiorą Siostry dobrego świade-
ctwa y obcowania świętego / a postano-
wią Dziekankami / Ktoreby we wszystkim za-
wiadowały o dziełach swoich / według
praw Bożych/ y rozkazania swej Ksieniey.

Dziekanki
iako być
maia.

2. A Dziekanki takowe obierane być ma-
ia/ Ktorymby Ksieni bezpiecznie udzielić mo-
gła ciężaru swego. A to obieranie nie ma być

wedle

wedle mieyscā porządkiem / ale według zasługi
żywota y nauki abo mądrości.

3. Alieeli sie ktora z nich / z iakiey podobno
nādetości y pychy / naydzie przyganna : á sta-
rana raz / y drugi / y trzeci / poprawić sie nie-
chce / ma być zrzucona / á ná to mieysce insha/
ktora tego godná / będzie postawiona.

4. Toż sie o Przeorzyssy rozumieć ma.

DECLARATIA.

TRoche niżej w Rozdziale 65. N. 2 Regula pozwala
tego Ksienię / aby dla lepszego rzadu postanowi-
ła sobie wrzedniczki w Klastorze / iakie będzie ro-
zumiała być potrzebne : abo Dziekanti / abo iakie insze we-
dlug zdania Przełożonych.

Przetoz tak sie nam zda / dla lepszego rzadu y pokoju / á-
by Ksieni do pomocy swoiey miała te Officyalki : Przeor-
zyssę / Subprzeorzyssę / Sekretarkę / Mistrzynia Nowic-
yuszek (á te dwa wrzedy może iedną odprawować) Kus-
toszkę / y insze do tego rzadu domowego nalezace / między
ktore Ksieni podzieli ciężar wrzedu swego. aby iey wiernie
ze wszelaka pokora pomagaly rzadu Klastornego : Kto-
rych też powinności niżej opisane beda. Al te wrzedniczki
obierze sobie Ksieni / z porada Siostr starszych / ktorych
sie w tym dokłádac będzie powinna.

Iakie Persony ma Ksieni obierać ná wrzedy.

1. Przeorzyssę ma obierać takowa / ktora by była su-
mmienia dobrego. 2. Páná Bogá miluiaca. 3. Kto-
raby dobra zbawiennego we wszystkich zárliwie pragne-

Przedni-
czka niekár-
na ma być z
wrzedu zto-
żona.

§ 1.
Do pomocy
Ksienię być
máia.
Przedniczki
z pokora
wszelaka po-
magać máia
Ksienię.

Przedniczki
obierać z po-
rada Siostr
w deklar-
cyey.
Cap. 3.
§ 2.

Bul Benedi-
ctina. Ca 30.
Przeorzyssy
cnory po-
winne.

ła/ nie bez łaskawości y politowania. 4. W śtateczności obyczajów swoich przykładna: aby nie tak słowy/ iako przykładem y dozorem pilnym/ była wszystkim do doskonałości powodem. 5. W przypadkach meżna y rostopna. 6. W rzeczach Duchownych biegła/ a dobro pospolite miluiaca: z pilnością w niej wpatruiac do tego rzędu przeszkody taktowe.

Przeszkody na urząd Przeorzyssę.

1. Rozsadek mały y tepość w rzeczach Duchownych.
2. Słoność do pokus/ a odpor słaby bez meżności.
3. Śantazye/ z ktorych pochodzi podeyrzanie y mniemanie obledliwe: z ktorych roście niepokoy.
4. Proznowanie wewnętrzne y zwierzhne.
5. Wola y rozum niewmartwiony w posłuszeństwie.
6. Wloność w języku/ y wielosmowność.

Subprzeorzyssa.

§ 3.
Subprzeorzyssy cnoty
powinne.

1. Ma być lat nie młodych.
2. Obyczajów śtroznych y wstydlivych.
3. Śtateczności wielkiej.
4. Rozstropna.
5. Dozorna.
6. Dobro pospolite miluiaca.
7. Zakonowi iako matka żyzaca.
8. A ktoraby we wszystkim dobre sumnienie miała.

Przeszkody urzędu tego.

1. Nieprawność w rzeczach.
2. Krewkość w okazach/ a odpor słaby w porusach.
3. Affekt do krewnych.
4. Dworność do nowinek y zabaw z świeckimi.
5. Skłoność do prywaty.
6. Obyczajów grubych/ nieokładna y nie buduiaca.
7. W mowie nieprawdziwa.
8. W smysłach nie vmartwiona.
9. Sumnienia przestronego.

Sekretarka.

§ 4.
Sekretarki
są y cnoty.

Sekretarka / iż Siostram w rzeczach Duchownych

służy/

szuzy / y Nowicyuski ćwiczy : obierać ia trzeba.

1. Duchowna. 2. W cnotach doskonała. 3. W rozsądku baczna. 4. Nieśwądliwa. 5. W łaskawości roztropna. 6. W żarliwości światy obfitująca.

Przeszkody na urząd ten.

1. Zbytnia surowość. 2. Wieszty wlochność. 3. Rozum mały albo niemartwiony. 4. Ospałość y niedbałość.

Kustofka.

1. **M**A być obrona wierna Panu Bogu y sumnieniu swemu. 2. Pracowita. 3. Affektom umartwionych.

Tego urzędu przeszkody.

1. Skrytość przed przełożonemi. 2. Szukanie łaski prywatney u drugich. 3. Wlochność wieszty. 4. Gnusność y ospałość.

Kantorka.

1. **K**Antorkę obierać trzeba. 1. W gniewie umartwiona. 2. Chwały Bożey pragnąca. 3. Posłuszeństwu bärzo powolna. 4. Sioström życzliwa / y wielkiej łaskawości ku nim. 5. W śpiewaniu dobrze wycwiczona.

Do Kantorstwa przeszkody.

1. Jesli do gniewu predka / y w gniewie długo trwa. 2. Swego szukać / a inszym zazdrościć. 3. Niedbałość. 4. Rada proznująca. 5. Zbytnie bojaźliwość. 6. Melancholiczna. 7. Sobie sie podobająca / a inszemi pogardząca.

Mistrzyni do renowacyey.

1. **M**istrzyni do renowacyey potrzeba. 1. W rzeczach duchownych bärzo biegły y roztropny. 2. W rzeczach

§ 5.
Kustofski
własność.

§ 6.
Kantorka
iako wa być
ma.

§ 7.
Mistrzyni
cnoty y prze-
słody.

rzach

czách potocznych dobrze świadomey. 3. Wáffektách swych omartwionej. 4. Postępu bliżnich pragnacej.

Tego urzędu przeszkody.

1. Skłonność do ogorszczenia serca przeciwko bliżniemu.
2. Zmysłność wew czásách ciała.
3. Wielomowastwo y wlośność w języku.
4. Nieprzykładność.

Mistrzynicy do Świeckich potrzeba.

§ 8.
Mistrzyni
świeckich
Pánien cno-
ty y przeszko-
dy.

1. Róstronney.
2. Sumnienią prostego.
3. Pánu Bogu y Zakonowi swemu wierney.
4. Obyczajom przystoynych.

Tego urzędu przeszkody.

1. Bacznie małe.
2. Sumnienię przestronę.
3. Zmysłność.
4. Skłonność do prywaty.
5. Od Stárszych osobność.
6. W obyczajách grubość.

Zakrystiánká.

§ 9.
Zakrystián-
ki dobrej
przymioty.

- D**O Zakrystyey obierać trzeba Siostry. 1. Státecznosć i wielkicy. 2. Sumnienią dobrego. 3. Opátrzną. 4. Ochođożną. 5. W okázách do zwyciężenia pokus ośtrożną y meżną.

Tey przeszkody.

1. W okázách krewtość.
2. W języku wlośność y wolność.
3. W nowinach dworność.
4. Proźnowanie wnetrzne y powierzchnie.
5. Niedbálistwo duchowne y zwierzhne.
6. Przed stárszemi strytość.

Portulánká.

§ 10.
Portulánká
tych wła-
sności iáko
Zakrystián-
ká.

Portulánki; tákowemiś cnotami potrzeba: to przydać wszy/ że iey okładności/ cichości y lástáwosci potrzeba wielkicy.

Aliesli w niej te są przeszkody/ ktore y do Zakrystyey

czynia

czynia nieposobna/ stánowić sie iey v forty nie godzi : by
też dobrze w inszych cnotách obfitowała.

R O Z D Z I A L XXII.

O sypianiu Zakonníc.

I. **K**ażda z osobná ná swym łóžku po ie-
dney sypiać ma : á pościel wedlug
zwyczajn Zakonnego / iáko Ksieni
sporządzi/ niechay przyjmia.

2. Jeśli być może/ wszytkie ná iednym miey-
scu niechay sypiaia : á jeśli wielkość zgromá-
dzenia nie dopuszcza/ po dziesiątku / abo po
dwudziestu przy Stárszych/ ktoreby o nich za-
wiádowały/ sypiać máia.

3. Świeca vstáwicznie w tym gmáchu áż
do poránku gorzeć ma.

4. W háciach spać máia / y w pástech ábo
w śnurách/ á nożow przy bótu mieć nie beda
gdy spia/ aby sie śnadź w spiaczti nie obrażily/ y
aby Zakonnice zámwse byly gotowse : y gdy za-
dzwonia/ bez omieszkania śpiešac sie iedná
druga ná službe Bożá vprzedzala : co iednak ze
wszeláka státecznościa y skromnościa być ma.

5. Młodsze zaś Siostry/ blisko siebie lożet

Pościel Sio-
strom Księ-
ni ma spo-
rządzić.

Świeca ná
dormitarzu
Pánieńskim
w śnurách
ábo w pá-
stech sypiać.
Turecrem :
Trakt. 121.
Num. 6.
Cap. 55.
Berzey.

Łóžek nie

blisko sta-
wiać y star-
sze młodsze
mi przegrá-
dzać.

pospołu niech nie mają / ale starszemi niechay je przegrodzą.

6. A wstając na służbę Bożą / zobopolnie w skromności budzić się mają : a to dla wymoż-
wek ktoremi się zwykły ospale szczyć.

ROZDZIAŁ XXIII.

O klatwie ábo wyłączeniu od zgromádzienia za
przestępstwa.

Pysne y nie-
poslušne za
pogardę Re-
guły kárac.
Matth. 18. 15.
Luc. 7. 3.

1. **I** Jeśli się ktora Siostra ociętna / ábo nie-
poslušna / ábo pysna / ábo szemrząca / ábo
Świetey Regule w czym przeciwna / ábo
Starszych przykazania wzgardzająca nazy-
dzie : te według Pana naszego przykazania /
niech raz y drugi / Starsze iey / tajemnie nápo-
mnia.

2. Jeśli się nie poprawi / niech ją iáwnie
przed wszystkimi z sukąca. A jeśli y to wnięty po-
prawy nie sprawi / a rozumie iákowe to iest ka-
ranie / Klatwie niechay podlega:

3. A jeśli złociwa przecie będzie / ná ciełe
niech karanie odnoś.

ROZDZIAŁ XXIV.

Idkowy być na sposób wyłączenia ábo klatwy.

I. **W** Edług sposobu przewinięcia miara
Exkommunikacyey y innych karno-
ści ma sie rościągac/ ktorego prze-
stępstwa sposob ma vznawac y rozsadzac
Kieieni.

Exkommu-
nikacya
mniejszy
z Reguly.

2. Jednak iesli ktora Siostra w padnie w
grzech maly/ od spolecznosci stolu niech bedzie
wylaczona.

3. A ktora od stolu wylacza/ te miec ma
pokuto: aby w Kosciele Psalmu y Antyphony
nie zaczynala/ ani Lekcyey czytala/ az do dosyc
uczynienia.

4. Sama tylko po drugich/ az sie naiedza
bedzie iadla: tak wiele/ y tey godziny/ iako iey
Kieieni naznaczy. Na przyklad: iesli Siostry o
kostey godzinie iedza/ ta Siostra o dziwniaty:
Jesli Siostry o dziwniaty/ ona az w wieczor/
poty/ po ki dosyc uczynieniem odpuszczenia nie
dostapi.

Od stolu tyl-
ko wylaczo-
ney Siostry
pokuta.
Regu. Ca. 39.
§ 1.

R O Z D Z I A L X X V.

O cięższych przestępstwach.

I. **T** A Siostra/ ktora ciezej y skodliwiey
zgrzeszy/ niech zarazem y od stolu/ y
od Kosciola bedzie wylaczona.

Exkommu-
nikacya
wiecejsza z
Reguly.

Władza
Exkommu-
nikacyey.

1. Corint. 5. 5.

2. Żadna z Siostr/ nie ma z nią mieć żadney społeczności/ w namnieyszey rzeczy/ w żadnym obcowaniu y w rozmowie.

3. Sama niech robi co iey rozkaza/ trwając w pokutnym zaśmuceniu/ y wiedząc o onym S. Apostoła straszliwym wyroku/ który mowi: Ze takomy człowiek iest oddany sátanowi ná zátrocenie ciała, aby duch był zbawion w dzień Páński.

4. Pokármu sama niech używa w te godziny/ y pod tą miarą/ iáko Ksieni obaczy iey być potrzebá.

5. Gdy ktora mimo one poydzie / żadna z nich niechay iey nie pozdrawia/ ani potrawy żegna ktora iey dádzá.

ROZDZIAL XXVI.

O tych ktore nád rozkazanie Ksienicy pospolituiá z wyklętemi.

Pokutá ob-
cui tych z
wylaczony-
mi.

I. **I**ęliby ktora Siostrá/ bez dozwoleńia Ksienicy ważyła sie iákimżekolwiek sposobem z wyklęta Siostra obcować/ abo mówić z nią/ abo wiec poselstwem do niey co wskazywać/ w takowóz klatwe wpada.

ROZ-

ROZDZIAŁ XXVII.

Iakow a piecza powinna mieć Księgi o wyklętych.

1. **K**Siemi/ wszelaka pilnością niechay ma staranie/ o Siostrach występnych: bo nie trzeba zdrowym lekarza/ ale zle się mającym.

Matth. 9. 12.

2. Przetoż z każdej miary/ iako mądra lekarka postępować ma/ posyłając niejako tańszinnie Starsze Siostry mądre/ ktoreby (w rzeczy stryć) Siostry zatrudnione do pokornego dosyć uczynienia namawiały/ y cieszyły się/ aby iey smutek zbyt ni nie pożerał: ale iako tenże Apostoł rzekł/ aby w niej umocniona była miłość/ y niechay się wszystkie za nie modlą.

1. Cor. 7. 7.

Wyklętym
n sętkie
Siostry po-
magać mają

3. Abowiem bardzo troskliwa być ma Księżni/ y wszelaka zabiegłością przemyślną starać się/ aby ktorey z owieczek sobie powierzonych nie zgubiła. Wiedzieć bowiem powinna/ że się o dusze chore/ starania podziela/ nie nad zdrowymi tyranstwá: y bać się iey trzeba Proroka świętego pogroźki/ przez ktorego Bog mówi: Co było tułstego widzieliście, y sobieście brali: a co było chorego, odrzucaliście. y Pasterza dobrego

Ezech. 34. 5.

Przykład
Ksiemey do
naśladowa-
nia
Luc. 15. 4.

niech przykładu pobożnego naśladować / Który
na gorach dziewięćdziesiąt y dziewięć owiec
zostawivszy / szukać poszedł iedney owce która
była zginięła: Ktorey owce choroby y niedze tak
się bázro wżalował / że iá na światie rannona
swoie włożył / y tak do stáda zámiesć raczył.

DECLARATIA.

Iáko Księżni postępować ma z upornymi.

§ 1.
Sposób kara-
nia nysle-
pnych bá-
czny y zbá-
mienny.

K Jebyby (czyż Boże nie da) która zaslepiona by-
ła gniewem / żeby iáko Polwieć wpor / y hárdosć po-
sobie pokazała / nie ma iey Księżni w ten czas żadney
pokuty dawać / ále iey rościć / áby z Cella swey nie wychod-
ziła tak długo aż iá popędliwość oná ominié / ábo iá (ie-
śliby tego była potrzeba) tamże w Celli ábo gdzie indziej
zamknąć / Kedyby Kráty w oknach były.

§ 2.
Lekárská
ná vřokore-
nie sřmózo-
nych.
Pláim. 145.
14. 16.

Nápomínáć iá pilnie y lástávie / áby sie modlitiva y
czytánie zabavíala takím / Ktoreby bylo pomocne ná vř-
řromienie onego ářřektu / rozvodzac bá. žnie ie iey ten čas
ná to pozvaláia / áby tam sobie v Pána Boga ráturneť rješ
brálá / Ktory ieř blisři řercu vřtrápióemu.

§ 3.
Rádá bá-
czná polito-
vání.

Posyláć do niey Siořtry báczné / y Pána Boga sie bojá-
ce / y také / o Ktorychby oná miřlá dobre mniemánie / Kto-
reby iá wíodly do pokory povinney / bácznie y z vřáleniem
oney / rozvodzac to co iey czynić náleży / á iáko wiele / y nie
komu inřzemu tylko sámá sobie řřkodři / tym wiecey / im dluz-
řey w takím nieporřádku y vómieřřániu trávec beďřie. Moř
že iey teř nie vřřyřřko iedné Siořtry posyláć: iednář Ktoř-

Polwieć

Kolwiek do niey idą / ciężycią beda / a do prawdziwey po-
kory y dosyćczynienia prowaǳić / Ktorego ona sama ma
żadac.

Wszystko zgromadzenie / a osobliwie sama Ksieni ma
sieżanie Panu Bogu goraco modlic / aby iey wmyśl podw-
pādly / on sam podzwignac raczył / a one z ciemności obla-
dzenia / na światło prawdziwego obaczenia wyprowadził.

Ma też tego Ksieni dożyć / aby na wszystkim przy-
stojny y potrzebny / w rzeczach ciała należących w czas / y
posługi miała : żeby iey rozumienie stad nie rosto / że to z
gniewu przeciwko niey y obraży czynia / gdyby iey w czym
nie dogodżono.

Te Ktora sie obaczy y wpoKorzy / żadać poKuty / powin-
na Ksieni lastawie przyiać y z politowaniem / dosyćczyń-
nie iey naznaczyć / Ktoryniby sie raczej kontentowała niżli
obrażała.

Że liby (Boże uchoway) w wporze swoim długo trwał-
ła / żaniechac iey : tylko w milczeniu iesć dawać / aż drugie-
go dnia spytać / co stad za pożytek wpatruie w duszy swoiey /
tak długo w wporze trwać / albo raczej w grzechu / gdyż
każdy wpor jest grzechem cieśkim : potym iey zaś żaniechac
przez dwa dni : trzeciego dnia rozmowa znowu do poży-
skania iey służaca żabawic ią / przywodziac do wpoKorzenia
y żadania poKuty.

A gdyby y tym oczekawaniem wporne pogardzała /
niechże iey powiedza / że na rozsadek y karanie takowey w-
por przyac musi / do zgromadzenia wszystkiego. Że liby y
na to nie niedbała / niechże ia zgromadzeniu na rozsadek
podo / z oświadczeniem samey siebie przy oneyże samey y
przy wszystkim zgromadzeniu / że była gotowa to wszystko

iey

§ 4.
Regul. Cap.
28. N. 2.

§ 5.

§ 6.
WpoKorzone
z wysłępkow
lastawie
przyimo-
wać.

§ 7.
Lekarska
na wporne.
Gene. 49. 7.

§ 8.
Nie wkoione
na rozsadek
zgromadze-
niu nstkie-
mu kiedy y
iako edda-
wać.

iey odpuszcic/ y dosyc miała pokute naznaczyć/ gdyby iej
sama była żądała/ dla czego osobliwie oczekiwala dni kile
ta/ a skwapliwie z nią nic nie poczynala.

Których do sadu y karania wszytkiemu zgromá-
dzeniu Księni oddawać ma.

§ 9.
Reg. Ca 49
Num 3.4.

A Cz każda powinna na rozsadku Ksienicy przestás-
wać/ iako Regula rozkazuje: jednak gdyby ktora/
(co Boze nie day) przyszła do takiej hardości/ żeby sie
Ksienicy wpokorzyć/ ani pokuty od niej prosić nie chciała/
ma ją oddać zgromádzieniu.

§ 10.
Iakowe wy-
stępki zgro-
mádzienie
karac ma, a
nie Księni.

Gdyby sie to nálasło/ żeby ktora co obraźliwego prze-
ciwko Ksienicy mówiła/ y na despekt iej czynila/ powin-
no zgromádzienie takowa karac/ a grzechu takowego mie-
dzy soba nie cierpieć: gdyż sie Ksienicy za to wymować nie
godzi/ by sie mścić nie zdala krzywdy swej: do tego ma im
być powodem Przeorzysta/ aby takowym poczatkiem złym
w czas zabiegaly/ y naznaczaly takowym pokute w Regule/
wpornym opisana. Cap. 23. 24. 25. &c.

Iako się zgromádzienie z takowymi obcho-
dzić powinno.

§ 11.
Karania od
zgromádze-
nia sposob.

V Waznie w tym Siostry postepować maia/ żeby
nic nie czynily/ ani k woli Ksienicy surowości wzy-
wały: ani też z nieporzadnego respektu/ złego przegladá-
ły: ale na przystoynosc swietey sprawiedliwosci wszytek
wzglad mialy.

§ 12.

Abby w zgodzie spolney / pokuta iej byla naznazona/

wysaz

wysładza cztery Siostry baczne/ do których / Każda zdanie swe poda po cichu : a gdy wszystkie powiedzą/ one cztery na iedne się zezwola / y patruiac co jest lepszego y pożyteczniejszego/ to iey naznacza/ na czym ona/ y wszystko zgromadzenie/ przestać będzie powinna. A gdzieby tego nie przyela/ iuż potem z takowa iako zwykleta postępować maia.

Wszakże Księżni ma tey pilności być toło dusze iey / ktora w tym Rozdziale N. 1. y 2. opisuie. dobrze ten Rozdział w sobie rozbić. także Cap. 64 N. 7. 8. 9. 10.

ROZDZIAŁ XXVIII.

O tych ktore się po częstym karaniu nie poprawia.

I. **I**esliby się ktora Siostra/ mając częste za każdym występiem karanie/ także też y w Flakwie będąc/ nie poprawiła/ niechay ma cięższą y ostrzejszą pokutę: to jest / żeby rzeczne karanie odniosła.

2. **N**iesliby się y tak nie polepszyla/ abo wiece (czego Bożenie day) w pyche się podnioszy / zlych spraw swoich bronić chciała / na ten czas Księżni niech czyni iako mądry lekarz: Jesli naczkami ogrzewała y naparzała: iesli maciećkami napominania Duchownego nacierala: iesli lekarstwy pisma Bożego leczyla: iesli nakoniec paleniem wytaczenia palila/ abo recznym karaniem starala: przecie obaczy / że iey przemysł

§ 17

Ręcznego
karania po-
zwala S. Be-
nedykt.

Nauka zło-
ta.

Odciecia S.
Benedykta
reguly ro-
zmaita.

nie sprawić nie może/ niechay ieszcze tego co jest
wielkiego/ własney y wszystkich Siostr modli-
twy użyć za nie/ aby Pan Bog który wszystko
może/ Siostrę taką ozdrowił.

1. Cor. 5. 12.
7. 15.

§ 1.
Miejsce Za-
konnicom
odmieniać
dla zbawie-
nia zginie-
ney dusze. iest
radą chwá-
lebną, y przy-
czyną wszy-
tkie inſze w
prawie Du-
chownym
náznaczone
przenyżſza-
iaca.

Patrz niżej
Cap. 51. w De-
klaracyey.

§ 1.
Co czynić z
taką która
by wpornie z
Klasztora
wſzła.

3. A jeśli y tym sposobem do zdrowia nie
przyjdzie/ w ten czas Ksieni niech żelazą do od-
cięcia używa/ iako Apostoł mowi: Wyrzućcie
z tego z pośrodku was. y zaście: Niemierna jeśli
odchodzi, niechże odejdzie, aby iedną owcą parſy-
wa wszystkich trzody nie zarażała.

DEKLARATIA.

Gdzie mowi: (N. 3. Ma użyć żelazą ku odcięciu. Et.) To
odcięcie tak sie ma rozumieć/ iż abo od spólnego ży-
cia/ ná osobne miejsce w Klasztorze/ abo też gdzieś
by tego potrzeba/ do więzienia: abo wlec w nádzienie iakiego
go za odmianę miejsca polepszenia/ może być do inſzego
Klasztoru odesłana/ porozumiawszy sie pierwey z Ksie-
nią tamtego miejsca/ o czym Reguła szerzey Cap. 61. w De-
klaracyey/ Parag. 1. 2.

A jeśli by sie tam nie poprawiła/ ma sie wrócić do swego
Klasztoru ná pokutę. Ale żadnym sposobem od Zakonu
abo Klasztoru wypuszczona być nie ma.

ROZDZIAŁ XXIX.

O przyięciu náзад z biegtych Zakonnic z Kla-
stora. Ná miejscu textu.

DEKLARATIA.

Kiedyby sie trąſiło (Boże uchoway) żeby z wporu/
abo z poduszczenia szatańskiego Zakonnica wſzła z

Klasztoru/ powinien Klasztor o niego wiedzieć/ y nazać ia przyjmować: po ki wiadomośc ma/ że sie wczciwie zachowawła. A kiedyby iuz wiadomo było/ że iakiey swey woley żążywała/ iuz iey wiecey do Klasztoru nie przyjmować. Jednak gdyby do pokuty iakiey przyszła/ na woley y baczeniu to Ksienieny będzie/ wiedzieć o niego/ y ratować ia: nie przypuszczając iey jednak nigdy między zgromadzenie.

ROZDZIAŁ XXX.

O młodych Pánienkách. Text opuściwszy.

DECLARATIA.

Z Strony lat/ przyjmowane być nie mają do Nowicyatu/ iedno w 15. lat: a do Professyey lat 16. iako Concilium Trydenckie rozkazuje/ y Regula Cap. 70. N. 3. wspomina.

Niesliby sie ktora w mnieyszych leciech mocno napierając do Zakonu/ takiey nie przypuszczac do Nowicyatu/ ale mieszkac może przy Klasztorze między świeckimi/ wszakże z pilniejszyim okolo niego dozorem: oprócz tego kiedyby sie taka trafila/ ktoraby dla słusnych y wielkich przyczyn godną tego byla/ y iuzby dwanaście lat miała / pozwalamy aby ia do Nowicyatu przyleto.

A w ćwiczeniu takowych młodych tego zażywać baczenia mają/ żeby zbyt niemi y gwałtownemi pokutami zdrowia swego nie psowały/ y tak napotym Zakonowi niepożyteczne nie były.

ROZDZIAŁ XXXI.

O Szafarce Klasztorney, iaka być ma.

1. Szafarke Klasztorną niech obieraia z Zgromadzenia/ mądra/ w obyczajach

C. Ne religiosi 24. de regular.

C. 20. Q. 4.

C. 1. Virgines Proclius curius de Regul., q. 3.

§ 1. Sess. 25. de regul. Ca. 15.

§ 2. Dzieci młodych iako pozwolono przyjmować Cap. 20. q. 2. Puella.

§ 3. Ćwiczenie Nowicyuszek baczne y pomierne być ma.

Szafarce cnoty powinne. Nanki święta-

Powinności
świątki.
Narozkazá-
nie starszey
zawsze goto-
wa być.
W wszelkim
bacznie p.
sługować.

1. Tim. 3. 13.

Innym w stu-
guiać m. cno-
ściach postę-
pek brać.
Matth. 25. 31.
Rzeczy Kla-
stornych iá-
ko Chrystusa-
wi poświę-
conych śano-
wać.
Pomierna
we wszystkim
być.

skateczna / trzeźwa / nie obieśna / nie pyśna / nie
warchowliwa / nie wtrzymująca / nie leni-
wa / nie wtrątna / ale bojąca się P. Boga / która
by wszystkiemu zgromadzeniu była iako matka.

2. Niech o wszystkim / y o wszystkich zawiá-
duie. 3. Bez rozkazania Ksiemiey niech nie nie-
czyni / á co iej rozkaza / tego niechay strzeże. 4.
Siostr niechay nie zaśmucha. 5. A iesli sie która
Siostra czegokolwiek nieroztropnie y nieslu-
żnie będzie domagała / nie ma iej z pogárdy
zaśmucić : ale bacznie z pokorą / nierozmyslnie
prośacey odmowi. 6. Dusze swej niech
strzeże / pomniac zawsze ná to co S. Apostoł
powiedział : iż którzy dobrze postugnia , dobry
stopień sobie ziednáia.

7. O chorych / dzieciách / gościách / y vbogich /
niech ze wszystkim pieczolowaniem pilność czy-
ni : wiedząc bez pochyby / iż za to wszystko w
dzień sądny rachunek polozyć ma.

8. Wszystkie státki Klastorne / y wszystkie
maietność / iako naczynie ná oltarz Bogu po-
święcone niech śanuje. A namnieyszey rzeczy
lekce sobie niech nie waży.

9. W lákomstwo sie niech nie wdawa / w-
trątna niech nie będzie / ábo pustosząca maie-

tności

tności Kłasztorne: ale wszystko pomieranie niech
czyni/ według roztazania Ksieniey.

10. W pokorzeniu nad wszystko niech się kocha/
a którym nie ma co dać / niech słowy dobre mi
odpowie/ y odprawi chędogo / iako napisano :
Dobre słowo, lepsze niż datek najlepszy.

Eccl. 18. 15.
Nad poznawo-
lenie nie nie
czynić.

Eccl. 35. 11.
Obrok Sio-
strom z ochot-
ta bez wzgor-
szenia dā-
wać,
Matth. 18. 6.

W zgroma-
dzeniu wiel-
kim śśaśarce
pomoc dā-
wać.

Obroki czā-
su swego wy-
dawać.

Psalms. 67. 7.

Regestr rze-
czy nysytkich
Kłasztornych
przy Księ-
nicy być ma.

11. Wszystko co iey Ksieni zleci/ ma mieć w o-
piece swoiey: a nad roztazanie nic się czynić nie
pomazę.

12. Siostron obrok zwyczajny bez iakiego za-
marzyczenia albo odwłoti niechay wydaie / aby
się nie gorzły: pamietaiać na co Pan swemi sło-
wy osadził tego / któryby iednego z małutkich
zgorzł.

13. Jeśli zgromadzenie będzie wielkie /
niech iey Siostr do pomocy dādzą: od których-
by mając ratunek/ y ona sama cierpliwie y spo-
koynie vrsad sobie zlecony odprawowała.

14. W godzinę słuszną y przystoyną niechay wy-
daie co wydać potrzebā: y Siostry niechay pro-
szą o co prosić mają / aby nikt nie miał roztar-
gnięcia/ ani się zaśmucil w domu Pańskim.

ROZDZIAŁ XXXII.

O maieytności y o inszym sprzecie Kłasztornym.

I. **M**aieytność Kłasztorna tak w sprzetach/
iako w śśarach / albo iakichkolwiek in-
szych rzeczach / niech Ksieni poruczy

Szanować
rzeczy Kla-
stornych po-
winność
w sytych.
Ioan. 6. 12.
Reg. C. 55. 5.
Turrecrem.
Tract. 91.

§ 1.
Ca. 1. N. 12. 13.
Subprzeorzy-
szy gospodar-
stwem, a
Księżni du-
chownym sa-
mym siebie y
siostr ewi-
czeniem za-
bawiać się
dla czego
jest rzecz
pożyteczna.

§ 2.
Wpadek star-
szych do ra-
zunku tra-
dny.
Bulla Nico-
lai IV. An-
no D. 1190. 13.

§ 3.

Siostron/ o którychby zachowaniu y obyczaiach była wbeśpieczona/ y takowym każda rzecz z osobną/ iako obaczy być pożyteczną / do strzeżenia y do sprzątania pilno odda.

2. Tych rzeczy Księżni niechay rejestru ma/ aby gdy Siostry porządkiem po sobie na ten w rządnąć następować będą / wiedziały co dać albo odbiera.

3. Jeśli która plugawo/ albo niedbale rzeczy klasztornych używa y chowa/ strofowana być ma.

4. Jeśli się nie poprawi/ karności Regulney niech będzie podana.

DECLARATIA.

I z tego chce Reguła/ aby się Księżni gospodarstwem zbytnim nie bawiła/ ale raczej rzeczamy duchownemi: słusznie wszystko gospodarstwo Przeorzyśy poruczy. Bo jeśli Subprzeorzyśa spustosząwszy w duchu / pocznie z drogi doskonałości wstępować: snadnie ją Księżni ratować może: ale jeśli Księżni spustoszeje w duchu/ niestety w czas wielkiej potrzeby nie ratuje.

Bo choć Biskupi władzą swą złemu zabiegając powinni/ iednakby to już nie w czas było / kiedyby się spustoszałość ducha tej sprawy stała przyganne / które nie pierwsey aż gdy się wyjawia/ zwierny Biskupia hamować powinien.

Przeto wpatrując wszelakie dobro Zakonne/ y to też/ że Reguła tak mieć chce/ podaniem to za powinność/ iako rzecz przystoyna/ y duszom wszystkim w Zakonie będącym pożyteczna/ aby się Subprzeorzyśa gospodarstwem bawiła/ a Księżni rzeczy duchownych y postępów sięstrzyniskich pilnowała.

Co

Conależy do rzadu dobrego w powierzchnych
rzeczy gospodárstwie.

Wszystkich majątności Klastornych mają mieć Inwentarze
dostateczne/które raz w rok ma Ksieni przegłądać: a osobli-
wie solwarkow y wsi wszystkich Inwentarze być mają spo-
rządzone/ w których dochody y wydatki rocznie spisane będą. Miał-
nuiąc czas/ mieysce/ osoby/ iako y przez kogo co się dzieie.

A osobliwie mają być Księgi w Klastorze/ w których dostatecznie
spisować będą wszystko/ co staćkolwiek bierze Klastor/ tak wpienia-
dziach iako y w innych rzeczach/ y co też wydanie na wszelkie potrzeby.

Przywileie też wszelkie Klastorne/ mają być w pilnym y beśpie-
cznym chowaniu y w zawarciu/ aby ich nikt nie przegładał/ ani wy-
dawał bez wiadomości Ksienicy. A jeśli komu z potrzeby pokazane
będą/ zaś też pilnością Ksieni odbierze.

O liczbie albo rachunkach.

Liczbę przedników słuchać powinna będzie Ksieni
przy dwu Siostrach starszych. Także y od Subprzeos-
rzyć liczbę odbierać ma z dochodow y roschodow. a re-
gestra na miesiąc odebrane/ ma Ksieni oddawać iedney
Siostrze/ ktoraby to w regestra roczne wpisywała: Su-
muę porzadnie roczny dochod y roschod rozdzielnie/ ias-
kosmy wyższy namienili/ y tu niżej położymy.

DOCHOD

1. Z gumn.
2. Z browarów.
3. Z bydła y przy-
siewku wszel-
kiego.
4. Z młynow.
5. Z ogrodow.
6. Z ialmużny.
7. Co ktora sio-
stra z soba wnie-
sie do Klastoru.
8. Co od stołu
świeckich pa-
mien płacą.

Co

Co wyni-
dzie na

ROSCHOD.

1. Kosciol.
2. Księgi.
3. Budowanie.
4. Kzemiesznika.
5. Żywność.
6. Odzienie.
7. Chore.
8. Práwo.
9. Kapłany.
10. Ialmużna.
11. Czeladź.
12. Sprzet domo-
wy y pospolite
potrzeby.

Inwentarze
rzeczy Kla-
stornych być
mają porza-
dnie pisane.
Bulla Bened.
PP. XII. C. 13

§ 5.

§ 6.

Przywileie
Klastorne
pilnie cho-
wać.

Bul. Bened.

PP. XII. C. 15.

§ 7.

Liczbę slu-
chać Ksieni
powinna kie-
dy y przy-
kim.

Bull. Bened.

PP. XII. C. 3.

§ 8.

§ 9.

Przy słuchaniu liczby, przestrzegać.

§ 10.

Abby stosowała / jeśli sie zgadza z drugimi rejestrami pierwszemi. A jeśli było z dochodow / dowiadować sie przyczyny / skądby to było. A jeśli dla niesprawnego dozoru / powinna temu zabieżeć wszelakim obmyśławaniem / aby dśiedźictwo Chrystusowe nie niszczało / ale pomnożenie brało.

§ 11.

Niezwyczajne
na liczbę
person nie-
zwyczajne-
go rozchodu
nie czynić.

Także y w roschodzie / pilno tego strzedz powinna / aby na zwyczajna liczbę person zwyczajny roschod był : przestrzegając tego / aby z żadney przyczyny złe wstępu nie miało.

§ 12.

Niepotrze-
bnego wyda-
tku zaka-
zanie.

Takoważ pilność / y o to być ma / aby niepotrzebny y nie rozmyslny wydatek nie był / na żadna rzecz : a osobliwie na to / coby nie tak zachowanie zdrowia / iako wkochanie zmysłow / y iako prożność z soba przynosiło / tak w pokarmiech / iako y w pićiu / w odzieniu / w bydowniu / ic.

§ 13.

Arenda, od-
dalenie ma-
ietyności kie-
dy y iakony
być ma.

Bulla Bened.
PP. XII. Ca.

§ 14.

Kondicje po-
zwolenia na
arendę, &c.
máietności
Kláštorney.

O zaślawnach y Arendach Kláštornych.

Máietności y dobra Kláštorne / nigdy nie máia być oddalane. A jeśli by kiedy z iakiey przyczyny abo potrzeby przyszło do tego / żeby Asieni máietność zaślawnić / przedać / zastrymać / arendować / abo do wiernych rektu podać chciała / ze wszystkimi Siostrami naradzić sie pierwszey ma / co czynić : a zgromádenie tego żadna miara nie pozwoili / aź pierwszey Asieni co pewnego z rzeczy niżej opisanych pokaze. Can. Nulli liceat de rebus Eccl. non alienar.

1. Jeśli sie to na chwale Boga / y na pospolity wśysz-
skich pożytek ściaga. 2. Jeśli będzie stąd czym zapła-
cić. 3. Jeśli nie na dlugi czas. 4. Jeśli nie w ias-
kiego okrutnika rece podać chce.

A jeśli by tych przyczyn Asieni nie pokazała / powinne beda Asienicy / iako matki swoiey prosić / aby tego nie

czynia

Rozdział Trzydziesty Wtóry.

SS.

czyniła: a przynamniey / aby ich do pozwolenia na to nie przymodziła: A Ksieni taka prosbe potorna powinna przyiac / iako Pańska przestroge o woley swoiey.

Jednak gdyby też Ksieni / te pożytki y pewności pokazala / że to z lepszym dobrą ich: a radaby też wszystkich Starszych y własnego Biskupa (bez ktorego nie z rzeczy takichowych czynić nie beda / gdyzby to ważności żadney nie miało / y w klatweby kościelna wpadły) do tego przystąpiła / Panu Bogu proste serce swe oddawszy / wierności przelożonych swoich vsiáac pozwola: iednak nie bez tey opatrznosci wysszey pomienioney.

Opráwie y o czynieniu spráwiedliwosci.

I Esliby sie iaka zatargá / z iakieykolwiek miary z pograz nicznemi trafilá / Ksienicy to bez omieszkania odnieść powinne. A ona temu zabiegac ma vsilnie / aby w trudności iakie nie zachodzilo / raczey trochy vstępuiac / niz dla trochy wiele vtracaiac z powinnym pokojem: iednak z poradą y dobrym rozmyslem wszystko czynić máia.

Kiedy potrzeba skarac kogo / abo rozsadek iaki miedzy stronami uczynic / ma Ksieni dnu urzednikow naznaczyt / abo Kaplanowi ktoremu / iesliż iest do tego sposobny zlecic: zwlaszcza w tych rzeczach / w ktorych urzad wieyszy podolacby nie mogli / ani by tam sprawa nalezala. A gdyby / ani Kaplanow / ani urzednikow do takich spraw sposobnych nie bylo / niechże ludzi pobożnych a przyległych do tego vzyia / ktorychby baczenie temu podolac moglo: a ozym samym / by dobrze z to rozsadek w nich bylo / wdawac sie w to nie nalezy.

Gdyby prawem dostawac czego przyszlo / iadna miara nie nie záczna / aź dobrze rzecz ona wważona bedzie: iesli nie daremny naklad / abo iesliby sie vtracony naklad stad nadgrodzil kiedy. Jednak by dobrze byla nádziecia w sprá-

§ 15.

Bulla Bened.
PP. XII. C. 10
Iuxta Const:
Pauli II. &
Innocentii
viii.
Bul: Clem.
viii. a Cap.
posita.

§ 16.

§ 17.

Spráwiedli-
wosc z pod-
danych iako
czynio.

§ 18.

Práwo záczy-
nac kiedy y
iako Zakon-
nice tey re-

formaciey
bez ntuśue-
go Biskupa
nie mogą.
Bul. Clemē.
VII. PP.
Położona na
przodku.

wiedliwości / y nagrodą utraty / przeciw się im prawą za-
dnego zacząć / bez pozwolenia Biskupa własnego nie go-
dźsi : któremu sprawę wszystkie iasnie do zrozumienia podać
winne.

Obrony prawney używać mogą / gdzie inaczej być nie
może. Lecz coby się przez iednanie y kompromis bez wiel-
kiej szkody skńczyć mogło / winne się beda nie zbraniać.

ROZDZIAŁ. XXXIII.

Jeśli Zakonnice mieć co mogą własnego.

I. **O** Sobliwie tą złość z gruntu wykorze-
nia być ma y wyrzucona z klasztoru /
żeby się niikt nie ważył dać czego / albo co
wziąć bez rozkazania Ksiemey / ani też mieć co
własnego / żadney zgola rzeczy / ani ksiąg / ani
tabliczek / ani pióra / albo grawki / y prosto nic :
Jako tym którym się y ciała swego ani wolej
własney / w swojej mocy żadnym sposobem
mieć nie godzi.

2. Wszystkiego co iedno potrzeba / od Na-
tki klasztorney spodziewać się mają / y nic nikto-
mu nie będzie mieć wolno / czego Ksiemi nie da /
albo nie pozwoli.

3. Wszystko niech będzie pospolite wszy-
skim : iako napisano : y żadna nic swoim nie-
chay nie nazywa / ani sobie śmie przywłaszczać.

4. A jeśli obacza / że która te złość bezbo-

Z własno-
miętności
ściśle wy-
rzeczenie.
Bulla Inno-
cētii PP. Ca.
cum Mona-
sterium de
statu Mona:
Lib. 3. Tit. 35.
Cap. 6 Cōc;
Lateranen.
sub Alex. III.
Cap. 10. Trid.
25. de Reg.
Cap. 1. & 3.
C. Non dica-
tis. 12. q. 1.

A Cor. 4. 32.
Własno-
miętność
złość bezbo-
zna w rze-
czach po-

żna sobie w podobala / niechay ią raz y drugi na-
pomnia: A iesli sie nie polepszy / karaniu niech
podlega.

nierzecznych
ale niecey
w zadzey
niszczona
być ma.
Turecrem :
Trad: 92.

ROZDZIAŁ XXXIV.

Iesli wszytkie rzeczy potrzebne zároveň brać maia.

I. **I** A kto napisano: Rozdawano każdemu, iako
komu potrzebá było: tedy / nie mówimy / a-
by (czego Boże zachoway) był wzgląd
na osoby / ale niemocy ábo słabości wpatro-
wanie.

Aaor. 4. 35.

2. W czym kto mniej potrzebuie / niechay
Bogu dziekuie / á nie zaśnuca sie.

Święta zbá-
nienna ná-
uka.

3. A komu wiecey potrzebá / niechay sie po-
niża dla swey niepotężności / á nie wynosi sie z
politowania nad sobą ktore ma: á tak członki
będą wszytkie w pokoiu.

4. Władę wszytko / złość szemrania z iakiey-
kolwiek przyczyny / w kimże kolwiek / y iakimże
kolwiek słowem / ábo znakiem niechay sie nie
pokazuie.

Iudic: 8. 24.
Sap. 1. 10.
Szemranie
niemamiey-
ści w Za-
konnych.

5. A iesli ktora w tym nayda winna / o-
stremu karaniu niech poddana bedzie.

ROZDZIAŁ XXXV.

O służbie tegodniowey w Kuchni.

Vstaá ná-
der bázna
S. Oycá Be-
nedykta.

I. **S**iostry tak sobie spólnie slużyć máia / aby
nie żadna od posług kuchennych nie wy-
mawiała / oprócz żeby ktora ábo choro-
wála / ábo czym inšym bázno pożytecznym zá-
bawiona byla: ábowiem stáá wietšá zapláta
idzie / y miłosć zobopolna w nas vtvierdzona
bywa.

2. Slábym záš niechay pomoc dáia / aby
každa bez obciążenia své pomocy máiac / we-
dlug zgrómadzenia / sposobności y mieysca po-
loženia odpráwovála snáánie.

Od kuchnie
które wolne
W. Jzšey
C. 31.

3. Ješli zgrómadzenie bedzie wielkie / Sza-
fárka od kuchniey wolna bedzie / ábo iešli ktore
do czego pożyteczniejszego obroca: i Lecz inše
wszystkie z miłosći sobie wespól niechay služa.

4. Gdy ktora ma wynisć z tegodnia své-
go / w Sobote niech wszystko poskoruie / ściertki /
ktoremi Siostry rece ábo nogi vcieráia / popie-
rze.

Pobožná v-
staá.

5. Vlogi Siostróm / tak tá ktora z tego-
dnia wychodzi / iáko y ktora ná iey mieysce
wstępuie / wszystkim vinywáć máia.

Naczynia
posług Sie-
strzyńskich.
ochrániáć.

6. Stárki posług swoich czyste / y w cále
gospodyníey oddáwáć beda / ktora potym tey
odda y poleci / co do kuchniey nástepuie / aby
wiedziála co dáie ábo co bierze.

7. Przez tydzień służącym Siostronom / przed obiadem / oprocz obrotu w stole powin- nego / trochę chleba zjeść y napić się wolno : aby w godzinie obiadu inszych / bez szemrania y ciężkości Siostronom służyć mogły. W świętą aż po Misę wytrwać mają.

8. Ktore urząd tegodniowy przyjmują / bo składają / zaraz po Intrzyney w Niedziele przed wszystkimi w modlitewniku wpadłszy na kolana / aby się za nie modlono / prosić będą.

9. A ktore wychodzą z tegodnia swego / niech ten Wiersz mówią : Benedictus es Domine Deus, qui adiunxisti me, & consolatus es me. Ktory odprawiający po trzy razy / weźmie błogosławieństwo tą ktora wychodzi. A tą co na tey mieysce następuje / przyśledszy mówić ma : Deus in adiutorium meum intende : Domine ad adiuuandum me festina. co także po trzy razy powtarzać wszystkie mają. A wziąwszy przeżegnania do kuchniey poydźcie.

DECLARATIA.

Gdzie Regula mówi : [Przez tydzień służącym Siostronom. Etc. N. 7.] Napominamy wszystkich w pospolitości / w kuchni albo do stołu służących / aby y w tym skromność zachowywały : by śniadzi to pośilenie od Oycy S. pozwolone ; gdy by się śniadaniu równało ; y teraz zgorzienia w zgromadzeniu / y napotym lekkiego wazenia tey Oycy S. Benedykta łaskawości nie uczyniło.

Wielkie baczenie Oycy S. Benedykta y w namnięszych rzeczach.

Na posługi siostrzynskie błogosławieństwo bracie.

Turecrem : Traa. 98.

W osobności zaś przypominamy im y to: A naprzód
służącym tygodni swoy w kuchni.

1. Aby stątki czyste y całe od Szafarki odbierały.
2. Miare potraw y porcyey/ tákże sposob gotowania
od Przełożoney nąznączone zachowały.
3. Pułgodziny przed dziesiata / a w Post przed iedenem
nasta/ wszytko w kuchni do stolu gotowo miały.
4. Námiski nie reka/ ale widelkami/ abo inszym spo-
sobnym y ochodożnym naczyniem wykładaly.
5. Osobnego nic nikomu gotować nie pozwolily/ os-
procz infirmárki.
6. DREW aby szczedzily/ y wiecey niż potrzeba nie palily.
7. Tákoważ ochrone w inszych rzeczach aby zachowa-
ly: aby sie co ku szkodzie nie dzialo/ ale iáko wboistwu Za-
konnemu przystoi.
8. Ochodostwo wsselakie w kuchni y w gotowaniu
rzeczy/ osobliwie dla chorych zachowały.
9. Sprzetu kuchennego pilno szczedzily y chedogo
wzywaly.
10. Co zostanie od stolu Siostr/ dla wboгих domo-
wych Szafarce oddawaly.
11. Pomocnice starzy y przykładem budowaly: zwlaszcza
iesliby świecka dzierwke do pomocy dano/ a ieszcze wiecey
kiedyby iey Nowicyusze na ćwiczenie postano.
12. W rozdawaniu ná miski/ aby żadney ni wczym nie
wkrzywdały/ inszym iáko dogadzałac: ale iesli ktora wie-
cey potrzebuie / Szafarce opowiedzieć maia/ aby ná ták-
wa wiecey wydawala. Wszytkie wiernie/ ták; strony sie-
bie/ iáko y z strony inszych/ mierność (o ktora S. Benedykt
ták czesto wpomina) miłuiac/ ze zmysłności krewkim oká-
ziy do sytości niech nie daia: gdyż sytość zlego poczatkiem
ieft: ale tylko przystoyna potrzebe/ iáko tomu należy odda-
wszy/ z powinnym nabożeństwem te posługe odprawować
wsilui.

Pomówność służących tydzień do stołu.

Tę co tydzień do stołu służy / zachowuiac zawsze to do posług przygotowanie / które im ta Regula nazywa: to jest / aby po Jutrznii wzięwszy błogosławieństwo od Starszey / albo od Przeorzyse / modlitwa się P. Bogu oddawały / aby jego łaską y wspomozieniem posługi ich stały się ofiarą czyścią y przyjemną: teteż pomowności mieć będa.

1. Bez wielkiej y ważney przyczyny Choru nie opuszczając: a choćby to kiedy być musiało / przecie tego bez pozwolenia Ksieniey albo Przeorzyse wazyć się pozwalamy. Toż rozumieć mają o Mszy s. y o Rozmyślaniu / także y o Litaniach.

2. Po Rozmyślaniu / skoro sześć oderzy / Refektarz albo izba iadalna / aby zawsze iedną o chędożona Siostram nagotowały: to jest ziemie wmiotły / prochy z ściąg / z ław / z stolow / y z stolow / y gdzie potrzeba otarły: stółki stolowe / y to wszystko co iedno do stolowej posługi należy o chędożnie sporządźły / z taką pilnością y pospiechem / aby na rana Msza / która bywa przed siódmą / żadna z nich nie omieszkala.

3. W służeniu spólnym / spólnie sobie dopomagać / tak w pracach powierzchownych z miłości Boga / iako y w podawaniu zobopólnym sobie świętych przykładów / iedną drugą budować / tak chorowaniem S. mileżenia / iako y ochroną dobrego sumnienia / iedną drugą nie tylko znaszaiac / ale y do cnot S. pobudzaiac. A gdzieby się co temu przeciwnego / które z nich przytrafiło / szczerym wyznaniem y pokutą to naprawić przedko ma / czym z krewkości zbladziła / y z prostej drogi Zakonnej odstąpiła.

4. Strzedz tego z pilnością / aby przez niedbałstwo nie było iakie omieszkanie żadnemu stolowi / tak w potrzebach stolowi należących / iako y w noszeniu potraw albo misek.

5. A żebyśmy tu nie nie opuścili co do powinnego w tych

posłu-

posługach rzadu należy/ zakażuiem / aby ani z wolei własney / ani z prosby czyiey nie wymowały / ani przydawały albo odmieniały obrotek: ale aby tey ktora na misii klaszkie / posłuszeństwo w tym proste y powolne oddawały/ y iako ona roztaje tak czyniły.

6. Pilnować y tego maia / aby posługą ich przy stole była tak cicha y skromna / żeby niestronnością swą do słuchania czytania/ inszym przeszkoda nie były.

8. W oddawaniu te go dnia / y w inszych rzeczach / Reguły sporządzenie y roztazanie pilnie zachować.

ROZDZIAŁ XXXVI.

O Siostrach chorych.

I. **N** Apierwsze y nawietzże staranie być ma o chorych / aby im iako Chrystusowi prawdziwie y wiernie służyły: bo on sam mówić będzie: Byłem chorym, a nie nawiedziłście mię. Coście uczynili jednemu z tych najmnieyszych moich, mnieście uczynili.

Matt. 25. 36.

Ibid. 40.

Chorym pa-
magine.

2. Lecz y chore same niechay w siebie wważać / że im na cześć Pana Boga służy / a wymyślaniem zbytkow / Siostr swoich sobie służących nie zaśmucają.

Oycá wielce
pobożnego
wielce pobo-
żna nanká.
Sposob opa-
rowania
chorych.

3. Których iednak znosić cierpliwie potrzeba: bo z takowych obfitzey zapłaty dostaiemy.

4. Przetoż pilność iako nawietzżę niechay Ksiemi ma / aby iakiegż zaniedbania nie cierpiały
5. Dla ktorych Siostr chorych ma być dom

osobno

osobno nagotowany / y tá naznaczona ktora
służyć będzie: ktoraby sie Pána Boga bała / a
pilna y pieczołująca była.

Infirmarká y
iey cnory.

6. Łóżnia dla chorych / ilekroć potrzebá / nie-
chay gotuia: a zdrowym / osobliwie młodym /
rzedzey pozwalác iey máia.

Mieśa cho-
rym pozwa-
la ś. Bene-
dykt.

7. Lecz y mieso ieść / prawnie chorym y młó-
dym dla pośilenia / pozwolenie niech będzie.

8. A gdy sie im ná zdrowiu polepszy / miesá
wszelkiego / iáko iest zwyczaj / niechay nie iedzą.

9. A iáko nawiecey tego Ksieni pilnowác
ma / aby Szafárká / ábo inſze Officyalki y służy-
ce Siostry / nie zániedbowały chorych: Stár-
ſzey to bowiem przyczytano będzie w czymkol-
wiek uczenniczki iey póbładzą.

Wſędzie
przełożona
obwieszá.

DECLARATIA.

O pogrzebie Siostrzynskim.

Gdyby Siostra chora żywota dokonać miała / te ktore
iey posługują / máia Ksieniey opowiedzieć / aby świe-
temi Sakramentami Pokuty ś. Ciała Pańskiego / y O-
leiu ś. była opátrzona. Modlitwy teſz y opominánia do do-
brego y ſpokóynego ſtonánia naleſzace czynić potrzebá: prze-
to tákoye modlitwy y opominánia máia mieć ná piſmie.

§ 1.
Chora Sakrá-
mentami ſſ,
opátrzyć.
Przy cho-
rych máia
być nápom-
inánia.

Storo duch z ciała wynidzie / Siostry wszytkie ktore
przy ſtonaniu iey były / podziękuia Pánu Bogu / że iey dał
dokonanie Chreſcíanſkie w Zakonie ſwietym / mówiac cío-
cho: Te Deum laudamus. pięć Paćierzy: Pſalm De profundis. y
Kollekte za dusze iey. A Infirmarká zádzwoni we dzwo-

§ 2.
Po ſkonaniu
ſiostry, Kon-
went iáko
ſię długo mo-
dlić ma.

nek Alasztorny/ kto: y wysłyszawszy wszystkie Siostry/modlić
sie beda przez iedne kwatere godziny za zmarła: mowiac
Siedm Psalmow/ abo insze modlitwy/ y dyscypline za nie/
abo iaki inszy dobry czynnek/ według zdania Ksienicy/ od-
prawa.

§ 3.
Pościugi oko-
to ciała y
pogrzeb.

Ochodzącyszy ciało/ y wbrańszy w hábit/ y w wellum iáz-
kiego za żywota żywała/ gdy ciało w trunne włoża/ zeyda
siewszystkie Siostry/ y same zaniosą ciało do Kaplice na dol
z processya y z świecami/ y postawia ie nie daleko kraty abo
drzwi Alasztornych. Tamże przy ciełe ilekroć w Kosciele
milczenie iest/ same Siostry parą iedną po drugiej aż do
dnia pogrzebu następuiac/ Soltarz śpiewać/ a druga parą
Wigilie odprawować beda. iednak miejsce kedy ciało z
trunna postawia tak maia sposobić/ żeby Siostr Soltarz
śpiewających przy ciełe/ od ludzi świeckich widzieć nie by-
ło: a pogrzeb rychley iedno drugiego dnia po skonaniu/ a
nawiecey trzeciego: bez wszelakiego iednak czestowania/ a
bo inszych świeckich obchodow zachowania/ odprawa.

Pogrzebu
czas y sposob.

§ 4.
W dzień
pogrzebu iá-
ka powin-
ność.

Gdy dzień pogrzebu przyjdzie/ odprawiszy Godziny/
Mszy s. wysłuchaią. potym nad ciałem w Kaplicy/ gdzie
być może/ na dole Wigilie z śpiewaniem odprawa. Po
ktorych Msza także śpiewana za zmarle nastapi. Zátym
Kaplani ceremonie zwyczajne pogrzebom odprawa/ y
trzy Responsorze na to zgotowane zwyczajnym porzad-
kiem śpiewać beda. y ciało do grobu spólnie wszystkim Za-
konnikom zgotowanego włoża. C. Vnaquaq; q. 2. cap. 3. O
czym szerzey Grzegorz s. tak pisze: Siostra S. Benedykta
pogrzebiona iest w grobie/ ktory sam sobie zgotował: aby
tak ktorych myśl iedną była w Panu/ tychże ciała pospo-
łu odpożywały w grobie.

§ 5.
Po pogrzebie
30. Mszy za

Po pogrzebie/ Ksieni w Alasztorze swym/ w ktorym
Siostra umarła/ starać sie ma/ aby za dusze iej przez trzy-
dzieści dni/ na każdy dzień Msza S. odprawowano. Sio-

stry też dwie a dwie na każdy dzień przez one trzydzieści dni/
do mówienia Wigilii naznaczy. Nakoniec o śmierci Sio-
stry zmarłej/ inżym Klastorom oznaymić nie omieszka/w
ktorych/ też za zmarła Ksieni tamtego Klastoru/ Msza/
Wigilie/ Siedm psalmow/ y dyscypline/ abo iaki uczyni
dobry/ od Ksienicy naznaczony/ odprawić powinno być.

Gdy przyjdzie rocznica zmarłej/ tego dnia za dusze iey tą-
żewymże sposobem Wigilie y Msza święta odprawować
mają.

Siostry zmar-
ta powinno.

§ 6.

W rocznicę
za zmarła
Wigilie y
Msza z po-
winności.

ROZDZIAŁ XXXVII.

O Siostrach starych.

I. **A**czkolwiek do politowania takowych
wiekow/ to jest starych y bärzo mło-
dych/ samo przyrodzenie ciągnie. Je-
dnak y z rozkazania Reguly/ niechay swe opä-
trzenie mają.

2. Jäwżse w nich wpätreniac słabość/ do ostrości
Reguly w zachowaniu pokarmow y napoiu
żadnym sposobem niech nie obowięzuia/ ale
niechay na takowe pobożny wzgläd bedzie/ y
godziny od Reguly wstawione vprzeczäc niech
im pozwaläia.

Wzgläd na
stare mieć
kaze,

ROZDZIAŁ XXXVIII.

I. **S**O Lektorce tegodniowey.

Stol/ gdy Siostry iadäia/ nie ma być bez
czytania.

2. A nie z träsfunu/ ktora pierwey Ksiege
porwie/ czytääc sie do stolu powäży/ ale ktora na

Lektorka v-
rząd w Nie-
dziele zä-
czyna.

Modlitwom
siostrzyn-
skim ma się
zalecić.

cały tydzień nąznacza / w Niedziele czytać za-
cznie.

3. A niż czytać pocznie / po Mszy y po Kom-
muniy / wszystkich niech prosi o modlitwe / aby
Pan Bog od niey ducha hárdości oddalić ra-
czył : y niechay tamże w Modlitewniku ten
wiersz po trzykroć wszystkie Siostry mówią /
ktory Lektorka zaczynać będzie.

V. Domine labia mea aperies.

R. Et os meum annuntiabit laudem tuam.

A tak wziąwszy blogosławieństwo / do czy-
tania poydzie.

Milczenie
siostr v stołu

4. Milczenie iako nawietże v stołu zachować
maia / aby szeptu abo głosu żadney inšey oprócz
tey samey ktora czyta / nie słyszeć nie było.

Postugua-
cych do stołu
powinność.

5. A czego potrzeba do iedzenia y do picia v
stołu / tak sobie niechay Siostry dodawaia / że-
by żadna o co prosić nie potrzebowała.

6. Jednak gdy czego potrzeba będzie / dzwie-
kiem iakim raczey, niż głosem niech o to mówią.

Przeestroga
v stołu.

7. Niechay żadna tak śmiała nie będzie że-
by z czytania onego / abo skąd inąd o co spytać
miała / a to dla roztąrgi : oprócz żeby Ksiemi
dla zbudowania / chciała co krótko powiedzieć.

Kommunia
na każddy ty-

8. A Lektorka / pierwey niż czytać pocznie /
niech troche czego zie y napicie się dla świętey

Kom-

Komunieny / y aby iey pościć nie było ciężko.
9. Potym z tymi co w kuchni służą / będzie iadła.
10. A Siostry nie iedną po drugiey porząd-
kiem czytać będą albo śpiewać : ale te tylko / kto-
reby słuchających budowały.

DECLARATIA.

Co Lektorka ma czytać Siostram do stołu.

K Siegi ktore Lektorka Siostram do stołu czytać ma /
te miánuiemy. 1. Żywot Pána Jezusow / Granáten-
sá. 2. Żywot naświetszey Panny. 3. Żywoty Świec-
tych. 4. O náśladowaniu Pána Jezusowym Thomášá
de Kempis. 5. Collácye Oycow świętych od Jana Kássyá-
ná Premity spisáne / y tamże przednieysze rzeczy. 6. Żiero-
nymá Plátá o dobrách stanu Zakonnego. 7. Dezyderozá.
8. Juliuszá Kátanego / o umartwieniu. 9. Przewodniká.
10. Świerciádło. 11. Bároniuszá Polskiego.

A przytym zalecamy Asieniom Klastorow tych / aby
cokolwiek Pan Bog tym księgom podobnego / á do stanu
ich y postępów duchownych służącego / przez ludźie du-
chowne Polskim ięzykiem do czytania ná potym zrzadzi / o
to sie starały / y do wzywánia w Klastorách swoich / kupić
albo nabywac nie omieszkawały.

ROZDZIAŁ XXXIX.

O mierze pokarmow.

I. **Z** Da sie nam / iż do posilenia ciała ká-
żdodziennego / tak w te dni ktorych o-
śrostey godzinie / iáko y w te ktorych o-
dziewiątey Siostry do stołu chodzą / przez cały
rok dwie iarczynie wárzone dosyc / dla rozmai-

dzień zá S.
Benedykta
zwyczajem
wslawiona.
Dla czego v-
mieigntnych
Siostr wKla-
storce po-
trzeba.

§ 1.
O tymże C.
41.N.3.73.3.
Księgi do
czytania v
stołu.

§ 2.

Obrak Za-
konnicom z
Reguły.

Miara oble-
bá z Reguły.

Obacz tey
Reguły si-
drobliwość.
Eccl. 37. 34.

Luc. 21. 34.

Skepstwo w
rzeczach
przygánne.
Eccl. 31. 24.

tych person niepoteżności: żeby sie iedną po-
sila/ ktoraby drugiey ieść nie mogła.

2. Przetoż na dwu iarzynach wárzonych/
wszystkie Siostry niechay przestaia / á ieśli sie
zrodza iablka/ abo iaki inszy ogrodny owoc/ nie-
chay máia y trzecia.

3. Chleba sunt ieden niechay będzie dosyc na
dzień: bądź kiedy tylko obiad będzie: bądź kiedy
y wieczerzaia. Na wieczerza z tegoż sunt á/ część
trzecia ma sfařta schować y času wieczerzy
oddac.

4. Nieśli sie trąsi praca wieřka: na woley to
y władzey Ksieniey będzie przyczynic co we-
dlug potrzeby: strzegac sie náde wszytko obźar-
stwa/ aby sie w Żakonne nigdy nie wtrádla nie-
strawności niesposobność: ábowiem nád ob-
źarstwo nic nie mář przeciwnieřwego wseltie-
mu czlowiekowi Chrześciańskiemu / iáko Pau-
nář mowi: Miecćie się ná pieczy, aby obćiażone
nie byly serca wasze w obźarstwie y w piiánstwie.

5. Pánienkom mniieřszych lat/ nie tař wie-
le dáwać máia/ ále mniiey: strzegac sie we wszy-
tkim skepstwa.

6. A miesa czwornořnych bydlat/ zgoła
řadna z nich ieść nie ma: oprócz tych/ ktore są
práwie chore y mdle.

DECLARATIA.

Gdzie mówi Regula w Rozd: 39-N.1. (O sposobie godzinie iako
y w te branych o dziewiaty.) Szosta y dziewiata godzina
tamtych Wloſkich Kraiow/iz sie poczyna od piernwſzey go-
dziny na dzien/ a do tego zegary na ſzeſc godzin tylko zda-
wna y po dzis dzien w wywaniu ſa / y tak dwakroć ſzeſc do
południa biia: a w tych Kraiach od piernwſzey z pulnocy/aż
dwunasta na pulsegarzu południe ſie konczy. nad to iz
pod południe w ſhſtych Kraiach/gdzie Otec ſ. Benedykt
ſwa Regule piſal/namnieyſza noc 9. godzin / a narwietſza
14 latwie porównamy tamtych Kraiow ſzoſta godzinę na
dzien z tuteczna dzieſiata od pulnocy / a dziewiata tamę-
czna/ſe dwunasta naſza na południe. Przetoż dawny zwy-
czay tych tu Kraiow zachowuiac/ czās obiadu zaraz po dzie-
ſiaty / a w poſtne dni po iedennaſtey potwierdzamy / iā
koſmy teſ niſey w Deklaracyey Parag: 8. Rozd: 48 w całoz-
dziennych zabawach naznaczyli.

Względem ieſzcze tutecznych Kraiow y prac / przyieta
ieſt diſpensacya / w ktorey poſwolono tym Alafſtorom
mieſo iadać / poſpolicie w Niedziele / we Wtorek / y we
Czwartek. A gdzie niedoſtatek ieſt w ryby / tedy według
zdania Aſienicy ieſć mogą mieſo y w Poniedzialek. Przeto
do dwu iarzyw/ktore Regula wſpomina/przydaie ſie trzecia
potrawa z diſpensacyey mieſo/a w rybne dni/ryby/a na wie-
czyerzy dwie potrawy/ iakie P. Bog y przelożona zrzadzi:
a w te dni ktorych wieczera nie bywa / poſilenie ſtromne.

Chleba na ſtoł tak wiele dawac maia/iako potrzeba wy-
ſiaga.

ROZDZIAŁ XL.

Omierze picia.

I. **K**żdy z nas z oſobną ma ſwoy wlaſny
dar z Boga/ ieden taki/ drugi zaś iaki

inſzy:

§ 1.

Porównanie
godzin w Re-
gule ſoſtey y
dziewiaty.

§ 2.

Nā rzywā-
nie mieſa
w tutecznych
kraiach Za-
konem ſ. Be-
nedykta po-
zwolona di-
ſpensacya.

Nā wiecz-
rzy dwie tyl-
ko potrawie.

§ 3.

Chleba obrok
z reformā-
ciy cotrze-
bā.

1. Cor. 12. 4.

Napoiu z Re-
guly miara.

inſzy: y dla tego z nieiała boiaźnią miarę picia inſzym poſtánawiamy.

2. Jedną na ſłabość krewſkich wzgląd mając/ tak rozumiemy/ że kwarte winá każda ma doſyć przez cały dzień. A którym trwałość po- wſciagliwości Bog dáwać raczy / niech wie- dza że zaplate właſną mieć bedą.

Dispensue
w napoiu. z
vpomnie-
niem trze-
wości.

3. A ieſli/ ábo mieyſce/ ábo praca/ ábo gorą- cość lata/ potrzebować wiecey będzie/ na zdá- niu Kſienney to zależy: wważając we wſzytkim áby ſie ábo picie do ſytoſci/ ábo pijaństwo nie wkradało.

Pamiętać
pilno.

4. A choć czytamy / że wino z kaźdey miary nam nie należy: ale iż naſzych czasow do tego drugich namowić nie możemy/ ácz nic/ ná to ſie zezwolmy / ábyſmy go nie pili do ſytoſci/ ale ſtromniey; bo wino zwodzi y mądre.

Eccle. 19. 2.

5. A ná którym mieyſcu ieſt taki niedoſtatek/ że y wyſſzey opisaſney miary mieć nie mogą/ ale mnieyſzą daleko/ ábo zgoła nic: niech blogoſła- wia Pána Boga/ ktore tam mieſzkają / á niech nie ſemrzą. Oto ná dewſzytko wpoſtánając / áby Sioſtry bez ſemrania były.

Ochroná
ſemrania.

§ 1.

Pić y ſtołu
reformácia
pozwala co
trzeba mier-
noſć zachow-

DECLARATIA.

Iż w tych krájach miáſto winá/ zwyczaj ieſt pić piwo / dá- wając go máia do ſtołu kaźdey wedle potrzeby / tego prze- ſtrzegając/ áby miernoſć we wſzytkim była zachowana/ tak

w picíu

w pićiu iako y potarmach. a iesli ktora między obiadem y wieczerza napić sie potrzebuie/ pozwolenie brać ma/ tákże y po wieczerzy. iako sama Regula kaže N. 3. y w Rozd: 43. N. 9.

wuiac, in-
sych czasow
z pozwole-
niem.

ROZDZIAŁ XLI.

Których godzin pośilenie Siostry brać maia.

Ten wysztek Rozdział iest sporządzony niżej w Deklarac, ey Rozdziału 48.

ROZDZIAŁ XLII.

Aby po Komplecie żadna nie mówiła.

I. **K**ażdego czasu zachować milczenie Zakonnice starać sie powinny/ iednak na-
wiecey w nocy.

2. Przeto każdego czasu/ bądź postu/ bądź też gdy obiad bywa y wieczerza / po wieczerzy wstawszy od stolu/ wszyscy na iednym miejscu vsiedzą.

3. A iedną z nich niechay im czyta Kollácie albo Żywoty świętych/ albo wiec cobykolwiek budowało słuchających.

4. A nie owe siedm ksiąg (Moyzieszowych) albo Krolowskich: bo słabym rozumom/ nie będzie pożyteczno takowego pisma w te godziny słuchać: w inſze godziny mogą sie im zabawić.

5. A iesli dzień postu będzie/ wnet po Wie-
ſporze niech przyjdą do czytania/ iakoſmy po-
wiedzieli. A przeczytają cztery karty albo pięć/ a-
bo iako wiele godziną pozwala: żeby sie wszyscy

Czytanie du-
chowne nła
sna rzecz
zakonnym.

Iakie być ma
Regu. C. 38.
N 12. Parag.
1. C. 73. N. 3.

Powtore czy-
tać kaže
Collácie.

tkie poſi ta Reſeya trwa/ w iedno zgromadzi-
ly/ y aby ta/ ktoraby podobno/ czym ſobie z po-
ſuſzeńſtwa zleconym zabawiona była/ przy-
bydźtu temu mogła.

6. A gdy ſie wſytkie zgromadzą / niech
Komplete odprawia. Z Komplety wyſzedſzy/
niż wiecey mówić iedną do drugiej wolności
nie ma.

ſciſcie
Komplecie
milczenie
zachowane
być ma.

7. A ieſli ſie ktora znajdzie / te Regule
milczenia gwałcaca/ cieſkiej poſtacie niechay
podlega: wyicwſzy ieſli potrzeba goſci nadey-
dzie/ abo wiec Kſieni koma co roſtaże.

8. Jednak y to ſamo iako z nawietſza po-
ważnoſcią/ y iako naſtromniey niech bedzie.

DECLARATIA.

§ 1.

ZOſtawioſzy w całe text Reguly y ſciſle roſtazanie o
milczeniu Oycá S. Benedykta/ ſam porządek czytania
duchownego y inſze zabawy przez cały dzień duchowne y
powierzchne/ naſznaczyliſmy niżej w deklaracyey Roz-
działu 49.

ROZDZIAŁ XLIII.

O tych ktore na ſłużbę Bożą, abo do ſtołu nie ry-
chło przyjdą.

Na ſłużbę
Pańſka z
kwaſliwo-
ſcia iſc.
Turecrem,
Tract. 108.
ſłowa o
patriſzo.

I. **N**A godzinę chwały Bożej/ ſkoro iedno
wſiſzka dzwonienie / opuſciwſzy
wſytko cokolwiek mieć beda w reſach/
iako z nawietſza ſkwaſliwoſcia niech idą:
wſzatkę ſtatecznie y poważnie / aby roſpuſtą
podniarty nie naſtażli.

Atak

2. A tak nad służbę Bożą nic pierwszego mieć nie mają.

3. A jeśli ktora/ po Gloria Patri, Psalm 94. Venite exultemus, &c. (ktory Psalm chcemy koniecznie/ aby dla tego z przewłoka y powoli odprawowano) na Jutrznia nie przyjdzie/ niech w rzedzie swoim w chorze nie stoi/ ale po wszystkich ostatnia/ albo na miejscu ktore takowym niedbalym/ osobno postanowi Ksiemi/ aby ia ona/ albo wszystkie widziały/ do tad aż po służbie Bożej/ iawną pokuta dosyć uczyni.

Omieška-
niającym na
służbę Bo-
żą pokutá.

4. A dla tego im na miejscu ostatnim/ albo osobno stać rozkazujemy/ aby będąc wszystkim na oczu/ acz nie dla samego wstydu swojego po-prawę uczynili. Bo gdyby przed Kościołem zostaly podobnoby była takowa/ ktoraby sie po-łożyla y spała/ albo wiece siedziała sobie osobno/ albo sie w gadki wdała/ skądby złośliwym była okazyá: ale niech do Kościoła wnidzie aby na wszystkim nie składowała/ y napotym sie polepszyła.

vstáná przy-
stojna.

5. A w Godziny przez dzień/ ktora po wier-
szu y po Gloria Psalmu pierwszego nie przyjdzie/
wedle wyższej pomienionego prawa/ na osta-
tnim miejscu niech stoi: y niech sie nie wazy w
chorze być pospolu z tymi ktore śpiewaia/ aż do
dosyć uczynienia: oprócz/ żeby Ksiemi dała po-

Omieszkai-
cym do stołu
pokutá.

Wylacze-
nie od stołu.

Więćcie obro-
ku.

Pić ábo ieść
opócz go-
dziny ystá-
wioney zá-
kazanie.
Pilnie pá-
miętać ten
Artykuł ná-
ocigtné.

zwolenie/ iednak tak/ żeby winowayca zá to dosyc czynila.

6. Do stołu zaś/ ktora przed wierszem nie przyjdzie/ áby wiersz ze wszytkimi wespól mo- wila y modlila sie/ ábo z drugiemu sieć równo zá stol omieszka/ á uczyni to z niedbalsstwa swo- iego/ ábo też ze złości/ aż do wtorego rázu: zá taż złość niech iá nápoimnia y strofuiá.

7. Jesli sie znorui w tym nie polepszy/ niech stolu pospolitego z Siostrami uczestniczka nie bedzie/ ále wylaczona bedac od społeczności wszytkich/ niech sama ie/ odiawszy iey porczyá napoiu/ do tego czasu/ póki dosyc nie uczyni/ y nie poprawi sie.

8. Toż karanie odnosić ma y tá/ ktora do wiersza/ ktory po iedzeniu mowiá/ obecna nie bedzie.

9. Niechay sie też żadna pić ábo ieść namniey nie wazy/ przed godzina ábo po godzinie do ie- dzenia opisanej.

10. Ktemu/ iesli ktorey z Siostr/ da co Ksie- ni ábo Przeorzyzka/ á ona wziac nie bedzie chcia- la/ tedy tego czasu y godziny gdy zadac bedzie/ niech nic zgotá nie bierze z tego/ czego sie brác pierwey zbraniała/ ábo y czego inszego/ aż do dosyc uczynienia słusznego.

ROZDZIAŁ XLIV.

Iako maia dosyć czynić wykłete.

I. **K** Tora za grzech cięższy od Kościoła y od stołu oddala w godzinę gdy sie służba Boża w kościele odprawnie / przed drzwiami kościelnymi krzyżem niech leży / nie nie mówiac / tylko głowe na ziemi położymy / pod nogi wszystkich wychodzących z Kościoła niech sie porzuci. a to tak długo czynić ma / aż Ksieni osadzi że sie dosyć stało.

Od stołu y od
Kościoła
wyłączona
co czynić ma

2. A gdy iey Ksieni przysć rostkaje / do nog Ksieniej wpadły / także sie iey y do stop wszystkich Siostr pomijać / aby sie za nie modliły prosić będzie.

3. A w ten czas ieśli Ksieni rostkaje / niechay ia do choru abo w ten rząd który iey przysadzi Ksieni przyma. Tak iednak aby sie Psalmu abo Lekcyey / abo czego takowego w kościele zaczynać nie wazyła / aż iey powtore Ksieni rostkaje.

4. A temu przez wszystkie Godziny / po której służba Boża trwa / tamże sie gdzie stoi na ziemi porzuci : tak dosyć czynić będzie / aż iey znou Ksieni rostkaje / tey pońuty zaniczać.

5. A których za mnieysze winy / tylko od stołu odlacz / w modlitewniku niechay dosyć czy-

Od stołu y
wyłączonym
pokut.

nia/ aż do roztazania Ksieniey: á to máia kon-
czyć/ aż im da błogosławieństwo y rzecze: iuż
dosyc.

ROZDZIAŁ XLV.

O tych ktore myla w Kościele.

I. **G**Dy ktora mówiąc ábo śpiewając
Psalm/ Responsory/ Antyphone/ ábo
Lektorya w czym zmyli/ á przez dosyc
uczynienie/ táńże sie przed wszystkimi nie wpo-
korzy/ wietszego karania niech będzie winna:
iáko tá/ ktora tego pokora zleczyć niechciała/ w
czym z niedbałstwá występna była.

DECLARATIA.

§ 1.

GDy jest omyłka mála/ dosyc uczyni przewiniona pocá-
łowanyszy siemie: á iesli omyłka znaczna z rozserwa-
niem iákim/ cięższe karanie odnosić má. Patrzą o tym
szerzej Turcrem. Tract. 110.

§ 2.

O karaniu dzieci y wychowaniu ich osobnym/ Parágraf
ná tym mieyscu opuściliſmy: bosmy w deklaracyi ná
Rozdział 59. Sposob przymowania y ćwiczenia ich opisáli.

ROZDZIAŁ XLVI.

O tych ktore błądza w mnięszych rzeczach.

*Zá zepsowa-
nie nacznia
iákiego kol-
wiek pokutá.*

I. **I**ęsliby ktora robiac cokolwiek/ w kuchni/ w
piwnicy/ w posługach iákich/ w piekárni/ w
ogródzie/ w rzemieśle iákim/ gdy robi/ ábo
ná iákimkolwiek mieyscu/ w czym wystąpi/ ábo
co zepsunie/ ábo zgubi/ ábo gdziekolwiek y iákoż-
kolwiek zgrzeszy/ á ná tych miaſt przed Ksienią/

ábo

abo przed zgromadzenie nie przyjdzie/ y dobro-
wolnie dosyć nie uczyni/ ani wyiawi występk
swoego: gdy sie na nie od insey dowiedza/ wiet-
szej pokucie niech podlega.

2. Jeżeli zaś grzechy iaki w sumnieniu taie-
mny będzie/ Ksienicy ryłko a duchownieyszym
przełożonym niech sie tego powierza/ ktoreby
tany swoje y cudze leczyc umiały/ y tego czego
sie im powierza/ nie wyiawily.

DECLARATIA.

N Aobiawienie takich występku y defektor/ iako tu
Regula opisuje/ ma być zaw sze Kapituła raz wy-
dsien/ w dzień Piątkowy: świętą wyiawszy.

A gdyby sie jednego dnia wszystkie odprawować nie
mogły/ wolno będzie Ksienicy na dwa abo na trzy dni roz-
dzielić/ aby sie po częściach wszystko zgromadzenie każdego
tego dnia obeszło.

Czas y porządek Kapituły taki być ma: Po wielkiej
Misy/ według zwyczaju/ zaraz z Procesyą wynida z Ko-
ścioła/ mówiac Psalm Miserere, abo iakie insze Psalmy.

A do Refektarza abo Kapitularza przyszedszy/ ślania w
porządku zwyczajnym/ y rzeczy Starsza: Adjutorium nostrum
In nomine Domini. potym Psalm De profundis. y modlitwa za
wzajemne Siostry y Klasztorne fundatory/ także y za Do-
brodziejce odprawia.

Zatym zaraz czytać beda Regule/ y wykład iey/ iako sie
w Deklaracyey Rozdziału 4. Parag. 1. powiedziało. A prze-
słuchawszy czytania Reguly/ występk swoje iako Ociec S.
Benedykt uczy/ ktoremi abo kogo zgorzaly/ abo iaka szkoda
uczynily/ y inszym wiadome byly/ szczerze/ z pokora/ z

nabo

§ 1.
Kapituła w
zgromadze-
niu wielkim
może być
dwakroć w
tydzień.

§ 2.
§ 3.
Kapituły
czas y porzą-
dek w Kigi-
lii Narodze-
nia P. woczy-
ścić w Kigi-
lii C. 49.
par. 2.

§ 4.
Kiedy bywać
ma Kapituła
y co odpra-
wiać w niej.

§ 5.
Czytanie o-
gólnym Kapi-
tule.

§ 7.
Oskarżenie
win swoich,
w Kápitułe
Cap. 70. N. 2

W pokusách
porady y kogo
śukać.

Blagośła-
wienie po
Kápitułe.

§ 8.
Zobopolnie
po Kápitułe
przepraszá-
nie.

nabożeństwem/ z miłości duchownego postętku swego/ y
czystości serca/ głosem/ aby wszystkie Siostry słyszały/ wy-
znawać będa. y czego by ktora na sie wyznać zaczęła/ y przez
puszczenia prosić zanieobalá: insza na nie/ ktora by o tym
iey wystętku wiedziała/ szczerze/ z pragnieniem poprawy.
Siostry oney/ przed wszystkiemi wyzna: á w tym wporna
iesli będzie/ ciejsze karanie odnieśie. W tajemnych zaś nie-
dostatkách/ y szatańskich pokusách do sumnienia należa-
cych/ samey tylko Ksienięy ábo Sekretarce/ dla porady y
pomocy duchowney/ szczerze y z pożora obiaż. y á w czym
sie grzech nadydzie/ przez spowiedź potuty/ iáko napredzey
dosyć uczynić nie omieszka. o czym szerzey Turem. Trad. CXI.
tátże y Regula w Deklaracyey Rozdziału 4. N. 50. 5. 17. N. 14.
65. Parag. 48.

Po skończeniu Kápituły/ rzecze Stársza: Tu autem
Domine miserere nobis: á Siostry odpowiedza / Deo gratias.
A przed Benedykcyą/ ktora Stársza po odprawiániu
Kápituły dáwać ma zgromádzieniu/ z Rzymskiego Bre-
wiarzá/ z Prymy Zebdomárką zacząć: lube Domine benedi-
cere. odpowie Stársza: Dies & actus nostros in sua pace disponat
Dominus omnipotens. Potym zmowi te dwie modlitwie.
Pierwsza: Misereatur nostri omnipotens Deus, &c. y druga:
Indulgentiam, absolutionem, & remissionem omnium peccatorum
nostrorum, tribuat nobis omnipotens & misericors Dominus. Et fide-
lium animæ per misericordiam Dei requiescant in pace, Amen.

Potym sie zobopolnie przeprósza/ o czym w Rozdź.
71. N. 3. Nákoniec woda świecona ich pokropi.

•••••

ROZDZIAŁ XLVII.

O nąznaczeniu godzin na służbę Bożą.

I. **O** Obwieśczeniu godziny na służbę Bożą / tak we dnie iako w nocy / Ksieniey pilność y staranie będzie / żeby albo sama o tym zawiadowała / albo te powinność Siostrze pilney zleciła / aby sie wszystko w godziny służne y przyswoite odprawowało.

2. A Psalmy / albo Antyphony swym porządkiem po Ksieniey niechay zaczynaia ktorym nąznacza.

3. Spiewać albo czytać niechay sie nie wazy żadna / iedno ta ktora temu wrzedowi uczynić dosyć może / aby sie słuchaiacy budowali. A takowa powinność z wielką wczciwością / po ktora / y boiaźnią Bożą / nąznaczona Siostra odprawować będzie.

Czasu sporządzenie na służbę Bożą przynależy Ksieniey.

Zaczynania w Chorze porządek.

Własna woła y w rzeczach dobrych iest grzechem. Ioan: 6. 38. Eccl: 18. 30. Rom: 6. 12.

ROZDZIAŁ XLVIII.

Porządek zabawy godzin każdodziennych.

I. **I**z proźnowanie iest nieprzyjaciółką duszy / dla tego pewnych czasow / robote ręczną / a pewnych zaś godzin / czytaniem czego świętego Siostry maia być zabawione.

2. A przetoż wierzymy / iż te dwa czasy tak w porządku będą / gdy od Wielkieynocy aż do

Proźnowanie nieprzyjaciół duszy Eccl. 33. 49.

Czas roboty

każda od swej roboty wstanie / y będzie gotowa
aż wtory raz zadzwonią.

8. Pośilenie wziąwszy / niech czytają albo
śpiewają.

*W Quádrá-
gesymę za-
bawy.*

9. W Post zaś wielki / z poranku aż do sa-
mej trzeciej / niechay się czytaniem zabawia: y
aż do całej dziesiątej / co im naczyna niech ro-
bia. W też dui Quádragesimy każda z Biblio-
teki niechay książkę weźmie / y porządkiem aż
do końca przeczyta: ktore książki na początku
Quádragesimy rozdać się im mają.

*S. Benedykt
Kustofski po-
stano-
wił
Kon-
ento-
ni.*

10. A pierwey niż co poczyna / niechay na-
znacza iedne albo dwie Starże / ktoreby w ten
czas kiedy się Siostry czytaniem bawia / Kła-
stór obiegaly y wypatrowaly / żeby się snadź
Siostra ospala nie znalazła / ktoraby albo pro-
żnowała / albo gadki stroiła / y ktoraby czyta-
nia zaniedbawszy / nie tylko samą sobie niepo-
żyteczna / ale y innych turbująca była.

*Niespokoy-
nym pokuta.*

11. Takowa ieśli się (czego Boże nie day) naye-
dzie / niech raz y drugi z sukcia y napomina: a ie-
śli się nie polepszy / karaniu z Reguly postano-
wionemu niechay tał podlega / aby się inże baly.

12. A Siostra z Siostrą niechay się nie ba-
wi czasow nienależących.

*W świętą
zabawki.*

13. W Niedziele w wszystkich zabawkach niechay

bedzie czytanie / oprocz tych ktorym rozmaite
wzedy rozdano.

Nieposo-
bnych do ro-
zmyślenia
zabawy dla
proznowa-
nia.

14. Al iesliże ktora tak będzie niedbala y
gnuena / że nie będzie chciała abo mogła rozmy-
ślać / abo czytać / niech iej imta zabawa nazna-
cza aby nie proznowała.

15. Slabym / abo w pracach ieszcze nieprzyzwo-
czaionym / takowa robota niech naznacza / aby
ani proznowały / ani gwałtowna robota wci-
śnione były / aby sie iej napotym nie schraniały.

16. Którychto niezdolność Ksieni rozsa-
dzac powinna.

DECLARATIA.

W tę Deklaracya zniosta się na iedno miejsce Re-
guły z Rozdziału 41. 42. y inszych nie mało.

I ten porządek Godzin w Regule opisany / nie we wszy-
tkim slużyć może tym tu kraiom naszym pulnocnym / dla
tego tu naznaczymy / iaki ma być porządek godzin y za-
bau przez cały dzień : a godziny gdziekolwiek w Regule
mianowane / zrozumiesz z Deklaracyey Rozdziału 39. Pá-
rag. 1.

§ 1.
Iutrznia o
pulnocy od-
prawować
zawsze.

Ecc. 31. 15.

§ 2.
Godziná ro-
zmyślenia z
reguły.

§ 3.
Ná rozmy-
ślaniu wiel.

Naprzód Iutrznia o pulnocy zawsze odprawia Sio-
stry / ktora odprawiwszy / na spokoienie poyda : a w pul-
godziny przed piata na pulzegarzu zadzwonia we dzwonek
ktory iest na Dormitarzu / aby sie zeszly na rozmyślenie /
ktore Regula zachować kaze w Rozdziale 4. N. 57. w Roz-
dziale 7. N. 14. w Rozdziale 8. Par. 4. w Rozd. 58. N. 3.

Po pulnocy skoro piec vderzy / na rozmyślenie w mntey-
szy dzwonek w Kosciola / przez pulkwatery / aby żadna nie
omieszkala / zadzwonia : Potym Kosciol abo Kaplice /

gdzie

gdzie zwyczajne rozmyślanie odprawować beda / dla w
spokoienia zámtna.

Storo sześć vderzy/ zádzwonia ná Pryme/ á tym czásem
rozmyślanie skóncza. W ówieta Pryme odprawiwszy y
Tercye/ á w insze dni po Prymie Mszey wysluchaia czytá-
ney/ táńże Kommunia czásow w Rozdż:8. Pará: 6. 7. ná-
znaczonych z modlitwami zá Kościół/ Dobrodšieie/ y po-
trzeby wszytkiego Żakonu/ y insze/ według zwyczaiu zá-
wsze odprawia.

Po Mszey ráney/ Tercye/ Sexte odprawiwszy (á w
Quádragesime Tione) drugiey Mszey wysluchaia: á w
ówieta/ iáko czás y potrzeba potáže odśpiewaia. A gdzieby
dla niedostátku Kapłanow iedney tylko Mszey słuchały/
Modlitwy iedną zwyczajne/ ábo według potrzeby názná-
czone/ záwsze odprawować winne beda.

Skónczywszy dwale Páństa/ żadna sie w Kościele nie
powážy wstáć ani wynisć/ áż Przeorzyśá dá znát/ iáko Re-
gula w Rozdż: 10. y 11. N. 4. káže. á zátym bázó cicho wszy-
tkie powstawszy/ w milczeniu do Cel swoich poyda: táńże
do vprzatánia y ochodstwa swego wolne ćwierć godziny
mieć beda.

Po wysćciu ćwierci godziny/ Storo we dzwonek táńże w
Klasztorze zádzwonia/ kážda do swey roboty ná miejsce
náznáczone przydżie. á gdzie ich ná iednym miejscu v swych
robot pospolu nie málo siedzi/ iedná im co duchownego/
ábo Żywoty ówietych czytáć bedzie.

A gdy trzy ćwierci godziny vderza przed dzieśiata (iáko-
siny w Rozdżiale 39. Pará: 1. opisáli) ábo w Postne dni
przed iedenasta/ pierwśy raz do stólu zádzwonia/ ná-
tychmiast wszytkie do cel swoich ná rozbieranie sumnienia
poyda/ co Regula w Rozdżiale 4. N. 48. z písmá ówietego
pilnie záleca. o czym Turecrem: Trařatu 38. y Smaragdus Abbas
cap. 4. Instrumento 48. řerzey vřza. Żátym dzieśieć Storo vder-

Ne vspokoie-
nie.

Eccl. 18. 13.

§ 4.

O Szosley
Primá, Mřa
y modlitwy
zwyczajne.
W Swiętá
Kommunia.

§ 5.

Mřa wielka
po Sextie, á
w Quádrage-
zymę po No-
mie.

§ 6.

Z Kościoła
kiedy y iáko
wychodzić.
Vprzatanie
w Cellách.

§ 7.

Przyroboćie
czytanie.

§ 8.

Rozbieranie
sumnienia z
powinności.
Eccl. 18. 12.
Luc. 18. 1.
Ephel. 6. 19.

rzy/ albo w Post / iedennacicie (czego Przeorzyśa pilnie/
według Rozd. 65. Parag. 9. aby o tym czasie wtory raz do
stolu zawsze dzwoniło / dożyrzy) wszytkie na Benedyktya
do Refektarza zeyda. a w porządku swym stánawszy / Stara
sza według Breviarza Rzymskiego začnie : Benedicite : a
Lebdomadarka ze wszytkimi Siostrami skończy : potym
o stolu swym porządkiem sieda. O stolu iakie pomiarko
wanie w pićiu albo w potrawách być ma / pátrzy wyśszy w
Rozdziale 39. y 40. Turecrem: Tractatu 12. y inszych.

§ 9.
Po obiedzie
zabawy.
Officium P.
M. kiedy od-
prawować,
o tymże Re-
gul. C. 8.
Parag. 3.
Rekreacya
po obiedzie
kiedy y iaka.

Po obiedzie odprawiwszy Gracias : do Kościoła wnida /
támże krotkie dzieł czynienie za dobrodziejstwa od Pana
wzięte uczyniwszy / Officium Naswietzney Panny znowia / a
zwłaszcza we dni święte / gdy go w Chorze nie odprawia.
Wszakże Lebdomadarki / y ktoreby we dnie ważnymi sprá-
wami zabawione były / po Jutrznicy zaraz Officium Nas-
wietzney Panny odprawić mogą. A w Gerye / y gdy bywa
Officium simplex Godzinki Panny Máryey zaraz támże po-
rządkiem iako Officium wielkie / támże w Chorze odprawia.
W ten czas też po obiedzie mieć beda pulgodziny wolne /
iednak nie do rozmowy osobney iedną z drugą / ale sie w
milczeniu po ogrodzie / iesli sposobne miejsce iest / przechod-
za / albo sie przy obecney Przeorzyśy duchowna rozmowa
zabawia / gdyś sie na wseltkim miejscu słow proźnych
strzedz potrzeba. Matth. 12. 16.

§ 10.
Roznych czá-
sem godziny
odprawa-
wać.

A w tym gdy zádzwonia po rekreacyey / do swych robot
na miejsc e náznaczone przyda / ktoremi sie aż do Niespoz-
ru (tónie czasu swego odprawiwszy) a w Quadragemye
do Kompletu zabawia / w świętá zaś spiewać sie rzycz-
máia.

§ 11.
Nong.

Tónie od Wielketyncy aż do podniesienia Krzyża S.
po 12. po obiedzie : a od tego świętá aż do Wielketyncy / za-
raz po Wśsey wielkiej według Rubryki Breviarza Rzyms-
kiego odprawia.

Rozdział Czterdziesty osmy.

85.

Nieszpor w Quadragesymie/ iakosmy rzekli/ po Nieszpor wielkiej. A od Wielkieynocy aż do Podniesienia Arzyżas. w święta od Kościoła przykazane/ po wtorey z południa. W infie dni po trzeciej/ aż do Popielca. A w ten czas sąraz po Nieszporze/ Komplete zwyczajnie odprawować mają. Po Nieszporze aż do wieczery czytaniem się duchownych ksiąg zabawia. A wieczera albo kółacya w posne dni/ takżey

§ 12.
Nieszpor.

Komplete według Rozdziału 41. Jż Regula wszystko za światła odprawować w te słowa także: Każdego czasu, bądź gdy wieczera bywa, bądź też gdy tylko kółacya, tak miarkować potrzeba, żeby się w światła skończyło. Przetoż w tutecznych krajach/ od Wielkieynocy aż do Podwyższenia Arzyżas. pułgodżiny po czwartej/ iakosmy rzekli/ wieczera/ albo w posne dni kółacya wezma. A od piątej do szóstej robić beda: po szóstej Komplete odprawia. Od świętazas Podwyższenia Arzyżas. aż do Popielcu/ sąraz po trzeciej z Nieszporem Komplete odprawia. A od Popielcu aż do wielkiej Szrody / same Komplete według Breviarza Rzymskiego odprawuiac: infie zabawy według opisanych godzin sprawować beda. Zawsze iednak / o szóstej / dla wielu przyczyn od Turcrem. Traa. 107. opisanych/ ile być może wszystkie przybeda.

§ 13.
Komplete.

A po szóstej zawsze albo po Kompletie/ gdy po szóstej bywa/ ten zwyczaj Siostry zachowają. Naprzod Litania y z modlitwami/ według pospolitych potrzeb odprawiają. Czytania o punktach na rozmyślanie iutrzejšie słuchają. zety: Rozbieranie sumnienia y modlitwy na pokój odprawować: a w tyń/ milczenie aż do Nieszpy pierwszej naziutrz chować z powinności beda/ iako Regula w Rozdziale 41. N 6 y 7. ściśle to rozkazuje. y Turcrem. w Traktacie 57. y 107. wiele dowodow na to czyni.

§ 14.
(4. 57.
Cap. 41. 3.
4. N. 48.
41. 6. 7.)

O Kustofce. Która z tego Rozdziału N. 10. stanowiemy.

§ 15.
Powinności
Kustofski z
strony iej śa-
mey.
Przeorzyſzy
przytomna
pomocnica
być.

§ 16.
Spraw Sie-
stryńskich
wiernie po-
strzegać.
Łaskawie ſię
ſioſtrom ſła-
wić.
Ludzkich ſię
reſpektow
ſtrzedz.

Gal. 1. 10.
ſap. 19. 14.
Rom. 7. 31.

§ 17.
Nad wiado-
mość Przeor-
zyſze nie nie
czynić.

§ 18.
Skromności
miedzy ſio-
ſtrami prze-
ſtrzegać.

Zaby ten porządek każdodzielny tym wierniey był
od wszystkich zachowany/ tego Kustofka pilno do-
glądać ma/ Ktorey powinności takowe: Kustofka iż
ieſt w urzędzie Przeorzyſzy pomocnica przy niey zawſze oz-
becna/ y to wszystko co iej kolwiek Przeorzyſza zleci albo roz-
każe/ z wielką pokorą bez wſzelakiey wynioſtoſci czynić bez-
dziej. o czym ſzeroko Smaragd Opát w Rozdz. Regul. 21.

Co ſie kolwiek miedzy Sioſtrami w Konwencie dzieje/
każda rzecz ſamą przez ſie nie ſtroſuiac/ ani turbuiac/ do
rozſadku Przeorzyſze wiernie odda. Wyjawſzy/ by to ſwie-
ta pobożnoſć y nieodwłoczna potrzeba wyciągała: żeby
przez odwołkę do ſtody Duchowney/ albo y w rzeczach po-
wierſzchnych nie przyſzło/ zdrowym rozſadkiem wſzytkie-
mu zabieży. Czyniac to iednak w łaskawoſci ducha/ y te-
go raczy poſtrzegaiac/ aby ia wſzytkie Sioſtry z miłoſcia
w wczciwoſci miały/ a ni czym ſie od niey nie odrażały. A
dla tego w odnoſzeniu niedoſtatkow Sieſtryńſkich/ Kto-
re Przeorzyſzy odnoſić powinna/ niech ſie pilnie ſtrzeże /
aby czego z reſpektow iakich/ albo z chęci nieporządney/ albo
wiecez popedliwoſci/ nie czyniła.

Pozwolenia Sioſtrom dawać / aby Ktora na chwale
Pánſkiej nie była: nad wiadomoſć Przeorzyſze wolnoſci
nie ma/ takſe y w inſzych rzeczach/ oprocz by Przeorzyſze w
Złaſtorze nie było/ a potrzeba taka przypadła/ żeby po-
zwolić powinna: iednak ſie tego bez odwołki ſwey Przeor-
zyſzy ſprawi.

Milczenia y cichoſci wſzelakiey miedzy Sioſtrami tym
ſposobem dożyrzy. Gdy Ktora Sioſtrą/ w mowie/ chodze-
niu/ w zabawach ſobie naſznaczonych/ wſzelakiey wkládno-
ſci y cichoſci nie zachowa/ albo wieciakiey popedliwey w

obyczajach niestronności znać potaje/ sama ia pierwey z miłości przestrzeże. A wspomniona/ iesli sie nie postromi/ albo takowey przestrogi wdzięcznie nie przyjmie: napíše iey niestronność y Przeorzyssy odniesie.

Rano/ na rozmyślanie: przed obiadem/ na rozbieranie sumnienia: także y wieczor o siódmej na uspokojenie w celach: y na insze przez cały dzień zabawy/ znać dawać Austoski powinność będzie: tamże iesli wszystkie Siostry czasow swych naznaczonych rozmyślaia/ czytaia/ albo rozbia/ wiec też iesli wszystkie na chwale Pánstiey sa/ albo ktoreyby nie bylo/ y dla czego/ oney tego pilnie doyrzec nalezy/ y o zabawach každy Siostry z osobna/ na spytanie starszey rachunek nieomylny oddać: a przestępstwa iakieżkolwiek na každy dzień popelnione/ bez omieszkania oznaymić zawsze powinna będzie.

Spowiedź aby Siostry wedle naznaczonego czasu y porzadku bez omieszkania/ roztargnienia y z nabożeństwem odprawowaly/ pilnie przestrzeże.

Przy robocie z Siostrami zawsze obecna będzie/ postrzegaiac wiernie/ a zwlaszcza gdy z przełożonych starszych szadney nie masz/ aby w milczeniu ze wszelaka stronnością y ochotnie naznaczone roboty odprawowaly.

Doyrzy y tego wiernie/ aby Siostry schadzek/ ani szadnych rozmow pokatnych/ y nigdy z soba nie miewaly: a ktora w tym wystepna znajdzie/ Przeorzyssy odniesie.

Ochodoswa wszelakiego w Refektarzu/ w Dormitarzu/ w cellach y na inszych mieyscach w Konwencie pilnie przestrzeże.

Wszystkie Siostry opatrzyssy na poкою w cellach/ pulgodziny przed osma/ drzwi na wschodkach y na krukach pozawiera: a ogień aby tedy niezgaszony nie zostal/ wszedy pilnie opatrzyssy/ pogasi/ zatytm sie y sama uspokoi.

Niedostarki
siostrzyn-
skie odnosić.
C. 46. Pa. 6.

§ 19.

O zabawach
nyszykich
Siostr wie-
dzieć y z
nich rachun-
ek dać.

§ 20.

Przy sponie-
dzy porzad-
ku postrze-
gać.

§ 21.

Wslawiczna
przy Sio-
strach być.

§ 22.

Pokatnych
rozmow nie
dopuszczać.

§ 23.

Ochodoswa
w Konwen-
cie zachow-
wać.

§ 24.

Na noc Sio-
stry w cellach
opatrzyć, o-
gień pogasić,
y nsgdy
zamknąć.

ROZDZIAŁ XLIX.

O zachowaniu Quádragezyny, ábo czter-
dzieści dni Postu.

Powiązanie
Zakonna w
Quádrage-
zynie.

I. **A**cz w szelakiego czasu / żywot Zakonnis-
czy być ma / iako iedną Quádragezy-
mą: iednak iż tey cnoty nie wszyscy mieć
mogą: dla tego rádzimy we dni postu Czer-
dziesiątego / we w szelakiej czystości żyć / wszy-
tkie wespól inszych czasów niedbalstwa / w te
dni święte oczyszczać: co w ten czas godnie v-
czynimy / gdy się od wszystkich złości powścią-
gnąć / rzemliwie na modlitwie / czytanie / y
struche serdecznie / także y na wstrzymieźliwość
vdamy.

Nabożeń-
stwa w wiel-
ki post przy-
czynić.

2. Cor: 7. 1.

2. Przeto w te dni / do zwykłych powola-
nia swego powinności / przyczyniaymy sobie
cokolwiek modlitw osobnych / od pokarmów y
napoiu powściągliwości / aby każda nad miarę
sobie od Zakonu nąznaczona / cokolwiek z chęci
własney / z weselem Duchá s. Bogu ofiarowa-
ła / to iest ciało swemu / z pokarmów / napoiu /
spánia / mowy / żartów wiać / z wesola za-
dza duchowna świętey Wielkieynocy oczyszc-
wać.

Nad wola
Księgney co
czynieć, iest
duma wta-
śna.

3. Jednak to samo / co Bogu ktora ofiaru-
ie / Księgney swojej niechay obiawi / y z iey mo-

dlitwa

dlitwa y wola niechay to będzie: bo co sie bez
pozwolenia matki duchowney dzieje / własney
sie dumie y chwale próżney przyczyna / nieza-
sludze.

4. Przetoż z wola Ksienicy wszystko czy-
nić mają.

DECLARATIA.

Pośt wielki Quadragesymy pościć będą według zwy-
czaju Kościelnego / począwszy od Popielcu: Zacho-
wuiać z potwierdzenia naszego ten zwyczaj / który zda-
wna mają. Naprzód w pośty wszystkie posiłnienie strono-
bora. 1. W Piatki Quadragesymy Collacye nie dają.
2. W Poniedziałki y Szrody Postu wielkiego / w Kapitule
le Siedm Psalmow / dyscypline / Processye / także Kościo-
ła / iako y do Kościoła idac / z modlitwa za umarłe / same
sobie dobrowolnie przyczyniają.

Adwent / począwszy od Niedziele pierwszej Adwent-
wey z mlecznem / tak iako jest zwyczaj pościć. Pozwalamy
im przy tym w Wigilia Narodzenia Pańskiego / Kapitule
z wietrza wroczyśćcia wedle zwyczaju nabożenstwa ich
odprawować. o czym wyśsey w Deklaracy Rozdziału 46.

ROZDZIAŁ L.

O Siostrach ktore sa w drodze, albo co daleko
od Klasztoru robia.

I. Siostry / ktore prawnie daleko sa na robo-
cie / y nie moga czasu porownego przy-
być do Kościoła: a Ksieni to że tak jest /
wzyna / tamże służbę Bożą niech odprawia / kedy
robia / z bojaźnią Pańską na kolanach flectzac.

§ 1.
Zwyczaj
Klasztoru
Chelmień-
skiego po-
twierdzone.

§ 2.
Adwent iako
pościć.
Kapitule w
Wigilia Na-
rodzenia
Pańskiego
wroczyśćcia

Iako Rubry-
ka Brenia-
rza Rzym-
skiego kaze.

2. Tymże sposobem w droge wysłane /
Godzin postanowionych nie zapomni / ale i-
to mogą tak sobie niech postępuia / a powinney
służby Bogu oddawać niech nie zaniedbywają.

ROZDZIAŁ LI.

O Siostrach ktore nie nązbyt daleko od Kła-
storu odiada.

W drodze
ieść v obcych
zakazanie.

I. Siostry ktore w jakim poselstwie iada / a
S onegoż dnia spodziewają sie do Klasto-
ru wrócić / niechay sie nie wazą v obcych
ieść / chocby ich ktożkolwiek wzywał.

Wstępuia-
cych na iżeś
pokusa.

2. Oprocz / żeby im Ksieni ich roztazala.

3. A jeśli inaczey uczynią / wyflete być ma-
ją.

DECLARATIA.

O wyjeżdżaniu z Klastoru.

§ 1.
Gospodár-
stwa w tych
kradach, sa-
mym Zakonu
niom dogla-
dac wielkie
potrzeby wy-
ciagaia. y
kázdodzien-
ne doświad-
czenie wzy.
Benedyktyńa
w Przem-
nie.

W Jemy iż wedle roztazania Koscieleznego / y z samey
przystoyności Panienstkiej płci / żadney sie z Klasto-
ra wychodzić ani wyjezdzac nie godzi. O czym szerzey
Bonifacius VIII. de statu Reg. in 6. C. periculoso, li. 3. Tit. 16. Trid.
fl. 25. Cap. 5. de Reg Bulla Pii PP. V. Anno D. 1566. 29. Maii Ro-
mae idem Constit. A. D. 1569. 1. Febr. Rom. Jednak / iż w tym
Krolestwie wielkie y gwałtowne potrzeby wyciagaia / że
zakonnice w osobach swych do prawa / także y dla dozoru
gospodárstwa / maletności Klastornych (bez ktorych du-
chowne rzeczy dlugo trwac y pomnozenia brać nie mogą)
y z inszych przyczyn wiele wzynnych / z zamknienia Klastor-
nego wyjezdzac musza: Przetoż ilekroć takowe potrzeby

przypadna / według moderacyey S. pamięci Bonifacyus
sa viij. na miejscu wyższej mianowanym / y według nauki
Concilium Trydent: w Rozdz: wyższej położonym. o czym
y Nauarus szeroce de Statu Monach. Confil. 5. Num. 3. Et Tit. de Re-
gul. Cap. statumus. Num: 48. v. 4. Na takowe z potrzeb stu-
żnych wyiezdżanie z klasztoru / mieć mogą od Biskupow
swych pozwolenie.

Rozkazuemy tedy Asieniam / aby sie żadna swa wola
wyiezdżać nie wazyła / ale od własnego Biskupa na karcie
opisana y okrzestona wolność miała / wedle ktoreyby tak
sama wyiezdżala / iako y do opatrzienia gospodarstwa wiey-
skiego siostry posylala: o potwierdzenie teyże wolności za-
wsze prosiac / gdy nowy Biskup następuje.

§ 2.
Wyiezdżania z klasztoru ma Księ-
żka od Bisku-
pa mieć opi-
sanie.

Alco sie tknie pospolitowania z świeckimi / abo miesz-
kanie v nich / mocą s. posłuszeństwa tak im tego zakazuje-
my / aby y w potrzebie iesliby iakiedy P. Bog Klasztor na-
wiedził / mieszkać v świeckich / choć y krewnych swoich / so-
bie wolności nie czyniły: gdyż lepiej że w przygodach tak-
kich / ktore to na nich wycisna / aby na czas niebieście swe
mieszkanie opuścily / do majątności swych sie sklonily. Dla
tego każda Asieni powinna będzie mieszkanie przystoynne
y zawarte w majątnościach Klasztornych dla przygod
przypadających sposobić. A gdzieby być nie mogło w ma-
jątności Klasztorney / tedy rozkazuemy / aby sie według im
postanowionej iedności (w 2. części porządku Nowi. yuz-
stwa Tyt: o iedności fol. 177.) do własnych Klasztorow tey
reformacyey skłaniały: tedy o żywności y wychowaniu
spólnym / dla vchronienia sie zobopólnego obciążenia /
Asienie z soba porozumiewać powinny będą.

§ 3.
Z świeckie-
mi iako po-
spolitować y
czasu przy-
gody kiedy
mieszkac
mają.

Napominamy y o to / aby Zakonnica gdy ia do inszego
Klasztoru na mieszkanie z posłuszeństwa posla / nie z Klas-
ztoru niebrała / iedno co icy Asieni / ktora posyla / wziąć
pozwoli.

§ 4.
Wyprawa
na inne mie-
skanie iaka.

ROZDZIAŁ LI.

O Káplicách ábo Kościolách.

42. Distinct.
Cap. Orato-
rium lbide
C. in Orat.
Milczenie
w Chorze
ściśle zach-
ować.
C. Cum ad
Monasteriū.
6. Tit. 5.

Re. Cap. 20.
22. N. 4.

§ 1. § 2.
Can: 41. dist.
1. de consec.
Bulla Benc-
dictina Ca. 23
Kościelne
rzeczy och-
dżnie y re-
gestrich przy
Księgieny cho-
wać.

I. **K**ościół/ ábo Káplica/ to niechay be-
dżie czym go zowią/ y niechay tam nie
inżego nie odprawia/ ani chować.

2. Gdy skóncza służba Boża/ wszyscy z
milczeniem iáko nawietżym niechay wynida/ y
czynią uczciwość Bogu/ áby Siostra ktora sie
czássem w osobności modlić chce/ od drugiey ze-
złości przeszkody nie miała.

3. Lecz y tá/ ktora sie chce modlić táiemnie
w osobności/ niech wnidżie po prośtu/ y modli
sie niemową głośną/ ále rzewliwym y serdec-
cznym do Boga obroceniem serca.

4. Przetoż tá Siostra/ ktora by sie po skóń-
czeniu służby Bożey czym inżym á nie nabożeń-
stwem w Kościele bawić chciała/ pozwolenia/
iáko siny rzekli/ ná pozostanie mieć nie ma/ áby
szad druga przeszkody nie cierpiała.

DECLARATIA.

Y powinności Zakrystyánki.

Wszystko ochodostwo/ y potrzeby Kościelne/ náiey
stáranii być maia.

Srebro/ miedź/ cyná/ y inşy wszeláki Kościelny sprzęt/
mieć ma w schowaniu swoim/ táżse Ornaty/ Antependia/
obicia/ y inşe wszystkie rzeczy Kościolowi należace. Ktore

wszystkie

wszystkie rzeczy porządnie z ochrona / y w ochodoſtwie wiel-
kim chować powinna: a regeſtr wſzytkich rzeczy Koſciel-
nych ieden v ſiebie mieć będzie / a drugi do ſtatecznie ſpiſany
Zſieniey odda.

a Przy ochodoſtwie y porządku w Zákryſtcey wedle času
y ſwiat / bieray apparátow w wbieraniu Koſciola prze-
ſtrzegać będzie.

b Korporały / Puryfikátorya / obruſy / kómże / reczniki /
tuwálne / chuſtki / tákże ſwieczniki / kocielki / aby wedle po-
trzeby przyſtoyności chedoga wſzorowane y do uſzywania
zgotowane byly / do iey pilności y wiernoſci naleſzy.

c Do Mſzey ſwiatey / żeby nináczym nie ſchodſiło / pilno-
wać wiernie będzie.

d Woda chedoga w láwáterzu / do wmywania / w Zákry-
ſtcey aby zawſze była / mydło / recznik / poduſzka z ſpilká-
mi / y czego kolwiek do dobrego porządku y ochodoſtwa w
domu Pańſtim potrzeba / nie ma zaniedbać.

e Kiedykolwiek do Koſciola / dla gotowania y ochodoſze-
nia iſć potrzeba / tego przeſtrzegać wiernie ma / aby nigdy
w ten czas nie chodſiła / kiedy ieſt Koſciol otworzony ná
dole / ábo kiedy ieſt ktoſkolwiek w Koſciele: ále czekać be-
dzie / áż wſzyſcy wyniáda y Koſciol zámra.

f Nigdy ſama do Koſciola ná dol ſchodſić nie będzie: ále
druga Sioſtre / ktora iey náznácza z ſoba weźmie.

g Do okná / któрым do Mſzey s. potrzeby wydać / aby
nikt nie miał przyſtepu / doſzrzec má.

h Rozmow ſadnych w Koſciele / ták inſzym / iáko ſama
ſobie dopuſzczáć nie má.

i Jeſli ktora Sioſtra do kómmuniey nie poydſie / Prze-
orzyſzy powiedſić winná.

k Służba Pańſta / aby bez ognia w Koſciele nie była / pil-
nować będzie.

a § 3.
Koſciol we-
dług czáſu
wbierać.

b § 4.
Do Otiarz-
potrzeby go-
towanie mieć y
w czas goto-
wać.

c § 5. d § 6.
W Zákryſtcey
porządku
preſtrzegáć

e § 7.
Z Choru do
Koſciola po-
ki nie zámár-
ty nigdy nie
ſchodſić.

f § 8.
Do Koſciola
zámſe z ſoba
towárzyſkę
brać. g § 9.
Okno któрым

rzeczy do
Mſzey wydá-
ć, zámierać

h § 10.

Rozmow w
Koſciele pil-
nie preſtrze-
gáć. i § 11.
Opuſzczáć

Oplá-

ce kómmunia oſkárzáć.
wſe nieo.

k § 12. Ogień przy ſłużbie Bożej zám-

§ 13.
Oplątki
nie może mieć

§ 14.
Lampy w ko-
ściele y w
dormitarzu
pilnować.

§ 15.
O potrzeby
w czas wpo-
mnienia.

§ 16.
Z nikim nie
rozmawiać.

§ 17.
Poselstwa nie
sprawować.

§ 1.
Goście przed
Klasztorem
przyjmować
y odprawo-
wać mają.

§ 2.

§ 3.

Oplątki przynajmniej we dwie Niedzieli raz piekać ma/ y o maże sposobna do nich starać się w czas v Oficcy alek będzie.

Lampy w kościele/ aby zawsze: a na dormitarzu / w noscy gorzała/ iey powinność będzie dożyżać.

Kościółowi / aby na żadney rzeczy nie schodziło/ starszych aby o tym obmyślowały w czas v pomni.

Śkaplanem żadnym mówić się iey nie godzi / oprocz przy Ksienicy albo Przeorzy / albo v spowiedzi.

Poselstwa nikomu sprawować nie ma: a Ktoby iey w tym używał/ pierwey Ksienicy obiawić powinna.

ROZDZIAŁ LIII.

O gościach.

Text opuszczony, a na to miejsce

DECLARATIA.

Acz przyjmowania gości strzedz się Zakonnice mają: wszakże iesli się kiedy dla słusznych przyczyn gość ma przyiać/ nie pozwalamy tylko na osobnym miejscu przed Klasztorem/ y chcemy aby dla tych/ ktorzy w potrzebie iakiey na rozmowę przychodzą/ było zawsze miejsce osobne przed zamknięciem Klasztoru; ale wewnątrz do zamknięcia Klasztoru / żadnego gościa wprowadzać nie dopuszczamy: ani panien świeckich / za iakąkolwiek przyczyną/ y Ktobykolwiek był: a daleko więcej mężczyzn/ oprocz słuszney iakiey potrzeby domowej / według rozsądku Ksienicy.

Jesliby też kiedy Biskup komu świeckiemu weszcia do Klasztoru pozwolił / to pozwolenie pierwey pokazać ma na piśmie / wedle dekretu Conc. Trid: sess. 25. cap 5. Greg. PP. XIII. Const. A. D. 1575. 12. lul. pod Klauwa.

A co mowi Reguła w tymże Rozdziale Ktoryśmy opu-

ścili:

ściłi: Żadna Zakonnica niechay sie nie poważa nad pozwolenie Ksieniey/ iakimkolwiek sposobem gościom przyłazczyć albo z nimi rozmawiać/ a iesli sie trąsi w potkaniu albo w bliskim wyrzuceniu/ pozdrowiwszy pokornie prosiac o dopuszczenia odeydzic/ mowiac: że nie mam dozwoleńia z obcymi mowić. Ponieważ jest iasne zakazanie Oycá s. Bez niedyktá Zakonnym z obcymi ludźmi bez dozwoleńia starszych nie rozmawiać. Stánowimy nad to/ aby sie żadna Zakonnica nad wola y pozwolenie z Nowicyuszkami/ albo też z świeckimi Pannami ktore przy Alasztorze dla ćwiczenia mieśkaia/ ani z żadna osoba/ ktore do Alasztoru dla iakiey roboty albo potrzeby słuszney wpuszczáne bywáia/ albo tamże słuza/ pod surowym karaniem w rozmowy wdawać nie wazyla. Urzedniczi takze ktorym sie z świeckimi osobami z powinności ich zabawiać potrzeba/ czynić to máia poważnie z wielka ostrożnością samych siebie/ bez zgorśzenia inszych. Na cym ich sama przystoynosc Zakonna/ y Regula w tymże Rozdziale obowiazuie/ y my pilnie przypominamy.

ROZDZIAŁ LIV.

Ze Zakonnica listow brać nie ma ani
upominkow.

I. **Z**adnym sposobem nie godzi sie Zakonnicy ani od rodzicow swych/ ani od żadnego człowieka/ ani iedną od drugiey listow/ pozdrawiania/ albo iakich inszych upominkow przyjmowac/ albo bez roztazania Ksieniey własney dawać.

2. A iesliby ktorey/ choć własni rodzicy

To postanowienie potrzebne pilnego a wiernego zachowania.

Kryjomy v.

czynek Za-
konnych iest
cięski
grzech wta-
snoździej-
stwa.

Regul. 3.
Aug.

Cap. 27. 29.
Iosue 7. 24.

cokolwiek postali/ niech sie tego brać nie powa-
ża/ aż pierwey Ksieniey o tym powiedzą.

3. Ktora ieśli wzięc każe/ wolno iey będzie
dać to komu sie podoba.

4. A Siostra ktorey to było postano/ nie-
chay sie stad niezasnuca / aby sie okazyła dya-
blu nie dała.

5. A Ktora sie czego innego poważy/ kara-
niu z Reguły niech podlega.

DECLARATIA.

§ 1.
Listy y czytać
y pieczęto-
wać, Księ-
niey powin-
ność.

Gdy dla iakiey słuszney przyczyny/ Siostry chca listy pi-
sać/ weźma pierwey dozwole nie od Ksieniey do pisze-
nia: a napisaćszy/ podadzą iey listy otworzyste / że ie
pierwey przeczyta: a ieśli sie będzie zdało posłać ie / nie ma
ich niſt pieczętować oprócz samey Ksieniey (Ktora ma
mieć pieczęć w swoim schowaniu) abo komu Ksieni przy
sobie pieczętować każe.

Także y listy ktore przynoszą/ Portulanek ma odbierać
y oddawać Ksieniey wiernie / tak iako ie są pieczętowane
wziela.

ROZDZIAŁ LV.

Oweſtyarni Siostrzynſkicy y o odzieniu
Zakonnym.

Odzienia po-
trzebę, lic-
bę, kształt,
barnę, mi-
rę, Księgi y
znawac ma

I. **O** Dzienie Siostron/ według mieysca
ktedy mieszkają/ abo powietrza spo-
sobilności niech dają: bo w zimnych kra-
iach wiecey / w ciepłych mniej potrze-
ba:

ba:

bá : A to wszystko ma Ksieni znawać.

2. Rozumiemy iedną że w pomiernych miejscach/ dosyć Zakonnicy każdej mieć kape y sukientę : kape na zimę dobrze z welny natkanej/ albo podszyta/ a na lato pojedynkowa albo pochodzona/ a fartuch do roboty/ trzewiki/ pantośle/ pończoszki.

3. O których wszystkich potrzeb bawie albo grubości niechay sie nie wskarżają Zakonnice/ ale na takich niech przestają/ iakie sie w tamiecznym kraju naleść mogą w którym mieszczą/ albo co sie tamiey sprawić może.

4. Umiarę tych rzeczy/ niechay Ksieni wpać/ aby skąty nie były krotsze niż są osoby które ich używają/ ale z wzrostem pomierzone.

5. Gdy biorą nowe/ tamże zaraz stare dla ubogich/ do Westyarniey na schowanie zniosą/ a to tak pantośle/ trzewiki/ iako y naimnieysze rzeczy stare.

6. Dosyć bowiem Zakonnicy/ dwie sukienty y dwie kape/ dla nocy y dla oprania tych rzeczy: a co będzie nad to/ zbytek iest/ y oddać powinne.

7. Kapy y sukientki tych Sióstr które w drodze wyprawiają/ lepsze troche niech beda/ niż te co ich zwyczajnie używają: które gdy w drodze iada/ brać mają z Westyarniey/ a wrocivszy sie/ wychedzone oddadzą.

C. Vidua 20.

Q. I.

Deut. 22. 5.

Athanas. lib.

de ornatu &

vita Virg.

1. Tim. 2. 9.

Clemen. 2.

de statu Mo-

na : Bene-

dicta: 25.

Oszczędność

Zakonna y

w rzeczach

naimniey:

szych.

Ioan. 6. 12.

1. Tim. 6. 8.

Podrózne są
tylko byc
maia.

pościółka
iaka być ma.
Własności
znaność zna-
mniejszey
rzeczy cię-
ska pokutę
zastuguie.
Regul. c. 33.
Lekarswo
na prywatę.
Bened. C. 21.

Nauka S. y
pamiętne
Księgi.
Aao. 4. 36.

8. Pościółki zaś na łóże/ niechay dosyć be-
dzie: materac/ prześcieradło/ koc/ poduszkę/ kto-
re do łóżka/ Księżni często ma przegladac/ aby
się iaka rzecz osobna nie znalazła: a jeśli v ktorey
nayda/ czego by od Księżni nie wzięła/ iako
naciejszey potucie niechay podlega.

9. A żeby tażłość osobkowi/ albo własno-
ści z korzeniem wycięta była/ niechay Księżni
daie wszystkiego czego potrzeba: to iest/ kape/ su-
kienke/ wellum/ trzewiki/ ponczoski/ zatyczke/
noż/ pioro/ igle/ recznik/ księżki kamienne/ aby
się wszelakiey potrzeby wymowła zniosła.

10. Ktora iednak Księżni/ zawżse one slo-
wa z dzieiow Apostolskich niech wważa: Iż da-
wano każdemu, iako komu potrzeba było. a według
tego/ niechay krewości potrzebujących opa-
truie/ nie zła wola zazdrozczących.

11. We wszystkich iednak rozsądkach swo-
ich/ o zaplacie v Boga niechay myśli.

DECLARATIA.

O odzieniu y ubierze Zakonnice reformacyjey
Klasztoru Chelmieńskiego.

§ 1.

P Onieważ od Roku 1397. znaczy się przywileiem na Pár-
gaminie pod pieczęcią Olowianą s. pamięci Bonifa-
cyusza PP. viij. w którym pod data w Rzymie 27. Se-
ptemb. pozwałaia Odpusty do Pościółki ss. Jana Chrzciz-
ciela y Ewangelisty tegoż Klasztoru/ na s. Michał de

Menſe Sept. Mianowicie Zakonnice Chelmieńskiego Klasztoru Zakonnikami Zakonu s. Benedykta nazywa. co ſie z inſzych wiele przywilejów tegoż Klasztoru ſtarodawnych y nowych potwierdza. Aliż s. Benedykt czarnego tylko odzienia używał/ y z takieyże barwy odzieniem / ſwa Regule w Aſſaynie. Klasztorze ſtánowił / góſie y dotąd nieodmienne to poſtánowienie s. Aſſaynieſkie zgrómadzenie zachowuje. Także iż Zakonnice tey reformácyey Klasztoru Chelmieńskiego/ używanie czarnego odzienia/ tak w Klasztorze Chelmieńſkim iáko Toruńſkim zaſtáły / y tak w Weſtyárniach/ iáko y w gróbach ná zmarłych Zakonnicách/ y ná malowáníu w ſwych Koſciółach od czásów pánnieć ludzka przewyżſzających/ takowy kſtált habitu/ iákiego y dotąd używáia nieodmienne/ náleżły. Przetoż y my odzienie czarne/ tak ſukientki odſpodnie iáko y kápy / y płaszcze powierzchnié/ pochwalamy y wſytkim Aſieniom Klasztorów tey reformácyey/ teráznięszym / y nápotym będącym/ aby go ni w czym nieodmieniali/ y áni z nabożeńſtwa/ áni z dworności do niego nic nie przyczyniali/ pilno roſkázujemy. Także y to/ aby ſie w ſátách żadna dworność/ áni zbytek/ v Zakonnic nie nádowála/ ále tylko aby w potrzebie przyſtoyność była zachowana. Náoſtátek y to/ aby kſtált habitu tych Zakonnic taki záwsze ná potomne czasy zoſtáwał/ iákisiny przy tey reformácyey zaſtáli.

Solguiacieſzcze krajóm y czásom zimnym/ doſyc będzie: Ná lato dla ochodoſtwa/ dwie ſukience y dwie kápie: ná ſime kítlica z reſawami/ ſuknia podſzyta: á dla chorych y ſubtelnieſzego wychowánia/ ſuknia ábo kápá otworzyſta podſzyta/ czapka/ reſaw/ ponczoſki welniané/ y ſkarpetki/ trzewiki/ pátenki: to y ná nawiętsze zimná doſyc. Aliż raby ſienád to więcey domagała/ nie ma iey być dopuſzczóno. Rzeczy drogich/ dogód wymyſlnych/ pozwaláć żadnym ſpoſobem nie dopuſzczamy: to przydáiac/ iż gdyby ſie

Mábie Chelmieńſkiey reformácyey Zakonnic zdawná czarny.

Pátrz o tym niżejſzymiey ſlá znáczónie przyliczbie 3.

§ 2.
Z reformácyey liczbá odzienia dla Zakonnic. Nádpotrzebę nięcey dáwać zbytek.
Bulla Bened. cap. 23.

§ 3.
Rzeczy drogich y pieſzot zákazanie.

§ 4.
Sutrá iákie-
go vzywác
máia.

§ 5.
Rzeczy ie-
dných
nie vzywác.

§ 6.
Pościeli miá-
re chowác.

§ 7.
W sznurách
sypiac dla
czego z Re-
gul.

Cap. 22. N. 4.
Turecrem.

Tract. 87.

§ 8.

§ 1.
Księgi z Kon-
mentem ma-
iadać.
Ecccl. 32. 2.
1. Petr. 5. 2.

która słabym zdrowiem swoim dowodziac / mocno wymy-
słowiatich domagała / takowa nie nacies / ale na duszy les-
czyć lekka potrzeba. Sutrá barankowego y krolikowego
beda vzywác / á ktore opátrzenie máia / moga vzywác lisies-
go y popielic ábo nowogrodzow / według sporządzenia
Stárszey. Máteryey iedwabney vzywác / po prostu wszy-
tkim zázakazujemy. Pościeli takie y ná nawietrze zimno zda-
sie nam być dosyc : dwie pierzyny / iedną zwierzchnia / drus-
ga spodnia : dwie poduszce skromne / á dla glory iedną máz-
la z ducha. Jedná aby te słabac swa vznamaly / z ktor-
ey tak málo czynia / á tak wiele potrzebuia : aby im z wstys-
czenie z pamieci nie wychodzilo / że od oney ostrosci pier-
wszey / ktora Zakony kwitnely / tak daleko sa zwyczajnym /
iako teraz iest / obyczaiem / sznurem sie ná noc opasowác
máia : miłosierdzia Boskiego proszac / aby czego w ostro-
sci násladowác nie moga / czystoscia serca z vmocnieniem
iego nádgradzaly.

Wellá iákie máia być Nowicyusz / Profeset / y Conse-
krowanych pánién / ná swym miejscu káżde z osobná w
Nowicyacie opisane naydziez. W Trzeciej czesci Nowi-
cyatu cap. 2. W Osmej czesci cap. 13 §. 1. §. 2.

ROZDZIAL LVI.

O Stole Księgiey.

Miejsło Textu

DECLARATIA.

K Siemá ma ráczey w Refektarzu z Siostrami spólnie
iadać / oprocz gdyby zatrudnienie sluszne nie dopu-
szczało.

ROZDZIAL LVII.

O Rzemieślniczkách Klastornych.

Jeśli

1. **I**ęśli w Kłaſtorze ſa tałowe / któreby ią-
kie rzemieſto w miały / ze wſzytką poſtara
niech rzemieſto robia : wſzakże tań ieſli
Kſieni pozwoli.

2. **A**ieſli ſie ktora z umiejetnoſci rzemieſła
ſwego podnoſi : á to z tey miary / że ſie zda po-
żytku przyczyniać Kłaſtorowi : tałowa trzeba
od rzemieſła oddalić / do którego nie pierwey
przywrocóna będzie / áż iej Kſieni za wpoſo-
rzeniem do niego roſtaże.

3. **A**ieſli ſie co z roboty rzemieſlniczej prze-
dać ma / te przez ktorych to rece poydzie / pilno-
wać beda / áby ſie w tym iakiego oſukania do-
puſcić nie ważyły : Pámietając záwſze ná Aná-
niaſá y Zaphira : by ſnadź émierci / ktora oni ná-
ciele odnieſli / teź tałowe ábo wſzytkie / któreby
w Kłaſtornych rzeczách oſukania iakiego zá-
żywały / ná duſzyby cierpieć nie muſiały.

4. **A** w ſamym targu niechay ſie tałomſtwa
złość nie wtráda / ále záwſze czymkolwiek tá-
niey niech puſzcza / niźby ludzie éwieccy dáć mo-
gli / áby we wſzytkim był Pan Bóg błogoſłá-
wiony.

ROZDZIAŁ LVIII.

O éwiczeniu Sióſtr, ktore ſię do Zakonu
przyiać máia.

Poſłanowie-
nie do zá-
chowánia
potrzebne.

Rzemieſtni-
czkom py-
ſnym y há-
dym pokutá.

Wielce po-
boźne y ſprá-
wiedliwe po-
ſłanowie-
nie. Oſukanie
nie ma miey-
ſcá w rze-
mieſle Za-
konnych.
Aáor: 5. 5.

Hádel Za-
konnych od
éwieckich
różny.
Matth. 5. 14.

1. Probá nowicyuszek
przyjęcie do
zakonu trudne.

1. Ioan. 4. 1.

2. Prośba sta-
teczna.

Psalm 26. 4.

3. Przedsię-
wzięcie w
wytrwaniu
mężne.

1. Cor. 16. 15.

Ioan. 16. 33.

4. Doświadczenie szcze-
rości rzeczy-
wiste.

Eccel. 22. 28.

5. Gotowość
wznoszeniu
wragania.

Regul. C. 6.

8 N 1.

6. Ostrości
zakonnej
szczerą opo-
wiedź.

Ioel. 2. 12.

7. Porządne
ćwiczenie
z doświadc-
zeniem Re-
guly.

Gal. 6. 4.

Phil. 1. 10.

I. **G**Dy która nowo przyjdzie do Zakonu /
niechay iey nie przyjmują łatwo / ale
iako Apostoł rczy: Niechay doświad-
czaia duchow, jeśli z Bogą są.

2. Przeto / jeśli która przyśledszy / będzie trwają-
cą kłóćąc / y krzywdy które iey zadadza / y trud-
ność wstąpienia do zakonu / po czterech albo pię-
ci dniach pokaze się cierpliwie znosić y trwać w
zgodaniu swoim / niechay iey wnieść pozwola / y
niechay będzie w domu gościow przez kilka dni.

3. Potym niech będzie w domu Nowicyuszek /
tedy ma rozmyślać / iść y pić. A Starża tak o-
wa iey naznaczona być ma / która by była do po-
zyskania dusze bardzo sposobna / y oney zgola by-
strze pilnować: wstawicznie w niey wypatru-
jąc. 1. Jeśli prawdziwie szuka Pana Boga. 2.
Jeśli pilna y racza na służbę Bożą / do poslu-
szeństwa. 3. Y na znoszenie wragania gotowa.

4. Niechay iey przepowiadając wszystkie trudno-
ści y ostrości / przez które trzeba iść do Boga.

5. A jeśli stałość trwłości swej przyobiecnie /
po wyjściu dwu miesięcy / niechay iey te Regule
porządkiem czytać / y mówić iey: Oto zakon /
pod którym wojować chcesz / jeśli zachować mo-
żesz / wnidz: a jeśli nie możesz / wolnie odejdz.

6. Jeśli jeszcze trwa / tedy ja niech zaprowa-
dza w dom Nowicyuszek / y tam znnowu do-

świadc:

świadczenia we wszelkiej cierpliwości : y po
wyjściu sześciu miesięcy / niechay iey znowu czy-
tała Regule / aby wiedziała na co wchodzi.

7. Jeśli dotąd będzie stała / po czterech
miesiącach znowu też Regule czytać iey będą. A
zatem jeśli sie sama z sobą naradziwszy / obietnie
wszystkiego strzedz / y wszystko co iey roztąży za-
chowac / niech ią do zgromadzenia przyima / o-
powiedając iey wyrok Zakonny / że sie iey od o-
nego dnia wymie z Klastoru nie godzi / ani ży-
cie wydrzeć z ią Reguly / ktora tak dlugi
czas do rozmysłu mając / wolno było albo przy-
iąć / albo sie od niej wymowić.

8. A ta ktora przyiać miała / niech w Ko-
ściele przy wszystkich ślubnie / stałość swoje y
nawroccenie obyczajow swoich / y posłuszeń-
stwo przed Bogiem y Świętymi iego : aby ie-
śli kiedy uczyni inaczej / wiedziała że ią ten po-
tepi / z ktorego sie nasmiewa.

9. O ktorey obietnicy swojej / uczyni pro-
śbę / miąnując Świętych / ktorych reliquie tam
sa / y Księcia obecna. Ktora prośbę reka swa
napíše : albo wiec jeśli pisac nie umie / insha od
niej prośbą niechay napíše : a ona Nowicy-
uska znać swoy przycięnie / y reka swa niech ią
na oltarz poda : ktora oddawszy / zarazem ten
Wiersz sama pocznie :

Zupełny rok
probacyey.

Trid: fl. 25.

Cap. 15. q. 2.

Gonfal.

Przed die.

wzięcie

nicodmienne

Luc. 9. 62. 7.

q. 1. C. Vo-

uentibus

virginitate.

C. Ananias.

Astor. 5. 4.

Trid: fl. 25. de

Regul: C. 19.

C. puellę 20

q. 1.

C. Cum vi-

rum de Re-

gul.

Professya w

Kościele być

ma y iako.

Strasliwa

sentencya.

Wyzsey

C. 29. Para. 1.

Suscipe me Domine secundū eloquiū tuū, & viuā:
Et non confundas me ab expectatione mea.

Który Wierzą wszystko zgromadzenie po trzy
kroć powtorzy: przydając Gloria Patri, &c. A
żatym Siostrą Nowicyuską niech wpada do
nog każdej z osobną / aby się za nie modliły: y
inż od onego dnia w zgromadzenie niechay be-
dzie policzona.

Nowicyuszek
dárónizny,
ábo nyrze-
czenia się
własnych
dobr według
Conc. Trid.
II. 25.
Ca. 2. byé ma.
Reg. Cap. 33.
N. 1.
Zewłoczyny
y obłoczyny
Nowicyuszek.
Trid. II. 25. de
Reg. C. 4. 16.

IO. Który / jeśli ktore ma / niechay ie pier-
wey ábo v bogim rozda / ábo uczyni wшы iáwne
dárónizne / niech ie odda Klastorowi / nie so-
bie ze wszystkiego nie zachowując: iáko tá ktora
wie / inż od onego dnia y ciała własnego w mo-
cy swoiey nie ma.

II. Natychmiast tedy niech iá w Kościele
z rzeczy własnych zewłóka w których chodzi / á
obłóka iá w rzeczy klastorne. A odzienie / z kto-
rego zewleczonea będzie / do Westyáryey ná-
schowanie włoża.

DECLARATIA.

Sposób przyjmowania y ćwiczenia Nowicyuszek wedle
steráśniejszey reformácie / z teyże Reguły sporządzili
smy / y niżej opisáli: y chcemy aby we wszystkim byl za-
chowány.

ROZDZIAŁ LIX.

O corkách Szlacheckich, ábo vbogich, iáko ofia-
rowáne być maia.

§ 1.
W piernosey,
ntorey &c.
części No-
wicyatu.

I. **I**ęśliby kiedy Szlachęta córke ofiarowa-
no do Zakonu / a ta córka dziecięciem be-
dzie lat bårzo młodych: rodzicy iey niech
napiszą prośbe / o ktoreyiesny wyższey mówili:
aż ofiara prośbe same w rece dziecięcia chustką
z oktarzą obwinąwszy tak ofiarować będą.

Ceremonie
ofiárowania
córek do
Klasztoru.

2. Ażá rzeczy iey / abo w ninieyszey prośbie
niech pod przysięgą ślubią / że nigdy przez sie/
nigdy przez naprawione osoby / ani iakimżekol-
wiek sposobem / co kiedykolwiek dać nie mają: a
to dla okazyey własnego mienia. abo wiec iesli
tego uczynić niechcą / tylko przecie cokolwiek
Klasztorowi iálmuzna za nagrodę ofiaruia:
niech z rzeczy / ktore dać chcą Klasztorowi / w-
czynią dárowiznę / zostawiwszy sobie / iesli tak
zechcą / pożytkow używanie do żywota swego/
y tak wszystko niech opatrza / aby córce żadnego
podeyrzenia nie zostawiało / przez ktoreby z osu-
tania iakiego (czego Bóże nie дай) zginąć mo-
gła / iáko nas doświadczenie nauczyle.

Trid. ff. 25.
de Reg. C. 2.

3. Tymże sposobem y personsy wboższe czynić
mają. A ktorzy zgola nic nie mają / po prostu
niech prośbe uczynią / y z ofiara przy świadkach
córkę swoą niech ofiaruia.

Wbłogich cor-
ki iáko być
mają ofiáro-
wane.

DECLARATIA.

WOlno świeckim ofiarować dzieci swoje do Klaszto-
ru: wszákże Księżni ma przestrzegać Concilium Try-

§ 1.
C. 10. q. 2. C.

4. oportet
infantes.

Sess. 25. C. 17.

§ 2.

Dzieci, mą-
tych w ście-
Zakonne nie
obtoczyć.

dentstiego roztazania / aby takowe po kil lat nie miały / nie
były do L. łowi. yatu przyjmowane.

Owszem y w Kąpy zakonne obłoczyć sie ich nie godzi. Ja-
ko Congregacya Kard: Concil. Trid. II. 25. cap: 17. parag: ma. or
annis sit. w te slo. wa zakazuie: Non est dispensandum vt puella
quz duodecimum annum non compleuerunt, possint habitum in Mo-
nasterio suo recipere. Ale tylko między świeckimi chowący
ćwiczyć ie do zakonu pozwalamy. Turcic: Tract: 133.

Rozdział 60. o Kapłaniach Zakonnych, iako tu nie
należący, opuszczony. O czym niżej w Deklaracy.

ROZDZIAŁ LXI.

O Zakonnicach z inšego Klastoru, iako ie przy-
mować mają.

Z inšego kla-
storu Zakon-
nicę przyjąć
S. Bene: ka-
ze pod kon-
dycjami.

I. **I**esliby Zakonnica z dalszych kraíow do
Klastoru przyšla / á iako gość mieszkac
chciała w Klastorze / y przedstawalaby
spokojnie ná onego miejsca zwyczajach takich
iaktie zastała: áni by też swoia iaktá zbytnością
Klastoru turbowała: ále by zgoła ná takich
przestawiała iaktie nálaźla / moze być przypiera
dotąd sama żada.

2. Iesliby zaś bacznie y dobrym vmyslem:
á do tego z pokora á z miłości w czym przygá-
niała / ábo co przygány godnego pokazala / niech
Ksieni v siebie mądrze vważa / by iej snadź
Pannie ná to posłał.

3. Bedzieli potym chciała stałość swoje-
tą iże wtwierdzić/ niech iey żądaniem takim nie
pogardzaia: a osobliwie gdy przez ten czas po-
gościem w Klastorze była/ życie iey mogło być
doświadczone.

4. A ieshże w tym czasie/ ktorego w Klastorze
gościem była / zbyt uczna sie abo przy-
ganna potaje: nie tylko iey za członek Klastor-
ny przyjmować nie miała / ale też więcej ie po-
wiedzieć aby wysła: by snadź iey niedostatki in-
szych nie zepsowała.

5. Lecz iesliby takowa nie zasłużyła odrzu-
cenia/ nie tylko/ bedzieli prosić / przyięta być
ina w zgromadzenie/ ale takowa y namawiać
aby zostać chciała: częścią aby z iey przykładu
inše naukę miały: częścią też/ że na wszelakim
miejscu iednemu Pánu służymy / y iednemu
Krolowi holdujemy.

6. Nad to/ iesli Kéieni być tego godna o-
baczy/ wolno iey takowa stanowić troche na
wyższym miejscu.

7. Tego tylko niechay Kéieni strzeże / żeby
z inšego dobrze wiadomego Klastoru Zakon-
nice na mieszkanię nie przyjmowała bez pozwo-
lenia Kéienicy własney/ abo listow iey / w któ-
rychby zalecenia nie miała. Bo napisano: Cze

Obcey Za-
konnice przy-
gannych oby-
czajow cier-
pieć się nie
godzi.

Regul. 28
Parag. 1.
Rom. 10. 9
5. 17.

20. q. 4. Mo-
nachum. &
18. q. 2. Ab-
bates.

Tob. 4. 16.

Matth: 7. 12.

Luc: 14. 24.

gobyś nie nawidział abyć kto inšy czynił, patrzą-
byś ty kiedy drugiemu nie czynił,

DECLARATIO.

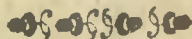
§ 1.

A Cż Ociec S. Benedykt pozwala / aby Zakonne osoby
przychodzące z inšych Klasztorow przyjmowane by-
ły / czego Concilium Trid: sess: 14. cap: 11. de reform. dla wielu
przyczyn zakazuje. Także y Pius V. PP. A. D. 1569. 14 Octob.
wszystkie prawa na to pozwolone znosi. Wszakże iednak to
sienie rozumie o takich Zakonnych osobach / Ktore sie
dla słusznych przyczyn do ścisleyšzego Zakonu z wola swych
starszych przenoszą / y tamże Profesora swej stałości nie-
odmienna czynią / daleko wlecey o tych / Ktore sa tegoż Za-
konu / a zwłaszcza gdy o poratowanie dusze idzie / abo po-
trzeba tamiecznego Klasztoru wyciąga / do drugiego Kła-
sztoru takich przesylają / czego y Zakonnikom Stolicą
Apostolską pozwala. o czym Cong: Card: Conc: Trid: supra sess:
15. de Regul: cap: 5. in hac verba Ex causa sedes Apostolica, con-
cessit quibusdam Monialibus, ut transirent ad aliud Monasterium alterius
obedientie, de consensu tamen superiorum. Także Bulla Greg. ix. ad
Cluniacem: sub medium Const: Cassinensis Cong. cap. 4. multa de hoc.
Regul. cap. 28. Parag. 1. cap: 51. Parag: 1.

§ 2.

Siostrę nie
uspokoioną
abo utrapio-
ną, do in-
šego Kłasto-
ru na uspokoi-
enie prze-
stawić.

Przeto jeśli Ksieni inšego Klasztoru / ale teyże Regu-
ły będzie żądała / aby Siostrą utrapioną z słusznych przy-
czyn mogła miejsce odmienić / y do Klasztoru sie inšego
przeprowadzić: zalecamy / aby w takiej duchowney potrze-
bie / taka Siostra / ze wszelaką chęcią y miłością do spolec-
czności przyjeta była: wszakże wolno ia będzie odesłać / kie-
dyby iey ta odmiana miejsca nie pomogła / iako sie powie-
dzieć w deklaracyey Rozdziału 13 Parag: 1 y Rozdziału 51.

ROZDZIAŁ LXII.

O Kąptaniech przy Klastorze.

Námieysce textu Reguły który tu nie służył, iest

DECLARATIA.

I Kto Klastory tey reformáciey/moca Stolicy Apostoła skiey sa wyiete od zwierzchności wszelákich zakonników/ á poddane pod władza Biskupow własnych / w których dyocезey mieszkáia: ták y Kąptani / ktorzy przy tych Klastorách słužia/ máia być z podania Biskupa własnego / y iego powładaniu podlegác.

Kąptanow tych tyle być ma przy kosciele / ile słužia Boga potrzebuie / y dochody Klastorne wyniosa. A ieden z nich ma być wstáwiczny spowiednik / ktoremu sie wszystkie spowiedác máia. Kazania y Msze w kosciele / ciż odpráwować powinni. Takowych Kąptanow iednák nie przyjmie Ksieni / áz ich pierwey Biskupowi / ábo iego Officyasowi / który ie ma approbowác / prásentowác bedzie. C. Illud & C. relatum de Iure Patron: Conc: Mog: cap: 4. Trid: sess: 7. cap: 13. sess: 14. cap: 13. sess: 25. cap: 9.

Oprocz spowiednika zwyczajnego / ma Ksieni z roztázania Koncylium Trydentskiego / dwa ábo trzykroć do roku wezwác Spowiednika inszego / któryby wszystkich Siostr wysluchał / zwiádomosćia Biskupa. Conc: Trid. sess: 25. de Regul: cap: 10.

ROZDZIAŁ LXIII.

O porzadku w zgromáczeniu.

1. **P**Orzadek swoy ták w Klastorze niechay zachowuia / iákó ich czas nawrocenia (to iest wejscia do Zakonu. 2. y zaslugi

dobrze-

§ 1.

Klastory tey reformáciey sa wyiete z powładania Zakonnych.

Bulla Clementis VIII.

na przodku położoną.

Kąptany tym Klastorom

Biskupi podawác máia

§ 2.

Tychże liczba y powinności.

Spowiednika inszego nad

zwyczajnego kilkakroć

do roku wzywác.

Porzadek w zgromáczeniu troiaki.

Księgi z bo-
iáznia sadu
Bożego wszy-
tko rozrzą-
dzać ma,
Matth. 2. 20.
Sap. 6. 6.

Láty nie brá-
kowác.
1. Reg. 7. 6.
Daniel, 13.

Matth. 20.

dobrego życia iedne od drugich różne czynią.

3. y iáko Księmi postanowi.

2. Ktora Księmi/ niech trzody sobie pou-
czoney nie turbie / ani też iáko by wolifey w-
żywając mocy/ niesprawiedliwie co rozrządza/
ale niechay myśli zarówe/ iż ze wszytkich szdow
y spraw swoich Bogu ráchunek odda.

3. Przeto wedlug porzadku iáki postáno-
wi/ ábo ktory miedzy soba mieć beda Siostry/
tak niechay przychodza do Komunii/ do
Psalmow zacząnania/ y do stánia w Chorze.

4. Na wszytkich zgólá miéscách/ niech nie
brátnia láty w porzadku/ ani młodszych w czyn
wposledzają. bo Samuél y Daniel dziećmi be-
dąc stárce sadzili.

5. A tak wyiawszy te / ktore iákosiny po-
wiedzieli/ bacznyin rozsádkiem Księmi wyżsley
posádzi/ ábo z przyczyn perwnych złoży / inże
wszytkie/ iáko do Zákonu wstępują/ w takim po-
rzadku niech beda. Aby ná przykład / ktora o
wtorey godzinie ná dzień do Zákonu wstapi/ iá-
kieykolwiek godności ábo lat bedzie/ wiedziáła
że młodsza jest/ niż owá / ktora o pierwszey go-
dzinie ná dzień weszła. Pánienki zaś młode we
wszytkim/ wszytkie niechay w kárności trzy-
mają.

6. Młodsze stárzych swoich niech w wczci-
wości

wości mają: a starsze młodszych niech milują.

7. A w samych przemiankach / żadney nie będzie wolno drugą Siostrę imieniem wola-
szyć / pomienić / ale starsze młodszych Siostrami
swoimi / a młodsze zaś starszych ciotkami /
przez co się wczciwość macierzyńska znaczy /
niech zowią: Ksienią jedną / iż na miejscu
Chrystusowym być wiemy / Panna Ksienią
nazywać będą / nie z przywołania takiego / a-
le z wczciwości y miłości Chrystusowej. A ona
też niech myśli y tak się stawi / aby takowey czci
była godna.

8. Kiedy się kolwiek siostra z Siostrą zę-
dzie / młodsza od starszey niechay błogosławień-
stwa prosi: a gdy starsza mimo młodsze po-
dzie / młodsza powstanie / y do siedzenia miey-
sca wstąpi / y niech się młodsza spot siedzieć nie
pomaga / ażby iey starsza rozkazała. aby było co
napisano: *W czciwością jedni drugich uprze-
dzając.*

9. Panny młode / w kościele / albo w stole /
porządki swoy niech z karnością zachowują. A
na wstroniu albo gdziekolwiek straż y dozór
niech będzie nad nimi / póki do lat rozumnych
nie przyjdą.

DECLARATIA.

W Zolug starego zwyczaju Zakonnego / ten być ma w

*Albo jedna
druga mia-
nować ma.*

C. 18. q. 1.
Abbatess.
Ecccl. 10. 24.
32. 1.

*W pokaniu
siostry z sio-
strą wczci-
wość.*

Rom: 12. 10:
Regul. Ca.
17. N. 1.

*Panien mło-
dych karno-
ści być ma
C. 49. Par. 2.*

§ 1.

Porządek w
zgromadze-
niu.

§ 2.

Metrykę spi-
sanych in io
zakonnis)
czasu wsta-
pienia ich do
zakonu mieć
potrzebą.

Ná vrząd
Ksienięy iá-
ka osobę v-
pátrować.

Ext: de Elect.

Cap: Eccle-
sia.

Elect. 1. 2.

Ztey Elekey-
ey oprzeć się
S. Benedykta
rozkazu.

18. q. 1. Abba-
tem Elect.

18. q. 2. Si
quis Abbas.

83. de Error.
item eadem

zgromadzeniu tym porządek: po Ksienięy/ Przeorzyś /
Subprzeorzyś / Sekretark / Kustofka / Kántorka/
Mistrzynię / Zakryśyanka / Inśnych mieysce ntech będzie
według profesoy / albo tego porządku / iáko Ksienię czyni.

Przeto żeby ten porządek był zachowany / ma być Mes-
tryka / w której napisze / Ktorego dnia y roku profesoy
czynia.

R O Z D Z I A L L X I V.

O stánowieniu Ksienięy.

I. **W** Stánowieniu Ksienięy to záwsze v-
pátrować trzeba / aby tá była postá-
nowiona / Która sobie zgodnie wśy-
tko zgromadzenie według boiaźni Božey: albo
też część choć mniejsza zgromadzenia / zdro-
wsza rada obierze.

2. A z zasług żywota / y z mądrości obie-
rać máia / Która postanowie chca / choćaby też
ostatnia w rzedzie zgromadzenia była.

3. A iesliż też wśytko zgromadzenie swo-
im występkom (vchoray Bože) solgniaca o-
sobie spólna rada obierze / y te same występi tá-
ko kolwiek do wiadomości Biskupa (w Ktoreg
Biskupstwie mieszkáia) przyda / albo inśym
Ksieniom wiadome beda / porwinne tego bro-
nić / aby złośliwych zezwolenie nie przemogło /
á w domu Božym godna Szafarka postáno-
wiona była: wiedzac / że zá to dobrz zapláto
wezina / iesli to śczyrym sercem / y z jarliwosci

Božey

Bożey uczynią: iako z drugiey strony grzechu wolne nie będą/ ieśli zaniedbają.

4. A obrana y postanowiona Ksieni/ niechay zawnie myśli/ iakowey ciężar przyela. 2. y komu liczbe wolodowania swego odda. 3. y niechay wie/ że iej trzeba wiecey pożyteczna być niż przelożona.

5. Potrzebą iej tedy/ być 4. w zakonie Bożym uczona/ aby umiała/ y taka była skądby do- bywała nowych y starych rzeczy. 5. czysta. 6. trzeźwia. 7. miłosierna / y zawnie niech 8. prze- wyższa miłosierdziem sad/ aby y ona sama/ te- goż dostąpiła. Niechay 9. nienawidzi złości/ a milnie Siostry.

6. A w samym 10. strofowaniu/ niech ma- drze postępuje/ aby co nie było nazbyt: by snadź chcąc potężnie ródze wytrzeć/ státku nie zlamá- ła. 11. swoje krewkość zawnie niech ma na oczu/ y pomni/ że sie trzciny nalamanej skruszyć nie godzi.

7. W czym wśytkim nie mówimy/ aby po- zwalała złość ożywiać/ ale 12. mądrze y z miło- ścią niechay ie obcina/ iako ktorey obaczy być pożytecznie/ iakosmy inż powiedzieli/ y niechay sie stara aby ia wiecey milowały/ niżby sie iej bały.

8. Niech nie będzie 13. zaburzona. 14. y

dist: Confes-
sion.

Powinności
nowey Księ-
gieny.

Swoy Prząd-
znice.

Bogu rąbu-
nek czynić.

Sap. 6. 6.

Pożyteczna
więcey niż
przelożona
być.

Tim: 3. 8.

W zakonie
ćwiczona.

Matth: 13. 51.

Tit: C. 1. & 2.

Jacob 2. 13.

Matth: 23. 23.

Psal: 96. 10.

Ecc: 31. 20.

Baczna.

Prou: 25. 4.

Swakrewko-
ścią inszych
miarkować.

Gal: 6. 1.

Iza: 42. 3.

Iza: 42. 4.

Ecc: 31. 20.

Gen: 49. 7.

Numer: 5.

Eccl: 26. 8.

Iacob: 3. 17.

Niewdolność

swojej trzo-

dy y niele-

spieczęstn-
a

baczyni po-

miarkon-
a-

nien wprzód

ochraniać.

Gen: 33. 13.

Dobrze pilny

w zachowa-

niu Reguły

mlodszych.

jest zapłata

starszych.

Matth: 24. 45

Luc: 2. 42.

Philip: 4. 1.

6. 1.

Po śmierci

Księgi.

Przeorzy.

Przełożo-

na y na ten

czas iey po-

minności.

frąsowliwa. nie 15. zbytńia. ani 16. wporńa.

9. Niechay nie będzie 17. zlego imnienia
nia o inſzych / ani nązbyt 18. przeda do podcy-
żrzenia / bo takowa nigdy nie ieſt ſpokojna.

10. W ſanym 19. roſtazowaniu ſwoim /
niech będzie opatrna / y baczna / tak w ſpra-
wach Boſkich iako y doczeſnych.

11. Coſolwieć komu nąznacza czynić / niechay
dobrze 20. rozeznawa y miarknie / myſlac o dy-
ſkrecey Jaſuba Paſtryarchy ſwiętego / który
mowił: leſli trzodom moim gwałt uczynię w cho-
dzeniu, odcyda mi iednego dnia wſytkie ſtada.

12. Te tedy y inſze ſwiadcetwa o dyſkrecey
mące cnót przyimuiac / tak wſytko niech miar-
kuie / 21. aby ſie poſłuſzeńſtwa które ſa poteżniey-
ſze domagały / a ſlabſze ſie go nie ſchramiały.

13. A ſoſobliwie / aby Regule ninieyſza we
wſytkim zachowała: aby za dobra poſługe w
ſyſzła od Pana / co y on ſługa dobry / który
ſpoſłuzającym ſwoim / dał obrot na czas: Za-
prawde powiadam wam; że go poſtawowi nąd wſy-
tkimi dobry ſwoimi.

DECLARATIA.

Co ſię ma zachować kiedy Kſięni umrze.

NAprzod / ſtoro Kſieni umrze / abo w rzad złoży / wſytek
Rząd Ałaſtoru onego na Przeorzyſzy tym ſpoſobem
zależeć będzie / aby nic nie odmieniac / ani nowego
przyczyniac / wſytek rząd Ałaſtoru nowej Kſienię /

taſo

Rozdział Sześćdziesiąty czwarty.

IIS.

iało go po zmarley wzięła/ zupełnie y w cale oddała

Ne iede vacante C. Nouit: ille.

Druga/ táz Przeorzyśa z Konwentem swoim zwyczajny pogrzeb/ Xsieniey zmarley uczyniwszy/ bez wszelkley odwołati/ swego Biskupa o naznaczenie czasu takowego na Elekcy inscy Xsieniey prosić będzie/ w którymby wszystkie Alastory tegoż zgrómadzenia obeszć mogła: 1. prosić/ aby sie za dusze zmarley/ z miłości zobopólney modliły. 2. Aby tychże Alastorow wszystkie Xsienie spolecznie rada y pomocą/ o tym obmyślać pomagły/ iakoby na miejsce teszley/ ze wszystkiego zgrómadzenia osoba tego urzędu nadomnięśa/ porządnie y iako narychley obrana y postanowiona być mogła.

Kto obierać ma.

N Alprzed/ wszystkie Siostry qsierociąlego Alastoru/ potym y wszystkie Xsienie tey reformacyey/ y każda z osobna przez sie powinne beda szeszerze/ zyczliwie/ y według sumnienia dobrego/ takowa osobe wpátrować/ ktora by onemu miejscu na taki urząd/ we wszystkich zgrómadzeniu naspósobnięśa była: przykładając w tym pospolite dobro nad swe własne/ badz Alastorow swoich potrzeby prywatne.

Przetoz z przyległych Alastorow Xsienie/ na czas naznaczony do Elekcyey przybydź beda powinne/ iako y Regula N. 1. zdawna rozstrzuie/ y prawo duchowne dla tak znaczney y pospolitey potrzeby/ aby rosterkom przy obieraniu zabiegaly/ y do zgodnego y porzadnego obierania pomocą były/ pozwala.

Xsienie Alastorow odlegleyszych/ ieśli dla przyczyn słusznych obecne na ten czas Elekcyey przybydź nie beda mogły/ przez listowne swe zdania/ y tajemne/ godna osobe y sposobności iey wypisawszy/ na Elekcyę posła: a listow takowych żadna sie otworzyć ani czytać nie poważy/ ani też

§. 2.

O czas na Elekcyę Księgieney Przeorzyśa y Biskupa ma prosić y Księgienie inszych Klastorow obeszć.

§ 3.

Obieranie nonney Księgieney Konwentowi osierociąle mu y Księgieniom nby. tych Klastorow tey reformacyey iako należy.

§ 4.

§ 5.

Nominacya Księg z odległych Klastorow listowna. C. 18. de ele.

Lislow Ksien
odległych
niekiedy
nie ma.

§ 6.

Ktore być nie
mają przy
Elekcye.
C. Ex eo 32
C. indem: 33.
de Elea.

Ibidem glosi
ad vsus disc:
Ca: Nullus
religiosus
28. in 6. lit.
Tit: 3. C. No.
lit: 2. Par:
Qui vero.

Cap: 3. & 4.
C. Apostoli.
cz 8. q. Cap:
ubi periculū
Par: Ceterū
de Elea: in
text.

§ 7.

Przygotowa
nie do Ele
kcye.

Canone licet
q 1. Ca: Con:
Conciliū A
gatē: Ca: 19.
C. Iuuenē
las & sequen
tibus 20. q 1.

§ 8. Kondycye

Ksieni ktora pisze/ nikomu namnieyszym znatiem nie oba
iawi/ ale ie Przeorzyssa w cale zapieczetowane/ aż do Ele
kcye dochowawszy/ Biskupowi poda.

Do tej Elekcye nie należa/ ani glosow swoich dawac
moga: Naprzod/ ktore sa lat mlodych. 2. Szalone abo
nie spelną rozumu. 3. Ktore professey w tymże Zakonie
nie uczynily. 4. Ktoreby sporządzonego sposobu w obier
aniu zachowac nie chcialy. 5. Ktoreby przez gwałt abo
przez iakie praktyki obieraly.

Przygotowanie do Elekcye.

Pzed Elekcyą zgromadza sie w Kapitule/ y tam Prze
orzyssa/ abo komu ona poruczy/ przemowę uczyni/ za
lecaiac zgodną y zyczliwą Elekcyą/ aby takowa perso
ne na ten urząd obieraly/ ktora by wedlug opisania Ko
ścielnego nagodnieysza y napożytecznieysza temu miejscu
była. O czym y Ociec S. Benedykt wysszey N. 2. y 2. pilnie roz
kazuje.

A miedzy infsemi rzeczami też y to przypominac/ co
Conc: Trid: sess: 25. c. 7. de Regul. w obieraniu Ksieniey zachow
ac kaze: Naprzod/ aby miała lat czterdzieści/ y ktora by
osm lat po Professey z pochwaleniem przesyła/ abo wiec
iesli sie tamże w trzydziestu lat wieku swego sposobnieysza
nawdziej/ y luz piec lat po Professey bez przygany przesyła/
moze być obrana. A gdzieby sie w tym Alastorze tak spo
sobna nie nalazła/ z infszych Alastorow tež reformacycy
moga sobie obrac/ wedlug pozwolenia tamże Concilium
Trydentskiego.

Powinno sie beda tamże pilnie y wedlug summienia
przestrzedz/ o przeszkodach abo nieposobności/ z iakimi
sie żadney na taki urząd obierac nie godzi. a sa te:

1. Ktora sama na sie swoy glos daie. C. fin. de instit. C. 1.
de Elea.

2. Ktora by sama przez sie tego urzedu sprawowac nie
(mogła.

persony na urząd Ksieniey. § 9. Przeszkody na urząd Ksie. 3. Kto
niey. Cap: 1. Cler. non resident: C. eam te. Et C. Inde.
corum de etate.

3. Która y drugich aby ta obrano zabięga y prągnie.
4. Według ciała tak wloonna/ żeby dla wlounku swego/ temu wrzędowi podolać nie mogła. C. Exposuisti de corpore vicariis.
5. Wiątkim grzechu osławiona. C. 1. 85. dist. 4. de accus.
6. Jakąkolwiek kłatwa wykleta. C. Venerabilem de electione.
7. Światokupna. C. quando 14 dist. 14.
8. Ksienicy in szego Kłasztoru/ oprócz żeby pierwey dobrowolnie bez przyciąny ten wrząd złożyła/ albo sie z mniejszego zgrómadzenia Siostr do wiełszego sposobnieysze y pożytecznieysza znalazła. Trid: test: 26. C. 7.
9. Nie Profeska/ y ktoraby po Professey w cnotach y ćwiczeniu Zakonnym dobrze doświadczona nie była. Tit: 6. de elect. C. 17. Cum causam. C. 37. Cum ad nostram. C. 38. Officiui. C. 49. Cum in Magistrum Indemnitate de elect: in 6.

Porządek obierania.

1. W dzień Elekcyey czynia spowiedz/ y naswiełszy Sakrament przyima wszystkie Siostry/ ktore do Elekcyey należa.
2. Ntza też o Duchu swiętym śpiewać / wdadza sie na modlitwe goraca/ aby z poyśrzedku siebie godne na czynie na sprawę posługi Pańskiey obrały. Act: 13. 2.
3. Po Ntzey swiętej zg rómadza sie do klaty/ y porządek od Concilium Trydēt: opisany zachowuiac/ Biskupowi glosy swoje oddawac beda.
4. Naprzod Ksienie obecne/ a po nich Przecorzyśka z Siostrami przebrānemi/ każda swoy glos/ wolnie/ taież mnić/ sumnieniem pobożnym/ iedne tylko osobe imieniem y przewiśkiem własnym miānuiać. a Przecorzyśka gdy glos swoy oddawac bedzie/ odda zarazem y listy ktore od Ksieni odlegleyszych wsiela.
5. Biskup tak porządnie wszystkich glosy odebrāwszy/ te ktora wiecey glosow mnić bedzie/ na wrząd Ksienicy miānuiać kaze.

Cócil. Agat.
C. 57.

§ 10.

W samę Elekcyę a co czy-
nić,

Cap: 28. de
elect. Para:
Super eo au-
tem Trid: ff.
25. C. 6. & 7.
de Reg.

Porządek od-
dawania gło-
sow w Ele-
kcyę.

Listow od
Ksien Kł.
storow odle-
głych Biskū
powt odda-
wanie.

C. Eam et de
re: & qual.
Trid: ff. 24.
C. 13. de re-
for.

6. - A gdyby się za jednym y za drugim daniem głosow zgodzić na ieden nie mogły. Ociec s. Grzegorz Papież xiiij. Dipl. 7. Apr. Anno D. 1574; dat. Każe/aby Biskup dwie albo trzy z onych miánowanych godnieysze podał / z ktorych a nie z inszych / beda porwinne iedne sobie obrać.

7. Biskup też przy zachowaniu porządku Concylium Trydentstiego/do tego ich wieść będzie/co Regula Nr. rozkazuje: aby ta raczey Asienia była/ktoraby się godnieysza znalazła/cho by ia mnieysza część zgromadzenia/ale z dobra rada obrala.

§ 11.

Księgni nowa
wzrad z po-
pokora przy-
mie.
Biskup do
święcenia
nowey Księ-
gieny nie ma
się skwapić
Przyjazd no-
wey Księ-
gieny z insze-
go Klastoru
obraney iaki.

Po Elekcyey y po miánowaniu Księgieny co czynić.

Po Elekcyey y miánowaniu Księgieny/ nowa/ iesli be-
dzie obecna/ wzrad pokornie przyjmie: a z tym też żadać od
Biskupa będzie czasu naznaczenia do iey poświęcania:
wszakże Biskup może się nie skwapić z iey benedyktcy/
aż pierwey na przedzie swoim będzie doświadczoną.
Cap. 19. de electione & electi potest. 7. Tit. 5. 22.

A gdyby Księgni miánowana/ obecnie nie była: tedy
Przeorzyssa bez odwołki/ nakładem swego Klastoru / po-
tatowa posle: ktora bez wymowki/ y bez wszelakiego omies-
zkania pod posłuszeństwem y Kłatwa do Klastoru swego
przyiachać ma. C. Const. in present. 46. de Appel.

O Kurwaturze.

§ 12.

Kurwatury
wzrywanie
kiedy y iaki.

Przy swoiey Konsekracyey bierze Księgni Kurwaturę od
Biskupa/ wedle zwyczaju tego Klastoru danego: kto-
rey Kurwatury używać będzie.

Przy przyjmowaniu do Professey.

Gdy po poświęceniu Pánien/ oddaie Biskup w iey
moc konsektowane.

Nowa Księgni od czego osobliwie ma swoy
wzrad zaczać.

1. Nowa

1. **N** Owa Aśieni aby Siostram tym pożyteczney w duchownych rzeczach służyć/ a każdej z osobną tym większą pilnością/ chęcią y miłością dopomagać/ także y z błędow wywodzić ie mogła: ma na początku rzędu swego ze wszystkimi y w osobności z każdą uczynić wizytacya/ to jest/ mieć tajemna rozmowę/ w której rozmowie/ każda Siostra będzie iey powinna/ iako z nawiasa szczerością wszystkie dusze swa zupełnie y iasnie otworzyć/ y niedostatkow sie swych tak wewnętrznych iako y po-wierzchnych: pokora powierzyć. Regul: Cap: 7. N. 14. y cap: 51. parag: 49. cap: 46. N. 2.

§ 13.
Nowa Księ-
ni skad y-
rząd swoy
ma zacząć.

2. A iżby swoia szczerością/ tym więcej y siebie samą y Aśieni swa każda Siostra więcej: prosić będzie/ aby Aśieni nąd to co samą do siebie baczac na sie wyzna y wyjawić/ też y ona samą od niey sie dowiadowała tego/ o czymby ku większej chwale Pana Boga/ y ku do-
stojniejszemu iey wewnętrznego włożenia wyrozumieniu/ należytego y pożytecznego wiedzieć iey było potrzeba.
Regul: cap: 1. N. 11. y cap: 12. parag: 1.

3. Przeto czas pewny oznaczyć nowa Aśieni ma/ aby siemą takową wizytacya powinny nabożeństwem przygo-
towały wszystkie.

4. Gdy czas wizytacyey przyjdzie/ każda z osobną albo w pospolitości (przypominając sobie Oycę s. Benedykta cap: 71.) o odnowienie ducha y o żądza postępu wspominać wszy/ nie iako siebie/ ale iako matkę z miłości do cerek po-
winney/ od każdej przynieć wdzięczność co która o swym wewnętrznym stanie obiać. A potem samą z osoby swey y w
rzędu/ wypytować ma od każdej z osobną te punkta niżej po-
łożone: To pilno zachowywać/ aby sie wszystkim wesolo
flawila/ by która rozumienia nie miała/ iż dla iakiego od-
inszych odniesienia nie lasława iey twarz pokazuje.

Regul: cap: 64. N. 8. 9.

Punktá Exámen ábo wypytánia ná Wi-
zytácyę.

§ 14.

1. **I** Jeśli żyje według powołania swego / y kontentuje się w nim.

2. Co się z nim dzieje z strony posłuszeństwa / też y w rozumieniu / ábo zdaniu własnym / gdy co rozstrząsa / także y z strony wbośwa / czystości / y ćwiczenia innych cnót / y do których cnot osobliwie wmyśli skłonił.

3. Jeśli nie ma takich niepokoiów ná wmyśle / ábo takich pokus przykrych : także jeśli iey trudno ábo łatwo zwyciężać : takich sposobów do ich zwyciężenia używa : do takich grzechów ábo áffektów większą skłonność w sobie czuje.

4. Jeśli przeciwko Regule nie ma przeciwnego rozumienia / dájac nágane.

5. Jeśli w zabawkach około rzeczy duchownych czuje pociechę y nabożeństwo / ábo przeciwnym sposobem opuszczałość / oschłość y obłąkanie wmyślu / y iako się w tym radzi.

6. Jaki pożytek odnosi z Komunii / z spowiedzi / z rozbiórání sumnienia / osobliwie z strony swych prywatnych nálogów y defektów / także y innych sposobów ćwiczenia duchownego.

7. Jeśli po ostatnim oddaniu rachunku sumnienia swego spowiednikowi / ábo przełożoney swojej / umiey ábo wiecey pożytku uczynił / y iaki wmyśl w sobie do dostąpienia doskonałości czuje.

8. Jako wypełnia y zachowuje co do niej z Reguły / tak w pospolitości z innymi / iako w osobności oney samey ábo przedowi iey zleconego należy.

9. O wmartwieniach / y pokutach / innych ćwiczeniach które do postępu ducha należą : á osobliwie o gotowości przynimowania wzgardy od innych / o znoszeniu

siromnym krzywd/ y tego wszystkiego co do znoszenia krzy-
żá Chrystusowego sie ściaga/ tak/ e też iesli/ y iáko tego
pragnie.

10. Jesli kontentá z spowiedniká/ y iesli nie/ z iákich
przyzyn.

11. Jesli iákich pokus nie ma/ ktore do niey inszy bá-
cza/ zwołaszczá z siromy powołania y mieszcá.

12. O Siostry/ iáko z ich obcowania postępuje w pás-
nu/ y iesli sie ziedna wtęcey niż druga sprzyjała.

13. Jesli ná tego/ z Siostr/ z Przełożonych/ z Oficj-
ałek/ ábo ná iáka insza osobę nie jest obrażona/ y iákie ma
serce do Przełożonych.

14. Jesli niemie táimnie czego ná ktora Siostrę/ co
sie iey do niey niepodoba: Osobliwie z siromy nieposłuszenia
stwa/ z siromy siemrania/ y zbuntowania sie iákiego.

15. Jesli nieprzystojnego ábo zbytniego towarzysstwa
w których Siostrach nie wypatrzyła.

16. Jesli niemie/ co ktora/ ábo ona sama ma wscho-
waniu táimnym/ o czymby starszy nie wiedzieli.

17. Jesli iey ná czym potrzebnym w rzeczach powierz-
onych nie schodzi.

Po Wizytácy y takim Examen ábo wypytaniu
Siostr, co Księgi nowa powinna?

§ 15.

K Jedy ius część z ich własnego wymiana/ część z wypy-
tania swego zrozumie niedostateki/ powinna będzie co
siarować im dze swoie tak w osobności iáko y w po-
spolitości: to jest/ że wszystkim ma wola być pomocna
z powinnoego obowiązku swego Reguli: cap: 1. N. II Aby w
wspokoieniu omyślu swego/ á w oddawaniu reiernym po-
winności szych Zakonnych wdrodze Państicy postepo-
wały.

Potym w rządzeniu zgromádenia to niech z pilnością
zachowuje.

1. Aby nie nikomu przeciwko Regule nie po³wałaiā.
Regul: cap: 3. N: 4 cap: 7. N. 17.

2. Aby z lekka y bacznie wypatrowala sprawy y obyczaje wszystkich / przyczynę defektow tak wnetrznych iako y powierzchnych wyrozumiewaiac.

3. Siostra ktora niezgode y rozdwojenie rozstawa miedzy zgromadzeniem / abo niecheci siostrzynistey przeclwko przełożoney iest przyczyna / iesli iey lekarstwa nic nie pomagaiā / aby do inszego Klasztoru w nadzieie poprawy odesłana byc mogła / postara sie.

4. Aby sie z personami malego baczenia / (ktorych sie w przyjmowaniu do Zakonu strzedz ma) iako z malutkimi obchodzila: to iest karnoscia (iednak nie bez politowania y miernosci) w rzadzie Zakonnym / y na drodze zbawienia / bez ich wciśnienia zatrzymawala ich. Reg: Cap: 2. N. 11.
Takowe bowiem pospolicie z niepoiecia dobra Zakonnego / choruiac na umysle / zda sie im ze y na ciele.

A nie umartwionych / abo w oświeblosc zaslych / sposobami odnowienia ducha / w Czeschts. w Porzadku Towarzystwa Cap: 4. opisanemi zabiegla / pilnoscia czesto ratowala / sama sie za nich pospolu y Siostrami pilno modlac.

5. Aby o te ktora z spowiednika / takze y o te ktora z przełożonych towarzystwa nie kontenta / bacznie umyslem pobożnym czynila rozsadek / sali abo niesluszne przyczyny takiego obrażenia y serca odwrócenia: staraiac sie sposobami przystoynemi nieodwlocznie wszystkiemu pilnie zabieziec / aby sie zle precz zniost / a do skody abo zgorzsenia otaszya sie odieła.

6. Iesli obaczy ze takie odwrócenia serca od spowiednika / abo od Starszych pochodzie bedzie z wlasnych defektow / powinna bedzie iako chorych po lekku leczyc / arzoze zdrowe przemyslawaiac / y o nie sie radzoc.

7. **N**ie lednäk mieć w tym te prześlroge/ aby nie las
twoie wierzyła temu co przeciwko Przełożonym Siostry
obrażone mo:via. Reg: Cap: 64. N.9 ale tylko pilnie to päs
mleć y v siebie w:warac/ co z powieści siostrzynskiej w:wie
ła/ stosuiac z:spawami Siostr do nicy oskarzonych/ aby
sämä przez sie prawdy doszła. bo sie icy pilnie strzedz po:
trzeba/ aby snad: chcac Siostry spokoic/ äbo im dogo:
dzic/ nie uczynila ich przez to do oddawania posluszen:
stwa y ucziniosci starszym swoim slabszemi y z:golanie ch:
tliwemi.

To tak na pocztku urzadu swego uczynioszy/ te: y näs
potym raz w rok/ takimie sposobem tötowa wizytacya/ z
powinności icy reformacyey czynic bedzie/ żeby dusze sobie
powierzone rzadzic dobrze umiała/ y z ich postęptu w Päs
nu Bogu sie swoim cieszyła.

Do czego aby wlecia światłość y vmieletność brala/
powinna bedzie czesto sie sämä za sie y za zgromadzenie
swe iäko za corti do strazy Näsierzynskiej powierzone/ Päs
nu Bogu modlic/ y Oycow Swietych nauki/ osobliwie
S. Bonawentury o siedmi strzydlach Seraphim ksiäzes
czke: także y druga ktora tytul ma/ Zabiegi dla zakonnic
zakonu S. Benedykta/ ich z pilnością czytac/ y wedle nich
sie rzadzic: do:wiadczentu ludzi Swietych wiecey niż
swemu doröpowi wierzac.

Gdzie Regula mówi (N. 10.) Cokolwiek komu näs:acza czy:
nie Näs:ominamy Ksienisla/ aby pämietäiac na te słowa
Reguly/ we wszytkim roztäzowaniu swym/ świateta dyskre:
cyä/ ktora tak czesto ludzie duchowni zalecäia/ pilnie za:
chowäla: ä osobliwie aby tym wle:cy Siostry do wne:
trznego w duchu ćwiczenia/ y własnych äffektor omä:
twienia przysposabialä/ ä nizeli zbyt nich postow/ powierza
chnego y dlugiego naboženstwa/ äbo latiego na cieie w:träs
pienla pilnowäla. o czym Tureer: Tract: 129. y w Rozdz: 33 N. 4.

Ksien: prze
ślrogä.

§ 16. Ksien: k:
zdy rok wi:
zycäcy czy:
nie z siosträ:
mi powinna.

Pämiätne
Ksieniom
näs:der potrzö:
bne.
Reguly na:
przednieysza
straz y pä:
ninnö: äi y
chwalonych
byc mä.

Lisł Exeku-
cyey na prze-
dku położo-
ny.

Regul. N. 8.
C. 73. Par. 1.

Gdzie sie często pod takim nabożeństwem powierzchwym/
iako sobie niektórzy nązbyt przekładaia/ szkodliwe affekty
y niemartwione pokrywają: które trzeba tym pilniey wys-
korzeniać/ iakoby sie powierzchne ćwiczenie z wnetrznym
zgadzało zawsze.

A przeto staranie Ksieniey nie to być ma / aby co nowe
go wynajdowała/ ale aby zwyczaję przyjęte y potwierdzo-
ne ćwiczenia Zakonne zachowane były / z wszelką pilno-
ścią y powinna strzeżać.

ROZDZIAŁ LXV.

O Przeorzyssy Klastorney.

Zgorzenie
Przeorzyssy.

I. **C**zesto sie záprawde trąfia/ iż przez po-
stánowienie Przeorzyssy / cięskcie sie
zgorzenia w Klastorze wřeczynają /
zwlaszcza gdy niektóre duchem złodliwym py-
chy nádet/ rozumieją o sobie/ iakoby drugiemu
Ksieniami były: y przywołaszaiac sobie ty-
raństwo/ zgorzenia mnożą / y w zgromádze-
niu niezgody czynią: a nawiecey na mieyscach
tych/ gdzie od tegoż Biskupa abo tychże Opa-
tow od ktorych Ksieni/ postanowiona bywa
Przeorzyssa: co iako iest bład wielki/ a ceno oba-
czyć/ gdyż zarazem ná poczátku postanowienia/
daje sie przyczyna do hárdości/ gdy sie z mocy
Ksieniey rozumie być wyięta: ponieważ od
tychże iest postanowiona/ od ktorych Ksieni.
Stąd sie wřeczynają zazdrości/ swary/ obmo-
wista/ spory/ rosterki/ y nieporządki. A gdy

Skutek nie-
zgody Prze-
orzyssy z
Ksienią.

z sobą

z soba Przeorzyśią y Ksiemi przeło ida/ pod tą-
 łowym rosterkiem y duſze ich muſza być niebe-
 śpiczne/ y te ktore pod władzą ich ſa/ gdy ſtro-
 nom pochtebniā / ida na potepienie: ktoreg nie-
 beſpieczeńſtwā zle na tych ſie napierwey ſcią-
 ga/ ktorzy takiego mierzadu ſa przyczyna.

2. Przetoż my wpatrniemy być potrzeba/ dla
 połom y miłości zachowania / aby rząd Kłaſz-
 torny na zdaniu Ksiemey zawieſt. Kieſli być
 może/ niech przez Dziekanſi/ iakoſmy powie-
 dzieli/ wſzytko dobro Kłaſztorne będzie ſporząd-
 dzone/ iako Ksiemi roſtaje: aby ſie iednā nie py-
 ſinā/ gdy ſie wielom rząd porucza.

3. Kieſli/ abo mieyſce potrzebuie/ abo zgro-
 madzenie z przyczyny ſłuſney z poſtora o Przeo-
 rzyſie proſić będzie/ a Ksiemi teſz obaczy być po-
 trzebe/ ktorażkolwiek za rādā Sioſtr Pānā
 Boga ſie boiacych obierze/ niech iā ſamā ſobie
 poſtānowi.

4. Ktora iednā Przeorzyſiā z rzeciwościā
 niech to czyni co iey Ksiemi nāznaczy/ nie prze-
 ciwko poſtānowieniu abo ſporządzeniu Kſie-
 niey nie czyniac. bo im wyſzſzey poſadzona ieſt
 nād inſze/ tym iey pilniey przykazania Reguły
 zachować potrzeba.

5. Kieſli ſie tā Przeorzyſiā znaydzie być zło-
 ſliwā/ wynioſłościā pychy zwiedzionā/ abo ſie

Rząd Kła-
 ſtorny na
 zdaniu Kſie-
 niey zależeć
 ma.
 Cap: 21
 o Dziekan-
 kach.

Kſieni z po-
 rādā ſioſtr
 Przeorzyſſę
 ſtānowić ma-
 ā nie Biſkup.

Przeorzyſiā
 powinnoſć
 z Reguły.

Przeorzyſſę
 zła do cze-
 rech rāzow
 nāpomināć.

Przeorzyſſę
niepoſlušna
kiedy złożyć.
Księgi w ka
ranu ſioſtr
gnienu y nie
nawiſci
ſtrzedz ſię
powinna.

§ 1.

Przeorzyſſy
powinności
nad wiado
moſć Księ
niey nie nie
czynić.

§ 2.

Rząd między
ſioſtrami
trzymać.

§ 3.

Reguły y wy
czajow prze
ſirzeżić.

§ 4.

Porządku w
nabożeń
ſtnie we
dług czaju
pilnować.

§ 5.

Doſtatek i
niedoſtatek
ſioſtr wpatro
wać.

na nie doſwiadcza / że ſ. Reguła pogardza
ſłowy ię niechay napomnię aż do czterech ra
zow : a ieſli ſie nie polepſzy / niechay ma z Regu
ły karanie.

6. A ieſli y tym ſpoſobem poprawy w niey
nie będzie / tedy ię z wrzedu złożyć / a inſza na iey
mieyſce godną obrąć y poſtawić maia. A
gdzieby ieſzcze zgromądzenie turbowała y nie
poſlušna była / karanie z Reguły odnoſić ma.

7. Jednak Księni myſlić powinna / że ze
wſzytkich ſadow ſwoich dać ma liczbę Pań
Bogu / by ſiadł iaką nienawiſć / abo gniew du
ſze iey nie obeymował.

DECLARATIA.

Przeorzyſſy urząd będzie.

A By była pomocnica Przełożoney w tym co iey zleci w
poſpolitoſci abo w oſobnoſci / a czynić / ani odmienić
nie iey wolno bez rozkazania Kſieniey nie będzie. iako
w Rozdziale 65. N. 4. Reguła wczy.

Officyalki nawiedzać / ile tego potrzeba będzie / pilnując
aby każda ſwoy urząd dobrze odprawowała : także celle y
inſze domowe mieyſca / wpatrując co ſie kiedy dzie / ob
chodzić.

Gdy ktora z wrzedu złoża / iey powinność wſzytko od niey
porządnie odebrać / a naſtępującej oddać / y one wedle Re
guły cap. 35. N. 6. y wyuczajow Alasztornych nauczyć.

Pilnie dogledać / czy we wſzytkim / ale oſobliwie w dzwo
nieniu / aby ſie każda rzecz czajow ſwoich wedle godzin / w
deklaracyey Rozdziału 41. rozmięrzonych odprawowała.

Pilnować / ieſli w czym ieſt iaki zbytek abo niedoſtatek / a
na te mieć wiſtſzy wzgląd / ktore ſame ſoba pogardzaia.

Rozdział Sześćdziesiąty piaty.

127.

Ná każdy dzień/ dáć sprawę przelożney o wszystkich rzeczach domowych/ odnośzac wszystkich defekty domowe/ ktore ábo sama obaczy/ ábo ślad inąd zrozumie: y to wszystko/ coby baczyła być godnego y do rzadu domowego potrzebnego: á wiecey ieszcze rzeczy sobie zlecone. á zwlaszcza iáko sie Siostry sprawuia w posluszeństwie/ ná modlitwie/ z iákim przykładem y w cnotách postępkiem. tákże iesli ktora rozmyślánia/ Niszeý ábo kómmnniey omieszkála.

Pilno sie starać/ áby Siostry w miłości zobopolney/ y w ziednoczonym sercu z przelożona swa mieszkály: á iesli by ktora czego nie z chęcia przyešla/ niechay sie ná nie ráczey przyczyna obali/ niż ná przelożona: iáko sie to tráfić może/ gdy będzie pokuty dawála/ z przelożona sie porozumiać wszy. A niechay sie stara/ áby náznáczenia pokut Siostrom/ ábo strofowánia nie czynila z poturbowaniem/ ále pokazuiac/ ze wszystko z miłości czyni/ y w to potráfiáiac/ áby y tá/ ktorey sie pokutá náznáczy/ zrozumiała/ że sie ieý słusznie dáie.

Nieć Regestr porządny wszystkiego sprzętu Klastora nego o siebie/ y ná każdy go rok odnawiać: dla tego/ że sie niektóre rzeczy psuia/ niektóre sie przyczyniaia. Benediktina cap. 13. y Regula w Rozdziale 12. tákże Deklaracya Parág: 4.

Doyrzec áby obiad z áwse bywał o, dziesiatey/ á w posne dni o ieden nastey/ wieczera puł godziny przed piata. O czym szerzey w Rozdziale 48. Parág: 8. y 13.

Po Litániey milczenie chować/ ták iáko y drugie siostry: á iesliby w ten czas ktora do niey z potrzebami swoimi przyšla/ do iutra odłożyć/ á to dla zachowania milczenia/ y odmiany czasow poóliu. Wyiamwszy taká potrzebe/ ktorey by sie bez wielkiey szkody odwołoczyć nie godziło. o czym szerzey Regul: cap: 41. N. 7. Turecrem. Trad: 139. Dubio 6.

§ 6.

O nbytkim Księgania wiadoma 127-nie.

§ 7.

Miłość poddanych z Przetożonymi iednoczyć.

Regul: Ca:

64. N. 6.

Przetożoney roztropnie ochraniać.

18. q. 1. Abates Rom.

13. 1.

1. Petr: 2. 18.

Karanie

siostr z wyposkojeniem miarkować.

§ 8.

Sprzętu Klastornego przy czyniać.

§ 9.

Czasu w resekcyách pilnować.

§ 10.

Milczenie po litániey z drugimi siostrami zachować.

§ 11.
Celle nakła-
żdy kwartał
wizytować.
Regul. G. 55.

N. 8.

§ 12.
Reguły pil-
nym strożem
być.

§ 13.
Posiłki w
pracach we-
dlug potrze-
by rozropnie
dawać.

Regul. 31.

N. 13.

§ 14.
Kapitułę z
poruczenia
Księgicy od-
prawować.
Popędliwość
w sobie stu-
mić.

§ 15.
Władze po-
zwoloney w-
zywać.

§ 16.
Professya y
konsekracya
siostr w księ-
gi wpisać

Należy każdy kwartał wizytacya czynić w cellach / w lo-
żkach / we wszystkich zawarczach / tedy Siostry swoje
schowania mieć / pilnie patrzeć / żeby nie prywatnego
nie miały. a o czasie do tej wizytacyey z Ksienią sie poro-
zumie.

Regule y zwyczajom albo ustawy przyjęte y potwierdzone /
czesto y uważnie czytać / tak przez sie samą zachować iako
y przez swoy dozór aby od wszystkich były zachowane reser-
wac / według deklaracyey Rozdziału 73. winna.

Tym ktore robia / pomoc wedle potrzeby dawać dla ob-
ciążenia / a żadna miara z tego sie nie wymawiać : oprocz
gdzieby baczyla / że albo nie trzeba / albo być nie może : a w ten
czas ma Siostry do oney prace zniższenia / stawy lasstawy
mi prowadzić / y rady dodać / iakoby bez szkody pospolitey /
także zdrowia / one prace odprawić mogła.

Z poruczenia Ksienicy Kapituły odprawować / y po-
tuty wedle wysepkty nazywać : wskazać zwyczajnych rzy-
wać ma / iakowe są iawne zawstydzienia przy stole / strofo-
wania przy wszystkich / wytrwania na chwile na pierwszym
mieyscu / wiecie pokarmu / dyscypline / modlitwy / posługi
podle / y inszych tym podobnych. O czym Regula w Roz-
dziale 23. 44. 45. A gdzieby te nie pomogły komu / ma
dalszey rady szukać starszey / strzegac tego / aby z affektu
nic nie czynila.

Dyspensować w rzeczach ley pozwolonych może / ale w
inszych / do Starszey sie zatrzymać / albo do niey odejść.

Imiona y czas Profesack / także y tych ktore konsekrui-
mieć w księgach na to zgotowanych / z inieniem Biskupa /
Starszey / Spowiednika.

Co sie kiedy do lepszego rzadu y postępku postanowi / w
jedne Książke na to zgotowana wpisać.

Z rozmaitych przypadających potrzeb / pospolita y pry-
watna

Declaratio G. 63. Parag. 2. § 17. Pławy także. § 18. wagna

prywatna modlitwa namiętna / wzywając iedną w tym
świety poirwinney dyskrecey.

**Powinności Przeorzyse, ile należy do ıey do-
zoru około Siostr.**

Powinna z pilnością doglądać:

A By Reguly / ustawy / y wszystko co do postęptu w eno-
tach y do porządku domowego należy / wszystkie pilno
zachowały y wypełniały wiernie / iesli nie samym stu-
tkiem z enoty / tedy przez dosyćczynienia z pokuty.

Abey chwale Państwa czasow swoich porządnie odprawo-
wały / według deklaracyey Rozdziału 48.

Abey we wszystkich pilność w nabożeństwie znaczna by-
ła: to iest / aby do Sakramentow z przygotowaniem cho-
dziły / Msza s. z wczciwością spiewały / abo ıey słuchały /
rozmyślenia / modlitwy / nigdy nie omiesztawały / a przys-
toynie sie na nie zachowały.

Abey przy chwale Państwa wszystkie ceremonie wcale
chowaly: iako uklon / kłanianie / obracanie sie do ołtarza / c.
wedle zwyczaju iakosmy w deklaracyey Rozdziału 8. nā-
znaczyli.

Abey rozmowy ani biegania nie byly żadne z Kościoła y
po Kościele.

Abey służby Bożey bez gwałtowney przyczyny żadna nie
opuszcila / a występnę w tym / zwłaszcza gdyby to ktore /
służney przyczyny nie miało / czynila / do nagrody przez
pokute siloni / o czym w Rozdziale 45.

Abey nigdy nie prożnowały: a w ciwierć godziny
po chwale Państwa wszystkie do roboty sie schodziły /
a o tych ktore pozwolenia y przyczyny służney nie miało /
do izby nie przyda / czym sie bawiły pilnie siedowiedzieć /
y pokute namiętny / o tymże Rozdział 48. y z deklaracya.

§ 19.

Porządki Za-
konne w Sio-
strach poprá-
wiać, y enoty
rozmnazac.

Reg: C. 72.

N. 2.

§ 20.

Czas służby
Bożey sporzą-
dzac.

§ 21.

Porządek
w nabożeń-
stwie trzy-
mąć.

§ 22.

Ceremonij
znuczaynych
przestrzegać.

§ 23.

Rząd w Ko-
ściele cho-
wać.

§ 24.

Opuszczania
służb Bożey
bez przyczy-
ny nie dopu-
szczać.

§ 25.

Prożnowa-
nia bronieć.

§ 26.
Frymárk mi-
stami ábo
brákonanie
potraw z flo-
tu zakonnych
ścisłe vprza-
tác.

§ 27.
Stół posle-
dnich czyta-
niem opatro-
wác. § 28.
Czasów do
zabaw ná-
gnáczonych
nie odmie-
niác. § 29.
Do nabożeń-
stwa siostry
wstąpiác.

§ 30.
Wspólczney
miłości y po-
słuszeństwie
zatrzymác.
a. l. io. an. 15.
§ 31.
Ochędostwa
powierzalne
go przestrze-
gác. N. 19. 19.
Prou. 22. 17.

§ 32.
Zbytku w sa-
lach chronić.
Bul: Benedi.

Abby przy stole w milczeniu wielkim czytania słuchaly /
á mistkami frymárkow nie czynily / ani w chowaniu ábo do-
waniu drugim do prywaty sie nie skłaniały / czego w Roz-
dziale / 38. N. 4. 5. 67. ściśle Regula zakazuje.

Abby poslednie / także w milczeniu czytania słuchając /
zaraz po pierwszych obiad odprawowały.

Abby czasów do czytania ksiąg duchownych / do nabo-
żeństwa / y do robot ani omieszkowały / ani odmieniały.

Abby sie ná Litania wszystkie schodziły / y Lekcy do roz-
zmyślenia ná poránek słuchaly / á dla omieszkania wszy-
stkie sie od zabaw swych w czas walcwia: milczenia nie cho-
wające Siostry / pokuta nagrodza.

Abby nie tylko starszym / ale y sobie społecznie / iáko Re-
gula C. 63. N. 6. C. 72. N. 4. 8. kaze / wczciwość / posłuszeń-
stwo / oddawały / á miłości zobopólney ni w czym nie táro-
wały: á naruszenie tey miłości kázde / pokuta natychmiast
wlezione było / a gdyż kto w nitości mieszka, w Bogu mieszka, á kto ma
w nienawiści brata, meżoboyca jest.

Abby wszedy w Klasztorze y w cellach ochędostwo było:
bowiem ochędostwo zwierzchnie wnetrzna czystość znaczy: y
młowác obostwo / plugastwa nie narwidzić / pobożneg jest.

Abby w odzieniu zadnego zbytku nie było / y suknia kázda /
aby nazbyt waska / ani troška / ani iáko inaczej nie mierna
nie była: gdyż tego Regula z pilnością przestrzegác / y re-
spektu zadnego / tylko ná same przystoynosc á potrzeba
nie mieć rozkazuje / w Rozdziale 55. N. 4.

Tóz sie y o poscieli rozumieć ma / aby była mierna: pos-
trzebie á ochronie tylko od zimna nie zmyślności słuząc.

O Subprzeorzyssy y o icy powinnościach.

Ji Subprzeorzyssy gospodarstwo wszystko / tak w fol-
warkách iáko y w Klasztorze zarządowác (z Rozdz: 21.
Pára: 3. Rozdz: 31. y 32. Także z Deklaracyy Cong: Card: Conc:

Áina C. 27. § 32. § 34. Gospodárstwo trzymác.

Tridi:

Rozdział Sześćdziesiąty piaty.

Trid: ff. 15. de Reg: C. 1. Par: Administratio autem honorum, &c. Moniales deputatz in Officiales redituum Monasterii à suis Superioribus illos administrare possunt) dowodnym roztazaniem należy. Przetoż y swe przestrogi na jedno miejsce zniesione pilnie wvázac będzie.

Naprzod w tym pieczowaniu gospodárskim tátlego rozzerwania na sumnieniu/ ktoreby nabożeństwu osieblość y ostabienie przynosiło / pilno sie strzedz ma/ y z teyże przyczyny ni wczym Reguly y zwyczajow dobrych zachowania nie opuścić: Wiedzac/ iż gdy zawsze szukać pierwey trosk lestwá niebieskiego będzie/ w inszych wszystkich rzeczach powod dobry/ z blagostawienstwa Pańskiego gotowy nayszcie.

A iż Subprzeorzysta iako y każda Officyalka ratunkow y szrodkow do zatrzymania ducha nigdy opuścić nie ma: przeto aby do wnetrzney zabawy z Panem Bogiem czas sposobny y spokoiony miály/ od czucia nocnego/ y od Officium wielkiego wolne beda/ oprócz swiat y dni tych/ w ktore Komunitia: lecz we dni powszednie/ od czwartey do piatcy/ na zabawie wnetrzney z Panem Bogiem te godziny strawić sa powinne: potym Mszey służyć/ Oficium Naswietzney Panny mówić/ a ktore po Łacinie czytając nie umieia/ Koronkę z rozmyślaniem / y siedm Pacieszy odprawować mogą.

Ileż zatrudnienie iakie przeszkodzi / że Subprzeorzysta z Portulanką/ y z inszemi Officyalkami na Litania przysć nie może/ powinna będzie Subprzeorzysta z nimi spólnie Litania odprawić/ y punkta na lutrzey szay czas do wvázania im przeczytać: a przytym też pomienione Officyalki stárac sie powinne beda/ aby ich dziewiata godzina na pokoiu zastała.

Pilno tego strzedz ma/ aby siefortá / ile być może / nie często otwarała/ ale o kraty co iedno być może odprawować.

131.

§ 35.

Rospánia ducha y w nabożeń-

stwie ożig-
błości pilno
sie strzedz.

Psal. 80. 25.

54. 23.

Dla wrzędu

Zakannyh

powinności

nie opuścić.

Mat: 6. 33.

§ 36.

Wszystkim

Officyalkom

pamigene.

Szrodkow w

zatrzymaniu

ducha rzy.

wá.

Reguzy N. 6.

Od Officium

wielkiego z

inszymi Offi-

cyalkami iá-

ko wolna y

kiedy.

Reg: Cap: 35.

N. 3.

§ 37.

Punkta na

rozmyślanie

z wieczorá

swym pomo-

cniczkom dá.

T 3

Swey

wá. Czas vspokoienia zachować. § 38. Często się otwierania For-
sy przestrożać.

§ 39.
Władzy
swey bacznie
rządzić.

§ 40.
W gospodar-
stwie w czas
nyszykie tru-
dności rbie-
gac.

§ 41.
sprawy wrze-
du swego pil-
nie y porzą-
dkie spiso-
wać.

§ 42.
Potrzeb do-
monych we-
dług czasu
nabywać.

Ecel: 8. 6.

§ 43.
Dziędzi-
cwa Chry-
stusowego o-
chronić.

Luc: 1.

§ 44.
Rozchody
nyselakie ka-
żdego mie-
siaca pisać.
Szkodom w
budowaniu
prze niedozor
zabiegać.

Prou: 22. 3.

Swey władzey pozwolenia ni w czym przechodzić nie ma: oprocz gdzie obaczy co lepszego/ w ten czas to powin-
na tym umysłem czynić/ że o tym Ksienicy za napierwszą
rozmowa wiadomość nieodwłoczna odda.

Każda sprawa czasu swego odprawować: gdyż odwo-
ki w gospodarstwie/ bez wielkiej szkody nie powetuje/ y le-
piej zawniesze czas wprzedać/ niż sie opóździć/ co niedbalym
przyzwolta.

To wszystko co ktorego czasu sprawować ma/ w książce
pilno spisać/ aby nie/ co do swego zawiadowania należy/
nie opuściła.

Rzeczy potrzebnych do gospodarstwa / czasu swego/
gdzie y kiedy taniej dostać może nakupić powinna: przeto
sie też z potrzebami domowemi w czas obrachuje / aby czas
su słusznego do kupienia nie omieszkala.

Regestra dochodu y rozchodu/ na każdy miesiąc Ksienicy
odda/ tego strzegac/ aby sie przez niedbalstwo dobro Chry-
stusowe nie rozpraszało/ a diabelstwo jego nie spustoszało.

Rozchod na miesiąc pisać nie tylko pieniężny/ ale y wszy-
stkich rzeczy do żywności należących: a kiedy w czym budow-
wania poprawić potrzeba/ nigdy nie odwołac/ ale sie z
Ksieniami naradziwszy/ bez odwołki da poprawić: zabiega-
jąc szkodzić wietlszy tak w Alastorie/ iako y folwarkach
Alastornych.

Doniadować sie o tym pilnie/ aby poddani dobrze za-
siewali/ y gdzie tego potrzeba/ niepotężnym ile być może
w omieszkaniu zasiewku ratunek dawać: iednak tego strze-
gac/ aby sie miłosierdziem mięrostopnym niedbalstwy nie
psowali. Stado/ y wszelakie bydło porachować/ y wszy-
tko na każda żime spisać/ y po żime zaś znou też regestra
odnowić: dla tego/ że sie nie iednako przychowa.

Regestra czeladne/ iako ktory drogo/ y od ktorego czasu
służy/ porządnie spisować. A z strony zapłaty strzedz sie z

§ 45. Poddanych doглядać ochronnie. Iuwentarze nyselakich
przyptadkon: spisować y odnawiać.

Łac

Rozdział Sześćdziesiąty piaty.

133.

Każdey miary/ aby przez niedbalstwo/ albo czeladnik który bierze/ albo dobro Chrystusowe/ z którego się mu płaci/ w trzymadzone nie było.

Dla potwarzy/ roztąć przednikom aby z czeladzia kary by o tym mieli/ co od nich kiedy biera: a przez przednika/ albo pisarza/ który z nimi kary ma/ w solwarkach czeladzi płacić.

O Sekretarce.

[3 Regula w Rozdz: 4. N. 50. 51. 7. N. 14. 46. N. 1. 2. Pat. 6.]
Ynawielu inszych miejscach wspomina/ chcąc to mieć do postępu w cnotach rzecz bardzo potrzebna/ aby Siostry z Przełożonemi swemi w iasney otworzytosci serca syiac/ wszelakieimi przeszkody swe do postępu duchownego obiawialy: a iz tego nieporządna boiaźń y wstyd / krewnim snadnie z niemala szkoda ich bronić może/ dla tego im stanowimy Sekretarke/ albo raczy matke duchowna/ do ktorey we wszystkich dolegliwosciach swych vcieczie mieć beda/ iako do matki duchowney: nie tylko sie iey myśli nabiegaiacych powierzaiac/ ale y przyczyny skadby pochodziły przekładaic/ rady od niey z ratunkiem szukac winne beda: także w przypadkach y w potrzebach powierzchnych przez nie wszystkie Siostry sprawowac do starych mogą.

Jednak tu tym zadna sie droga nie zagradza do Ksiezy niey y do Przeorzyse: ale na ich wolej niech zostaię / iesli sie same przez sie z starszemi swemi o postepku y potrzebach swoich/ czyli przez Sekretarke porozumiec mają.

Powinności Sekretarki.

Wszystkim niedostatkom Siostrzyniskim/ tak duchownym iako y powierzchnym zabiegac: a to ma czynic tak sama przez sie/ iako y przez staranie swoje o starszych/ aby do zasimucenia y szemrania zadna przyczyna nie

§ 46.

Registra czeladnego porządnie spisować.

§ 47.

Kary mytą czeladnego przy przednikach chować.

§ 48.

§ 49.

Sekretarki posłanowne nie zabrania się starszym y Ksieziom powierzać.

§ 50.

Niedostarki Siostr wszystkich powierzchnych y duchownych postrzegac.

była:

§ 51.

Prou: 24. 15.
Gre: de Pz-
nit: dist: 6.
C. Sacerdos.
Tajemnice
sobie powie-
rzane cho-
wać.

Eccle: 21. v.
27. 25. v. 9.

§ 52.

Zdania stár-
szych oma-
wiać ochro-
nie.

§ 53.

Mistrzynia
być Nowi-
cyusek.

§ 54.

1. Tim: 11. 15.
Księgna
przestrzegać
i napominąć.

była: y okazała w czas się odciąła/ ktoraby do osłabłości y ducha umniejszenia wiodła.

Tajemnice chować/ gdy się iey ktora czego z strony su-
mnienia powierzy: a temu cobykolwiek do potrzeb ich
zwierzchownych należało/ a dobro pospolite zachodziło/
staraniem swoim y przelożonych zabiegać/ przez zobopól-
ne porozumienie się z nimi.

Gdzieby się przydało/ że się stárszych rozsądku żądaia-
cey/ dla słusznych przyczyn w czym nie dogodziło/ Bez-
kretarki powinność będzie rozwieść iey to/ y łaskawym roz-
wiązaniem do pojęcia oddać/ aby to za pewna wola Boga
przyjęła/ y ta się sama kontentowała: wymawiając Stara-
że tym/ że się im inaczej czynić nie godziło.

Mistrzynia być Nowicyusek/ y prostować ich wedle
opisania im należacego/ także y Mistrzynia ktora ich śpie-
wać uczy.

Księgna przestrzegać y przypominać/ gdyby czego do po-
winności swej należacego zaniedbawała: przed ktorym
napomnieniem ma pierwey modlitwa to Panu Bogu za-
lecić o co napominać chce/ pamiętać w tym wszystkim na
swoje poddałość/ y tego strzec/ aby z okazyey tego wrze-
du napominania/ Księgnych wczciwość y posłuszeństwo
wewnętrzne y powierzone w niey nie osłabiało/ gdyż nie jest
wiecey tylko strożem doskonałej sprawiedliwości. A o co
napomni/ tego inszym Siostrom powiadać nie ma/ strze-
gac tego aby powinney poddałości y postanowienia
Stárszych/ w Siostrach nie umniejszyla albo nie nawo-
dila.

O Mistrzyni Pánien świeckich.

§ 55.

Alta ma być Pánna Mistrzyni świeckich/ y czego się
středz powinna.

W Deklaracyey na Kapit: 21. Reg: pár: 8. powiedzie-
liśmy/ że Mistrzyni Pánien świeckich powinna być Ro-

Rozdział Sześćdziesiąty piaty.

135.

stropna. 2. Sumnienia prostego / nie przestronego. 3. Obyczajow przystoynych / nie grubych. 4. We wszystkich rozumna y baczna. 5. Śmyślnościom przeciwna. 6. Do prywaty nie skłonna. 7. Od Stárszych osobności. 8. Pánu Bogu / Zakonowi / y duszy swoiey wierna.

Pánien świe-
ckich Mi-
strzynicy
cnoty.

Powinności
P. Mistrzy-
nicy z strony
siebie samey

Matth: 6.
v. 26.

1. Tim. 4.
v. 25.

1.

2.

3.

Przetóż ia oto napierwey napominamy / aby z tey miar-
ry / iż inszym służy / y o ich się dobro zbawienne stára / wła-
snego dobra duchownego nie zapominała / albo go w niebez-
spieczeństwo iakie nie wprawiła: ale często niechay się onez-
mi słowy Pańskimi wpomina: Co pomoże człowiekowi, choćby
nyszyk świat zyskał, a na duszy swojej szkód podiał? y niechay roz-
sumie / że się do niey one słowa Apostoła Pawła S. ściaż-
gają: Pilnuj samey siebie, y nauki, trwaj w niej: bo to czyniac, y samą
siebie zbawisz. y tych którzy cię słuchają. Z tey tedy przyczyny ma-
wiedzieć. Naprzód / iż wszystko co insze Siostry zakonne /
zachować powinny. Druga / rozmyślania / y inszych zwys-
czaynych wszystkiemu zgromądzeniu powinnych modlitw /
y rozbić sumnienia / oprócz gwałtowney potrzeby nie
opuszczać. Trzecia / towarzystwa z świeckimi zbytniego /
bezpiecznego / albo świeckiemu podobnego chronić się / a
że wszystkimi wczćwie / poważnie / y przykładnie się spra-
wować / estaw Zakonnych / y wolej przełożoney swey ni-
wczym nie náruszając.

Iako się obchodzić ma z tymi ktore się do Za-
konu skłaniaia.

Plniejszy Koło nich mieć dozór w ćwiczeniu nad insze.
O dobrach y szczęśliwości stanu Zakonnego z nimi
rozmawiać / a żywot Zakonny żywotem wiecey y obyczaj-
mi niż słowy zalecać: wesola a niezmysłona kontentacya
własnego do Zakonu powołania swego po sobie zawsze
pokazywać.

§ 56.
Powinności
P. Mistrzy-
nicy świe-
ckich z tymi
ktore chcą
do zakonu.

A iż nie od ludźi ale od Boga wezwania do Zakonu potrzeba/ żadney namawiać nie będzie: ale gdy obaczy że się ktora do Zakonu nakłoni/ niech ją na częste modlitwy odzysła/ aby pomocą Bożą wezwanie swoje tym lepiej zrozumiała y wypełniła.

Nie ma też ślono do iednego raczy niż do drugiego Zakonu/ albo do tego wiscey niż do drugiego Klasztoru rądzić: oprócz żeby iey ktora o poradę prosiła/ w ten czas zostawiawszy iey wolne obieranie w Panu/ może ten Zakon albo Klasztor zalecać/ ktory w Panu Bogu/ obaczy być duszy iey napożyteczniejszy.

Powinna będzie nie tylko zaraz skoro się ktora do Zakonu skłoni/ Asienney o tym powiedzieć/ ale od onego czasu tym pilniey sposobność/ obyczaje y przymioty rozumiewać/ a przed Asienia nie nie tać ani pokrywać ziątkiego affektu do person: wiedząc że toż/ y pod takimże sumieniem obowiązkiem powinna/ co y Mistrzyni Nowicyuszek/ to jest/ aby złymi Zakonu nie zarażała. w porząd: Nowic: w części 2. cap: Parag: 12.

Gdy w ktorey zrozumie istotna przeszkoda do Zakonu/ ma iey zaraz powiedzieć/ że z pewnych przyczyn przyjeta być nie może. y radzić iey aby się prosić o Zakon zaniechała/ gdyżby musiała indziej daley to wyiawić/ a pogotowiu siebie niepotrzebnie osławić.

Gdy zaś w ktorey znaydzie że sposobna/ y przeszkody żadney nie ma/ radzić iey będzie/ aby sama przez się nie przesunęła y prosiła Asieni: bo tylko tey samey przyjmować do Zakonu należy.

§ 67.
Examen pro-
sających się do
Zakonu.

1.

Czego się ma pytać od tych, ktore o Zakon
prośba?

I Jeśli ślaciecznie świat opuścić wymyśliła/ y ziątkich przyczyn: iako iey ta chęć do serca przysła/ iako dawno.

Od ktorego czasu / ścaciecznie wymyśliła wstąpić do Zakonu / co ia do tego przywiodło / że sobie ten a nie inšy Zakon albo Klastor obrała / iesli ia kto zwłascz Giosfrą ktora z tego Klastoru nie namowila / y iesli sie tak żyć ias to y omrzeć w Panu y w tym Klastorze dobrze namyśliła.

Iesli nie ma iakiey choroby tajemney / albo defektu iakiego przyrodzonego albo z przypadku.

Pytać o lata / o oycyzne / o rodzice / o ich kondycya / iesli sa w bodey / iesli z tey miary albo iakiey inšey / poslug iey y ratunku od niey nie potrzebuia / albo iesli podobieństwa nie mają że potrzebować mogą.

Iesli z Katholicich rodzico w / czyli nie dawno do wiary Katholiciey nawroconych : iesli umie żyć / hańsować / albo iakie inše rzemiosło / tedy sie go uczyła / iako wiec lewmi / poznawając domcip y rozsadek persony / z mowy y z inšych spraw.

O lata / o siły / o zdrowie / y iesli na Konwertstkich poslugach prześławac gotowa / gdyby sie do czego inšego nie zgodzila.

Wypatrować iesli do cnoty do naboženstwa skłonna. A o to wszystko z pamięci raczy niż z karty pytać person takich bedzie : y nie o wszystko zaraz / ale z lekka przy rozmowach iakoby z przypadku albo okazyiey iakiey / tych sie rzeczcy dowiaduiac od niey.

Iako sie sprawować ma z tymi ktore tylko dla ćwiczenia w Klastorze mieszkają.

Panna Mistrzyni Panien świeckich / aby P. Bogu na chwale / rodzicom na pocieche / duszom ich na pożytek zbawienney / ćwiczyć godnie panienki mogła / ma mieć nadziadłość do przyrzeczenia swięta do przyrzeczenia bliźnich swoich / do pomnożenia w nich dobra zbawiennego y miłości Bożej / y przez pilne siebie samey w sprawiedliwości zakonney zas

1.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

§ 68.

Powinności P. Mistrzyni z strony tych ktore tylko mieszkają w Klastorze.

1.
Zarówność
mieć duży
zbawienia.

2.
Porządku
ćwiczenia
nie odmie-
niać bez
Księginy.

3.
Przemysłać
sposoby ta-
cnego ćwi-
czenia.

4.
Śmiała być
w karaniu
nysięgnych.

5.
W potrze-
bach stu-
snych dego-
dzić każdej

6.
Ochędostwa
z pilnością
doyrzeć.

7.
Strzedz się
łakiey nie-
przystoyności
w monie y
w spranie.

chowanie / oślać się godnym naczyniem / aby dusze do
stworzyciela swego przywodziła.

Powinna przytym porządku postanowionego y sobie
od Księgieny na piśmie oddanego / w ćwiczeniu ich pilnie
się trzymać / a z niego bez wiadomości Księgieny nic ani
wymować ani odmieniać / ale takowe potrzeby odmienia-
nia albo przyczyniania czego / do Księgieny odnosić.

Świętym przemyśleniem sposoby wynajdować / przez kto-
reby łatwiej y lepiej powinności Chrześcijańskie pozna-
wać mogły / które w ćwiczeniu y wypełnieniu cnot świe-
tych zawisły : a przy powinnościach Chrześcijańskich wczyc
ich zarazem będzie obyczajów / ich stanowi Panieńskiemu
właśnie należących.

Rozumna być y baczna / affektu nie umiartwionego
po sobie nie pokazywać / acz we wszystkim ale osobliwie
w gniewie : to jest aby z nieposłusznemi / nie z gniewu ani
zapalczywością / ale z sprawiedliwością karności używała.

Doyrzeć aby żadney na potrzebnym czasie / y słuszney
a powinney dogodzie od klasztoru nie schodziło / nie zmysło-
nościami ich / ale słuszności we wszystkim dogadzać.

Ochędostwa około nich / wierna prace doglądać : zwła-
szcza w czestym czosaniu y myciu : tego z pilnością strze-
żać / żeby ktora prze iakie niedbalstwo / do złego zdro-
wia / do zapługawienia głowy / do krost do pogubienia
szatek swoich nie przyszła. W czym iesli pomocy potrze-
buie / z powinna potora ma iey o Księgieny żądać / potrze-
be tego skromnie przekładać.

Zabiegać / aby żadnych nieprzystoynych zabaw / igrzysk /
pieśni / gadek / między nimi nie bywało. Przetoż zaw sze /
ma mieć między nimi takowe / któreby tego przestrze-
gały / niektórym też tałenmie to zlecić / aby na to wzgląd-
niały. A gdzieby się co takiego znalazło / porozumieć się

ma z Asienia / aby takie osoby do poprawy obyczajow przywieść mogła.

Podarkow y pominkow / by też namnieyszych / bez wiadomości Asieniey nie brać / albo sobie nie przywołaśczać / pomniac na wyraźne przykazanie Reguly cap: 54 N. 1.

Bez tegoż pozwolenia Asieni / na naukę do Alastoru żadney nie przyjmować: także y z Alastoru nigdzie nie wysyłać.

Czego ich uczyć, co należy do zbawienia, y przez jakie sposoby?

Panien świeckich które rodzicy na naukę oddaia / tak w czyć y szanować w Panu Bogu rozkazujemy / żeby y na świecie po nich znać było / że sie w Alastorze chorwały y ćwiczyły: przetoż Panny Mistrzyniey panienek świeckich te nawietzże powinności beda.

Aby o powinnościach swych Chrześcijańskich wiedziały y rozumiały ie. A z tey miary dwie rzeczy powinna być. Jedną / z tego Summariusz powinności Chrześcijańskich punktá do wważania podawać. Druga / pewnych czasow / każda z osobną iáko ie peymule examiniować / żeby sobie w rozum y w pamięć dobrze wbiły co wiedzieć y czynić wedle powinności Chrześcijańskiej powinny.

Aby trzy cnoty Bostie / w których zbawienie człowieka zawiśło / Wiara / Nadzieja / Miłość / także y cztery przeciwniejsze albo gruntowne / które do pobożnych y wiecznych obyczajow należa / Krostropność / Sprawiedliwość / Męśność / Wstrzymawalność samym skutkiem zaraz w Alastorze pełniły / y wyuczałem Alastornego dozoru w nasłóg święty ie sobie przywodziły. A z tey miary / nie tylko punktá do rozmyślania zadawać im będzie / ale y często z nim rozmowę miewać. W której rozmowie / według

8.
Podarkow
nie brać.
Na naukę
bez Księgiey
pozwolenia
nie przy-
mować.

6 69.
Cwiczenia
duchowne
Panien
świeckich.

1.
Powinności
Chrześcijań-
skie wie-
dzieć y ro-
zumieć.

2.
Cnoty zba-
wienne y o-
byczajow w
Klasi torze
zaraz wy-
pełniać.

ich najlepszego y näläcnieyszego poiecia / ma im przes
kładać.

1.

Potrzebe cnot tákowych: ktora tá jest / iż zbáwienie bez
nich być nie może.

2.

Pożytek ich: to jest / iż są środkiem y pomocą perwa
do wypełnienia przykazania Bożego: tak iż bez nich wy-
pełnione ni iáko być nie mogą.

3.

Sumnienie
rozbić.

Abym każda rozbić sumnienie umiała.

4.

Często S. Sá-
kramentow
wzywać.

Abym näläcniejszego Sakramentu Ciała y Krwie Pána
Jezusowcy często używały. dla tego powinna ich użyć.

1. Spowiedzi świętey / y wszystkich okoliczności do niej
należących. 2. Przygotowania tak do spowiedzi świętey /
iáko y do używania näläcniejszego Sakramentu. 3. Prze-
składać im potrzebe y pożytek tego / w iákimkolwiek stanie
bieda. 4. Użyć ich / iákim uważaniem po przyieciu nälä-
cniejszego Sakramentu zabáwiać się po winne / dawając
im zaraz powody do tego słuszne y ładne / aby przez to wro-
sło w nich nabożeństwo prawdziwe / y pęciwość przeciw-
wko náchwałębnieyszemu Sakramentowi.

5.

Benedykcyja
do stołu, &c.

Abym do stołu nigdy nie siadały bez benedykcyey / ani od
stołu odchodziły bez podziękowania powinnego. Skąd też
często ma Panna Mistrzyni brać okazye / wspominać ich o
to / aby wszystkiego co z łaski Bożey miała / ábo mieć napo-
tym bieda / ná chwałę Bożá używać umiała / á niewdzię-
czności / ábo zapominania dobrodziejstw Bożich / iáko
złości szatańskiey się strzegły.

6.

Iáko ná
świećcie Kla-
storne cwi-
czenie zá-
chowác.

Ali nie ten co pocznie / ále ten ktory w dobrym dotrwa
á do końca / zapłate bierze / użyć ich będzie / przez iákie
środki zátrzymáwać się w dobrym záowsie miała / w tych
powinnych cnotách / ktorych się w Klasztorze ćwiczyły /
gdymá wolność świecka wynida. Na co poda im y obia-
śni te przednie sposoby cztery.

1. Modlitwe goraca częsta / choć krótka.

2. Czę-
sta

2. Cześć wzywianie Sakramentow z powinnym nabos
zeństwem y wczciwoscia.
3. Zachowanie wserności we wszystkim Panu Bogu/
bliźniemu/ samym sobie.
4. Meżna skuteczność w okazyach.

Porządek godzin y zabaw na każdy dzień
Pánnom świeckim.

Skoro pieć wderzy/ żądżwoniana nie aby wstały/ y beda
miały pulgodżiny całe do wberania: potym wszystkie
żaraz poyda parami do Kościoła na modlitwy porán-
ne: Ktore odprawiwszy/ zabawia sie wważeniem tych
punktow/ Ktore im wieczor do rozmyślenia żądano/ a to
wważanie bedzie aż do Mszey ranej.

Mszey ranej wysłuchawszy/ żaraz poyda do mieszkania
swego/ tymże porządkiem iako szły do Kościoła/ cicho/
stronnie/ bez wśelakiego zgiełku y wolania.

Przyszedszy z Kościoła/ przez ćwierć godziny wszystkie
do nauki zgromadzić sie mają/ y wczyc sie beda aż do dzie-
wiatey godziny. A skoro dziewięć wderzy/ śniadanie przez
pulgodżiny odprawiwszy/ znówu nauki swe kończyć beda
aż do iedenastej. Po iedenastej godzinie żaraz obiad.
Po obiedzie/ rekreacya aż na poly do iedney. Po wderzeniu
dwu kwater/ wczyc sie beda do czwartey: iednak kwatere
przed czwarta wstana/ y poyda na Litania do kapli e
swoiey. A odprawiwszy Litania Błogosławionej Pán-
ny/ abo Pána Jezusowe/ wolny czas aż do wieczery mieć
beda. Po wieczery stronna rekreacya w cichosci sie za-
bawia aż na poly do siodmej.

Na rekreacyey czym sie zabawić mają/ Pánna Mi-
strzyni im naznaczy: wśiluiac aby od nich y w tym był Pan
Bog uchwalaony.

§ 70.
Wstanie
poranu.
Czas do w-
bierania.
Rozmyśla-
nie.
Mszey flu-
chanie y spo-
sob chodze-
nia do ko-
ścioła y z ko-
ścioła.
Nauki czas.

Obiadu go-
dzina.
Rekreacye
po obiedzie.

Wieczera
y zabawy po
niej.

Rekreacye po
wieczery.

Litanie po
wieczery.

Pokoy.

Skoro dwie kwatery po szostey uderza/ poyda na Litania Swietych: po ktorey sumnienie rozbić beda. po tym Modlitwy wieczorne odprawia. A gdy na pokoy pierwszy zadzwonia/ poyda gotować się na pokoy w wielkim wciśnieniu/ starając się aby ich wtore na pokoy dzwonić nie (które w kwatery po pierwszym być ma) na łóżkach zastało.

Opowierzcznych obyczajach Pánien świeckich.

§ 71.
Pánienka
Anyotom
ma náślado-
wać.

1.
W niewin-
ności.

I Pánienka każda ma być iako Anyot/ dlatego też y o obyczaje takie starać się powinna/ ktoreby Anyotom były podobne/ y naśladować ich.

Naprzód w niewinności/ ktora przez ochrone swa od wszelakiego towarzystwa pánienkom nie należącego / y przez straż myśli/ acz wszytkich / ale osobliwie oczu zachować mogą/ wedle oney S. Augustyna w liście do białych słów nauki: Oczy wasze choć poyrza na kogo / nie chaj się nie wlepią w nikogo: ani mówcie / że macie w myśli wstydlivoy / kiedy oczy wasze niewstydlive: bo oko niewstydlive/ serce wsteczne poSTEM jest.

2.
W poboż-
ności obycz-
ajow.

Powtore naśladować ich w przystojności y w pobożności obyczajow / ktora wszedy / na każdym miejscu / y przy każdej zabawie / nie tylko w Klastorze / ale y na świecie mają zachować: gdyż nie dla ludzi / ale dla Boga / Który wszytko widzi / y przed którym namnięszey myśli stryc nie może / człowiek Chrześcijański wszytko czynić powinien.

3.
W ocd-
stwie.

Potrzećle / naśladować ich w ocdostwie powiercznym / ktore wnetrznego na duszy znakiem jest. Przeto z strony obyczajow pánienkom świeckim należacych / te Reguły tu opisujemy.

O obyczajach w pospolitości.

Naprzód/

NApzod/ aby wszystkie iednako ochędostwo miłowały
powierzchne/ tak około siebie/ iako y na wszystkich
miejscach kiedy spólnie mieszkaia: a z tey przyczyny
będzie pożyteczno postanowić między nimi posługi tego-
dniowe/ przez ktore nauczyć sie mogą nie tylko porządku y
chędostwa/ ale y prace dla zdrowia.

Aby w chowaniu/ w chędożeniu rzeczy swych opatrzone
y porządne były: Czego sie snadnie naucza/ kiedy Panna
Mistrzyni częsty rachunek z strony szat/ łożek/ y inszych
rzeczy z nimi czynić będzie.

Aby sie próżnowania strzegły/ ktore białym głowom os-
obliwie jest szkodliwe. y dla tego nie tylko ich w tym pil-
no doglądać maia/ ale o tym nauki podawać/ w ktorych
Oycowie świeci szkody straszne próżnowania ludziom na-
przeestroge opisuią.

Aby sie nie dopiero chędożyć trzeba z nimi było/ gdy kto-
ra bądź do rodzicom/ bądź do kogo obcego do kraty zawo-
łaia: ale aby zarazem po wstaniu/ w godzinę na to nazna-
czona każda z nich ochędostwo około siebie uczyniła.

O obyczajach w osobności.

WOsobności zaś każda z nich tego ćwiczyć Panna
Mistrzyni będzie.

Aby w ruszaniu/ tak głowa iako y sama soba/ żadney
stwópliwey przedkości y niestronności nie pokazywały/
ale przystoyna stateczność we wszystkim zachowały.

Oczy spuścić/ ani bystro y bezpiecznie ich nie poruścić/
ani iemi z bezpieczeństwem y tam y sam nie poglądać/ zwła-
szcza na wychodzące/ ale ich skromnie w polu trzymać: aż
zawždy/ ale osobliwie w rozmowie.

Wstać ani nazbyt ściśnione/ ani też otworzone mieć/ ale
w miarę.

Rece przystoynie trzymać/ żeby wszystkie postać y twarz
włożone y skromnie obyczaje po nich pokazywała.

§ 72.
O chędostwo
pospolite w
czym.

1.

2.

3.

4.

§ 3.
Obyczaje w
osobności.

1.

W stawnieniu
głowy y ru-
szaniu się.

2.

W oczach.

3.

W rękach.

4.

W nogach.

5.
W chodzie.

6.
W mowie.

7.
W wkládno-
ści y w wcz-
ciwości ká-
żdego.

8.
W rzeczach
przeciwnych
y powodza-
cych się ie-
dnostáyností.

Portulanki
cnoty wła-
stne.
Stárost w
rozumie.
Vmieigriność
w sprawách.
Státeczność
w obyecz-
iách.
Miejskanie
w forty.

Chod ich aby był skromny y głádti / ktoryby nie plos-
chość / ani wymysłna powage pokazował / ále należytem
panience oby czáym zbudowanie czynił.

Mowa aby nie predka / niezbytnie głośna / ani wrza-
sliwa / ále skromna / wczciwa y rozmyslna była / ktoraby
nikogo nie gorszyła / ani obrażała / ále ráczey budowała.

Aby wśheláta wkládność y wczciwość iedná przeciwko
drugicy záwsze / a nie tylko w Klastorze / ale y potym wy-
iáchawszy przeciwko každemu zachowały.

Náostaték wczyc ich / aby cichosc / spokoyność / y weso-
losć w rzeczach przeciwnych zachować / y wśheláta poper-
dliwostí / ták w słowieiáku y w sprawie / mežna powścią-
gliwostí hánować : á w rzeczach zaś pomyslnych y szcze-
sliwych / pokore serdeczna y prawdziwa mieć y pokazować
vmiály.

ROZDZIAL LXVI.

O Portulance ábo odzwierney Klastorney.

I. **D**O forty Klastorney niech postáno-
wia Siostre státeczna y rostopna /
ktoraby sprawić vmiała co potrzeba /
y odpowiedzieć : y ktoreby státeczność tuláć
się po Klastorze nie dopuścila.

2. Portulanka komore mieć ma wedle for-
ty / aby iá ci co przychodzą záwsze obecna nále-
żli / y odpowiedź mieli.

3. Nátychmiast skoro kto zádzwoni / ábo
vbogi zázwola : Deo gratias odpowie / ábo blo-
gostáwić będzie. A co sprawi / ze wśhytka lástka

wostí.

wością y boiaźnią Bożą / kwąpliwie z miłości
gorącey odpowiedź odda.

4. Jesliby potrzebowała pomocy / miała iey
dać Siostrę młodszą.

5. A Kłasztor (ile być może) tak zbudo-
wany być ma / aby wewnątrz miał wszystko
potrzeby / to jest / wodę / młyn / ogród / piekár-
nia / także rzemiosła rozmaite / aby się w samym
Kłasztorze odprawowały / a Zakonnicom nie
było potrzeba / wyszedzsy z Kłasztoru tulać się
bo to duşom ich zgoła nie jest pożyteczno.

6. A chcemy / aby te Regule iako naczę-
ściey w zgromadzeniu czytano / by się żadna z
Siostr niewiadomością nie wymawiała.

DECLARATIA.

Portulancki powinność.

NAprzed się pilno starać / aby taka była / iako Regula
po niej chce / y iako iey rzad potrzebuie.

Sorte w pilniey strażi mieć / nie wypuszczać z Kłasztor-
ta / ani wypuszczać do Kłasztoru nikogo bez wiadomości
Ksiieniey albo Przeorzy / pod karaniem Regulnym.

Listow y poselstwa żadnego nigdy ni od kogo / ani brat-
ni odnosić bez wiadomości Ksiieniey. A gdzieby iey w tym
kto niywał / wziąć może / ale oddawać bez woley Ksiieniey
nigdy się niech nie wazy. Obowiazujemy y na to sumnienie
Portulancki / aby zaraz bez omieszkania Ksiieniey opowie-
dzieć / gdyby kto nad iey pozwolenie co przyiał / albo z Kła-
storu wydal.

Przy forcie zawsze obecna być / iednak iesliby się trafiło

Ponieważ chę-
dogody wng-
trznego po-
koju siozemi
być miała.

Czytać czę-
sto Regulę
i jest rozkaza-
nie.

Ture. Traet:
14. 1. Regul.
c. 73. Para:
na końcu.

§ 1.

Powinność i
swey wiado-
ma y w Re-
gule ewan-
gelijskiej być.

§ 2.

Bez wiado-
mości Księ-
niey nikomu
Forty nie o-
twierać.

§ 3.

Poselstwa
żadnego ni-
komu nie od-
nosić.

Księniey ka-
żda nieść
bez omie-
skania o-
znaczyć.

§ 4.

Forty y kół-
ni

na uamniey-
sy czas nie
zamknionej
nie odcho-
dzić.

Tego tylko
względ pil-
nować ma.

§ 5.

Bez wiado-
mości Księ-
niey nikogo
do kraty nie
wchodzić.

§ 6.

W klasztor
świeckich
nie puszcząć.

§ 7.

W syrykim
wiernie y
bez omieszká-
nia vsługa-
wać.

§ 8.

Według
czasu nazná-
czonego Kła-
stora oświe-
rać y zawię-
rać.

§ 9.

W forty ochę-
dostwo trzy-
mować.

§ 10.

Ráno y wie-
czor nasytkie

Kedy odeysć na czas iaki mały/ nigdy forty/ ani kraty/ ani
kół otworzonego nie odchodzić/ ale zamkiem/ chociaż
yná czas nakrotsy zamknąć/ albo wiec klucze od forty Sub-
przeorzyisy tak długo aż przyjdzie zostawi/ a nie bawiąc sie
niczym/ do forty bez odwołki wroci sie: y dla tego Portu-
lantka żadnemi inszemi zabawami zatrudniona być nie ma/
aby forty nie zamkniętey odchodzić przyczyny nie miała.

Gdy kto osoby ktorey do kraty wolać kaze: nie tylko Sac-
konney/ ale choćby y świeckiey/ nigdy bez wiadomości y
pozwolenia Ksieniey albo Przeorzyisze nie zawola.

Gdy co do forty przyniosła/ pilnie tego strzedz/ aby świe-
ckie osoby w zamknięcie Alastorne nie wchodziły/ przeto
tamtę przy forcie położyć albo postawić kaze: oprocz żeby
człowiek taki był/ ktoremuby słabość białogłowska podolac
nie mogła: iednak to z pozwoleniem Ksieniey być ma. In-
sze wszystkie rzeczy/ tamże w forty odbierać pod wielkim ka-
raniem rozkazuemy.

Obroki wydawać tym wszystkim osobom/ ktore przed
Alastorem mieszkają/ czasu przystoynego/ nie nikomu
nie omieszkawiać/ ani też umniejszać/ albo przyczyniać
iac/ iedno tylko takiakto iej ustawiono. Co sie ma roz-
mieć y o obogich/ ktorey dla iakmużny do kół przychodzą.

Czasu naznaczonego Alastor otwierać/ to jest rano o
piatey: oprocz świąt y Niedziele/ w ktore nigdy aż po
Kommuniey/ albo po raney Mszy otwierac nie pozwalas-
my: a zawięrać wieczor o siódmej. A gdzieby inaczej po-
trzeba iaka wyciągala/ bez wiadomości y pozwolenia Ksien-
iey nie czyni.

Przy forcie zawsze każda rzecz ochędośnie mieć: Regule
czesto a pilnie czytać/ aby to co iej Regula rozkazuje/ tym
pilniey zachowała.

Pierwey niż poydzie na pokoy/ wszystkie Alastor obeyać/
y doyszeć iesli rozkazy zawarto/ także y rano toż opatrzyć:

ależli tedy nie tak ząstanie/ iako wieczor odeszła/ Stárszey bez omieszkania powie.

ROZDZIAŁ LXVII.

O Siostrách w drodze postąnych.

I. Siostry/ ktorych w drodze posyłaia/ modlitwom Siostr wszytkich y Ksieniey zalecić sie maia: y zawsze przy ostatniey modlitwie służby Bożey/ wszytkich ktorych w Klastorze obecnie nie maś/ kommemoracya niech będzie.

2. A gdy sie Siostry wroca z drogi/ onez goz dnia ktorego przyiada/ przez wszytkie Godyny Kościelne/ pochwała Boża trwa/ paday na ziemie w Kościele/ wszytkich o modlitwe zaśwe występti prośić maia/ by sie snadź przez widzenie albo słyszenie rzeczy zlych/ albo mowoy próżney w drodze nie dopuścily.

3. Niechay sie żadna nie waży drugim odnosić/ cokolwiek w Klastorze nie będąc widziała albo słyszała: bo to jest skaza barzo wielka.

4. A ktora sie inaczey czynić poważy/ karaniu wedle Reguly podlegac ma.

5. Tymże sposobem y ta/ ktora sie z Klastornego zawarcia wynisć poważy/ albo isć gdziekolwiek/ albo cokolwiek choc malego/ bez rozkazania Ksieniey uczynić.

zawarcia
pilnie opą-
trować.

Modlitwa za
podrożne
przy Mszy
świątecz y
powinności.

Zwroconych
do Klastoru
z drogi po-
winność.

Nowin świe-
ckich do kla-
storu nie
wnosić.

Pokuta prze-
stępniacych
te powin-
ności.

Decla: C. 23.

Decla: C. 29.

ROZDZIAŁ LXVIII.

Jeśli Siostrze co niepodobnego roszą.

Nauka o
sprawach do-
skonalskości
pochodzą-
cych.

Regul. C. 88.
N. 3.

Wymówki
w posłuszeń-
stwie słusne
y cierpliwie
być mają.

Gotowość w
posłuszeń-
stwie s. Be-
nedykta na-
kazuje.

1. **I** Jeśli ktorey Siostrze / co cieśkiego albo
niepodobnego roszą / ma przecie Star-
shey roszanie ze wszelką powolnością y
pokorą przyjąć.

2. **N** Jeśli obaczy / że zgoła ciężar brzemie-
nia / siły iey przechodzi / przyczynę swoiey nie-
potężności / tey która jest Starsza / cierpliwie
y przystoynie niechay oznaymi: nie hardzie / v-
pornie / ani też sprzeczać sie.

3. **A** jeśli po takim iey oznaymieniu / Star-
shey roszanie w tymże zdaniu trwać będzie /
ma iuż wiedzieć młodszą / że iey tak lepiej / y z
miłości vśiąć pomocy Boskiej / być posłuszną.

ROZDZIAŁ LXIX.

*Aby się iedną drugiey bronić w Klasto-
rze nie wazyła.*

Zaprzeczenie
siebie y swo-
ich.

Bulla Bene-
dicti. C. 5.

1. **N**ader z wielką pilnością strzedz tego
potrzeba / aby z iakieykolwiek przyczyn-
ny / iedną drugiey bronić nie śmiała
w Klastorze / albo iakokolwiek ochraniać / by
też nabliższe krewne powinowactwo między
sobą miały.

Wszczynić

2. **N**iechay sie tego Zakonnice iakimżkol-

wieł

wiek sposobem nie dopuszczają : Gdyż stad ^{fig 24 kogo}
wielka przyczyna do zgorzienia bywa. ^{ostrze zaka-}
ktora to przestąpi/ ^{zuia.} ostrze niech ją postromią.

ROZDZIAŁ LXX.

Aby się iedną drugiey uderzyć ani exkommu-
nikommunikować nie ważyła.

1. **A** By się wszelakiemu zuchwałstwu przy-
czyną odiela/ sporządzamy y stanowie-
my/ aby żadney Siostrze wolno nie by-
ło drugiey z społeczności Siostr wyłączać /
abo karać/ oprócz tey/ ktorey Ksieni da te wła-
dza.

2. Występne przed wszystkiemi strofowa-
ne być mają/ aby się inſze bały.

3. Młodym pánienkom/ aż do piętnaste-
go roku wieku ich/ pilne ćwiczenie y straż wſzy-
tkie są powinne/ ale y to pod miarą y z bacze-
niem : abowiem ktora by się lat wietſzych / bez
rozkazania Ksieniey tego iakożkolwiek waży-
ła/ abo przeciw pániom młodym bez rozsądku
zapalczywa była/ pokucie wedle Reguly ma
podlegać/ bo napisano : Co niechceſz aby tobie
czyniono, y ty tego drugiem nie czyn.

Wyſſepkom
iawnie kara-
nie.

Leuit. 19. 17.
Ca. 46. N. 1.
Parag. 6.
1. Tim. 5. 8.

Tob. 1. & 4.

ROZDZIAŁ LXXI.

Aby sobie Siostry zobopólnie poſlušne były.

posłuszeń-
stwa s. Be-
nedykta fun-
dował do sko-
nania.

I. **D**obre posłuszeństwa / nie tylko Ksienie / oddawać wszystko powinny są / ale też i jedna drugiey tymże sposobem posłuszne Siostry niech będą / wiedząc że przez te posłuszeństwa drogie / przyść do Boga mają.

2. Rozkazania tedy Ksieniey albo Star-
szych / które ona postanowi nad inſze przekłada-
jąc (nad które prywatnych osób rozkazania
wiecey považać nie pozwalamy) wszystko in-
ſze młodsze / swym starszym / ze wszelką miło-
ścią y staraniem posłusznymi być mają : a któ-
raby się w tym znalazła ſporna / niechay ią
skarżę.

Pamiętne
wszystkim
siostronom iako
Przełożone
ſwe czcić z
Reguły po-
winne.
Regu: C. 44.

3. A ieſli Ksieni / albo którakolwiek star-
ſza / Sioſtre z iakieykolwiek przyczyny stro-
ſować będzie / albo ieſli / choć z małych okazy /
pobaczy że ſie vmysł przełożoney którejkolwiek
przeciwko ſobie bynamnię obrażoney a-
bo obruſzoney pozna / natychmiaſt bez odwło-
ki / tak długo na ziemię wpaſzay przed ię nogą-
mi / czyniac doſyć / niechay leży / aż ono obraże-
nie błogoſławieństwem wzdrowione będzie.

Pokutę star-
szych pogar-
dzaiacym.
C. 17. Par: 10.
C. 18. Par: 1.

4. A która tego z pogardy uczynić zanie-
dba / niechay ią albo na ciełe skarżę : albo ieſli
będzie ze wzgardy wporna / oſobno zamknę.

ROZDZIAŁ LXXII.

O świętey żarźliwosci ktora Zakonnice
mieć mają.

1. **I**ako iest żarźliwosc gorzkości zła / ktora
od Boga oddala / y do piekła prowadzi :
tak też iest żarźliwosc dobra / ktora od
występkow odwodzi / a prowadzi do Boga / y
do żywota wiecznego.

2. Te tedy żarźliwosc / miłością gorzącą
wzniecąc Zakonnice mają: aby iedną drugą 3.
uczciwością vprzedzając / 4. krewności swoje /
tak według ciała iako y z strony obyczajow / iako
to nacierpliwiey znosiły. y

5. Posłuszeństwo spolne sobie oddawały.

6. Żadna niech sie zątym nie vdaie / co so-
bie vpatrzy być pożytecznego / ale co inszym.

7. Miłość Siostrzynską niech sobie vprze-
mością oddają.

8. Pana Boga niech sie boją.

9. Księcia swoje / szczerą y pokorną miło-
ścią niechay milują.

10. Nad Chrystusa Pana / nie zgola niech
pierwszego nie mają / ktory nas pospolu do ży-
wota wiecznego niech doprowadzi. Amen.

Żarźliwosc
dobra y zła.
Iacob. 3. 14.
Psal: 68. 10.
Regul: C. 62.
N. 6. 3.

Powinności
wszystkiego
zgromadze-
nia.
Ephes: 4. 2.
Rom: 12. 10.
Gal: 6. 2. 5. 13.
1. Cor: 10. 24.
31. 5.
Philip: 2. 3.
Gal: 5. 13.
Ephes: 5. 21.

Matth: 12. 37.

ROZDZIAŁ LXXIII.

Ze się w tej Regule nie w sytko sprawiedliwości
zachowanie zamyka.

S. Benedykt
swoię Regu-
łę iako na-
zywa.

I. **S**WIAŁISMY tedy te Regule / abyśmy ią za-
chowując w Klastorzech / iakokolwiek
bądź rzeczywistość obyczajów / bądź dobre-
go obcowania początek pokazali.

2. A nad to / które się do wietrzey doskona-
łości żywota ciśnie / świętych Oyców nauki
mają / przez których zachowanie do nawyższej
doskonałości przychodzą.

S. Benedykt
Regulę za-
chowujący Oy-
ców S. nauk
czytania i-
ko do naczyn-
ia doskona-
łości obo-
wiazanie.

Ca. 4. 37 N. 1.

42. 2. 3.

Reguła S.
Bazylego.

3. Abowiem któraż karta / albo które slo-
wo pisma Bożego / tak starego iako y nowego
Testamentu / nie jest prostym prawidłem ży-
wota ludzkiego ? albo która księga świętych
Katholickich Oyców tego nie opiewa / iakoby-
śmy prostym gościncem do Stworzyciela
swoiego przyść mieli ? Także y Kollacye Oy-
ców świętych y ustawy / y żywoty ich / ale na-
wet y Reguła S. Oyców naszego Bazylego / co
inższego są / iedno dobrze żyjących y posłusnych
zaśconnych przykłady / a naczynia cnót ? lecz
nam gnuśnym / y źle żyjącym / albo niedbalym /
nie inższego tylko hanba y zawstyżeniem wiel-
kim.

Pokorą S.
Benedykta.

4. Przeto która się iednokolwiek do niebie-

stiey oyczyzny śpieşyş / te namnieyşą dobrych
początkow Regule / za pomocą Chryştusa Pá-
ná napisaną kończ / y wypełniaj: á dopiero po-
tym do wietşych / ktoreşny wspomnieli / náuk o
doskonalości cnot / za obronę Bostą przydzieş.

DECLARATIA.

Z Rezac aby tey reformácyey Żakonnice / iáko wşytkim
S. Oycá Benedykta náukom y rozkazaniom / tak też y
tey osobliwie ktora o doskonalości w tym ostatnim Roz-
dziale położył / wiernie dosyć czynily: zdáło sie nam / Po-
rządęk Nowicyatu (w Regule cap: 58.) opisanego / iákoşny
obiecali porządnie im podawşy / á intencya Oycá S. Be-
nedykta szerzej objaşniwşy: opisać też y postanowić spo-
sob nabývania tey pomienionej doskonalości / y zachowa-
nia żarliwości świetej duchowney / ktora tey doskonaló-
ści ieş srożem / y o ktora Ociec ś. w Rozdziale 57. wpmi-
na. A to uczynimy niżej wczęści oşney / o ćwiczeniu po pro-
szey. Tu tym zamykamy / iż tá Regula Oycá S. Bene-
dykta / y z tymi deklarácjami / iáko tu z potwierdzeniem
Stolicy Apostolskiej sa połozone / od wşytkich tego Żas-
konu tey reformácyey Żakonnice ma być w cále zachowana.
A ieby sie żadna niewiadomościa nie wymawiała / ten Re-
emplarz wşytkiej Reguly y z deklarácjami od nas pieczes-
towány mieć wşchowaniu wiernym / á przepisawşy ábo
wydrukowawşy / Alas torom inşym oddać rozkazujemy /
y podług Bulle Benedykta XII PP. ktory reformácya za-
konu S. Benedykta / dwa razy w rok / y iáko naczęściey
czytać rozkazuie / aby y one te reformácya swoie / moca Sto-
lice Apostolskiej przez nas uczyniona / częşto pilnie czyta-
ły / á czytając we wşytkim zachowywały / władza S.
Stolicy Apostolskiej obowlezuemy wiecznie.

O zachowa-
niu tey re-
formácyey
rozkazanie.
Bulla Bene-
dictina Ca.
39.

Reg: 66. N. 6.
Smarag: Ab-
bas C. 66.
Turcrem:
Tra: 142.

Czytanie
Reguly Za-
konnym czę-
şcie y napo-
trzebnieyşe
być ma.

PORZĄDEK NOWICYATV

Z REGVLY S. BENEDYKTA
zebrány, y sporządzony do ćwiczenia ducho-
wnego y powierzchznego: na ośm Części
główne rozdzielony.

Część Pierwsza/ iako siez temi obchodzić / kto-
re sie do Zakonu proszą / y iako ich doświad-
czać / po ki mieścić w ćwiczeniu Pánien
świeckich.

Wtóra/ o przyjmowaniu do Nowicyatu.

Trzecia/ o porządku powierzchnym w Nowi-
cyacie/ y czego sie ćwiczyć mają przez dwa
miesiące.

Czwarta/ o ćwiczeniu duchownym.

Piąta/ czego sie ćwiczyć mają przez sześć mie-
sięcy.

Szosta/ iako ich examiniować po wyjściu sześć
miesięcy.

Siodma/ o sposobie ćwiczenia przez ostatnie
cztery miesiące.

Ośma/ o przygotowaniu do Professey/ y o
zabawie ich przez rok po professey.

O NOWICYACIE.

CZESC PIERWSZA.

Iako doswiadczać przez puł roká Pánien świeckich, ktore się do Zakonu proszą.

ROZDZIAŁ I.

O troiákich przeszkodách prośących się do Zakonu.

A Czkolwiek Regula w Rozdziale 58. N. 2. prośących się do Zakonu / przez kilka dni tylko duchow doswiadczać rozkazuje iesli z Boga są: iednak doswiadczenie nauczyło / aby przynamniey przez puł roká / by snadź złośliwy świat sromoty swey / murami Klastornemi / y towarzysztwem Anielskiej niewinności / pokrywając kiedy niechciał. Przetoż Ksieni nawroconey z świata prosba nie pogardziwszy / pilnie się pytać będzie o przeszkodách niżej opisanych.

Pierwsze przeszkody przedsięwzięcia prośacey się do Zakonu poznawać.

I Eeli prawdziwie Boga szuka / y posluszeństwa pragnie. Regula w Rozdziale 58. N. 3. Turecrem: w Traktacie 124.

6 1.
Chwalebna
y zakonowi
Panieńskie-
mu ochronna
rada Nowi-
cysek mie-
dzy świe-
ckimi puł
roká do
świadczać.

6 1.

§ 2.

Jeśli sie podłością w robotach/ w odzieniu/
w wpośledzeniu/ nie tylko nie obraża/ ani sie iey
wstydzi/ ale pragnie. Regula w Rozdziale 7.
N. 15. 16.

§ 3.

Jeśli sie drogi ostrey nie leża: ktora iey pil-
nie a czesto przekładać maia/ aby wiedziała ias-
ko sie do żywota wiecznego ciśnieć potrzeba. w
Rozdziale 5. N. 3. 7. 13. Matth. 7. 14.

§ 4.

Wczasow y namnieyszych wedle ciała nie o-
biecować żadney. Bo kto ciału wczasow doda-
wa / ten poćiech Duchá S. brąc nie iest go-
dzien. w Rozdz: 58. N. 4. 1. Cor. 2. 14.

Drugie przeszkody powierzchne, z ktorými żadna
do zakonu przyięta być nie ma.

§ 5.
Zła sława
iaka iest
przeszkoda
do Zakonu.

Zkie przyganne ze zła sława v ludzi: ktore/
by dobrze było ludziom tajemne/ a do Kła-
storu o tym wiadomość przyšla / chcemy aby
do przyięcia do Zakonu przeszkoda bylo: oprocz
zeby rzecz była od nieprzyziaciela zmyślona/ ie-
dnak sie z przyjmowaniem do Zakonu zatrzy-
mać roztązujemy / aż sie to zmyślenie iawnym
być położy. Cap: 1. 85. dist: rationes in cap: O-
mnipotens 4. de Accusat: c. Inquisitionis 21. Ac-
cusationis. c. Osus de elect.

§ 6.

Żle zdrowie / ktoreby y drugim zarazą być
mogło/ albo ziałym zatrudnieniem Zakonowi
być musiało.

Jeśli

Jeśli wstomność / bądź na członkach / bądź na rozumie y baczeniu / z ktorey sobie rady dać nie może. c. 2. de corpore vitiatu.

§ 7.

Żle wrodzenie / według rozkazania ś. pamięci Syrtusa piątego Papieża / Anno 1587. Cal: Dec. sui Pontificatus Anno 3. Deut: 23. 2.

§ 8.

Jeśli wdowa / albo meżatka : gdyż się do Zakonu tego tylko Pamiętki zwyczajem dawnym przyjmować ma.

§ 9.

Jeśli nie jest gotowa wyrzec się wszelkiej własności / aboby komu swe dobra tym wymyślen oddać / aby iey z nich potrzebami / o ktorych ona znać da / dogadzano : takowey nie tylko do Professey / ale y do Novicyatu przyjmować nie radzimy / aż się z tych wszystkich rzeczy / ktoreby do prywaty okaza czyniły / dostatecznie a wiernie zgłosić gotowa będzie. Reg: cap. 33. N. 1. 55. N. 9. 58. N. 10. Trid: fl. 25. cap. 16.

§ 10.
Gotowość
zgłoszenia
się z rzeczy
potrzebnych w No-
wicyacie po-
trzebna.

Jeśli będzie od tego ziać iężetolwiek przy- czynny przyniewolona. Trid: fl. 25. de regul: c. 18. c. Significavit, &c. Gaudeamus de conuer: coniug.

§ 11.
Cass. lib. 8.
instic: 33. &
38.

Jeśli lat piętnaście do Novicyatu powin- nych nie ma / iako y do Professey spełna szesna- ście : ktore cały rok w probacyey vprzeździć ma. Trid: fl. 25. de regul. C. 15. y 17. q. 2. c. ad Apostoli- cam de reg. c. Non solum eo tit: in 6.

§ 12.

Jeśli personą w leciech jest podeślą / y zakon-

§ 13.
Ecel: 25. 4.

nemu ćwiczeniu podolać nie jest sposobna/ wy-
iawşy gdyby były ważne przyczyny y znaczne
cnoty.

Trzecie przymioty tak we wewnętrzne iako y po-
wierzchnie, które do zakonu czynia niesposobne.

§ 14.
skłonności
złe a nie-
kárne.

Ięśli affekty/ skłonności/ także y natogi szkodli-
we/ albo wkorzenione/ y zwyczaj grzechow iá-
kich/ gdzieby polepszenia mala nadzieia była.

§ 15.
Zgorślenie
świeckie.
Plal: 139. 12.

Jesli nowinki/ piosńki/ wierzytki/ igrzyska iá-
kie z soba z światá przyniozşy/ między drugie w-
dawa/ a od światey pobożności są zdrażne/ a
ktemu personá ma lata niemále.

§ 16.
Chętpliwość
klamliwa.

Jesli wiele y z chętpliwości powiáda/ y rze-
czy kłamliwe na swą próżną chwałę mówi. Re-
gula cap: 7. N. 18. Sap: 5. 8.

§ 17.
Obrona po-
twarna zda-
mniemania.

Jesli krzywdę swoje/ w oskarżaniu sie przed
pánną Nistrzynią bázro rozszerza/ wiele z do-
mystow/ albo podeyrzanego mniemania na os-
brażona powiádać. Prou: 7. II. & 14. 7. 29.

§ 18.
Zapálczy-
wość długi.

Jesli sie y predko obrazi/ y dlugo gniew trzys-
ma: a do tego do rzeczy duchownych tepla. Plal.
17. 47. Prou: 22. 24.

§ 19.
Upor w pry-
watnym na-
bożeństwie
y w porzą-
ku.

Jesli pospolitych porządkow y nabożeństwa
nie zachowuje/ trzymając sie swych bázro mo-
cnie z yporem nieiaćmi/ ktorego albo wielomo-
wnością swą broni/ albo zaślepionym y oćie-
tnym milczeniem swego dotázuie/ a do tego inż
ma lata nie dziecinne.

Jeśli do mienia rzeczy tak skłonna / że y drugim stworzyć / chociaż rzeczy małowazne / byle mieć / chować y strzyć: a gdy iż za to strofuia / kłamstwem się zmyślonym y sztucznym ma zwyczaj bronić / także y w inszych rzeczach takowej obrony używać.

Jeśli się przez puł roka / ani po Polsku / ani po Łacinie czytać nauczyć nie może: znać to bowiem jest wielkiej tepości: a do tego / jeśli w inszych rzeczach sprawności żadney nie ma / ani do prac sposobności: iż albo słaba na zdrowiu / albo z głupiego sobie rozumienia y z gnusności / wstydy się y chroni roboty y prace wśelakiej.

Jeśli wstydu przyrodzonego nie ma / y ochrony panieńskiej w słowach / we wzroku / w sprawie: a do tego jest w niej bezpieczeństwo śmiałe / mowa głośna / harda / a niekiedy pochlebna. 1. Tim: 3. 11. Iacob: 3. 17.

Jeśli / acz sama skromna / ale niezgoda między drugimi rozsięwa / językiem swym pletliwym / a wykorzenić tego z niej karnością nie mogą. Psalm: 139. 12. Eccl: 9. 25. & 25. 27.

Jeśli skryta z sprawami swemi / tając zle w sobie do czasu: a te poznawac / 1. z pochlebstwa: ktora chce się wluścić / zmyśla iako 1. ssta. 2. z nabożeństwa: ktore na oko ludzkie stroi. 3. z postawy: gdy się nazbyt pokorna stawi. Psalm: 31. 6. Esa 6. 5.

§ 20.
Skłonność
można do
mienia.
Eccl: 14. 9.
1. Tim: 6. 10.

§ 21.
Tępość do-
wcipu y nie-
sprawności.
Prou: 18. 7.
21. 15.
Eccl: 13. 26.

§ 22.
Nienasydli-
wość y be-
spieczeń-
stwo.

§ 23.
Niezgody
rozsięwa-
nie.

§ 24.
Skrytość. y
poczyna ją
poznać.

§ 25.
Reg: cap: 28.
N. 3.
1. Cor: 5. 12.
7. 15.

§ 26.
Obowiązek
sumnienia
mistrzyni
Nowicyuszek
Benedictina
cap: 22.

A w ktorey sie kolwiek osobie te wszystkie / albo niektore z tych przymioty złe nayda / potrzeba ich uczciwie z Klastoru zbywać / y weścić im do zakonu bronie / gdyż takowym żyć bez zakonu pożyteczniej / niż albo Klastor oneimi y zgromadzenie zarażać / albo ciężar / ktoremu sprostać nie są sposobnie / ze szkoda dusze ich / a z niepokojem zgromadzenia na nie nierostropnie włożyć. Przeto sumnienie Mistrzyni Nowicyuszek / także y Mistrzyni Pánien świeckich obowiazujemy / aby w tym pilne y wierne Pánu Bogu były / y matce swej zakonowi świętemu / y aby respektu / iako Regula w Rozdziale 69. N. 1. sądzi / by też y na własną krew / nie miały : ale roztropnie y wiernie za pomocą Bostka / a rada starszych / sposobności ich doświadczwały : samey tylko chwały Bostkiej w tym szukać. Turecre: 124. & 137. Tract.

ROZDZIAŁ II.

Czego się nauczyć powinno, pierwey niż do Nowicyatu przypuszczone będą.

§ 1.

I Żw Nowicyacie wszystkie czas na ćwiczeniu się Reguly / według Rozdziału 58. strawić mają / dla tego chcemy / żeby się tych rzeczy pierwey nauczyły / niż będą do Nowicyatu przyiete.

I. Aby wszystkie powinności Chrześciáńskie

wie-

wiedziały y poiely. 2. Czytać dobrze po Polsku y po Łacinie. 3. Pisać/ śpiewać / á przynamniey solimizować. Rozdz: 19. N. 238. N. 10. 47. N. 3.

Jesliby sie ktora przez pul roká tak wiele nau-
czyć nie mogła/ á przyczyna słusna tego wycią-
gać nie będzie/ aby ia przyieto/ dać iey ieszcze
kwartał do nauki/ á iesli jest nadzieia że sie nau-
czy/ dać iey drugi kwartał: á gdzieby sie z tych
rzeczy żadney y przez rok nie nauczyła/ to samo
iey przeszkoda być musi do Zakonu: bo taki gru-
by á tepy dowcip zwykł własne affekty kłaść so-
bie za kres/ do ktorego we wszytkim zmierzając
zwytki/ oprocz żeby takim inszym przystoynym
y pozytecznym przymiotem / abo darem od P.
Boga opatrzona była: inaczej takiej przyjąć
nie radzimy/ gdyżby zabawy przystoyney w za-
konie mieć nie mogła: á Regula w Rozdziale
48. N. 1. 10. 14. 15. prożnowania barzo broni.

CZESC WTORA.

O przyjmowaniu do Nowicyatu.

ROZDZIAL I.

Kto ma przyjmować do Nowicyatu.

Moć przyjmowania do Nowicyatu/ chce-
my aby była wszytká przy kśieniey: wżak-
że Kśieni w takowym przyjmowaniu
dokładać sie Siostr Starych według Regu-

§ 2.

Cwiczenie
w śpiewaniu
y w czytá-
niu.

Prześluga
potrzebna
tęym do-
wcipie.
Prou: 10. 25.
14 29 7. 19. 3.

§ 1.

Przyimowa-
nie do koni-
cyatu z rąda
Siostr Stár-
szych Kśię-
niey należy.

ly w Rozdziale 3. N. 7. tamżey w Deklaracyey
powinna bedzie: zrozumiawszy pierwey / iako
sie Nowicyuska miedzy świeckimi przez on
czas zachowała.

§ 2.
Pytanie o
przeszkodach
Nowicyuszek

¶ Al Siostry Starsze / żeby tym lepsza wiado-
mość owszytkim wzięły / pierwey z wyznania
samey / Ktora do Nowicyatu przyiera być ma /
zrozumieia ieli czego z przeszkod wyższey po-
mieniowych nie ma: a zrozumiawszy / co sie im
bedzie według Pana Boga zdało / y powin-
ność Zakonna w Rozdziale 58. rozkazuje / Ksie-
nicy wiernie odnosić.

§ 3.
Przyjęcie do
Nowicyatu
na dwa mie-
siące.

¶ Ktore sie w świeckim ćwiczeniu za łaską Pan-
ską sposobne naya / y przeszkod mieć nie beda / y
uż sie nauczyły co były powinne / na dwa mie-
siące do Nowicyatu / do mieszkania osobnego
niech ie przypuszczą / dawszy im duchowna y
przykładna Mistrzynią / Ktoraby ich ćwiczyła /
iako w Regule Rozdział 58. N. 3. y 4 rozkazuje.

ROZDZIAŁ II.

O Mistrzynicy Nowicyuszek, co do iey samey
osoby należy.

§ 1.
Powinność
Mistrzynicy
w ćwicze-
niu młodości
ludzkiej rze

¶ Powinna naprzód Mistrzyni zrozumieć y
wvažć dobrze / iako iey Zakon w Rozdzia-
le 2. 14. 11. Turecre: w Traktacie 137. Prou. 13.
19. wielkiey rzeczy powierza / gdyż z ćwiczenia

Nowicyuszek / roszytek postepet duchowny cze-
lego żywota y nadzieia Zakonu perona zawisła:
Przero starac sie bedzie vsilnie / aby sama co
dzien tak w doskonalsci postepowala / iakoby
godnym naczyniem do naprawy y cwiczenia
drugich byc mogla: według Reguly bowiem /
w Rozdziale 58. N. 3. y pisma swietego 1. Cor. 9.
27. Cor. 10. 8. na zbudowanie Zakonu a nie na zes-
psowanie / takowey Mistrzyniety potrzeba.

Doskonalscia żywota tak sie stan ic w dzie-
czna y przyiemna / zeby sie do niety kazda Nowi-
cynska z vsnoscia wciec mogla / y swe pokusy y
naiajzdy szatanstie / y iakiekolwiek rozetwania
sumnienia szczerze otworzyla / spodziewaiac sie
od niety peroney pociechy y wshelakiet pomocy
w Bogu. o tym Regula w Rozdziale 64. N. 8. y 7.

Ma byc bieglą y swiadowska w czytaniu ksiaz-
zek duchownych / według Rozdzialu 64. N. 5.
Aby przeszkody w zyciu duchownym y w po-
mowaniu cwiczenia Zakonnego / zdrady szatan-
skie / nie tylko z doswiadczenia / ale tez z czestego
y pilnego czytania ostroznie zrozumiala. A No-
wicyuskom zawse takie ksiazki do czytania / ia-
ko Regula w Rozdziale 73. N. 2. rozkaznie / po-
dawac ma / iakieby ich cwiczeniu na sposobniety
ke y napozytecznietyke byc mogly. A przytym

miasto na-
trudnietyse.
Inszych cwi-
czac. samey
sie lepsza
slawac.

§ 2.
Przykladna
y wielkiej
losklosci.

§ 3.
Czytanie
Nowicyu-
skom sposo-
bne dawac.

§ 4.
Skłonności
Nowicyuszek
poznawać.

wśhelacie przeszkody do postępu duchownego pilnie vprztać będzie.

Każdey z osobną Nowicyuski y skłonności iej ma być dobrze świadoma/ á to z nauki Oycá s. Benedykta/ w Rozdziale 2. N. II. N. 51. 6. N. 2. 2c. Dla tego często z każdą z nich rozmawiać ma/ wiedząc perwio/ że przykładem Chrystusa Pána/ Lu. 24. 16. z takowych towarzyskich rozmow/ wielki pożytek roście/ gdy z każdą w osobności często y łagodnie rozmawiając o wszystkim ich duchownych y powierzchownych spraw powodzeniu/ szczerze y napredzey zrozumie.

§ 5.
O postępku
duchownym
Nowicyuszek
pilnie pytać.

Tamże iákim ktora sposobem w modlitwie w rozbiéraniu sumnienia y w ćwiczeniu zakonnym postępuje/ często y pilnie pytać będzie.

§ 6.
Wstaw Re-
gularnych
przestrzegać

Dozor ieszcze pilny winná czynić/ áby wszystkie wstawy z Reguly/ (iáko Ociec s. Benedykt w Rozdziale 7. N. 17. także 48. N. 73. serce vpoмина) y zachowane były y czasom swych odprawowane.

§ 7.
W rozmy-
śleniu swym
pilna być.

Rozmyślenia iákiekolwiek Nowicyuskom dawać będzie/ sama ie pierwey niech rozmyśla ábo vważnie przeczyta/ áby tak słuchającym do poiecia/ iáko na sposobney y pożyteczney vdać mogła.

§ 8.
Vczennicom

Do kościółá/ do spowiedzi/ nigdy bez siebie Nowicyuszek nie pusić/ ale im záwsze przed sobą

pro-

processya iść w porządku kłeczec / stać abo się
dzieć / spowiedź także y komuniją z wielkim
nabożeństwem y wiecznością odprawować
także / a sama Mistrzyni na ostatku przytomna
będzie. W czym w Rozdziale 63. N. 9. y na in-
nych miejscach szerzey.

We wszelakim o chędoświe wshytkie Nowi-
cyuski iako Regula w Rozdziale 32. N. 3. 48. Pa-
ra: 6. y 23. 55. N. 5. także chować / także też aby sie y
one wtymże pilnie ćwiczyły przestrzegac będzie.

Szaty y wshytkie rzeczy / ktore z sobą z swiata
przynoszą / dostateczny register każdej z osobną /
własną ref. Nowicyuski abo Mistrzyniemy sa-
mey spisane / pospolu z registrem w wielkiej o-
chronie y wcale / aż do skończenia Nowicyatu /
iako Rozdział 32. N. 1. 2. y 58. N. 11. także Trid: fl.
25. de Regul: cap: 4. y w części 3. Nouic. C. 2. Pa-
rag: 3. szerzey opisuie: dochować powinna.

Officium wielkie y male / pospolu z nimi w
kaplicy swej / wtząc ich porządnie odprawo-
wania służby Bożej / także wieczności y cere-
monii do chwały Pańskiej należących / według
deklaracyey Rozdziału osinego. także 19. 48.
odprawować będzie.

Przystępu do rozmowy aby z nikim nigdy za-
dna Nowicyuska / iako Regula w Rozdziale 6.
N. 2. 53. Parag 3. zakazuje / bez iey wiadomości

(wym wśed)
przytomna
byc.

§ 9.
W o. hędo-
sowie eni-
czyć.

§ 10.
Rzeczy No-
wicyuski aż
do professey
w pilney
strazy mieć.

§ 11.
Odprano-
wania chn a.
ly pańskiey
vmieigieniy
goraco ewi-
czyć.

§ 12.
Rozmow nie
dopuszczac.

§ 13.
Panna Mi-
strzyni No-
wicyuska ja-
ko ma za-
czac eni-
czenie du-
chowien-
stwa.

nie miała / ściśle przestrzegać winną.
Gdy sie Panna Mistrzyni z swoiemi Nowi-
cyuskami w tych rzeczach powierzchnych / tak
iako sie tu mowi / porządna pstanie: zarazem też
w samym prostowaniu ich do samego duchow-
wienstwa / y do samey doskonałości Zakonney
do tych osobliwie serca ich zniewolic / vsilo-
wać ma sie vczyć: Aby sie prożnowania wne-
trznego y powierzchnego nie tylko strzegly / ale ie-
iako pewnego posła wŝeich złości w wielkiej nie-
nawości miały: Godzien wiary s. Augustyn: że
prożnowanie jest wezglowko hatańskie. przeto
z tey miary / do pobożnych y vcziwych zabaw /
ducha y skłonności ich tak niech panna Mistrzy-
ni przysposabia w nich / iakoby y jednego mo-
mentu daremnie vtracic nie tylko sie baly / ale
z miłości Chrystusa / a z nienawości hatań / o-
ne same dobrowolnie y vsilnie vszczerbic czasu
nigdy y najmniej niechciały.

2. Aby vbostwa swietego iako dobra Chry-
stusowego z miłością wielką też y w maluczkich
rzeczach haniowały. Bo rzeczy wielkie y ważne
same przez sie ochrone od nas wyciągają; ale po-
dłych vshanowanie / abo w mniemaniu naszym /
najmniejszych od szkody zachowanie cnota y po-
bożność sprawuie. Abowiem cnota / rzeczy na-
jmnieysze wzakonie za dobra Chrystusowe v sie-

bie poważymy / części je y ochrania / nie dla tego
czym są / ale dla tego czyje są. Takowaz dosto-
ność w oddawaniu posłuszeństwa ma zarzą-
zem na początku od nich wyciągać / aby y w na-
mniejszych rzeczy pragnęły iako następcom je
wypełnić / nie sobie lekce nie ważąc. Abowiem
iako rychło poczyna lekce ważyc vstepowania
máluczkie / y iesli rownym zmagam abo pro-
stom wpadac często dopuszcza na sumnienie / za-
razem tym samym zaczyna sie ich niepostępek / y
droga czyni sie im przestworna do wietszych
rzeczy / a zatym y do wietszych wpadkow. przeto
ich w tym ma doglądać / tak iakoby to wshytko
y przez samo doświadczenie prawda być vznaly.

3. Aby im często przekładala y w pamięć ich
wpoila / czego im teraz / a czego napotym po-
trzeba. Teraz potrzebuia / naprzod wielkiej żar-
zliwości do cnot zakonnych / ktore w sobie ślu-
by zawieraja (ktore śluby dla ich dostojności
Rozyguelius Boskiem cnotami nazywa.) Dru-
ga / wesolej meżności przeciw wshelakim poku-
sam y wlasnym skłonnościom także y nalogom.
A gdy te zwycięża / potrzeba im potym wielkiej
wierności w zachowaniu sie w niewinności od
złości inż zwyciężonych : a pragnac przyść do
prawdziwey wolności ducha : ktory wzgardzi-
wszy wshytkim / y soba samym / iednoczy sie z

Luc: Pinel:
lib: de per-
fect: Religi-
osa,

§ 13.
Spokość
Noniustek
do Professyey
według su-
mnienia
Księgicy od-
dać.

Bogiem/ chcąc nie przerywając z wiel-
ką kontentacyą i duszę pokoju oney/ ktorey świat
dać nie może/ y nigdy nie tracić części oney/ kto-
ra w niebie zostaje z człowiekiem na wieki/ a nikt
od niego oddalić iey nie może. (patrz o tym sz-
rzej Część 4. Nowic. Kap. I.)

Gdy Nowicyat ktora skończy/ świadectwo
o swey Nowicyusce szczerze/ y według sumnie-
nia/ iesli iest godną Professyey albo nie/ przed
Księm odda/ strzegąc sie pilno/ aby zakonni zle-
mi nie zarażała/ w czymby P. Bogu/ y zakon-
owi/ y duszom zawiadzonym/ na wieki winna
zostawała. Także y przed każdym examinowa-
niem takowż świadectwo dać powinna.

CZESC TRZECIA.

O początku Nowicyatu w rzeczach po-
wierzchnych.

ROZDZIAŁ I.

O mieszkaniu Nowicyuszek wedle Reguły.

§ 1.
Mieszkanie
Nowicyuszek
osobne być
ma.

Mieszkanie y zawarcie Nowicyuszek oso-
bne będzie/ kedy z rozkazania Reguły w
Rozdziale 58. N. 3. sypiać/ y w rozmyśl-
niu Zakonnym bez zadnego y namnięszego z
Siostrami Zakonnymi obcowania ćwiczyć sie
ma.

Przeło

Przeto chcemy/aby takowe mieszkanie tak spo-
sobione było. Naprzod/ żeby w tym swoim za-
warcciu Niszej s. słuchać mogły/ y wszystko na-
bożeństwo chwały Pańskiej/ bez przeszkody pą-
nien Zakonnych w Chorze odprawowały Dru-
ga/aby w tymże mieszkaniu były Celle iakie być
mogą: Izba/ sala/ albo kownata iaka/ kaplica/ z
ktoreyby do Kościoła widać było/ kuchnia/ a-
bo komin niemaly/ y inne miejsca do porządku
domowego sporządzone/ y wszystkie w iednym
zawarcciu pod kluczem panny Mistrzyni. Zam-
knięte były. A pannie Mistrzynicy pilna o tym
piecza mieć rozkazujemy/ aby ich mieszkanie za-
wsze zawarte miało/ y nikomu do niego przystępu
nie dopuszczala/ by sie tym samym do prożnych
roznow y zabaw okazać nie dała. Nakoniec z
tegoż zawarcia nie dopuszczamy Nowicyuszkom
wychodzić nigdy/ tylko do obiadu a do wiecz-
zey (albo gdzie Mistrzyni pozwoli) y to w po-
rządku zawsze przed Panną Mistrzynią poydą.

§ 2.
w e nisy-
skim sporza-
dzone.

iednym za-
warcciem za-
mknione.

Nowicyuski
nigdy bez po-
zwolenia
Mistrzyni
z zawarcia
swoego nie
wynika.

ROZDZIAŁ II.

O odzieniu Nowicyuszek, y ich Westyaryey, także y
o dobrach ktore do Klasztoru wnoszą.

§ 1.
Odzi nie
Nowicyuszek
sukienki
czarne a ra-
beczli białe.

Acz Regula nie wspomina w iakim odzie-
niu Nowicyuski chodzić mają/ iednak du-

chowym prawem/ Can: Sanctimonialis virgo,
Dist:23. Cap:24 rzecz iest przystoyna / aby w ha-
bicie tegoż Zakonu Nowicyuski chodźły/ w któ-
rym stałość swoje Pánu Bogu strzymać obie-
cna Przetoż Nowicyuski tey reformacyey w
sukientach czarnych/ y wrabeczach białych we-
dlug dawneŹ zwyczajów/ y sporządzenia Dekla-
racyey Rozdziału 55. takżę y Benedyktyny Roz-
działu 22. chodźć będą.

§ 2.
Wszystkie
swe rzeczy
zupełnie w
ręce starszych
oddawć.

Niesłi które potrzebami do odżienienia rodzicy/
ábo powinni opátrować będą/ páanna Mistrzyni
ni pilnie swe Nowicyuski w tym z Rozdz. 5. 4.
N. 1. 2. y 59. N. 2. wpmni/ żeby wszystkie rzeczy
które od rodziców ábo swych powinnych bio-
rą/ do rąk swym starszym oddały: á od vbogieŹ
Zakonu opátrowania prosiły. Co w ten czas
osobliwie czynić Mistrzyni ma / kiedy im o po-
żytkach vbostwa świętego rozmyślanie daie/ á
bo kiedy z nimi o zakonnym opuszczeniu swia-
ta/ y siebie samych zaprzeniu rozmowy czyni.

Powinna iednak páanna Mistrzyni wielkiey
w tym dyskrecey używać / y sprawiedliwosci
przeŹstrzegać/ żeby Nowicyusce wedle opátrze-
nia y wychowania iey ni náczym nie schodziło.

Nad to/ potrzebá w czas ig w to wprawić/ á-
by wŹŹelaki áffekt ciała do powinnych ábo kre-
wnych swoich kładała/ á w duchowny go prze-

miemla/ inzego affektu do powinnych swoich
mieć niechcąc / iedno ten ktorego porządna w
Pani Bogu miłość rzeczy / iako ta ktora światu
y własney miłości winrzeć chce / Chrystusowi
Pani naszemu żyć / y tego samego tylko na mię-
sca rodziców / bracię / y rzeczy wshytlich obić
sobie vpodobala.

Wesłyary a teź Novicyuszek tamże w zawar-
ciu ich / kedy mieszkają / być ma: do ktorey iako
przedko ktora na ćwiczenie do Zakonu wstąpi/
wszytkie swe rzeczy na regestrze dostatecznie
spisawszy / y ręką sie własną podpisawszy / pan-
nie Nistrzymiey do zachowania odda / ktore tak
wcale beda / aż Novicyuska professya wezmi:
a tym czasem potrzebami z Konwentu opatro-
wać takowe roztazuiemy / y nauczać z pilno-
ścią / aby vbostwo / iako matke Zakonu y mur
tego mocny milowały / y tego vbostwa czasow
swych y iako naczestciey skutkow doznawaly / y
owsem tu temu sie sposabialy / żeby gotowe by-
ły y żebrac kiedyby posluszeństwo roztazalo / abo
potrzeba słusna wyciągala.

Brutto mówiac / nie tylko iakich poćiech od
rodziców abo od powinnych przyjmować nie
ma / ta ktora sie do Zakonu ćwiczy / ale owsem
dla wietzszego y prawdziwszego postęptu swe-
go / każdego dnia y godziny pragnąc / aby ia nie-

§ 3.
Wesłyary
Novicyuszek
y ich rzeczy
chowanie.
Reg: 8. 40.
v. 5. & C.
N. 17.
Con: Trid:
Sess: 23. de
regul: 16.

§ 4.

wczasu/ niedostatki w największych potrzebach
do ciała należących często potykały/ aby sie tym
sposobem cierpliwą być zwyczaiła: Skąd też y
Ociec s. Benedykt cap: 58. N.3. y 6. prosiącym o
Zakon vprzytrząć sie często każe/ aby sie w nich
szczerę Boga szukać/ nie zmyślona chęć do słu-
żby iego/ a prawdziwą wola do zaprzemienia sie-
bie sprobowała.

§ 1.

Przeto Panna Mistrzyni Nowicyuszek/ ośka-
zye y materya takich cnot ma im często po-
dawać/ w duchowne ich wesele wprawiać/ w
ten czas osobliwie/ gdy w czym niedze Chrystu-
sa Pana y Oblubienca swiego naśladować/ y
kleynoty abo szaty żywota iego niedzignego y wbo-
giego na sie przyobloca: A z Apostołem świe-
tym/ vmartwienie Pana Chrystusowe/ na cie-
le swoim w radości ducha zawżę noszą/ aby y
żywot Pana Chrystusow w ich cielech był ośka-
zany.

1. Cor. 4.
v. 10.

ROZDZIAŁ III.

O Kapitule Nowicyuszek.

§ 1.

Kapituła
Nowicyuszek
dwórązy w
tydzień.

NA każdy tydzień/ dwakroć powinna be-
dzie Mistrzyni z Nowicyuszkami Kapitu-
le miewać/ we Wtorek y w Piątek. A iesli
świato wroczyście przeskodzi/ tedy w inшы dzień/
żadnego tegodnia nie opuszczając/ nagrodzi:

aby

aby przynamniej raz do tego dnia Kápituły
odprawiła zamówie.

W tej Kápituły tenże porządek y sposób za-
chowac maia Nowicyuski / iaki y Panny Za-
konne / według deklaracyey Rozdziału 46. swo-
ie Kápituły odprawia: to iest / po wysłucha-
niu Niszej ranej poyda przed Nistrzynia wszy-
tkie processy do Kápitułarza swego / y rzecze
Nistrzyni: *Adiutorium nostrum in nomine Do-
mini. &c. Qui fecit caelum & terram. poklekną y*
zmowia Psalm: De profundis clamaui ad te
Domine, &c. a miasto Gloria Patri: Requiem æ-
ternam, &c. potym Pacierz y Kollektę za vmár-
le fundatory y dobrodzieie: ktora Kollektę sko-
czywszy / sieda porządnie / y przeczyta im Ni-
strzyni ieden Rozdział z Reguly y z wykładem
iey / służace do tego / o czym ma czynić napomi-
nianie / potym winy swe y przestępstwa iakież-
kolwiek iawne wyznawać iedną po drugiey be-
da / w porządku izby vkleknąwszy.

A głosom oskarżac sie roztązuiemy wszytkim /
z Reguly Rozdziału 56. N. 1. Parag. 6. aby drugie
słyżały: dla tego / aby insha ná nie powiedziała /
czego ktora ná sie niewyzna: oskarżony sie /
ma pokornie o pokute prosić.

Gdy sie z tymi skargami / wszytkie porządkiem
obeyda / roztaje Nistrzyni / aby iedną ná druga

§ 2.
Kápituły po-
rządek w
Nowicyacie.
Czas Kápi-
tuły Nowi-
cyuskiej po
Niszej.

§ 3.
Oskarżanie
win wta.
snyim głosem
być ma.

§ 4.
Wyznawie-
nia niedośła.

tkom iedney
n. i druga z
czego sie sa-
ma nie oska-
rzo. iakowy
porządek.
Oskarżona
od drugiej co
ma czynić.

§ 5.
Pożytki K. i.
pitulę.
O czym Roz-
dział 7. we
wszystkich sto-
pniach poko-
ry.

§ 6.
Przeprosze-
nie zobol-
ne oskarża-
jących się.

terzeczy wyiawiła / z których sie sama nie oska-
rzyła / nie nie postrzywając / ani sie czego obawia-
jąc: ale to w prostości szczerze / iasnie / y bez wśe-
lactey potwarzy / mienawisci albo podeyrzenia
iakięgo / samemu tylko posłuszeństwu święte-
mu y rozkazaniu N. i strzymiey dosyć czyniac / z
potora powie. A oskarżoney nie nie będzie wol-
no na te powiedac / ktora ja oskarżyła / ale przy-
stapiwszy bliżej do N. i strzymiey / o potute po-
kornie prosić będzie / słowem sie namnieyszym
nie sprawuiac / by też była naniwinnieysza.

W czym wpatrujemy te osobliwie pożytki / i
takowa potorna powolność. 1. Miłość wła-
sna y marza: z ktorey respekty pochodzą / y do
zaprzeczenia samych siebie droge włacenia. 2. Gniew
y namietność skłonna do obrony y wymowek
z grzechu zwycięża / o czym w Rozdziale 4. N.
23. 3. Cierpliwego znaszenia rzeczy przeciwnych
ćwiczy / tamże N. 33. 4. Wysluge wielka przed
P. anem Bogiem / za posłuszeństwo wypelnione
y takiego sobie gwałtu dla miłości P. ana swo-
iego uczynienie / iedna.

Po skonczczeniu oskarżenia zaraz wstawi-
tey ktora ja oskarżyła / z miłości Boga y poste-
pku duchownego swego / szczerym sercem n. i sy-
tko odpuszczając / y namnieyszeż zastrzeżenia na
sercu nie trzymając / według Rozdziału 4. N. 24.

podzięknie. A ktora oskarżyła/ ma od tey odpuszczenia żądać / mieniac iż to z posłuszeństwa świętego. w Rozdziale 36. Parag: 8. 71. N. 3. vczy- nie była powinna. A gdzieby ktora iakim zna-kiem obrażenie z takiego postępu przeciwko so- bie niecierpliwie pokazała / napominamy Ni- strzynia / aby takowych surowie karała / vczac ich w szelacie obrązy y niespokoyne popedliwo- ści vmysłu / natychmiast z miłości Pana Boga swego vmartwiać : ktory nas tego słowy y przykładem nauczył / a w Pacierzu / w którym odpuszczenia grzechow żebrzemy / obrażenie sie na drugiego zatrzymaniem win własnych ka- rze. Luc: 11. 4. Matt: 6. 14. Turecrem: Tract: 70.

Tamże w Kápitulie / każdej wedle występu pokute naznaczy : y da im blogostawienstwo takie / iakie iest w Rozdziale 46. Parag: 7.

ROZDZIAŁ IV.

O godzinách do zabaw przez cały dzień Nowi- cyuskom rospisanych.

NAprzod / Jutrznia wielka y mała / o puł- nocy / z ceremoniami y vcźmowściami / tak iako w chorze powinny zwyczay iest / w swojej kaplicy odprawia / potym sie vspokoia / według deklaracyey Rozdziału 48.

Cap: 4. N. 2. 23. 25. 46.

Nienadzię- czność z do- skarżenie osr- ze kárac.

§ 7. Cap: 24. N. 1.

§ 1. Jutrznia No- wicyuska. Cap: 19. N. 2. 3. 46. N. 1. 52. N. 1.

§ 2.
Rozmyślanie
odprawić.

§ 3.
Dwu Mŕey
ſłuchac.

§ 4.
W cellách v-
przarnaſy
do zabawy
nie omie-
ſzczac.

§ 5.
Piſania y in-
ſe zabawy.
W części 5.
Miſtrzyney
zabawy y
zaręczynoſć.
Sercá czyſta-
go Regula
cie.

Cap: 4.

Cap: 7.

§ 6.
Rozbieranie
ſumnienia
przed obiá-
dem z ká-
dey godziny.

§ 7.
Po obiedzie
duchowna
rozmoná
y przeſtroga
Rubrycellá.

Od piątey do ſoſtey rozmyſlać beda Roz:4.
N.57.7. N.14.8. Parag:4.48. N.14. Parag:3.58. N.3.

Od ſoſtey do oſmey godziny wielkie y małe
odprawiá y dwu Mŕey ſłuchac beda. Roz:48.
Parag:4.

Po oſmey kwátère wolna do zabawy wła-
ſnych máia/ aby w ten czas w cellách ſwoych v-
chedożyly. Rozdział 48. Parag:6.

Po wyſſciu tey kwátéry / wſiedza do piſania
te/ ktorým już dwa mieſiáca w Nowicyacie
wyſzly: á ktore nowo wſtąpiły/ przez dwa mie-
ſiáca/ niżej opifańych rzeczy vczyć ſie máia/ á
Pánna Miſtrzyni tym ſie czasem z káżdą w oſo-
bnoſci o rzeczach niżej opifańych/ zabawi roz-
mowa: ſtaraiaſe ſie/ iáko by ſerce y ducha ich
przez one rozmowy/ do wſzelakiey niewinnoſci
życia y ſzczeroſci ſercá/ aby to poymowac mo-
gly/ z macierzynſką łaskawoſcią wlewaiſc to
w nie/ przypoſabiac bedzie.

Ziſtkoro pierwſzy raz do ſtołu zádzwoniá/ po-
ſleka wſzytkie/ y áż do wtorego dzwoniemia/
według Rozdziału 48. Parag.8. z káżdey godzi-
ny rozbierac ſumnienie beda: á co w ſumnieniu
ſwym do ſpowiedzi należącego nayda/ zarazem
aby ſie oſtarzyć z tego nie zapomniáły/ nápiſza.

Zabawy po obiedzie.

Po obiedzie / godzina im do duchowney ro-

zmony

zmowy stánowimy. Po rozmowie/ nayda
y przeczytaia w Breviarzu/ co być ma ná Nie-
šporze y ná Jutrznicy: ná co dosyć zawnęz be-
dzie czasu pulgodziny.

Potym uczyć się beda śpiewać / aż vderza
dwie kwátérze przed trzecią / po których zaraz
słuchac beda czytania Książki duchowney aż
do trzech.

O trzech odprawia Niešpor y Komplete /
według rożności czasu/ o czym w Rozdziale
48. Parag: 12. potym się rozmyślánien pulgo-
dziny zabawia. Ostaték czasu/ wolny będzie aż
do wieczery/ w który czas łóżka sobie poście-
la/ wody y drewn przyniosą.

Po wieczery/ rozmowa duchowna do hostey.

Skoro sięc vderzy ná Lytania poręda.

Po Lytanicy Punkta / do rozmyślánia czy-
tać Panná Mistrzyni im będzie ná poránek. Po-
tym rozbierać sumnienie y modlić się aż do śio-
dimey beda.

Po śiodimey ná połoy poręda/ o tym się pilnie
staraiać / aby ich wtore ná połoy dzwonienie/
które bywa ná poly do osimey/ ná łózkách za-
stało.

Ż ogniem w celli żadna się nie zamknie / ale
przy drzwiách świeco z lichtarzem zostawi / a
do celle nigdy ognia nie wniesie.

§ 2.

§ 9.

Czas do ná-
uki śpiewa-
nia.

§ 10.

Niešpor
Kompleta.

§ 11.

Łózek vsta-
nie.

§ 12.

§ 13.

Litania.

§ 14.

Punkta do
rozmyślánia
ná poránek.

§ 15.

Czas pokoiu.

§ 16.

Do celle o-
gnia nie
wnosić.

ROZDZIAŁ V.

O wysyłaniu Nowicyuszek po potrzeby z ich własnego zawarcia, i jako się w ten czas sprawnować, albo wierność zachować mają.

§ 1.

NApominamy Pannie Mistrzynia / aby Nowicyuszek nie często bez siebie po potrzeby wysyłała z zawarcia swego: Jedną w każdej potrzebie słusznego posyłania zawsze według Rozdziału 63. N. 9. przy każdej drugiej ostryżniejszej / ktorey więcej wysyłać ma.

§ 2.

Regu: Ca: 51.
Czas starania się opotrzeby do Nowicyuszek.
Doświadczenie Nowicyuszek.
Ca: 58. N. 6.
Nowicyuska po Klastorze błąkać się nie ma wyszedłszy z swego zawarcia.

Posyłając po iakiekolwiek potrzeby / albo po piwo / po chleb na kłaccya / panna Mistrzynia dwie posyłać będzie zaraz po Nieszporze / a nie więcej nie będzie im wolno mówić / tylko te słowa: prosim o chleb y o piwo. A jeśli szafarki nie zastaną / czekać przecie będą przed piwnicą / aż im przyniosą / tego się nie pozwalając / aby się po Klastorze tulać miały / albo szukać tej kłaccy wydawa / ale tylko przed piwnicą przysiedły czekać będą. Rozdział 66. N. 5.

§ 3.

W potkaniu z kim drugim co czynić.

Poydzieli mimo / bądź Zakonna / bądź świecka / a spyta czego czekała / one tylko te słowa mówić będą: prosimy o chleb. Rozdz. 53. Par. 3.

§ 4.

Gdy zle odprawia, i.

Jeśli im kto nie łaskawie odpowie / albo też nie uczyni o co proszą / one z wesółą cierpliwos-

ścia niech czekaia/ wyrażaiać na sobie osobe y obyczaje v bogiego pokornie cierpliwego/ á we wnatrz Chrystusem sie mile zabawiaiacego.

Gdy ida po piwo/ maia bracie świece z laternia/ żeby im też zaraz y ognia podano.

Trafli sie na ten czas/ gdy one stoia przed piwnica/ widzieć tego świeckiego/ twarzy swoje na strone odwróciwszy/ pánienstím sie wstydem/ iáko skrzydlem Seraphimow zastonia/ á mysl wszytkę do Boskiego maiestatu wyniosz/ iemu za dobrodziejstwa wziete czyniac chwale/ abo o co z gorącego serca prosząc. Rozdz: 53. Parag: 3.

Niech nie rychlo vzebrza / á pánná Mistrzyni za nierychle wrocenie do swego zbawieniego korabia/ do ktorego sie záwsze z wnetrzna pociecha wrócać maia/ pokute náznaczy/ na ten czas niech serce své rozszerzaia na branie pociech/ y dzieki Panu z weselem czynia/ że sa coźkolwiek godne cierpieć dla imienia iego/ Actor: 5. 41. ábowiem wielka okázya do vciechy/ z najmilszym Mistrzem y Panem swoim / że ich w ten czas przywidl na scieżke stop swoich/ y szczelíwe uczynil / że mówić z nim one słowa mogą: płacę to czegoś niewinná. Psal: 68. 5. Niekiedy też w odzieniu pożyczanym y podłym będzie ich posyłała po ich potrzeby.

kie mieć serce.

Przykład
Novicyuszek
v bogi pobo-
żny.

§ 5.

§ 6.

Oczu ochra-
niać iáko od
świeckich.

§ 7.

Wrocenia
się do zá-
warcia swe-
go pragnąć.
W pokucie
niech słu-
żoney skro-
mność y
nędzę-
czność zá-
chowac.
Odzienia
pożyczanego
vżynać.

§ 8

*Milczenie
ofra.*

Jeżeli ich posła po wodę do studni / albo
po co innego / wszelką skromność y ostrożność
zachować będą powinne / a mówić y słowa na-
mniętego / nie tylko z kim innym / ale ani iedną
z drugą z miłości duchownego ćwiczenia sobie
nie pozwolą / pełnić pilno rozkazanie Reguly /
Cap: 6. N.1.

ROZDZIAŁ VI.

O powinnościach tey co tydzień służy.

§ 1.
*O służbie
tegodniowej.*

TA co tydzień swoy służy / o piątey w pie-
cu żemie zapali / z czym aby trudności nie
miała / po wieczery drwa w piec włoży /
żeby poranu tylko luzym podpalic było po-
trzeba: podpalwszy / poydźcie na rozmyślanie /
opatrzywszy iednak pierwey / aby czego na pie-
cu albo wedle pieca nie było dla ognia.

§ 2.

*Postugiuaca
przez ty-
dzień w No-
wicystwie
ma być wier-
na w robocie
swemu Oblu-
bieńcomi.
Reg: Cap: 4.
N. 49.*

Wysłuchawszy Nksey ranej / poydźcie y w-
przatanie w izbie / y na sali / to jest piorem wże-
dy otrze / sułno miotełką na ścianach omiecie /
pultrynki / y inne rzeczy porządnichno / każda
na swym miejscu położy / wody w ławaterz
naleje / ręcznik biały w Niedziele y we Środę
zawieśi / które brać ma w ten czas / gdy wżad
służby tegodniowej przymuie / a brudne od-
dać gdy z wżadu wychodzi. Rozdział 35. N. 6.
Potym vmiecie chędożnichno każdy kacił / za-

choru

chorwuiac w tym wierność namilżemu Oblu-
bieńcowi swemu/ który ná iey robote/ z iákim
iá sercem odpráwuie/ pilnie pátrzy. Smieci w
koř wloży: á gdy koř pelen smieci bedzie/ dwie
ktorym pánná Mistrzyni rořkáže/ poyda y wy-
niosá ié. Potym sie teř sánná vchedořywszy do
roboty siedzie/ ábo do náńki/ ábo ieřli Swie-
to/ do Kořciolá do drugich poydzie.

We Szröde ogień nánieciwszy / lugu iá-
grzeie/ y wody do nog: á po wöde poydzie ich
kilká/ ktorym pánná Mistrzyni rořkáže: á kiedy
sie wszytkie pomyiá/ má wszytko poprzątnáć/ y
státki wszytkie pochedořone/ opátrzenie dla słu-
żenia/ ná micyseu swym postáwiáć.

Kiedy wieczery nie mář / Kollácyá Sio-
strom gotowáć má/ tář iář Pánná Mistrzy-
ni rořkáže.

A ktora swoy tydzień odsluży / wszytkie rze-
czy pochedořone pospolu y z swym vrzedem zá-
táz we Szröde po wieczery przy pánnie Mís-
trzyniey oddawáiac / záwsze wierřyt z Psál-
mu/ wedlug Rozdziału 35. N. 8. y 9. tář y tá
ktora ná službe tegodniowá nástepuiáć od-
prawowáć bedzie.

§ 3.

§ 4.

§ 5.

We Szröde
vrząd przy-
mowáć y od-
dáwáć má tá
co rýdžetń w
Novicyu-
świe służy.

ROZDZIAŁ VII.

O Stole Nowicyuszek, y o porządku w Refektarzu.

§ 1.
Stół Nowi-
cyuszek z
Profeskami.

Porządek
siadania za
stół.

§ 2.
Powinności
y stołu.

Stoł Nowicyuszek / w Refektarzu pánien
professowanych osobny być ma / y którego
żadna inſza ſiedzieć nie będzie / tylko one ſa-
me z Miſtrzynią ſwa / y która ich ſpiewać w-
czy Kántorką. A to dla tego / aby panna Mi-
ſtrzyni / tak ſiadania do ſtołu / które być ma we-
dle czasu przyſſcia na ćwiczenie do Nowicya-
tu / Regul: c. 63. iako też y ſposobu zachowania
ſie przy ſtole Zakonnym / tym lepiej ćwiczyć
ich okazywać miała.

Sposob zachowania ſie y ſtołu ten im opi-
ſuiemy: Wſtydliwie ſpuſzczone oczy y ſtołu
mieć / Lekcyey z przygotowaniem ſercá ſłuchać.
Regul: c. 7. num: 12. cap: 38. n. 4. Miſek gdy ie
ſtawia na ſtoł nie wypátrować / ale te które
przed nimi poſtawia / iako z kuchnie Chryſtu-
ſowej poſłana potrawe / z wdzięcznością nie-
zmyślona / Reg: c. 65. n. 26. przyjmować.

Chcemy

Novicyatu.

Chcemy nad to / aby przy świętych obyczajach pomienionych / ćwiczyła ich też po lekku mierności iedzenia. Regul: c. 36. aby sie obiadem tylko a wieczera albo Kollacya mierna kontentować zwyčaiły / na dwu albo na trzech prostych potrawach przedstawiać / według zwyčaiu świętego / któryśmy w tym zgromadzeniu przy naszej reformacyey zařtali y pochwalili. Abowiem sytość y delikacie albo zapalające potrawy / Zakonnym nie należą nigdy: Gdyż pořilenia tylko ciała szukać / a wřochanie smaku do Chrystusa Oblubieńca swego obracać są powinne.

§ 3.
Mierność iedzenia.

Toż y daleko wiecey z strony napoiow mieć staranie / Pannie Mistrzyni zlecamy / aby się Novicyuski tylko przy obiedzie a przy wieczery miernie pić przyzwyczaiły / a kaźdey rzeczy upatrującey strzegły się. Wina tylko w potrzebie zdrowia z pozwoleniem Panny Mistrzyni / iako lekarstwa / trořeczke używać pozwalamy im: zgadzając się w tej mierze z Regula ich / ktora błogosławic Pána Boga tym każe / ktore wino nie potrzebuia. Reg: cap: 40. num: 2. y zaś tamże / num: 4. mowi: że Zakonnice nie na-

§ 4.
Mierność picia iakiego się napoiu strzedz mają.

Część Trzecia

leży wino : bo y mądrze zwodzi. A iesliż Zakon-
nicam nie należy wino / tedyć daleko mniej a-
quawitá abo gorzałka y wśheláki napoy zápalá-
iácy. Przetoż słusznie Pánná Mistrzyni też y w
to wkłádáć y do tego ie ćwiczyć będzie / żeby tá-
kowe trunki w nienawiści miały / á nie tylko w
Ułowicyacie / ale y napotym przez wśhyteś czas
żywotá swego / w świeteý mierności dusze y
ciáło zachowáć umiały y chciáły / vperwniając
sie / iż tym prawdziwiey w cnotách postepo-
wáć będą / im wietřa mierność w dogadzán-
niu ciála zachowáią.

*Iako do stołu przychodzić y odchodzić Nowi-
cyuski maia?*

SKorowtóry raz do obiádu ábo do wíeczerzy
zadzwońia / poyda z Pánna Mistrzynia swa
z wkládnemi obyczáymi / státeczenie / nie przedto.
á wychodząc z mieszkánia swego / skloniá sie ku
Kościółowi / z krotkim westchnieniem do Pá-
ná Boga / mówiąc te / ábo tym podobne slo-
wa: Pánie weźmi sobie serce moje / á day mi
twoie.

Jesli ktora Siostra potkáia / skloniá sie głowa
przeciwko niej zachowuiąc to każda wiernie / á
by sie z żadną w rozmowy nie wdawała / y chod-
by ktora co do niej rzekła / ábo ia o co spytała /
milczeniem ia zbedzie / nie chcąc nic czynić bez
wiadomości y pozwolenia Mistrzyni swóiey.

O tym Regula sęzery w Rozdziale 35. Parag: 3.

Wszedszy do Refektárza / skloniá sie w syrtkie /
y stána ná mieyscu swoim w porządku do bene-
dykcyey / y tak z drugiemí za stół wsiéda.

Po gratias w takoweyże sie skromności do
swego mieszkánia wrocá: á przed Kościołem w-
padszy ná kolána / powinniá cześć y chwale Pá-
nu Bogu oddádza / mówiąc: Laudate Dominū
de caelis. A po skończeniu Psalmu / serdeczne we-
stchnienie z krotkiemi słowy uczyniá / te / ábo

§ 6.

*Iako do stołu
przychodzić
y odchodzić
Nowicyuski
maia.*

§ 7.

*Nowicyuski
milczenie y
szczegulność.
Bez pozwole-
nia Panny
Mistrzyni
nie nie czy-
nić.
Benedykcy-
a stołu.*

§ 8.

*Gratias od
stołu.*

§ 9.

*Od stołu
nysłanby za-
bany.*

tym podobne słowa mówiac: Pánie Jezu/mie-
szkay w sercu moim. y tak wnidą do mieszkánia
swego.

ROZDZIAŁ VIII.

O potrzebách do Kollácyey należących.

§ 1.
Potrzeby do
Kollácyey
Nonnyuszek
kiedy być ma-
ia. y kiedy
ieść.

Cap 30 N. 3.

§ 2.

Przy Kollá-
cyey każdy
stuchanie
lekcyey.

Cap: 38 N. 1.

§ 3.

Vmartwie-
nie z tych
skłonności.

Cap: 7 N. 2.

N. 11.

TO wszystko / czegokolwiek kuchnia y spi-
żarnia potrzebuie do Kollácyey / niechay
maia w zawarciu swoim / y tamże ia so-
bie gotuia / dla tego żeby z mieszkánia swego
czesto nie wychodziły / oprocz chleba y piwa.
Toż rozumiec y o innych státkách.

A przy Kollácyey / czytania ksiągżek duchow-
nych niechay nigdy nie opuszczają.

Przy tychże Kollácyách niechay święty y
zbawienny zwyczaj zachowują / vpraśać so-
bie iákie vmartwienia v pánni Mistrzynicy / o-
sobliwie w Wigiliá Komunii / y we dni po-
stu wielkiego / Adwentu / aby sie w nich przy-
gámne skłonności vmartwiały.

ROZDZIAŁ IX.

O Quádragezymie.

§ 1.
W Quádrá-
gezynie mil-
czenie twar-
de y Nonny-
uskom po-
winne.
Cap: 49.

Tę ostrość y pilność okolo duchownego
postępu we dni postu wielkiego zachow-
wać im każemy: a osobliwie dla świętey
cnoty milczenia / mówić im nie pozwalamy / tyl-
ko godzine poobiedna o rzeczách duchownych.

ROZ-

ROZDZIAL X.

O Wigilicy przed Komuniam.

W Wigilia Komunii S. po spowiedzi/ odeymniemy im wszelką wolność do mówienia / także y rozmowy duchowney nie pozwalamy/ ale chcemy / aby za swe niedostatki/ za ozieblość/ za niedbałstwa y inſze niedoskonałości żalując/ w milczeniu wielkim cały dzień trwały/ y w pokutnym żałowaniu dzień ten strawili. według Rozdziału 4. N. 43. 7. N. 21.

ROZDZIAL XI

O Komunicy Nowicyuszek.

Raz w tydzień/ wedle sporządzenia Reguły w Rozdziale 8. Parag: 6. y 7. 38. N. 3. y 8. 48. Parag: 4. Komunikować będą zawsze: Oczym kiedy sie święto takie zaczęło w tydzień trwać/ tedy w Niedziele te Frora jest blisko święta onego/ opuſzczą Komunię/ a w święto ſamo Komunikować będą.

A Miſtrzyni z przełożonemi Zakonnemi Komunikować zawsze powinny będzie.

§ 1.
W wigilia Komunii rozmony zakazane. Żal za grzechy w milczeniu.

§ 2.
Komunia Nowicyuszek raz w tydzień.

§ 2.
Miſtrzyni Komunia z Oficyalkami Zakonnymi.

CZESC CZWARTA.

O Duchownym Nowicyuszek ćwiczeniu.

ROZDZIAŁ I.

W czym przez te dwa Miesiące ćwiczyć ma Mi-
strzyni Nowicyuski, y przez jakie sposoby?

§ 1.
Modlitwa
częsta No-
wicyuskom
pozostawa.

§ 2.
Wszystkie
sprawy na-
chowale Bo-
żę obracać.

§ 3.
Obecność
Bożka za-
wsze w o-
czach swo-
ich mieć.

§ 4.
Sposoby roz-
myślenia po-
żytecznego
wiedzieć.

Mistrzyni Nowicyuszek ma wczyc napier-
wey częstey/ choć nie długiey ale gorącey
modlitwy/ o czym w Rozdziale 4. N. 57. y 19.

Często przy każdej zabawie powierzchney
serce do Pana Boga podnosić/ ćwiczyć ich ka-
żdey rzeczy na chwale Bożę używać/ y pożytki
duchowne zbierać/ obracając każdą rzecz w
modlitwę/ w dzieł czynienie/ w podziwienie/
abo w pobudkę do miłości Bożey/ według
Rozdziału 4. y 19.

Na każdym miejscu obecność Bożę roz-
mieć/ y pewnie wiedzieć/ że oczy Bożie nad na-
mi nie ustają nie przytomne są/ widząc iasnie nie
tylko sprawy/ ale y namnięszą myśel serca na-
szego. Rozdział 4. N. 49. Prou: 15. 3. 16. 2. Hebr: 4.
13. Apoc: 2. 23.

W ćwiczeniu do rozmyślenia/ porządnie/
spokojnie/ y pożyteczne/ y według każdej poie-
cia/ sposoby dawać. Regul: cap: 48. N. 14. 58. N. 3.

1. To iest / iakowe przygotowanie do roz-
myślania być ma. 2. Jako / y co w samym roz-
myślaniu rozumem wpatrować. 3. O iakie się
pożytki w nim starać / y po czym je poznawać.
4. Porządnego rozmyślania. A pożytki rozmy-
ślania y znać ich iest / wnetrzna pokora: znać
pokory wnetrzney / powolność z miłości Bo-
żej wstawnicza / (o czym szerzey Rozdział 7 N.
21.) 5. Jaka ie modlitwa kończyć. 6. Przeszkody
w nim poznawać. 7. Jaki się w nim sprawo-
wać Nowicyuski maia.

Pożytki.
Znaki.
Skutek.

Uad to vczyć ma / iako się rzeczom przeci-
wnym meżnie starać / y iako ie zwyciężać skąd-
bykolwiek przypały.

§ 5.
W pokusach
męstwa.

Rozbierania summienia y zachowania go /
iako w nawietzhey czystości / sposob co najlepszy
podać / aby z czystości summienia / wesołego
ducha zawżę były. Regul.c.4. N. 48. Turecrem:
Tractat. 37. y 137.

§ 6.
Czystości su-
mnienia.

Procz tych sposobow ćwiczenia duchowne-
go Nowicyuskom z Reguly zebranych / chcemy
aby panna Mistrzyni iako nawietzja pilności
tego też vczyła. Naprzod / aby w obecności Pa-
na Boga / ktoremu się ofiarę żywą oddać postą-
nowiły / wważały sobie iako iest do postępu du-
chownego pożyteczno: nie w iakiey części / ale
zgola cale tym się wszytkim brzydzić co świat

§ 7.

Przednia
powinność
Nowicyuszek
miłować co
Chrystus mi-
łował.

miłując

milnie/ a wszytka siła dusze pragnąć tego / y to
 przylimować cokolwiek Chrystus Pan miłos-
 wał. Bo iako ludzie świeccy/ ktorzy sie za tym
 wdali co ewiediego iest/ z wielką pilnością hu-
 taia cney slawy / y w ludzi rozumienia wielkie-
 go/ iż ich tak świat naucza: tak ktorzy postepu-
 ia w duchu/ y szczerze za Chrystusem Panem
 swoim ida/ milnia/ pragna goraco rzeczy prze-
 ciwnych: to iest/ przyoblec na sie szaty Pána
 swego z miłości y czci serdeczney ku niemu: tak
 bärzo/ iż gódzieby to bez wraźnia Bestiego ma-
 iestatu / y bez grzechu bliźniego być mogło / ra-
 dziby wszytkie potwarzy/ ewiadecmra fałszy-
 we y krzywdy cierpieli. y tego też/ aby ich okazy-
 ey żadney do tego nie daieć/ za głupie miano/ iż
 pragna być podobni Pánu / y naśladować ia-
 kimżekolwiek sposobem Pána Jezusa Chrystu-
 sa/ y w iego szatach chodzić w ktore sie tu on dla
 wietšego naszego postępu na świecie odział/ y
 nam taki przykład zostawił/ abyśmy we wszy-
 tkim ile być może za laską Bożą Pána Chrystu-
 sa iako prawdziwey drogi / ktora ludzie do ży-
 wora wiecznego wiedzie / naśladować chcieli.

§ 1.

Zaprzecenie
 siebie samey
 y martwie-
 nie nieusła-

Regul: cap: 4. N. 21. Turecrem: Tract: 22. y 23.
 Zeby tedy Nowicyuszki do tego známieniteg
 stopnia doskonałości w duchownym żywocie
 przysć mogły/ ćwiczyć ich będzie Pánna Mi-

Strzyni/

strzyni/ aby iako nawiecey zaprzeczenia siebie są-
mych szukały / y nieustawiajacego w rzeczach
wszystkich martwienia/ ile może być najsilniej
niż czego innego sie ćwiczyły. Regul: c. 4. N. 10.
Turecrem: Tract: 20.

Pokusy Nowicyuszek ma w czas vprzedzać /
vzywając z nimi rzeczy przeciwnych pokusam:
iako kiedy w ktorey obaczy skłonność do pychy/
ma ją nakłaniać do pokory / zabawiając ją co
napodleyżymy rzeczami/ y tym wszystkim co do
iey vpołtorzenia jest pożyteczniejszego: toż o in-
szych skłonnościach ma rozumieć.

Ćwiczenie cnot doskonałych / y zabawy rze-
czami duchorowymi/ niż iakie powierzchne nau-
ki wiecey sobie porażać ma: bo ze wnetrznych
cnot/ skuteczność powierzchnych spraw plynie.
Regul: c. 2. N. 12. y c. 64. Parag: 12.

Nie mniej pilnie ma ich w to wprawować/
aby wszystkie intencya prosta miały/ nie tylko o-
kolo postanowienia żywota swego / ale też y w
rzeczach własnych osobnych: o to sie w nich sta-
wiać / aby służyły y podobaly sie dobroci Bo-
skiej dla niey samey/ także dla miłości y dla oso-
bliwych dobrodzieystw/ ktoremi nas vprzedził/
wiecey niż z bojaźni mał / albo nadzieie zapłaty
(acz sie y tym Regula Cap: 4. N. 45. ratować
także) aby we wszystkim szukały Pana Boga/ skła-

naiace No-
wicyuskom
powinne.

§ 9.
Pokusy rze-
ba vprze-
dzając.

§ 10.
Duchonne
cnoty wiecey
niż zabawy
powierzchnie
porażać się
mają.

§ 11.
Nowicyuszek
intencya ia-
koma być
ma.

§ 12.
Strzeżenie
oczu y ig-
kła Nowicy-
skam panin-
ne.

§ 13.
Ziednocze-
nie woli y
rozumu zo-
bopolne ma
być w Nowi-
cyuskach.

dać z siebie ile być może miłość wszystkich rze-
czy stworzonych / a wszystko stworzenie w nim /
wedle iego naswietsey y Boskiej wolej milu-
jąc. Reg: c. 4. N. 21. Turecr: Tract: 23.

Wszystkich zmysłow / ale osobliwie oczu / wst-
y języka / od wszelakiej nieporządności strzedz /
Reg: cap: 4. N. 52. Turecr: Tract: 39. y siebie w po-
koju y w prawdziwey wnetrzney pokorze za-
chowac / a te pokore w chowaniu milczenia / gdy
jest czas milczenia : a gdy czas mówienia w o-
strożności słow któreby budowały / w stro-
żności wzroku / w śtateczności chodu / y we
wszystkich ruszeniach / bez wszelakiej niecierpli-
wości albo znaku pychy pokazywać : starając się
we wszystkim mieć inszych w sobie za lepsze y go-
dnieysze / y wszystkich na wmyśle swym być swe-
mi przełożonemi rozumieć / a powierzchwa-
czesć / iako ktorey należy z prostotą y powolno-
ścią Zakonną oddać / aby przez zobopolne
społem poważanie w nabożeństwie rosty / a Bo-
gą y Pana swego chwalić / którego iedną w
drugiej / iako w iego obrazie poznawać powin-
na. Reg: c. 63. N. 6. 7. 8.

Jedno rozumieć / iedno mówić / wedle Apo-
stolaś. nauki / rozsądkow o sprawach / albo do
czynienia należących rzeczy różności / ktora po-
spolicie nieznaszę matką a ziednoczenia woli y

serc być zwykłą nieprzyjaciółką / ile być może
wysstrzegać się: a iedności y podobności zobo-
polney iako z nawietrza pilnością przestrzegać/
a tego co iedności iest przeciwnego nie dopu-
ścić/ także y obrażenia iedną na drugą nie cier-
pieć/ ale iako może być narychley wkoić / aby w
ziednoczeniu siostrzynskiej miłości lepiej y sku-
teczniej Bogu służyć/ y nabożeństwo swe za-
konne w sobie pomnázając mogły. Reg: cap. 72. N.
7. y cap. 4. N. 71. Turecr: Tract: 52.

Sadney potusy nie táć/ ale wszytke dusze swoje
Mistrzyniemy swej zupełnie obiawić / potuty/
mortyfikacye / nabożeństwa / y cnoty wszytkie
náznaczone od Mistrzyniemy z chęcią przyimo-
wać/ aby pragnely dać się Mistrzyniemy rządzić
w czymkolwiek życia duchownego prostynie
wstepowały / y aby zgola ni w czym niechciały
się swoim rozsądkiem sprawować / ale go przy-
muszać do rozsądku tych ktorych w Klastorze
na miejscu Chrystusowym maia. Reg: cap. 7.
N. 8. Tureczeni: Tract: 44. y Tract: 8. circa finem.

Kilka razow przez rok prosić Ksienicy o ná-
znaczenie potuty za niedostatki y niewierność
zachowania powinności/ albo porządow No-
wicyatu: aby tá pilność znakiem była/ iako kto-
ra o postepę duchowny w drodze Pánstkiej
dba. Co też y z Nowicyatu wyszedszy y profeska

§ 14.
Poku nie są-
ić Novicyu-
šek powin-
ności

§ 15.
Za niecho-
wianie po-
rządow po-
kuty z adać.

§ 16.
Spraw prze-
łożonych
się nie
domyślać a-
ni dowiada-
wać.

§ 17.
W chorobie
co Nowicyu-
ska powin-
na.

§ 18.
Pokory y mi-
łości cwi-
czenie.

zostawszy czynić z Reguly będzie powinna.

O tym się dwornie nie pytać ani z domysłów swych z innymi o tym w gadki nie wdawać / co przelozona okolo rzadu pospolitego czynić ma / ale siebie samey tylko / y co iey zlecono pilnować / a co o niej albo o innych starsza postanowi / iako z rektu Boskich czekać. Reg: cap: 33. N. 1.

Gdy ktora zachorzeie / wzyć ją wielkiego w chorobie posłuszeństwa / tak z strony dusze iey / starszym iako y Infirmarye ktorey ją opatrować zlecą. Nad to / wzyć aby pokore y cierpliwosc zachowując / tych ktore ją nawiedzają budować / co nie mniej w ten czas gdy ciężko choruje / iako y czasu dobrego zdrowia czynić powinna: y aby na wiekszą chwałę P. Boga / słow nabożnych używała / ktoreby świadczyły że choroba przysłużyła iako z rektu Stworzyciela y Pana naszego posłana / gdyż niemniej darem iego jest iako y zdrowie. Reg: cap: 36. N. 2. Turecr: Tract: 99.

Te sprawy / w ktorych się ćwiczy pokorą y miłość nabożnie odprawować. Bo w pospolitości o wszystkich enotach mówiąc / im się kto przez nie ścisley z P. Bogiem zwiąże / y hojniejszy się iego nawyższemu maiestatowi pokaze / tym go też przeciwko sobie szkodliwyszym dozna / y codziennie sstanie się do łaski iego / y wietszych darów duchownych sposobniejszy.

Supelnym y prawdziwym posłuszeństwem
dawać przelożonym swym całą wolność po-
władania nad sobą/ y skądowania rzeczami ich/
nie przed niemi nie taiać/ ani własnego sumnie-
nia zawierając/ ni w czym się nie spierając/ zni-
szczego się nie wymawiając/ rozsądku własnego/
rozsądkowi przelożonych/ iakimżekolwiek spo-
sobem y namniemy nie pokazywać/ to wiara
mieć/ że to ich wietszym dobrem jest/ y do służby
Bożej rzecz pożyteczniejsza/ co przelożona (kto-
ra jest na miejscu Chrystusowym Reg: cap: 2. N.
1.) z nimi uczyni/ abo około nich rozrządzi.

W ćwiczeniach duchownych y modlitwach/
skatańskiego omamienia się strzedz: y przeciwko
wszytkim pokusom iego zawsze być uzbroione:
część przez posłuszeństwo Mistrzyni swej/
część przez używanie przestrogi/ abo sposobow
do ich zwyciężenia należących: nie farbowa-
nych/ ani zmyślonych/ ale prawdziwych y grun-
townych cnot duchownych we wszystkim szukać:
y tak gdy wielkie od Boga powody cznia/ iako
kiedy są w opuszczałości/ abo nawiedzenia od
Boga nie mają.

Posłuszeństwo nie tylko zachować/ ale też u-
silować inszych w nim przewyższyć: a nie tylko
w rzeczach tych/ do którychby przykazanie iak-
ie przymuszało/ ale y w inszych/ choćby tylko

§ 19.
Rezygnacja
zupełna No-
wicyuski po-
winne.

§ 20.
Omamienia
y pokusy się
strzedz mają
Nowicyuski.

§ 21.
Posłuszeń-
stwo iakie
ma być w
Nowicyu.
skach.

§ 22.
Posłuszeń-
stwa Nomi-
nyuszek do
skonałości.

znał był wolej starszey swojej / bez żadneg^o wy-
rażnego rozkazania. Do czego pomoże im wiele
mieć zároveň przed oczyma Boga y Pána nášeg^o
go / dla którego się posłuszeństwo człowiekowi
oddaje. Reg: cap. 5. N.1.

Do którego kresu wszystkie siły swoje y inten-
cyę w Pánu Bogu obracać / aby święte posłu-
żenie / tak w samym wypełnieniu uczynko-
wym / iako y w rozumie było zároveň doskonałe:
z wielką predkością / w duchu miłości / nie zpo-
turbowaniem iakiey boiaźni / z duchownym
weselem y stałością / wszystko co rozkaza być rze-
cza sprawiedliwą rozumiejąc / a swoje własne
zdanie y rozumienie temu przeciwnie / ślepym
posłuszeństwem od siebie odrzucając. Reg: ca: 5.
N. 6. Turectem: Tract: 55.

§ 23.
Wiarę o Bo-
skie opá-
rzeności iá-
kamić má-
ia Nowicy-
uszek.

Oddać im to za nieomylną prawdę w Pánu
Bogu / iż tych wszystkich którzy pod posłuszeń-
stwem żyją / nosi y rzadzi opatrzenność Boska
przez ich przełożone: dla tego też y one zupełną
władzę nad sobą przełożonym oddać mają / nie
inaczey iedno iakoby trupem były umarłym /
ktory się tam y sam przeniesć / y iako się komu
podobą z sobą się obchodzić dopusći / abo iako
laska w ręku stárcá / ktora temu co ją w ręku ma
jest posłuszną / gdzie iedno y kiedy używać iej
chce. Reg: cap: 33. N.1.

W prze-

W przepowiadaniu rzeczy do żywota y sta-
nu Zakonnego powinnych/ ktore Regula cap.
58. N. 4. czynić rozkazanie / polekku postępować / y
iako nalepiey im ie objaśnić / aby wszystkie po-
winności swe y poddańność Zakonna dobrze
poieły / ku wietrzemu dosyć czynieniu y stałości
ich: a osobliwie to im nadłużyć y napilniey prze-
kładać / coby napotym wietrza trudność zada-
wać mogło: to iest o gotowości słuzeniu Pánu
Bogu ábo Zakonowi wszędzie y w każdej rze-
czy / nie podług wolei swoiey / ale podług wo-
ley y rzędu przelożoney. Regul: cap: 5. N. 11. 12. 13.
Turec: Tract: 61. O wyiawianiu na sie de-
fektorow według rozkazania teyże Reguly cap:
46. N. 1. O nieobieraniu sobie posłuszeństwa /
ani zbraniania sie tego co przelożone nazywać.
Cap: 74. N. 1. 2. 3. Turec. Tract: 143.

Jeeliby ktora do Choru ábo Konwierstwa /
ábo też do rzędu ktoregokolwiek wietrza skłon-
ność miała niż iest słusna / y na prostym á po-
wolnym posłuszeństwie schodziłoby iey / á zná-
cznaby to była / że do tego do czego sie ona skło-
niła sposobna nie iest; á temubym przeciwila sie
do czego sposobnieysza / y starszy ia mieć chca:
takowey przelożywszy rezygnacya zupełna z po-
winności Zakonney powiedzieć to / żeby napo-
tym do tegoż posłuszeństwa przymuszona być

§ 24.
Powinności
zakonne po-
lekku á grun-
townie maP.
Mistrzyni
Nowicyu-
skom prze-
kładać.

§ 25.
Iednostáyno-
ści ábo nie-
brákwania
posłuszeń-
stwem No-
wicyuszek v-
czyć pilno
trzeba.

musiała/ a przeto/ abo wola swa do zupełney
rezygnacyey niech zniewala według Reg: cap: 7.
N. II. 12. abo Zakonowi niech da pokoy: bo to nie-
podobna/ żeby w przymuszaniu być miała cier-
pliwa/ ktora dobrowolnie z miłości Boga/
woley swoley wzgardzić niechce.

ROZDZIAŁ II.

Których czasow, przestroga duchownych Mi-
strzyni. używać ma.

§ 1.
Mistrzyni
czas do ucze-
nia Nowicy-
uszek.

§ 2.
Wolność nie-
winnym
pytać.
Regul. ca: 6.
Num: 2.

Mistrzyni w
pomnieniu
miłości Bo-
żej wstawiać
nie ma.

§ 3.
Rozmowa o
postępkach du-
chownym
często i pil-
na.

Przy podawaniu punktów do rozmyśla-
nia. 2. Przy rozmowach duchownych/ w
których każdej mając wolność do mowie-
nia/ spyta czego nie rozumie: y dla tego o tymże
być mają rozmowy ich/ czego się bądź zewne-
trzna abo powierzchwna zabawa ćwicza. A Mi-
strzyni pragnąc aby w nich miłość Boga y
chec do duchownego postępu tym z większym
pomnożeniem rosta/ w chęci swej wstawiać sa-
mą nie ma. Regula w Rozdziale 58. N. 3. Tur-
crem: w Traktacie 137. na końcu.

Przy rozmowach ktore z nimi w osobności
miewa. A te rozmowy/ na każdy tydzień/ przy-
namniej dwakroć z każdą z osobna Nowicyu-
ską Mistrzyni czynić powinna/ examiniując ich
nie wszystkich rzeczy zaraz/ ale raz z jednych/
drugi raz z drugich będzie. 1. Jako ćwiczenia
Zakonne poymnia. 2. Jesliie pamięta. 3. A

iało sie w nich ćwiczą. Regula w Rozd. 58. N. 3.

ROZDZIAŁ III.

O czym ma mówić w osobności z Nowicyuskami
dwakroć w tygodniu.

Iz dobro duchowne y postępek Zakonny / w
tym po wielkiej części zależy / aby Nowicyu-
ski w przypadających pokusach / Mistrzyni
swoiey otworzyły były / których częścią nie
znają / częścią sie ich wstydzą: potrzeba tego a-
by im Mistrzyni / tak do poznania pokus / iako y
do otworzystości powód dawała / według
Reguly w Rozd: 4. N. 50. 51. 7. N. 14. 46. Parag.
6. 65. Parag: 48. przez takie sposoby.

Pierwszy sposob poznawania y zwyciężenia pokus.

Przypatrzywszy sie skłonności / do czego kto-
ra z nich sie nakłania: w tym ią napierwey
szczerze y w miłości przestrzeże / iż pokusa zaczy-
nającym Zakon duchowny zwykła zadawać
myśli rozmaite: a wykładając te różnaitości
myśli / ma iey wymieniać te / do których Mo-
nacyuska bądź z przyrodenia / bądź z nałogu
skłonna. A gdy sie do nich przyzna / y powie że
takie na nie przypadają / często y potężnie cieszyć
ia powinna / aby z soba nie trwożyła: bo to czę-
sto szatan zwykł z swoiey zazdrości / poczynając
eym zarzucać / chcąc aby wmyśl ich osłabiał: czę-

§ 1.

Szczera o-
tworzystość
Monicy-
skom potrze-
bna. y powód
do niey.

§ 2.

Regul: Cap:
N. II.

Szatan za-
czynającym
zwyrot du-
chowny za-
zdrości.

ęcia się też samo przyrodzenie y nałog / ciążney
drogi do żywota prowadzącej leża. o tym sę-
roko Rosignolius lib: de Christiana perfectio-
ne &c. 17. Turecrem: Tract: 128.

*Drugi sposób własnych skłonności v-
martwienia.*

§ 2.
sposób skł. n-
ności swych
vmartwie-
nia.
Regul: c. 4.
Num: 59.
Turecrem:
Tract: 44.
Rom: 12. N. 1.
2. Cor: 11.
N. 2.

V Pomnieć iż / aby te skłonność w sobie mar-
twiła / sposoby vmartwienia podając :
gdyż nieprzyiaciel niczym rychley nas nie pora-
ża / iedno gdy naszego własnego przyrodzenia /
iako oreża przeciwko nam używa: a zaś niczym
przedzey odstraszon y pohąnbion nie bywa / iako
kiedy z wesołą meżnością dajem odpor nie-
przyiacielowi / duszę / y ciało przez vmartwie-
nie / rozumna y Bogu wdzięczna ofiara wczę-
nie vsilniac. w którym vmartwieniu iako się
Nowicyusze powodzi / ma się od niey Panna
Mistrzyni często dowiadować / choćby to czę-
ściej niż dwakroć w tydzień powtarzać po-
trzeba było : zwycięstwo z pokus / y z ich Dya-
bła / w tym iey nawiecey obiecnąc przyła-
sce Bożey / kiedy nań nie nie zatai / co iey część z
pisana s. część z Reguly cap: 4. N. 14, cap: 7. N. 14.
c. 46. N. 2. część z doświadczania / część z nauki
Dycow świętych ma pokazywać.

Trzeci sposób, modlitwa goraca.

WJeść ia ieſzcze do tego/ aby ſie tym pilniey
y gorącey modliła/ aby iey Pan Bog do-
pomogl zwyciężyć: ſwoie też modlitwe y in-
ſzych Sioſtr (nie miánniąc oſob) ná to iey oſiá-
ruię. Turecrem: Tract: 137.

§ 4.
Luc 21. 46
Cap. 4, Re
gul: N. 57.

*Czwarty ſposób tymże ſiđłem ſátaná zwiázáć,
którym chce włowić.*

Rzúdić iey záś vmartwienia tákiego vży-
wac/ ktoreby przeciwné pokuſy vmysłowi y
przedſiewzięciu dobremu vſmierzało ſnadnie.
Rozdział 4. N. 10. 11. 12. 60. 1c. ábo ieſli tákowa
pokuſa ieſt / ktorey ſie ćwiczeniem przeciwney
cnoty oprzec może / to cnote iáſ napilniey zale-
cac/ y wykonania iey powinnoſci vczyć. Ezech.
19. 14. Oſeę 13. 14. 1. Cor: 15. 58. Hebr: 2. 14.

§ 1.

Żgola wſzytkiey pilnoſci y przemyſłow Ni-
ſtrzyni vżywac będzie w tákowych rozmo-
wach/ aby w zátrwożeniu tákowym ſumnienia
nie vſtawala w nádzieiey/ á do zwyciężenia po-
kus wietſze ſerce y wmiętnoſć brała: o czym
ſerzey y doſtateczniey Roſignolius lib: de per-
fect: Chriſtiana cap: 17. y 18. y Turecrem: w Trá-
ktacie ſwoim o Włowicyuſtách ná Rozd: 58. y
63. Reguly.

§ 6.

ROZDZIAŁ IV.

O powierzchwnych obyczajach.

§ 1.
Obyzanie
Nonicyuszek
w rzeczach
powierz-
chnych.

NApominamy Mistrzynią / aby uczyla
Nowicyuszek swe. Naprzod / ceremonij
zwierzchownych z powinna wczciwo-
ścią chwale Boskiej należących: o czym w de-
klaracyey Rozdział 8. y 19. ac. tamże Turecrem:
Tract: 65. y 76. Serzey.

§ 2.

Do bopolney wczciwości także y znasania
niedostatkow cudzych z vprzedażającym vslugo-
waniem iedną drugiey pilnie. o czym Rozdział
4. N. 8. 30. 63. N. 6. 65. Parąg: 7. 70. N. 3. 71. N. 1.

§ 3.

Tit. 3. 1.

Porządku w obyczajach powierzchwnych y
załomicom powinnych / y oddawania ich we-
dlug mieysca / osoby / potrzeby / czasu / y inszych
wszelakich okoliczności należących / o czym
Rozdz. 4. y na wielu inszych mieyscach.

§ 4.

O chędościwa domon ego / aby każda opá-
trznie / wierne / y czasow swych odprawowała /
co z posłuszeństwa świętego: według Rozdzia-
łu 31. 32. ac. wszytkim jest powinno.

§ 5.

Milczenie
głosie, y kie-
dy, osobliwie
zachować.

Milczenia y cichości / w mowie / w chodze-
niu / y w zabawach wszelakich / tak aby y przez
pletno slyszanie nie byly / na każdym mieyscu w
prawdzie / ale osobliwie w Kościele / w Refe-

ktarzu /

ktarzu/ w dormitarzu : każdego czasu/ wśhatze
ieście ścieley po Litániey w wieczor/ aż do
Niszej ranej. Jako Regula w Rozdziale 4. 6.
42. N. 48. Parag: 14. y 18. y wyraźnie rczy.

Prac y robot recznych podlych: przeto też te
wszystkie posługi w mieszkaniu swym samym
odprawować kaze. Do czego wszystkiego aby
spodobnieysze y chetliwsze byly/ Regule im czy-
tać dwaćroc do tego dnia/ a przytym napomni-
nania duchowne czynić Nistrzyniey roztązie-
my. Rozdział 7. N. 15. 38. N. 6. 58. 66. N. 6.

§ 6.

Regule czę-
sto czytać.

ROZDZIAŁ V.

Exámen po dwu miesiącach iákie być ma.

PO wyszciu dwu mieśiecy/ roztąziemy aby
ich wedle náuki Oycá S. Benedykta w
Rozdziale 58. exáminowano/ sposobem ni-
żey opisanym. 1. Każdey z osobná pilnie pytać o
státeczności w przedśiewzięciu Matth: 19. v. 17.
2. Jeśli sie iey nie zda cieśka Regula/ wedle kto-
rey ona żyć powinna będzie. Ierem: 23. 33. 38. 39. 40.
3. Jeśli sie iey nie vprzytża drogá tak ostrá w
vmartwieniu/ y w posłuszeństwie/ á ścisła w
milczeniu/ y w vbośtwie/ y iákiego ducha czwie
w sobie przeciwko Zákonowi tak ścislemu w
vbośtwie y w posłuszeństwie/ przeciwko tak v-
stáwicznemu ćwiczeniu zwierzchnemu przez

§ 1.

Exámen
dwu mieśie-
czny o
czym.

Hebr: 4. 11.
16.

straż w myślach / wstawnicza walka z pokusami. 4. Jeśli iaki smak duchowny czuie na modlitwie tak wnetrznę iako wstney. Psal: 118. v. 103. 104. 5. Jeśli to poymnie skąd przybywa chęci do ćwiczenia Zakonnego / y miłości ku Bogu. Psal: 118. 99. 6. Jeśli w sobie chęć czuie do wzgardy y do podłości iako nawietszej / y radnie się na sercu kiedy przygania / strofina / zawstydzania / 7. Jeśli wietrza chęć ma do wczasow ciailaniz do ostryści. 8. Jeśli ma testność do rodzicom / abo zabaw świeckich / w iakich żył na świecie / y iako się im sprzeciwia.

Rom: 8. 8.
Ecc: 17. 30.

§ 2.
W nowicyacie ma ostryści przybywać nie wbywać.

Cap: 58. N. 6.
Turecram:
Tract. 115.

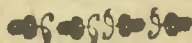
§ 3.

§ 4.

Potakowym exámen / powie Mistrzyni że Nowicyuskom ćwiczenie przez sześć miesięcy które nadchodzi / jest daleko ostrzeysze y ścisleyse / niż kiedy było.

Dać im wolność wynieść / jeśli chcą / gdyż ta droga ostra / y vliczka ciężka jest / y gwałtu potrzebuie. Rozdział 58. N. 5.

Náostaték / tych które zostana / exáminować będzie ze wszystkich przeszłych rzeczy w których się ćwiczyły / jeśli je poiely / y jeśli je pámietają.

CZESC PIATA.

O ćwiczeniu przez sześć Mieścięcy.

ROZDZIAŁ I.

*Iakie ćwiczenie mieć maia Nowicyuski przez
sześć Mieścięcy, y ktorych ksiąg używać tak
do rozmyślenia iakoy do czytania?*

Nowicyu-
sina przez
6. mieścięcy
iakie cwi-
czenie.
Cap: 5. N. 6.

§ 1.

Odprawivszy dwa miesiące z Nowicy-
uski Panną Nistrzyni, ma sie na sześć
mieścięcy wdac z nimi/ na te osobliwie na-
uki. 1. O poznaniu stanu y powołania zakon-
nego y szczęśliwości iego/ z ksiąg Reu: P. Plati
de statu bono religionis ktore czytać / y puz-
tać z nich do rważania/ zbierać Nowicyuskom
bedzie. 2. Aliz do dostapienia tey szczęśliwości
stanu Zakonnego/ koniecznie vmartwienia po-
trzeba/ z pilnością im czytać kazemy/ przykłady
z historyey pisma swietego/ Synowy swietych:
y ksiązki o Mortyfikacyey / R. P. Iulij Fatij, &
Francisci Arias Societatis IESV de mortifica-
tione. A insze o teyże matercy ludzi duchow-
nych pisma. Ktorych ksiąg czytania/ aby sie w
samym skutku y obyczajach pożytek pokazal/
Nistrzyniey zlecamy.

A iz tey swiety Benedykt / wszystkie Regule
swoie do vmartwienia tak powierzchnego/ iak

§ 2.
Ca 6.8 N. 7.
73 N. 1. &c.

Napomnie-
nie Panny
Mistrzynicy.

1. Cor: 9. 23.
1. Tim: 3. 1.

to y wnetrznego sposobil: stánowiemy Nowi-
cynskom/ áby Regule swoje y z wykładem iey
przydanym/ ná punktá rozdzieliwszy / czytały y
pilnie wważały. A panna Mistrzyni przy rozda-
waniu rozmyślania z Reguly / stan zakonnego
człowieka y własne powinności iego / niechay
iáko nalepiey y nawyr ozumiáley do ich poiecia
obiáśnia: z otwitości serca wshyttem tego pra-
gnąc/ áby w nich Pána Boga swego uchwali-
lá/ á zakonná swiatobliwość w nie wpoila / á
w radości sumnienia/ prace y dobrej swojej
posługi stokrotnego owocu czekała.

ROZDZIAŁ II.

Cztery sposoby, przez które Mistrzyni ma ćwiczyć
Nowicyuski w te sześć Miesięcy.

§ 1.
Trojaki spo-
sob ćwicze-
nia Nowicy-
uszek przez
6. miesięcy.
Czytania
ksiąg.

Pierwszy sposób ćwiczenia przez słuchanie
y czytania ksiągki ktoreykolwiek ducho-
wney / iáko napomina Ociec S. Benedykt w
Rozdziale 73. y tájnże zaraz w rozmowách
spólnych iesli sie co trąci trudnego do wyrozu-
mienia / obiáśnić to powinniá bedzie Mistrzy-
ni/ wśaťż z przestroga taká / áby Nowicyu-
skom záwsze o tymże czytanie dawała / czego
ich ná ten czas sama powierzchnym ćwicze-
niem uczy.

§ 2.
Rozmyślanie

Wtóry sposób ćwiczenia przez pilne y gorące

rozmyś-

ma trzy na-
przednięſe
punkta.

rozmyſłanie wiakieyſzowieł mäterey / we-
dlug Proroka mowiacego: Rozmyſłanie ſercá
mego przed oblicznoſcia twoia zámſſe Pánie Boże,
wſpomożycielu moy, odkupicielu moy. Pſal: 18. 15. 16.
Do ktorego áktu rozmyſłania ma ich ćwiczyć
przygotowania z czwartych ksiąg Kozygnolia
uſá: ábo im krótko podać te trzy napřednię-
ſe punkta. 1. Z ſtrony ſámej ſiebie / wważając z
poctory niegodnoſć y niepożytecznoſć ſwoię z
záwſtydzeniem wielkim / że ſie tak wielkiey rze-
czy waży / ktorey ſamá przez ſie nigdy podolać
nie może. 2. Z ſtrony wielkoſci ſámej rzeczy / o
ktorey rozmyſłać ma / y iáka w ſobie ieſt. 3. Za-
cnoſć y nieogárnioná chwale máieſtatu tego /
przed ktorego oblicznoſcia onę ſpráwe odprá-
wue. Po rozmyſłaniu zaś przywodzić ſobie ná
pámieć właſne dyſkurſy / ábo rzeczy poiećia y
wyrozumienia ktore miały ná rozmyſłaniu /
zrozumiewając powód ábo nie powód rozmy-
ſłania. A w oſobnoſci to / w ktorym punkcie
rozmyſłania więſzy ſmáć / ábo teſz rozerwánia
ſumnienia czuly / y z iákich przyczyn / ieſliż to
nie z iákiey nieoſtróžnoſci y gnuſnoſci właſney /
czyli z nábiegáiacych náń właſnó wola myſli /
ábo z oſchłoſci ducha pochodziło. A choć ſie im
ſle ábo dobrze powiedzie / przecie powinnoſć
Miſtrzynię pilná bedzie / áby ſwe Nowicyuſtki

Pożytki pi-
sania poro-
zmyślaniu
tego iako się
kiedy ponio-
dło.

Wolność
chęć Zapa-
ła.

Pamięć po-
lerwie.

zaraz porozmyślaniu dla lepszego wważenia y pamięci/ pisanie takich otoliczności y pożytków duchownych / iako sie w onym rozmyślaniu nayda/ pilnie zabawiała/ dodając im wszelkich potrzeb y czasów dla pisania z rozkazania Rozd: 33. y 55. N. 9. Jako na przykład: Jeśli rozmyślanie było o stanie powołania swego/ y o szczęśliwości tego/ y jeśli o tymże czytania słuchaly/ ma po rozmyślaniu y po czytaniu uważać/ iako one rzecz poieła/ y iako sie chce iey y żądze dobre do tego skłoniły / y zarazem po uważeniu to napisać: ktoreg pisania takowe przyczyny być potrzebne nayduiemy y pożytki.

I. Jeśli rozum bez wtestnienia cwiczy zabawek takich/ przez ktore sie wola pobudza/ y chce rościć do postępu duchownego.

2. Iż takowe zabawy wważnego pisania wzbudzaia żądze y chce do rzeczy Boskich/ a odrzynaia mocno od rzeczy próżnych y szkodliwych/ iako doświadczenie samo rzeczy/ gdy czego na rozmyślaniu te pość rozumu nie poymuie/ za łaskę Bożą przy pisaniu wważnym/ z pożytkiem częstotroć wetnie/ nowe chęci do zabaw duchownych znacznie wzbudzaiać.

3. Że te rzeczy wszystkie/ ktorzych sie nowi Zakonnicy weza/ nie tylko chce y żadza do lepszego rozmyślania zapalaia/ ale sie y w pamięć po-

teżnie

teżnie w lepiąta / skąd nadzieia dobra / że tym
dłużey ducha goracego w miłości Boskiej / y
ćwiczenia Zakonnego zatrzymać takowi mogą.

4. Ze czasu do prożnowania wnetrznego
Nowicyuski przez to samo nie mają.

5. Ze gnusności y niedbałstwa swego / które się
łatwie za prożnowaniem w Zakonne osoby (cze-
go Boże vchoway) predko w ludza / pokryć nie
mogą: gdyż z pisania Nowicyuszek goracość
ducha / y postępek ich w ćwiczaniu zakonnym / a-
bo oziebłość snadniey Mistrzyni poznać może.

6. Z tych tedy przyczyn pilnie to Mistrzyni
Nowicyuszek zalecamy / aby takowe pisania ich
czesto czytaiąc / pilnie strzegła iakoby namnie-
że niedbałstwo y prożnowanie / które iest po-
czatkem perwnym y znakiem wśhelakiey ozie-
błości / y zniszczenia ducha / nigdy niśkad żadnego
przystępu między iey Nowicyuskami nie miało.

Trzeci sposob ćwiczenia przez vmartwienie
powierzchnie / do którego pierwey ich ma Mi-
strzyni przygotować / sposobem w Rozdziale
pierwszym tej części piątey opisanym. Na-
przód starając się / aby poiely stan powołania
swego y szczęśliwość ię. Potym zabawić v-
ważaniem / iakowa potrzeba iest vmartwie-
nia / iakie są pożytki ię / y iako wielkie niepoży-
tki / skody / niepokoj / y niebezpieczeństwa czło-

Prożnowa-
nie znosi.

Postępek du-
chowny abo
niedostateki
odkrywa.

Zakonnego
ćwiczenia
pilnym stro-
żem.

Prou: 31. 26.

§ 3.
Vmartwie-
nie powierz-
chne.

wieká Zakonnego niewmartwione áffekty y
zmysły. A zátym Mistrzyni ćwiczeniem sámyim
takowe vmartwienie w Nowicyuskách szcze-
piąc/ rozmaicie ma ich doświadczać/ tak samá
przez sie/ iáko y przez inſze: osobliwie tymi sposo-
bámi/ o których szeroko Turecem: Tract: 125.

Sposoby mar-
twienia No-
wicyuszek.
Ca: 45. N. 4.
58. N. 6.

I. Zawstydzieniem nie tylko przed rowiennicz-
kami/ ale y w Refektarzu przed wszytkimi w sto-
lu. 2. Posługami podłemi/ á niekiedy y tákami/
z którychby y ciężar bez szkody zdrowia wczuła.
Rozdział 68. 3. Odzieniem podłym do wzgár-
dy należącym. Rozdz: 55. N. 3. 4. Wyznaniem
iáwnym w Refektarzu swych niewmartwio-
nych obyczáiw niekiedy samá przez sie / pod
czas ktorey inſzey takze słowy y gestámi wyrazić:
według Reguly w Deklaracyey Rozdziału 46.
Párag: 6. y 70. N. 2. także Nowicyatu części 3.
Rozdz 3. Párag: 3. 5. Rozkazaniem y pokutámi
tákami/ ktoreby iey naprzeciwnieysze były.

A iżesiny wyſzey w części wtorey Rozdz: 2. Pá-
rag: 4. y Trzeciey Rozdziału 4. Párag: 5. częsta ro-
zmowe o rzeczách duchownych powiedzieli być
do poiecia ćwiczenia duchowneg bázro pomo-
cna/ zdáło sie y to być potrzebnó/ ábyśmy y spo-
sob takowych rozmow dla Nowicyuszek opisáli.

Czwarty sposób ćwiczenia przez rozmowy
Duchowne.

Pierwszy sposob rozmow duchownych/same
Nowicyuski miedzy soba taki iakimby sie
tym lepiej y predzey do inszych wprawic mo-
gly/odprawowac beda. Przetoż kazdy dzien
naznaczy pania Mistrzyni dwie do tego: Je-
dne na po obiedną rozmowe/ druga na powie-
czorną: a naznaczone do duchowney rozmo-
wy porządek zachowac powinny beda taki.

I. Naznaczona na rozmowe/weźmie co kol-
wiek z rozmyślenia swego/abo czytania ktorego
sluchala/ y iuz tez sama wważaiac poiela: y tak
przy rozmowie spyta drugich/ iako tez drugie o
nie rzecz poiely abo zrozumialy. Na co P. Mi-
strzyni odpowiedac kazdey kaze wedlug zdania
swego/abo wiec porządkiem iedney po drugiej
przysluchawaiac sie kazdey/co/ y iako na pytanie
odpowie. Potym tez ona ktora rozmowe za-
czela/ przyda na ostatku po wszytkich poiecie
swoie. A ktora by w czym bladzila/ P. Mistrzy-
ni nauczyc tamze powinna zaraz/ aby y drugie
sluchaiac/ do postepku chet braly/ a teg sposobu
przez takie powody co raz wiecey sie rczyly. A
iesliby ani na rozmyślaniu/ ani przy wważaniu
nie poiac nie mogla/ y niewie czymby ducho-
wna rozmowe zaczac miala/ niechze tym sa-
mym rozmowe zacznie/ czego nie rozumie/ aby
sie od drugich nauczyla czego sama przez sie po-

6 4.
Kazdy dzien
dwie do ro-
zmony du-
chowney na.
znaczone
byc miala.
Prou: 23. 15.

Sposob ducho-
wney rozmo-
wy Nowicy-
ussek.
Regul. C. 6.
N. 3. 7. N. 18.
20.
Eccl: 18. 28.

Nie umieig-
tne od Mi-
strzyni py-
tac sie y v-
czyc niny.
Cap. 2. N. 6.

W ćwicze-
niu rozmaite
sposobyczy-
niać.

Regul: C. 2.
N. 8.

Mistrzyni ka-
żda rozmow-
ę z Nowi-
cyuszkami
skończy.

Przykłady
rozmow du-
chownych
dla Nowicy-
uszek.
Eccl: 18. 18.

Ludzi Za-
konnych kres

Szodek.

ić nie mogła. A rozmowe iako zacząć będzie miała/wprzód się na osobności panny Mistrzyni poradzi/ktora takowa powinna nauczyć będzie duchem wielkiej łaskawości/ y prawdziwey życzliwości postępu ich. Przetoż każda rozmowa ona sama Mistrzyni skończy/ wdając im rzecz one / iakoby iedno nalepsey do dobrego pojęcia ich służyło.

Drugi sposob rozmowy duchowney Nowicyuszek/ gdy się już trochę w ćwicza w rzeczy są konne/ takowy każda przez się zachować powinna będzie/ iaki iey Mistrzyni naznaczy.

A tak naznaczona do pytania rozmow/ albo ćwiczenia duchownego/ ma się na to nagotować pilnie/ aby w każdym pytaniu / o co ktorey spyta / ięśli iey żadna słusney odpowiedzi dać nie będzie umiała / ona sama zrozumiała y dobrze wszystkich nauczyła.

A dla lepszego pojęcia Nowicyuszek/ kilka przykładów rozmow duchownych tu położymy.

I. Pytanie. Który jest kres/ do ktorego ludzie Zakonni wszyscy wmyśl swoy/ y we wszystkich sprawach swych postępować powinni?

Odpowiedz. Aby wszdy kiedykolwiek do zjednoczenia nierozdzielnej z P. Bogiem/ y stworzycielem swoim przysć mogli. Eccl: 5. v. 8. 12.

Pytanie. A któryż jest érzodek do dostąpienia kresu tego napewnięszy?

Od.

Odpowiedz. We wszystkich żądząch y smy-
słach swych / wyniszczenie y zaprzeczenie samych
siebie. Luc:14.33. Regula S.Basilij cap:5.

Pytanie. Ktorą drogą do zaprzeczenia sa-
mych siebie?

Odpowiedz. Prawdziwe vmartwienie swych
wszystkich / tak wewnętrznych / iako y powierz-
chnych namietności. Iob 27.5.6.

Pytanie. Którychże środków używać / aby
żądze były w człowieku vmartwione?

Odpowiedz. 1. Czynność w modlitwie wsta-
wiczna trzymać. Matt:14.39. 2. W przeciwny
się cności swym żądom ćwiczyć. Rom: 7.23. 3.
Wzgąrdę y rzeczy swym żądom przeciwny
wesołym y ochotnym sercem znosić. Hebr:12. 4.
4. Chętlive y wierne posłuszeństwo starszym
swym zachować. 1.Petr: 1. 14.

Pytanie. A iako napredzey poznać człowie-
ka prawdziwie vmartwionego?

Odpowiedz. Z wesołey cierpliwości y proste-
go posłuszeństwa.

Pytanie. A iestże wiecey owocow tego v-
martwienia?

Odpowiedz. Jest bez liczby / ale te dwa naprze-
dnięysze: Czystość serca / Matt:5.8. a naprąwienie
przyrodzenia w nas zepsowanego przez grzech:
czego człowiek dostąpiwszy / sstaie się przez mi-

Drogą pra-
wdziwą do
zaprzeczenia
samych sie-
bie.

Srodki do v-
martwienia
żadz.

Znaki czło-
wieka vmar-
twionego.

Owoce vmar-
twienia sa-
mych siebie.

Iość z Pánem Bogiem swoim do ziednoczenia sposobnym. Prou: 22. II. 2. Cor: 7. I. Regula S. Basiliij cap: 74.

Prou: 10. 21.
15. 2. 23.
1. Tim: 3. 16.
17.

21 pytania takowe / aby Mistrzyni umiała w czemnicom swoim dobrze rostrzaszać / y samo ćwiczenie w umartwieniu ośłodzić / pilnie się czytaniem / ale pilniey samym używaniem / z nauki książeń o umartwieniu W. Oycá Fránciszka Arias Societatis IESV Theologá: osobliwie Traktat 3. części I. Rozdział 6. 78. rc. zabarwiać ma.

Szczęśli-
wość zakon-
nych w wol-
ności ducha.

Drugi przykład rozmow Duchownych.

Pytanie. W czym nawietża szczęśliwość człowieka Zakonnego?

Skutek wol-
ności ducha.

Odpowiedz. W wolności ducha. Rom: 6. 22.

Pytanie. W czym skutek tey wolności?

Odpowiedz. W wyzwoleńiu się od wszytkiego stworzenia y wszelakiego powładania ich nad sobą. Rom: 7. 6.

Zakonnym
nawietżypo-
strach sa-
mych siebie.

Pytanie. Czego się nabierzey Zakonnym być potrzeba?

Odpowiedz. Samych siebie y oziebłości rosproszenia w duchu. Iob: 9. 28. Prou: 15. 5.

Wścieczka sa-
mych od sie-
bie jest szczę-
ście z stár-
szymi.

Pytanie. Jako straż samych siebie nabespiecznięjsza?

Odpowiedz. Przez szczerą otworzystość z stárzszymi swymi. Eccl: 6. v. 36.

Pytanie. Czego się nawiecey strzedz ma

czło-

wiek Zakonny/ aby w ożieblość y rozproszenie
Duchá nie wpadł?

Odpowiedz. Proźnowania wnetrznego y
zwierzchniego. Eccl:33.29.1. Tess:5.19.21.22.

Droga ożig-
błości pro-
źnowania.

Pytanie. Przez ktore ćwiczenia narychley
przystać może do Zakonney szczęśliwości?

Odpowiedz. Przez pilne vmartwienie wła-
stnych namietności y nałogow. Rom: 8. 13. 1.
Petr: 3. 18:

Droga szczę-
śliwości v-
martwienie.

Trzeci przykład rozmow duchownych.

Pytanie. Ktora jest cnota naprzędniejsza?

Odpowiedz. Miłość Boga y stworzyciela
swego/ pełnić przykazania iego. Ioan:14.21.15.10.

Cnota na-
przedniejsza
miłość.
Srzodek do
nabycia mi-
łości Bo-
skiej.

Pytanie. Który jest rozsadek następniejsz-
szy do nabycia miłości Pána Boga?

Odp. Miłość bliźniego dla Boga. Ioan:15.12.

Skutki miło-
ści bliźnie-
go.

Pytanie. Ktore są skutki miłości bliźniego?

Odpowiedz. 1. Życzyć dobra wiecznego y do-
cześnie. 2. Litość pokazać vtrapiionym. 1. Cor:
12.26. 3. Kátować wpádłego. Prou:22.9. 4. Zna-
jąc do czasu grzeszących / y wśhelatá włomność
ich. Eccl:8.13.14. 5. Nie czynić inšym / czego so-
bie/ aby kto czynił/ nie życzy. Tob:4.16.

Regul: S. Ba-
silii C. 76.

Pytanie. Ktore są znaki miłości Boskiej w
człowieku?

Odpowiedz. Dobroczynność bliźniemu. 1.
Tess:5. 15. 2. Tess:3. 13. 2. Tim: 3. v. 10. 1. Petr: 3.9.

Ozdoba czło-
wieka Za-
konnego v-
martwienie
zmysłow.

Czwarty przykład rozmow Duchownych.
Pytanie. Ktora jest ozdoba człowieka Za-
konnego?

Odpowiedz. Vmartwienie zmysłow wne-
trznych y powierzchwnych. Roni: 8. 13. 14. &c.
Ephes: 5. Col: 3. 5.

Znaki niew-
martwione-
go.

Pytanie. Po czym znać niewmartwionego?

Odpowiedz. 1. Z spraw iego. 2. Obyczajow.
3. Vstow. 2. Tim: 3. 7. 13. Ktorzy sie vstawicznie
uczają / a do vmietności prawdy nie przycho-
dzą. Złośliwi bowiem y przewrotni zawsze sie
tym wiecey w złości pomnażają sami błędząc
y innych do błędow przywodzą.

Rzecz na-
trudniejszya
do vmartwie-
nia lubości
własne.

Pytanie. Co jest natrudniejszyego a napo-
winiwszyego do vmartwienia?

Odpowiedz. Do czego wola y serce przyk-
gnęło. Prou: 22. 6. Eccl: 1. 15. Iacob: 1. 14.

Szrodki do
vmartwie-
nia.

Pytanie. Czym sie ratować w takiej cięskocie?

Odpowiedz. 1. Często modlitwa. Eccl: 8. 21.
1. Thess: 5. 17. 2. Dważaniem składy y pożytku.
Mar: 8. 36. 3. Meżnością wesola. Prou: 10. 29.
Gal: 5. 5.

Pokusa na-
mocniejszya
Zakonnym
przyrodzenie
a bo nalog.

Piate pytanie w rozmowach, o pokusach.

Pytanie. Ktora pokusa Zakonnym jest na-
poteżniejszya?

Odpowiedz. Ta / Ktora bierze pomoc od wła-
snego przyrodzenia y nalogu naszego. Prou: 15.
12. Eccl: 18. 29. 30.

Pytanie.

Pytanie. Ktora pokusa nadluzey trwa w czlowieku zakonnym?

Odpowiedz. Ta / przeciw ktorey nie ma zarliwosci y meznosci / y ktora w sobie ozieblym swym sprzeciwianiem chowa / tuczy wymoswkami / znacnia pozwalaniem. Turecrem: ex Greg: in Moral: Tract: 38.

Pytanie. Ktora pokusa ma miec w nawietzym podeyrzeniu czlowiek zakonny?

Odpowiedz. Te ktora w nawietsey tajemnicy chce miec. do poimania bowiem abo związania myśli y serca czlowieka kazdego / nawietzka iest moc w zataieniu. Prou: 28. 13. Ioan: 3. 20.

Pytanie. Z ktora pokusa naczesciey szatan do Nowicyuszw zakonnych przychodzi?

Odpowiedz. 1. Do ktorey przyrodzenie y naslog widzi byc nasklonniemy. Eccl: 30. Rom: 13. 14. Galat: 5. 16. 19. &c. 2. Ktorey sie nawiecey boi. Leuit: 26. Prou: 28. 1. 3. Ktorey mu swiete posluszenstwo broni. Prou: 5. 12. 13. Eccl: 18. 29. 30.

Przetoż takowym Nowicyuszkom ktore sie juz na glos Panski w powolaniu swoim / ochotnym sercem ozwawszy / przez poyrzodek tlu-
mu y mnostwa niezliczonych trudności swiata / ciała własnego / y czartowskich przeszkod / ci-
sna / y karki swych cieślkich niepotężności / do iarzma Chrystusowego słodkiego y lekkiego / z

Pokuse przy-
ięta wymo-
wkami wtu-
czona, po-
zwoleniem
zmocnioua,
trudno wy-
gnąć.

Prou: 28. 13.

Pokusa nape-
wnietyśa w
nawietsey
tajemnicy.

Pożyteczne
nawrócenie
do Pána.

Luc. 24. 32.

33.

1. Tim. 3. 15.

wielką wspaniałość z Przemowy Oycá S. Benedykta / N. 9. Dobrowolnie na ćwiczenie podał / y do boiu pod sprawę wyrokow posłuszeństwa świętego / ciało y duszę z swych wszystkich namiętności na płac stawia.

Te y tym podobne rozmowy / w pilnym y czestym używaniu mieć będą / aby z nich nie tylko nauki potrzebne zbierały / ale y z poznania powołania swego / tym wietrzy zapal ducha z pożytkiem nawrócenia swego za Pánem / odnosiły. A panna Mistrzyni takowe im odpowiedzi / do dobrego rozumienia iako nalepiey podawać / y czemu by przez sie same podolać / albo wyrozumiec nie mogły / wszelką wprzeymość dla pojęcia ich postępu duchownego / y przedsięwzięcia z pożytkiem dostatecznie objaśnić ma / y niezdolność swych słowicyuszek / z nadzieją pewną za dobrą swą posługę / zapłaty wieczney znosić powinna będzie.

CZĘŚĆ SZOSTA.

Iaki exámen być ma powyższemu szczęściu
Mieściecy.

ROZDZIAŁ I.

Kto ma exáminować / y iako.

6. 1.
Na kończenie
Nowicyatu.

Powyższemu szczęściu miesiąc / samą Księżką
jedną Siostrą / ktorą zgromadzenie na to

obier

obierze/eráminować Novicyusze będzie. A ie-
śli iaka trudność ábo nieposobność Ksioniey
przeszkodzi/ tedy ná miejsce swe / bączna y do-
bro Zakonne miluieca Siostrze / do erámino-
wania naznaczy.

A takowe eráminatorci/ według náuki Tu-
recrem: w Traktacie 134. do tego aktu te w so-
bie sposobności mieć máią. 1. Dupelna y dostá-
teczna wiadomość Zakonnych powinności. 2.
Chęć wielka do pomnożenia dobra Zakonneg.
3. Meżna y roztropna skateczność / żeby sie re-
spektom iakim wnieść nie dopuścily / coby było
przeciwko Bogu y Zakonowi s. Regula w Ro-
zdziale 69. 4. Powinne pomiarkowanie chęci
w przyjmowaniu do Zakonu.

Bowiem / iako rzecz jest dobra pomagać
przedsięwzięciu dobremu / proszących sie do
służby Bożej/ tak zaś według zażazania Apo-
stolskiego/ 1. Tim: 5. 22. gdzie predkiego rak kła-
dzenia (to jest ná służbę Bożą przyiecia snad-
go zażazwie) nieposobnych do Zakonu przyimo-
wać sie nie godzi. Bo przyiać nieroztropnie do
Zakonu/ jest siebie samego grzechu skwapliwo-
ści nabawić / cudzego grzechu sstać sie wino-
wacya ábo uczestnikiem / bliźnieg wodać w nie-
bezpieczeństwo / á zgromádenie zgorzeleniem
zarázić. Cassian: lib: 4. instit: c. 33. Przetoż po-

§ 2.
Exáminato-
rek powinne
przymioty y
wmiętność.

§ 3.

mniać pilnie na to / y to / y co się w pierwszej części Włowicyatn w rozdziale pierwszym z prawa duchownego dosyć szeroco o przeszkodach opisał. także iako Prorok wspomina Hieremiasz w Rozdziale 48. 10. iż jest przeklęty, który czyni sprawę Pańska zdradliwie. Wspominamy examinatorki / aby wiernie swą powinnością w tym Zakonowi służyć / wyższej pomienione sposobności / także y niżej opisane w Włowicyustkach wpatrowały / ięśliż ich to powołanie do zakonu z daru Ducha S. jest / albo wiece z iakich innych przyczyn.

ROZDZIAŁ II.

Iakie sposobności prosiących się do Zakonu Nowicyuszek wpatrować Examinatorki mają.

Examinatorki tedy tym sposobem Włowicyustki examinować / y sposobności do zakonu według Reguly porządku w Rozdziale 58. N. 3. Turcc: w Traktacie 125. y 126. y innych opisanego pilniać / żadnego respektu na krewność powinowactwa y najbliższego (iako Ociec święty Benedykt w Rozdziale 69. także ani osobami nie brakować w Rozdziale 2. N. 5. 6. y 63. N. 4. surowie zakazuje) nie mając.

DARY naprzód powołania Pańskiego y cnoty / iakie się w ktorej nayda / wpatrować będą. I. Powołność do wszytkiego dobrego / oso-

bliwie

blinwie do posłuszeństwa / z nauki Oycá s. Bene-
dyktá w Przemowie N. 9. 2. Chec do vmar-
twienia złych zwyczajów ábo nalogów / Rozd:
4. 7. 71. 72. 3. Goręcość y pilność w vmar-
twieniu áffektów y w modlitwie Róm: 8. 13. 2.
Cor: 4. 10. y 6. 9. 4. W prostym sercu iásne wy-
znánie defektów swoich / z vmyslem postáno-
wionym poprawy / Rozdział 7. N. 14. 46. N. 2.
támże w Deklaracyey / w części 3. Nowicyatu /
Rozdziale 3. Párąg: 3. 4. 5. 5. Poymowanie
tych rzeczy / których vczá w Nowicyacie z wiel-
kim ich zákochaniem swoim / á osobliwie Regu-
ly Rozdział 3. N. 4. 73. N. 4. Prou: 19. 16. 6. Zna-
skánie rzeczy przeciwnych / y potórne przymo-
wanie pogárdy / vmyslu od swiátá / od przyja-
ciół / y wšytkich rzeczy powierzchnych odwro-
cenie. Rozdział 7. 13.

Te / ábo tym podobne dáry Bostie w Nowi-
cynstách vpátřzywšy / iesli sie nie przygánné /
ábo przynámniey z nádzieia dobrej poprawy /
co tákiego iedná znoénego náydzie / do drugie-
go sposóbu exáminowánia przystépiá.

DRVGI sposób Exáminatorci w pier-
šey części Nowicyatu / Rozdziału pierwszego /
o troiákich przeszkódách proszących sie do zábo-
nu / by snadź co dla iákiey niewiádomości opu-
szczono nie bylo / pierwey przeyrzawšy. Nižey

Obyczajom
nieodmieg-
nienie.

opisane Nieposobności pilnie wważać będą.
Jeśli Nowicyuska stanu Zakonnego poiąć
nie może. A obyczajom y spraw swych stanowi
temu przeciwnych/ przez ośm miesięcy w No-
wicyacie nie odmięnia.

Nie wznie-
nie dostatkow
iśnych.

2. Jeśli defektor swych w sobie nie/ zna: a z
napomnienia o nie długo bywa niespokojna/
kiedy pokryta albo nieprawdziwa w słowie y
w sprawie. Prou: 28. 13.

Do prywaty
skłonność.

3. Kiedy do prywaty tak skłonna / że o to co
w używaniu swym ma/ bärzo się obraża kiedy
iej rusza: albo że tego co z sobą przyniosła bär-
żiej ochrania niż pospolitego / y trwa w tym
nic lepszego poiąć nie mogąc. Regula w Rozd:
33. y 59. N. 2.

Miłość po-
wagi wła-
snej.

2. Tim: 3. 8.

4. Kiedy sobie inśnych lekce waży. A że oney
nie poważają/ znaczna obraze pokazuje/ bez ja-
ku y dosyć czynienia za to dobrowolnego.

Milczenie z
fortelu.

5. Kiedy czasu milczenia wiele marwia/ a
w rozmowie duchowney wpornie często mil-
czy/ trwając w tym bez poprawy. Prou: 26. 12.
Eccl: 23. 17. Regul: Cap: 7. 11.

Chytrapo-
rą y wpor.

Eccl: 7. 17.
19. 23. 24. 25.

6. Kiedy skryć chytro/ dworna / y roz-
mienie swe mocno trzymająca / a choć kiedy
zdania swego dla boiaźni starszych wstąpi/ prze-
cie obraze znaczna pokazuje / przed inśemi po-
tężnie szemrze/ nie mogąc się uspokoić / że się na-
iey

iey nie stało: y kiedy w tym złym nigdy sie nie osadzi/ ani dobrowolnie/ ani za wspomnieniem/ a ieszcze wiecey ieśli przez ośm miesięcy żadney nadzieie w postępiu duchownym po sobie nie pokaze.

7. Jesli nie kontenta z powołania swego / y cznie czeste poćiegi do żalowania wezwania o- nego/ z pragnieniem rzeczy świeckich/ a z obrzy- dzeniem duchownych/ skąd przychodzi znacza niecierpliwosc z ledą okazyey/ a do teſ w ta- tych pokusach odpor mały/ albo zgoła żadnego nie czyni. Uład to/ wszytkie porady y lekarstwa duchowne na te swa chorebe wzgardziwszy/ w- żywać zaniedbywa / takowe darmo czas na ćwiczeniu trawia: gdyż watpliwa aby to w o- státnich czterech miesiącach opuścić mogly / a- bo chciały/ czego sie przez ośm miesięcy tak mo- cnie trzymają.

8. Dowiedziawszy sie tedy dostatecznie e- xaminatorci/ tak o cnotach pomienionych/ iako y o przeszkodach tu wyliczonych/ odniosą Ksie- niey / ktora z siostrami starszymi wważać be- dzie/ ieśli ieszcze iaka nadzieia o odmianę oby- czaiow tych być może.

9. A na ten czas nadzieie odmiany może sobie obiecować Ksieni/ kiedy przy defektach sa- też y owe Boskie dary/ a zwłaszcza ze są niektore

Żalowanie
wezwania
czyste.

Luci 9. 62.

Rom. 11. 29.

Przeſtroga

iaki b nie-

ſposobnoſci

Zakon nie

cierpi.

Cap: 18. N. 3.

Odmiany o-
byczaiow kie-
dy nadzieia
w Novicyu-
stwie.

znaczące / á do tego baczenie dobre / ktore do obaczenia sie wiele pomaga.

10. Lecz tedy baczenie iest / á dárz Bostiegi nie mász / osobliwie pokory y boiaźni / tám obaczenie trudne być sadzimy / bo pychá zaslepia. Prouer: 10. 18. 19. 1. Cor: 15. 10.

Księgiy o
strożności
meżna w
przysmowa-
niu do Zak-
niaka.

Cast. lib. 4.
Insti: Ca: 33.

§ 4.
Examen ká-
zdey z oso-
bna Nowicy-
uski.
W osobności
kázdey z oso-
bna Examen
być ma.

11. Przetoż wielkim rozmysłem y wważeniem postępować Ksieniem z nimi będzie / y tey rady naszey vsłucha / aby wszeiákie respekty ná strone odrzuciwszy / z takowymi nieposobnościami niktogo do Professyey nie przysmowała: aby Nowicyuska iako prawo duchowne ná wielu miewscách wyżskey położone srodze zażánie / y wielce bogoboyny Opát Pinuphins iednemu Nowicyusowi poważnymi przyczynami rozwódzi / będąc nie rostopnie przyieta / sposobności nie mając / y ciężaru tey Professyey nie rozumieiac / nie sstała sie ábo trzywoprysiężca potym / ábo ożiebla / á pogotowi y sobie nie pożyteczna / y Zakonowi ciężarem nieznośnym Rozd: 23. N. 1. Do czego wielka pomoc da / czytanie y wważenie pilne / czwartey Księgi Kassyána: o ćwiczeniach wstępniających do Zakonu / osobliwie Rozdział 35. aż do końca Księgi.

TRZECI sposob examiniowania kázdey z osobna Nowicyuski.

Examen wyżskey opisany / ściagał sie do wszy-

stich

skich w pospolitości / teraz nauczymy iako ká-
żda y z czego w osobliwości exáminowana być
ma.

I. Jeśli kontentá z Mistrzyniemy táfżę y z powo-
lánia swe^o / á iesli kiedy nie żalowała wezwánia.

2. Jeśli iey cieşże vmartwienia / y co zá-
myśli / ábo pokuśy w ten czas czuie kiedy iá
martwia / y iako sie im stawi.

3. Co sie iey zda być naytrudniejszyego / y w
czym nawietşy ciężar czuie do ćwiczenia.

4. Ktore pokuśy náciężey y napoteżniemy ná-
nie bliż / z iákich okázy / ábo wisc iesli z szatáń-
skiego poduśczenia.

5. Jeśli zachowunie rády przeciwko nábie-
gájącym pokuśom.

6. Ktore przeszkody nawietşe w sobie w-
pátrnie do postępu.

7. Jeśli ma pokoy ná sumnieniu / czyli iá co
dolega że spokoyná być nie może.

8. Jeśli wiernie ná tym czasý trawi / ná co
sa náznáczone : á iesli przestepnie / iako często / y
z iákich przyczyn.

9. Jeśli sie wiernie y şczerze z Mistrzynią
swá obchodzi / á iesli obłudnie / z iákich przyczyn.

10. Do ktorych ma wietşá sšlonność w ro-
zmowie / y w towarzysztwie / y z iákich przyczyn.

II. Jeśli też ma od ktorey towarzyşki ser-

ce odwrócone / iako dawno / z iakich przyczyn.

12. Jeśli pragnie krzyż / czyli sie go leża.

13. Jakiego sposobu używa w nabywaniu cnot / y w ktorey sie cnotcie ćwiczy.

14. Jeśli z iakiey rozmowy z kimkolwiek miała osłabienie w umyśle swoim.

15. Jeśli kontent z tych środków y ćwiczenia / ktore ma do postępu duchownego.

16. Jeśli ma smak y pocieche w modlitwie / y w ktorey więkz / ięśli w wstney / czyli we wewnętrzney.

17. Z iakim pożytkiem Sakramentow używa.

18. Jako w sobie czuje słomności swoje / ięśli tak mocne iako pierwey / czyli słabsze.

19. Co za chęć teraz w sobie czuje do Zakonu y do takiego vmartwienia.

20. Jeśli iey ciężkie w Zakonie vmartwienie / kiedy było ciężey / ięśli na początku czyli teraz.

21. Jakie myśli na nie przychodziły / w ten czas kiedy iey było na ciężey znosić.

22. Do czego w ten czas słomność w sobie czuła więkz / ięśli swego przedsięwzięcia zaniechac / czyli kończyć.

23. Jeśli czuła obrażenie na tych ktore ię vmartwily / y iako sie w tym sprawowała.

24. Jeśli czuła pocieche wewnętrzna / kiedy sie do Pana Boga o ratunek wciekala.

25. Jaki powód na rozmyślaniu miewa/ y co czyni kiedy sie nie powiedzie.

26. Jesli ktorey pokusy nie tai dla wstydu/ albo respektow iakich. Prou:28.13.

27. Co czuje w myślach/ kiedy iż strofuią Stárszy.

28. Jako przyjmie kiedy iż rowienniczki strofuią.

Náostátek/ te albo tym podobne dáry Bostie/ w Novicyustkách vpátrowác Exáminatorci wiernie y pilnie beda/ á gdzieby ktora przynámmiey iednego z tych znácznie przez te ósm miešiecy po sobie nie pokazála/ nápomínámy w Págu Bogu/ áby tákowey žádná miara dluzey nie zátrzymáwály/ ále z wščiná omowta wypušćily. A (Bože nie day) by sie iešć w niey dároro pomienionych nie nájdúac přeštkody przygánné y niezleczone nálešć mály/ tákowey žádným spósobem w Novicyácie nie zabáwíá/ iáko Regula w Rozd: 58. N. 5. y práwo duchórwne Trid: fl. 25. de Regul: Cap: 16. Cap: cum causam de elect. dostátecnie roškánie/ wolnošć z Kláštóru wšćinwé wyníšć dádzá.

CZESC SIODMA.

O spósobie éwiczenia przez ošátne cztery Miešáce.

Novicyat
przez cztery
ostatnie mie-
siące.

§ 1.
Oczym pátrz
w cz głci
piatey.
Cap:1:

§ 2.
Cap:8.N.2.

Ná skończe-
czeniu No-
wicyatu iá-
kie ma być
examen No-
wicyuszek.

§ 1.

§ 2.

ROZDZIAŁ I.

Co do uważania brát máia przez cztery miesiące?

Przez te cztery ostatnie miesiące Regule nie tylko czytać z wytłádem / áley same v-
ważać będą / wszytkie inše sposoby ćwicze-
nia každodziennego zachowywać / wszytek spo-
sob iáko y w przeszle sześć miesięcy.

A gdy rok Nowicyatu ich wynidzie / táko-
weż examen powtorzyć z Nowicyuskámi / dla
vtwierdzenia ducha iáki był po wyjściu ósm
miesięcy / ále z wietšá pilnością y doświadcze-
niem sposobności osob iest rzecz áakonowi po-
żyteczna / y tákowým látoroštkóm šwiežo
wšzczepioným / wiecey zbáwienna.

ROZDZIAŁ II.

W czym Novicyuski exáminować?

Dopi. wšsego examen, przydáda exáminatorki.

A By wyrozumiały dobrze / iekli sie im w
Regule / ktorey sie ták dlugo przypátrowá-
ły / y w ktorey żyć będą powinne / nie zda
co cieškiego.

Jekli ná tákie ścišle vboštwo / poslušénštwo /
y ná ták ostre vmartwienie z pogárda wšelá-
ka / nie ná czás / ále do šmierci sa gotowe / y zá-
wše chetliwé vmartwíáć rozum swoy / y wola
własna / gdyž to iest własnie być áakomnicą. Re-
gulá w Rozdziale 33.

Ješli

Jeśli wie w czym zawisł pokoy człowieka
Zakonnego / y w czym szczęśliwość stanu Za-
konnego zależy / aby sie ia w rzeczach przeci-
wnych kontentowały / wshytkie sprawy y opá-
trznosci okolo siebie przypisując Bogu y wo-
ley iego świętey.

Jeśli wie co iest oziebłość / iakie sa skutki iey / iá-
to sie narychley w zakonne osoby wtrada / czym
sie znacnia / iako sie w niey ratować Prou:27.7.

Náostaték rozważyć iey / aby inż teraz abo sie
pluga wiele / od ktorego sie náząd obezrzec nie
godzi / abo / iesli sie iey co zda ciężkiego / wysła:
aby sobie nie była przyczyna / po Professyey pu-
ścić sie zátym co iest niedostónalego / teraz
gdy ma czas nie czyniwszy powinnego przy-
gotowania y rozmysłu.

ROZDZIAŁ III.

Po roku Nowicyatu, co czynić z Nowicyuskámi.

Kiedy ktora skonczy cały rok swego No-
wicyatu / tak żeby y iednego dnia nie zo-
stawalo / Kéien z Siostrami starszymi y
exáminatorákmi ma sie ná mówić / iesli be-
dzie godná Professyey abo nie.

Jeśli osadza być godná / Kéieni oznaymi
Biskupowi swemu / abo komu Biskup zleci / aby
Nowicyuska według rozkazania Kościelnego
przed Professyą exáminowana była.

§ 3.

§ 4.

§ 5.

Luc:9. 62.
Cap:58.N 7.
Koniec No-
wicyatu.

§ 1.

Tridé: 5125.
Cap:15. C.1.
17.9.2.
C. Ad Apo-
stolicum de
Regular: C.
Non solum
eodem Tit:
in 6.

§ 2.

Biskup ma
wiedzieć o
Professyey
Nowicyuszek
Concilium
Trid: Sess: 26.
Cap: 17. C. 11.
lud 24. q. 1.
C. Nullus de
Regul.

§ 3.
Bulla Bene-
dictina Cap:
22.
Turecremá:
ná przedmo-
wé Reguly
Tract: 4.

Porozsádku Biskupim / ma być do Profes-
syey z przygotowaniem przypuszczona: wszakże
po Professyey ieszcze rok w szkole odnowienia
duchá powinna odprawić / wygawszy Kon-
wierzki ktore do tego obowiązane nie będą. A te
ktore lat zupełnych do Professyey nie mają / w
ćwiczeniu Nowicyatu zostaną.

C Z E S C O S M A.

O przygotowaniu Nowicyuszek do Professyey,
y o ćwiczniu professowanych w odnowieniu du-
chá także przed konsekracyą Pánien.

R O Z D Z I A L I.

§ 1.
Przyczyny
dla których
reformacya
sposobu cwi-
czenia po
Professyey
stanowi z in-
tencyą S.
Benedykta,
który chce
mieć cwi-
czenie po s-
pku ducht-
ownego.

Iż S. Benedykt Regule swoje w Przemowie
N. 10. ćwiczniem tylo obyczajów rzęcinnych/
y szkole służby Pánstkiej / ábo początkiem do-
brego obcowania / w Rozdziale 73. N. 1. y 4.
nazywa / á po wyćwiczeniu sie obyczajów po-
bożnych / ktore w tey Regule są opisane / samey
doskonłości nabywać / ábo sie do niej / w tym
że Rozdziale N. 2. y 4. przez pisma Bózego / náuc
Doktorów / Żywotów y Kollacyey Wyco-
świetych czytanie y wważanie sposabiác káže:
á to dla tego / iż sam w Rozdziale 7. N. 22. náu-
cza / że przez długie ćwiczenie / postęptki dobre /
w nálog świety przychodzą: Ktemu / iż o ten
postępek często Oćiec s. Przełożone w swey Re-

gule v=

gule w pominu / y Rozdział 2. N. 11. pomnażać go
 w trzodzie sobie zleconey / pilnie ich obowięznie.
 Nakoniec w Rozdziale 27. N. 2. 64. N. 4 5. 6. 7. 11. y
 na wielu inſzych mieſcących / iż częſtoć Kšie-
 niom zleca / aby przy ſtrzeżeniu zdrowych / na po-
 zyskanie duſz ſchorzłych w zgromądzeniu ſwo-
 im / wſzytek przemysł y dowcip ſwoy obracały / y
 w takowych przypadkach / duchownymi / ale iako
 nałaſtawſzemi ſposobami / wiecey niż karaniem
 albo wtrapieniem powierzhnym / Siſtry ſwe
 pozyskawały: Przetoż y my czyniąc doſyć pobo-
 żney intencyej Oycá S. Benedykta / na pozyska-
 nie duſz ludzkich / y rádzie zbáwienney: takowe
 ćwiczenie duchownego odnowienia tey refor-
 macyey Kłaſtorom / iako rzecz Pánu Bogu
 wdzięcznie miła / Zakonom Pánieńſkim potrze-
 bna / Oblubienicom Chryſtuſowym przyſtoyna /
 duſhom ich dziwnie zbáwienna / ku wtwierdzeniu
 Zakonnego życia potrzebna / y rozmnożeniu eno-
 ſwitych wielce ſpoſobna y przykładna / władza
 Stolicy Apoſtołſkiej potwierdzamy wiecznie / y
 ſpoſob / który iednoſtáynie od wſhytkich Kłaſto-
 row tey reformacyey zachowany być ma / opi-
 ſuiemy taki.

Naprzód / aby Nowicyuſki po odpráwieniu
 Profeſſyey ćwiczyły ſie poſtepku duchownego
 przez drugi rok / powtarżając ćwiczenia Zakon-

Reformacya
 z Reguły S.
 Benedykta
 ſpoſob w ćwic-
 zeniu odno-
 wienia du-
 chownego
 Ránowi.

§ 2.

Psalm 145.
N. 11.

ne wyższej opisane w wielkim vspokoieniu ducha/ktorego takie ćwiczenie potrzebuie zarówno: według Proroka w te słowa vpominaiącego: *Vspokoycie się a obaczcie, że ciem ia iest Bog: będę podwyższon między narody; y będę podwyższon na ziemi.*

§ 3.

Cwicze-
niem odno-
wienia du-
cha kogo nie
zabawiać.

Druga/ aby Siostron inż dawno professo-
wanym tego nie bromiono/ktoreby pragnac po-
stępu duchownego/żadaly y prosily v Przelo-
żoney/aby przez kilka miesiecy dla odnowienia
ducha takowymże ćwiczeniem zabawione byly:
Oprocz żeby w nich sposobności do ćwiczenia
takowego nie bylo/abo dla zdrowia złego/abo
że sz baczenia małego: takowym bowiem wy-
mowic sie przystoynie lepiej/ czym inższym ich
kontentuiąc.

§ 4.

A żeby Zakonnice tej reformacyjey/wszystkie
rownie w swoich professyach żarliwość swięta
duchowna prowadząca do Boga/ktora im O-
ciec S. ich Benedykt w Rozdziale Reguly 72.
rozkazuje/ćwiczyć y pomnażać mogly: a przez
nie tak doskonałości nabywać/iako sie też y po-
slabieniu ducha ratować snadnie vmialy: podaj-
my im sposob y pomoc do tego. A naprzod o
czasiech/y o tym/czego w takowym ćwiczeniu
ktorego czasu vżywać mają.

Pierwszy czas będzie dla Nowicyusze / które chcemy aby się zarazem po odprawieniu Nowicyatu / drugi rok postępu duchownego ćwiczyły.

Pierwszy
czas do odno-
wienia du-
cha.

ROZDZIAŁ II.

Nowicyuski odprawimszy zupełny rok ćwiczenia w Nowicyacie, w czym się ćwiczyć mają.

Ktore rok przemieszkawszy na ćwiczeniu w Nowicyacie / znajda się za pomocą Pasterka sposobne do Zakonu / y lata zupełne do Professyey mieć będą / ćwiczyć ich znówu panna Mistrzyni tym porządkiem zaczęnie.

§ 1.

Uprzed cały miesiąc niechay czynią przygo-
towanie do Professyey: to jest / pierwszego tego-
dnia rozmyślać o grzechach z książeczki B. Wy-
ca Ignacego Loiole / zgromadzenia Societatis
IESV, nauki y punkta biorąc / potym spowiedź
dożywną uczynia: drugich tygodniow trzy
eluby / y Professya Reguły swey rozmyślać be-
dą / wważając wszytek stan życia Zakonnego y
własności abo okoliczności jego / aby samych ste-
bie do prawdziwego zaprzenia zniewoliwszy / z
ochotą się prawdziwą dobrowolnie / żywa y zu-
pełna ofiara Bogu y Stworzycielowi i swemu
na wieki oddały.

Przygotowa-
nia do Pro-
fessyey czasu
ćwiczenie.

Uczyniwszy Prof. ssya / (która jest niżej y z ce-

§ 2.

Po professey
ćwiczenia
doskona-
łości porzą-
dek.

Mistrzyni
nowym pro-
fessom z Ro-
zygnoliuś
ćwiczenia
ma dawać.

Powinność
Księgiey.

Cap: 2: N 3.

4. 46.

Matt. 10. 22.

remoniami swymi opisaną) aby w teyże niewin-
ności/ ktora wszyscy Zakonni przez sluby swoje/
iako na chrzcie odnośz/ zatrzymać umiały/ cwi-
czyć sie będą w postępku do doskonałości Chrze-
ściánstkey przez cały rok/ porządkiem ktory Ro-
zygnoliuś opisał/ także o doskonałości Zakonney
X. Pinelli, y inſze ktorekolwiekby sie ksiązki do po-
stępu duchownego znaleźć mogły/ nie tylko czy-
tać/ ale y zbieraćc wważać będą. Ktore to pun-
ktá / Mistrzyni tego ćwiczenia miłością vprze-
mą/ y niewstawną pilnością zbierać/ y wczniom
swoim łączącym y pragnącym krolestwa niebie-
skiego/ do łącznieyszego ich poiecia wdawać po-
winná będzie/ w czym iey Ksiemi z powinną pil-
nością y doyrzeniem dopomoże/ ábo sie samá
tym/ iako iest powinná zabawi. Przypominając
co Pan powiedział: Iż nie ten ktory poczał, ale kto-
ry do końca trwa, zbawion będzie, y zaptłą korony
wieczney odnieſie.

§ 3-

Według porządku tedy ksiąg pomienionych /
pánná Mistrzyni/ pełnić wola Oycá naszego ś.
Benedykta cap: 58. N. 5. 6. 7. z nowymi Professá-
mi nowe do doskonałości Zakonney y Chrześci-
ánstkey ćwiczenie zacząwszy / prowadzić ich be-
dzie do wietſzey miłomosci y miłości Pána Bo-
gá / w wielkim vspokoieniu / iako sam Pan v
Pſalmiſty vpomina. Vſpokoycie się á obaczcie, że-

ciem ia iest Bog, &c. Dweselaigc serca ich tym /
 że iuż są w przybytku Pańskim / do ktorego tak
 dawno pragnely : a pilność wierna y ochotna
 wzbudzaigc w nich przez to / że żyć y ćwiczyć się
 powinne według wolei y w podobania Pana Bo-
 ga swego / ktoremu się iuż wiecznie poślubily.

A iż dowcipy y animusze ludzkie są rozmaite /
 panna Mistrzyni dogadzać ma / dodając y skąd
 inąd inszych nauk albo sposobow ćwiczenia we-
 dle tego / iako w ktorey łacniej albo gruntowniej
 postępek uczynić może / albo iako ktora w czym
 ratować / potrzebe obaczy.

A żeby takowe ćwiczenie tym spokojniey / y z
 wielkym pożytkiem Sakonnego postępu nowe
 Profeski odprawić / y w zaczętych się cnotach
 tym gruntowniej utwierdzić mogły / Panna
 Mistrzyni przez rok zupełny wszelkie przeszkody
 powierzhnęę nabożeństwa y posług wprzecznie /
 a samym ich czytaniem / rozmyślaniem y ćwicze-
 niem duchowym z wielką ochotą bez wstępie-
 nia zabawi / y dla tego ich ani do zgromadzenia /
 ani do choru nie przypuści. Jednak według wro-
 czyste te same dobrodzieystwa / ktorych Kościoł
 pamiętkę obchodzi / one też uważać y w Chorze
 z drugimi chwale Pańską odprawować będą.

A gdzieby albo tego potrzeba było / albo same
 Profeski pragnely / mogą co wiecey niż rok w tym

ćwiczeniu zmieścić/ aby rzecz sama y skutkiem
mądrość duchowną / y dobrą Zakonnego stanu
tym prawościwiey odziedziczyły / y do światobli-
wego z Siostrami w zgromadzeniu obcowania
siebie godnie przygotowały.

ROZDZIAŁ III.

Oczásie wtorym, o przygotowaniu do konsekracyey,
ktorey iednak czás tylko kilka miesięcy abo
tegodniow być ma.

§ 1.
Przygoto-
wania do
konsekrá-
cyey.

§ 21

Te ktore przed konsekracyą swą zabawić
sie ćwiczeniem duchownym mają / odprá-
wiowszy rozmyślania pierwszego tegodnia B. J.
gnácego / y spowiedź / brać będą punkta / o wcie-
leniu / y o żywocie Pana naszego / y o mece iego.

Potym wważać będą słowa te ktorych Kościół
wżywa przy konsekracyey Pánienskiey / aby tym
lepiey poymowały powinności stanu swego / w
jakim ich Bóg chce mieć : y Kościół stanowi / do-
dając im pobudki do wważania / iako tey niewin-
ności pánienstwa / ktora w ten czás na wieki
swemu Stworzycielowi strzeżeniem czystości
serca / y zmysłow tak wnetrznych iako y powierz-
chnych / ochraniać mają.

O przygotowaniu do konsekracyey Pánien-
stwa / patrz po Professyey niżej.

ROZDZIAŁ IV.

O czasie dla spuszczałych w duchu.

Trzeci czas dla innych Professek/ osobliwie takowych w którychby się ducha taka spuszczałosc/ y affekty nie potromione nalazly/ jezby iey Starsza w ozieblosci inaczey poratowac nie mogla/ powinność bedzie Ksienicy z macierzynskiej milosci wielka laskawoscia takowa Siostry namowic/ abo gdyby sama tego zadala z checia pozwolic/ aby sie okolo naprawy ducha w uspokojeniu/ kilka tygodni abo miesiecy zabawila.

Takowe tedy Siostry w pierwszym tygodniu rozmyslania B. O. Ignacego odprawia/ a potym wtora Ksiege Rozynoliusz/ abo trzecia/ do wvazania niech wezmą/ bo to co im Ksieniy Mistrzyni do poratowania ich ducha w ozieblosci obaczy byc potrzebnieyszego/ osobliwie ksiąg czworo/ o doskonalości Zakonney/ W. O. Lukasz Pinella Societatis Iesv Theologa: abo co wedlug iey poiecia potrzebnego bedzie/ z Rozynoliusz/ abo z wykladu Reguly/ abo z Ksiezki Juliusza Sartyego o Vmartwieniu.

A takowe skody duchownego cwiczenia od nas sporzadzane/ iesli Ksieni badz sama przez

sie/

§ 1.

Powinność
Ksienicy, v.
pada Sio-
sire rero-
mac.

Reg. C. 8.

§ 2.

64. N. 13.

73. 3.

§ 2.

§ 3.

sie / ábo przez Mistrzynie swoje pilnie y goraco prowadzić / á osoby rozmowami duchownymi / tak w pospolitości / iáko w osobności o tym / czego ktorey wedle skłonności ich do náprawy y wmartwienia potrzeba / pilnie wspomagać / tak że też y częstey á goracey modlitwy ćwiczyć ich pilnie będzie : nádzieia w Pánu Bogu / że sie wśytkie prawdziwemi Zakonnícami sstana / y według Apostoła *S. 1. Tim: 6. 18. 19.* dobrze sie ćwicząc / y dobrze czyniąc / w dobre uczynki bogatemi zostana : y náskarbivśy sobie grunt dobry / nápotym dostapią żywota prawdziwego.

ROZDZIAŁ V.

Jeśli się co ze zwyczajów powierzchwnych y do ćwiczenia należących, opuścić, ábo odmienić w renowacyey może?

§ 1.
W szkole odnowienia
ducha nie się
opuszczać nie
godzi.

Regul. C. 33.

N. 1. 42. 23.

71. 3.

Regul. C. 4.

N. 53. 54. 55.

C. 7. N. 18.

19. 20.

Zakonnicom ktorekolwiek w Renowacyey odnowienie ćwiczenia Zakonnego odprawować beda / namnieyszey rzeczy nie opuszcza / y owszem tym pilniey we wśytkim ku doskonałości / iáko te ktore iuż wietřa wiadomośc o niej wzięły po Professyey / postępować maia. Przeto áby żadnego rozzerwania inśzymi zabawami nie miały / iuż sie y śpiewać uczyć tam nie beda / wśytek czas ná tym wiernie y pilnie trawiąc / ná co

im iest sporzadzony: wszakże aby śpiewać nie zabaczyły/ iż rozmowa duchowna w wigilia komuniey nie bywa/ niechayże sie miasto rozmowy w każda wigilia komuniey/ godzinie abo dwie po obiedzie śpiewać wczę: a po Kollacyey zwozyczne milczenie zachowaię. Insze wszystkie postęptki tak zachować powinne/ iako w samym Nowicyacie/ żadney od tych zwyczajow/ które są Nowicyusztom opisane/ nie wyimnie.

Toż sie rozumie y o tych/ które przed konsekracyę/ y o tych które w oschłości/ dla wzbudzenia ducha do Renowacyey wstepnia: to iest takoważ powolność y otworzystość ponowne będą/ iako y te które w Nowicyacie/ strzegąc sie we wszystkim zdradliwej y nadetey pychy/ y żadney wyniosłości mniemania o sobie/ ani rozumowi swemu vsać nie będą/ ale we wszystkim w Mi-strzyniey swej rady szukać/ y tak w tej świętey prostości serca/ nauke Chrześciańskiej doskonałości zacząć będą/ iakoby przedtym nic o niey nie wiedziały ani slyszaly.

ROZDZIAŁ VI.

O sporządzaniu godzin do zabaw w renowacyey.

§ 2.
Renowacya
naprawa o-
byczaiom
zepsowa-
nych w Za-
konie y Pro-
fessyey v-
twierdze-
nie.
C. 58. N. 7. 8.
Ture: Tra:
129
C. 7. N. 14.
C. 4. N. 67.
C. 7. N. 15.
16. 21.
Prou 26. 12.
Wola y ro-
zum vmar-
twiać.
Regu: Ca. 4.
N. 10. C. 7.
N. 8. C. 72.
N. 3.

§ 1.

GOdżiny y zabawy też włafnie mieć będą
 iako y Nowicyufki w Części Trzeciej /
 Rozd: 4. y infzych części 4. ac y zgola nie im
 ani odmieniamy / ani wymniemy z porzadku go-
 dzin dziennych / ale owszem / iako starfzym w za-
 konie tym pilniey zabawy duſzne / y poratowa-
 nie opuſzczaloſci ducha zalecamy: oſobliwie roz-
 myſłania / y po rozmyſłaniu / ſpiſowanie poży-
 tkow rozmyſłania: aby odprawiaſzy rozmy-
 ſłanie / gdy czas piſania przydzie / porzadnie ſie
 wſzytkiemu przypatrowały. Naprzod / iako
 rzecz poieła / potym do czego y iako wmyſl ſwoy
 ku lepfemu nakloniła / takze y inſze aſſekty do do-
 brego / iako y ſkad przyſzły / to wſzytko iako nale-
 piey piſaniem wyrażaiac / y tego pilnuiac / aby
 ſie nie wiela ſłow / ale tylko pożytecznych bawi-
 ły: á to dla tego / aby ſie nápotym / każda prze-
 czytaſzy / takowe przedéierwieżicia ſwoych oby-
 czaiow poprawy / ktore ná ten czas Bogu ſwe-
 mu obiecowala / nátychmiaſt ſie obaczywſzy w-
 pomniała / y času oziebłoſci / do tegoż ſie aſſektu
 dobrego wzbudzała. Co żeby ſie tym lepiey za-
 wſze darczyło / porwinne będą te duchowne zabá-
 wy modlitwa iako przez ieden Paciery
 ábo co wiecey vprzedzić.

Cwiczenia
 duchowne w
 renowáczy
 ma vprze-
 dzac modli-
 twa.

Eccle. 39. 6. 7.

8.

ROZDZIAŁ VII.

O stole, y o wychodzeniu ich z mieszkánia swego,
y o milczeniu.

Stoł pánien z renowácyej / być ma osobno w
Refektarzu Konwentstím / dla nich y dla
Mistrzyniej ich / á gdzie to być nie mo¿e / z
Nowicyuszkami wespól niech bedzie.

Wychodzenie tak¿e z mieszkánia swego po po-
trzeby wšelakie / nákoniec y milczenia zachowá-
nie / chcemy áby takim¿e sposobem y takowym¿e
dozorem stáršych / y z ich sámých ochrona było
zachowane / iáko sie Nowicyuszkom w Nowicy-
acie ich postanowiło y opisało.

Abowiem do renowácyej ni po co inšzego v-
dávác sie mája / tylko áby pierwsza miłość do-
skonálości / w Nowicyustwie od Boga dána / á
przez ošieble w zgromáczeniu po Professyej ob-
cowanie / virácona ábo návratlona w sobie od-
nowily. Przeto¿ ná powetowanie tey lasti / we-
dlug náuki Duchá šwietego / pierwsze vczynki
czynić powinny / á z okwitości skrušzonego serca
powierzchná powolnošcia y skromnošcia / czlo-
wieka pokutniácego / y vmartwionego
wyrażác sie náuczyły.

§ 1.
Stół osobny
dla rozervá-
nia vspokoio-
nego vmysłu
Turecrem :

Tract: 4.

§ 2.
C 63. N 9.
W Nonicy-
acie Część
Trzecia y
Czmaria.

Apoe: 1. 5.

ROZDZIAŁ VIII.

O świętách wroczystych, w ktore Komunia
święta odprawia.

§ 1.

W Te dni święte / ktorych Komunikować
beda / po Mszy ráney / zostana w koście-
le / aż do samego końca nabożeństwa ko-
ścielnego przed obiadem : pragnąc w te dni nad-
inše rzeczy z Pánem Bogiem swoim wciešyć się
y umilować go.

ROZDZIAŁ IX.

O zabáwie w godziny poobiedne w ćwiczeniu
odnowienia ducha.

W zabáwach tę tylko różność od Nowicyuszek mieć beda.

§ 1.

P Rzyšedšy od stolu do mieszkania swego /
poydą na sale: á pošetnawšy przed oltar-
zem / zmowia Psalm / Laudate Dominum
omnes gentes, &c.

§ 2.

Potym zaraz Godzinki naświetszey Panny
odprawia. skonczywšy ie / rozmowa sie ducho-
wna zabawia godzinie / każda na te rozmowy w-
myśl swoy gotuiac wierne / iakoby w niey poży-
tek odnieść mogly. á pożytek rozmowy ten być
ma / á nie inšy. I. Pobudzić ducha swego do
czego dobrego / przez światło iásnego poiecia / y
wrozumienia spraw y woley Boskiej. 2. Tak

Rozmow po-
żytek iaké
być ma.
Psalm. 8. 34.

że y tych ktore do postępu duchownego należą: przeto napominamy / aby na te rozmowy z przygotowaniem y pragnieniem zawsze chodziły / a przygotowania takiego dwoiaki sposob podamy.

Pierwszy sposob przygotowania na rozmowy Duchowne.

Pierwszy sposob przez modlitwe / ktora po skonczeniu Godzinek naswieższej Panny / niż poyda na rozmowe / goracym sercem krotko iako przez Pacierz do Pana Boga z naboznym westchnieniem wyprawia / prosząc aby z pożytkiem / a bez szkody mowy prożney / te rozmowe odprawily.

Drugi sposob / przez nagotowanie sobie materzey z tychże punktow rozmyślania swego / o ktorey maia mówić / y dla tego każda swoy tydzień mazaaczynac rozmowe iedną po drugiey / aby nie tylko z rozmyślania / ale y z rozmowy tym lepiey rzecz one poymować mogly / uczac sie iedną od drugiey.

Po skonczeniu tey rozmowy / sieada zaraz do pisania zaczetego poranu : a to dla tego / że czasem wiecey poiąć z rozmowy może duchowney niż na rozmyślaniu : y beda sie tym pisaniem bawily / aż napoly do dwocy / ktory to czas / że nie

1. Sposob modlitwny.
Eccl: 39. 6.
7. 8.

2. Sposob, na gotowanie materzey.
Psalm: 118. 48.

3.
Po rozmowach zabawy pisanie, &c.
Czas do pisania nie zawsze iednak.

iednaki zarosze bywa (bo w światá y w posty/
później godziná obiadu/ zaczął też czas do pi-
sania krotki być musi) tu go nie opisuiemy/ tylko
sporządzamy/ aby w ten ostaték czasu/ co go zbe-
dzie po rozmowie duchowney/ do dwu kwáter
po iedney z południá pisaniem sie zabawiały.

§ 4.
słuchanie
czytania po
pisaniu.
W słucha-
niu czytania
zmysłom in-
szym nie za-
bawiać.

Rozmyślá-
nie z potu-
dnia.
Czas czyta-
nia pisma
własnego.

Skoro dwie kwaterze vderza/ słuchac z pil-
nością czytania beda pulgodziny ksiązki ducht-
owney/ tego przestrzegając/ żeby o teyże materyy
czytano/ w czym sie ná ten czas ćwiczą/ y tego
też aby ná ten czas żadneg zmysłu tak wnetrznego/
iako powierzchnego/ ni czym innym nie za-
bawiały/ ale sie wszystkie do pilnego a vważnego
słuchania obracały/ gdyż pismo mówi: kto
mniey ma zabaw/ mądrości (niebieskiej) nabę-
dzie. Eccl: 38. 25.

Skoro dwie godzinie z południá vderzy/ ro-
zmyślaniem sie zabawia aż do trzeciej: a skón-
czywszy rozmyślanie/ Nieszpor y Komplete od-
prawia. Potym czasu wolnego mieć beda kwá-
tere: ktora skoro wynidzie/ da im znać Panna
Mistrzyni/ aby sie zeszły do czytania tego/ co po-
raniu pisały/ żeby y z tego co słuchały/ y z rozmy-
ślania/ ktore ode dwu aż do trzech odprawowa-
ły/ a swe poieście przepisały/ albo z lepszego rozsa-
dku poprawiły/ tego co poraniu pisały: y zabá-
wia sie tym czytaniem/ y poprawieniem pisma

swego/

swego / aż do wtoreg dzwonienia na wieczerzę.

Po wieczerzy przyśedſzy do mieſzkania ſwego / ſpowa Psalm tenże co y po obiedzie : a vczy-
niwſzy przygotowanie do rozmowy ducho-
wney takie iako y po obiedzie / zabawi ſie ro-
zmowa duchowna do ſoſtey / ktorego czasu z-
rzadta być może cała godzina.

Po wiecze-
rzy rozmo-
wa.

Storo ſześć vderzy / czytać im Miſtrzyni be-
dzie przez kwatere godziny / na intrzyſke poran-
ne rozmyſłanie punkta. Oſtatek czasu dnia / tak
ſtrawić maia / iako Novicyuſtom y wſzytkiemu
Konwentowi opiſano.

ROZDZIAL. X.

*Sposob Profesyey według Reguły W. Oycy
S. Benedykta.*

KJedy ktora po roku Novicyuſtwá porząd-
nie według tey reformacyey odprawio-
nego ma Profesyę czynić / ſpowiednik abo
ſtarczy Kapłan w Alaſtorze / ma ſie do Miſſey
nagotować.

We Miſſey po Offercie ma przyſtąpić Novi-
cyuſka przed oltarz karta / na ktorey ma mieć
piſane ſluby ſwoie / abo Profesyę w te ſłowa :

We Miſſey
po Offercie
Novicyuſka
ma przyſe
przed ol-
tarz.

Wſzechmogacy wieczny Boże / ja N. ktora
przed oblicznoſcią twoią ieſtem / ſłuchaj mnie Bo-

ſkiemu

Forma Pro-
fessyey.

Stiemu maiestatowi twemu / y tobie marto du-
chowna Kłasztoru N. przed naswietza Panna
Marya / y wszystkiemi swietymi / osobliwie Pa-
tronami Kościoła tego / y temi ktorych tu swie-
te reliquie są / wbostwo / czystość / y posłuszeń-
stwo wieczne / y obiecuie stałość y nawrocenie
obyczajow wedle Reguly Oycy S. Benedykta.
Nieskończoney Boskiej dobroci twoiey proszę /
abyś te ofiary moje wdzięcznie przyjąć raczył:
a iakoś mi dal chęć do ofiarowania / tak mi racz
dopomoc otwierać łaskę twoją do wypełnienia.

(Kąplan y wszyscy rzeka: Amen.)

Kołu od narodzenia Pánskiego / N. Ksieży-
ca / N. dnia N. a ná lepsze świadectwo ręką sie
swą podpisała.

N. N. z Dyocesyey. N.

Sta karta pisana wkleknieł Tomicyuska przed oltarzem /
y słuchac będzie Mszey: a po Offercie y po Elewacyey / czasu
Komunieny / odmowi Confiteor, &c. Przyjmie naswietzsy
Sakrament / y będzie sie nabożnie modliła aż do skonczenia
Mszey. Po skonczeniu Mszey / przystapi do niej Asieni z
kilka Siostr / Kąplan też od oltarza obroci sie do nich: a
Tomicyuska czytać będzie głosem karte Professyey pisana:
a przeczytawszy ją / z pocałowaniem y krzyżem S. ją przeze-
gnawszy / odda Asienney abo Kąplanowi / a Kąplan ją po-
łoży na oltarzu. Potym Kąplan pokleknawszy / mowić be-
dzie te Kollette.

ORATIO.

O Remus sorores charissimæ, vt quod soror ista (vel sorores istæ) ore professa, (vel professæ sunt,) opere feliciter compleat (vel compleant) auxiliante Domino nostro IESU CHRISTO, qui cum Patre & Spiritu sancto uiuit & regnat Deus, per omnia secula seculorum, Amen.

Potym Panna ktora przymuia / po trzykroć ma śpiewać ten wiersz.

Professuiata
co śpiewać
ma.

Suscipe me Domine secundum eloquium tuum & uiuam. Et non confundas me ab expectatione mea.

A Chor tymże sposobem po trzykroć powtarzać będzie tenże wiersz / y Gloria Patri, &c.

Chor po Pro-
fessuiacey
powtarza.

Potym Nowicyuska głowe pokornie skłoni / a Kapłan od ołtarza się obrociwszy / te wierszyki y modlitwy pospolu z Chorem odśpiewa albo odmowi.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster, &c.

V. Et ne nos inducas in tentationem.

R. Sed libera nos à malo.

V. Saluam fac ancillam tuam.

R. Deus meus sperantem in te.

V. Ostende illi Dñe misericordiam tuam.

- R. Et salutare tuum da illi.
 V. Esto illi Domine turris fortitudinis.
 R. A facie inimici.
 V. Nihil proficiat inimicus in illa.
 R. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.
 V. Mitte ei auxilium de sancto.
 R. Et de Syon tuere eam.
 V. Domine exaudi orationem meam.
 R. Et clamor meus ad te veniat.
 V. Dominus vobiscum.
 R. Et cum spiritu tuo.

O R E M V S.

DEVS indulgentiæ Pater, qui seueritatem
 tuæ districtiōis temperans indulgisti, ne
 Filius portet iniquitatem Patris, & qui mi-
 ra dispensatione etiam malis benè vtens, tuæ di-
 gnationis gratiam per eos frequenter operaris:
 quæsumus clementiam tuam, vt huic famulæ tuæ
 non obsistat, quod habitum religionis per nos,
 tanta actali re indignos accipit, sed ministerium,
 quod per nos exterius exhibetur, tu interiùs per
 donum Sancti Spiritus exequaris. Per Dominum
 nostrum IESVM CHRISTVM Filium tuum,

qui

qui tecum viuit & regnat in vnitate eiusdem Spiritus Sancti DEVS, per omnia secula seculorum.

OREMVS.

DEV S, qui per coeternum Filium tuum cuncta creasti, quiq̃e mundum peccatis inueteratum, per mysterium incarnationis eius renouare dignatus es, te suppliciter exoramus, vt eiusdem Domini nostri IESV CHRISTI gratia super hanc famulam tuam, abrenunciationem seculi profitentem, clementer respicere dignetur, per quam spiritu mentis suæ renouata, veterem hominem cum actibus suis exuat, & nouum qui secundum Deum creatus est inducere mereatur. Per eundem CHRISTVM Dominum nostrum, Amen.

*Modlitwa do
Boga Oycá.*

OREMVS.

Domine IESV CHRISTE, qui es via, sine qua nemo venit ad Patrem, quæsumus benignissimam clementiam tuam, vt hanc famulam tuam à carnalibus desideriis abstractam, per iter disciplinæ regularis deducas. Et qui peccatores vocare dignatus es, dicens: venite ad

*Modlitwa do
Syná, Pá-
ná násego
Iezusá
Chrystusá.*

me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos: præsta, vt hæc vox inuitationis tuæ, ita in ea conualeſcat, quatenus onera peccatorum deponens, & quàm dulcis est gustans, tua refectione ſuſtentari mereatur: & ſicut attestari de ouibus tuis dignatus es, agnoſce eam inter oues tuas, & ipſa te agnoſcat: vt alienum non ſequatur, ſed te, neque audiat vocem alienorum, ſed tuam, qua dicis: qui mihi miniſtrat, me ſequatur: Qui viuſ & regnas, &c.

O R E M V S.

*Modlin
do Duché S.*

SAnde Spiritus, qui te Deum ac Dominum reuelare dignatus es mortalibus, immenſam tuæ pietatis gratiam poſtulamur: vt ſicut vbi viſ ſpiras, ſic & huic famulæ tuæ affectum deuotionis indulgeas, & quoniam tua ſapientia eſt condita, tua quoque prouidentia gubernetur: quam iuxta tibi conſuetam gratiam vnctio tua de omnibus doceat: & per interceſſionem Beatiffimi Patris noſtri Benedicti, (quem præcipuum huius ſanctæ institutionis legiſlatorem dedisti) nec non & aliorum Sanctorum, ad quorum nomina petitionem

tionem facit: fac eam à vanitate seculi veraciter conuerti, & sicut es omnium peccatorum remissio, deprimentes impietatis obligationes in ea dissolue: & ad obseruantiam huius sancti propositi fac eam certatim feruere: vt in tribulationibus & angustiis, tua indeficienti consolatione valeat respirare: & iustè, & piè, per veram humilitatem, atque obedientiam, in fraterna charitate fundata, quod te donante hodie promittit, felici perseverantia compleat. Qui cum Deo Patre, Sanctoque vnigenito Filio eius Domino nostro IESV CHRISTO viuus & gloriaris DEVS, per omnia secula seculorum, Amen.

To skończysz/ obroci sie do zegnania o:
dzienia Zakonnego/ te Modlitwe mówiac.

Domine IESV CHRISTE, qui tegumen nostram mortalitatis induere dignatus es, obsecramus immensam tuæ largitatis abundantiam, vt hoc genus vestimenti, quod Sancti Patres ad innocentiae vel humilitatis indicium, abrenunciantes seculo ferre sanxerunt, tu ita be & nedicere & sanctificare digneris: vt hæc famula tua quæ hoc induta fuerit indumento, te

Odzienia
Zakonnego
błogosła-
wieństwo.

quoq; induere mereatur. Qui viuis & regnas in
secula seculorum, Amen.

O R E M V S.

DE V S æternorum bonorum fidelissime
promissor, & certissime persolutor, qui ve-
stimentum salutis, & indumentum iucun-
ditatis tuis fidelibus promissisti, clementiam tuam
humiliter exposcimus: vt hæc indumenta humi-
litem cordis, & contemptum mundi significa-
tia, quibus famula tua sancto visibile est informan-
da proposito porpitius bene & dicas, vt beatæ ab-
negationis habitum quem te aspirante suscipit, te
protegente custodiat, & quam vestibus veneran-
dæ religionis induis temporaliter, beatâ facias im-
mortalitate vestiri. Per CHRISTVM Dominum
nostrum, Amen.

O R E M V S.

Domine D E V S, bonarum virtutum da-
tor, & omnium benedictionum large infu-
sor, te subnixis precibus deprecamur: vt
has vestes benedicere, & sanctificare digneris :

quas

quas famula tua pro indicio agnoscendae religionis induere vult, vt inter reliquas sorores tibi cognoscatur dicata, Per Dominum nostrum IESVM CHRISTVM Filium tuum, qui tecum viuit, &c.

Te modlitwy / y drugie ktore po nich niżej będą / Káplán z taką ostrożnością odprawować ma / aby ieśli tylko iedna Professya czyni / miał nowiściem iedney modlitwy mówić. Nieśli ich więcej będzie / pod liczbą / iako za wielu porządkie odprawi. Przejegnawszy odzienie / po modlitwach Káplán weźmie Turybularz z Kádzi dłem / y okádzi tak Nowicyuske same iako y odzienie / y woda świecona pokropi : a potym začnie poklekawszy przed oltarzem Hymne: Veni creator Spiritus, &c.

Przeſtrógá
Káplánowi.

A po začeciu Káplániſkim / Chór weźmie y śpiewać Hymne będzie aż do końca wſytkie wiersze. Tym czasem przystąpi Káieni z Sioſtrami / y zeymie z niey wellum Nowicyatu / mówiac ten wiersz: Exuat te Dominus veterem hominem cum actibus suis.

Potym ia w hábit z wierzchny / od Káplána przejeſgnány / oblecze. A wellum Professejey dla inhibiciey / Statuimus, vt si Abbatisa, aut qualibet Sanctimonialis post hanc definitionem in tantam audaciam prorupit, vt aut viduam, aut

puellam

puellam Virginem vellare præsumat, iudicio Canonico vsque ad satisfactionem subdatur: cap: 20. q. 2. c. 3. Statuimus. nie Ksieni ale Kaptan na glowe nowey Profeski wlozyc ma/ te slowa mowiac: Induat te Dominus nouum hominem, qui secundum Deum creatus est, in iustitia & sanctitate veritatis.

To Wellum/ iesli Chorowa professnie / ziedwabnice czarney: iesli Konwierste / z rabtu czarnego byc ma. Na tymze Wellum ma byc Korontaz muchaieru bialez z czerwonym krzyzykiem/ tak iakosiny przy naszey reformacyey zastali. A iakosiny habitu odmieniac abo przycinac w deklar: na Rozdzial 55. §. I. pilnie zakazali/ tak y tu aby Wellum inakze nigdy nie bylo rozkazuemy. A gdy nowa Profeska habit od Ksieni/ a Wellum swey Professyey od Kaptana wezmie: Kaptan pokleknawszy konczyc bedzie te modlitwy iako y pierwsze.

O R A T I O.

OMnipotens sempiternus Deus, cuius charitatis ardore succensa hæc famula tua, stabilitatem suam tibi in hac congregatione promittendo, tuo iugo collum submittit: Con-

cede

cede propitius, vt in vltimo tui examinis die, ad dexteram tuam collocata, cuncta deuotionis suæ promissa, se adimplere lætetur. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

OREMVS.

DEVUS, qui Beatissimum Benedictum abstractum à mundi turbinibus, tibi soli militare iussisti: tribue quæsumus huic famulæ tuæ, sub eius magisterio, ad tuum seruitium festinanti, perseuerandi instantiam, & perfectam vsq; in finem victoriam. Per CHRISTVM Dominum nostrum. Amen.

OREMVS.

PRæsta Domine famulæ tuæ renuncianti secularibus pompis, gratiæ tuæ ianuas aperiri, quæ despecto diabolo confugit sub titulum CHRISTI, iube eam venientem ad te sereno vultu suscipi, ne de ea valeat inimicus triumphare, tribue ei brachium infatigabile auxilij tui, & mentem eius fidei lorica circumda: vt pericula cuncta & diaboli tentamenta se gaudeat euasisse. Per eundem Dominum nostrum IESVM CHRISTVM Filium tuum, qui tecum viuit & regnat Deus, &c.

Odpráwioſy te modlitwe Káplán / przeje-
gna Nowicyſzke temi ſlowy:

Benedictio Dei ⁊ Patris omnipotentis, & Filij ⁊ Spiritus sancti, descendat super te, & maneat semper. Amen.

Potym Ksieni z Siostrami przyma ia do zgromadzenia / y mieysce ostatnie po Professach naznaczy iey / y tym sie wszytek sposob professowania skonczy.

ROZDZIAL XI.

O konsekracyey panienstwa po Professyey y ćwiczeniu w odnowieniu ducha.

GDy Nowicyuski ćwiczenia renowacyey dokonczą: Jesli do konsekracyey lata zupełne mają / to iest 25. według prawa Duchownego / w te słowa: Can: 20. q.1. C. 14. Placuit vt ante 25. annos atatis, nec diaconi ordinentur, nec virgines consecrentur, & vt lectores populum non salutent. Tánże C. 15. virgines non vellentur ante 25. annos, nisi forte necessitate periclitantis pudicitie, & non nisi in Epiphania, & in Sabbatho Paschæ, & in Apostolorum natalitiis, nisi ex causa mortis vrgente. a przeszkody iakiey (o ktorych niżej napiszemy) do konsekracyey żadna z nich mieć nie będzie. Ksieni na skonczeniu roku renowacyey / czyni powinne staranie / abyich Biskup konsektrowal.

O Konsekracyi
cva Panien
Staranie
Ksienicy
Biskupa.

Jesli

Jeśli Biskup czas konsekracyey złoży / Nowicyuszki z renowacyey wychodzić nie mają / ale i tamże na konsekracyę gotować będą / przez wyważenie y ćwiczenie ceremonii należących do konsekracyey.

Profeski nowe z renowacyey nie wychodzą, gotować się mają do konsekracyey.

A gdzieby tey sposobności do konsekracyey nie było / wprowadzić ich Księżni między Siostry professowane w imię Pańskie: tego ich pilnie nauczysz / iako ducha zatrzymać mogą / y czym się rozprasa.

ROZDZIAŁ XII.

Kto ma konsekrować Panny Zakonne, y ktore mają być do tey konsekracyey przypuszczone.

Poświęcanie panieństwa być ma od Biskupa / według prawa kościelnego: Wszakże kiedy / y ktore mają być do tey konsekracyey przypuszczone / na zdaniu to będzie Księżni / ktora ie ma Biskupowi prezentować.

Przed konsekracyą tedy / ma Księżni wyrozumieć / ktoreby do tego sposobne y godne były / a to tym sposobem.

Naprzód / ktore probacyey rok zupełny odprawiwszy / Professya czasu słusznego uczyniły / y inne ćwiczenia Zakonne odprawiły.

§ 1.
W Pontyf. kale Rzym. skim.
Tirulo de velandis Virginibus.

§ 2.
Księżni upatrując ma te sposobności panieństwa do konsekracyey.

§ 3.

Pierwey ich do spowiedniká ná zdrowá y duchowná poradę odeśle / á táni każda stan powołania swego dobrze zrozumiałwszy / y przedsięwzięcie postanowiwszy / prosba swa pannie Ksiemey oznaymi. A iesliż ktora dla wietkszey wysługi w potornym ćwiczeniu ná s. Professey Zakonney przestając / aby iá tak zostawiono prosić będzie / nie ma iey Ksiemi tego bronić / wszakże niżej opisane sposobności / abo niesposobności / do konsekracyey pániensstwa zrozumiałwszy / y takowey porádzi co sie będzie najlepszego zdało.

Nakoniec / tak sama przez sie / iáko y z Siostrami starszymi o każdej rozsádzi / iesli iuż w Zakonie taki postepet uczyniły / aby mogły być do poświęcenia przypuszczzone / o wszytkie ich sposobność / abo niesposobność dobrze wważając.

Exámen Pá-
nien ktora
konsekrowa-
ne być máia.

Exámen przed konsekracya taki,

Pierwsza / iesli w zachowaniu Reguly / professy abo ślubow swych iest pilna.

2. Iesli w vmartwieniu wnetrznych affektorow wszelaka pilność czyni.

3. Iesli do modlitwy y zabaw duchownych ochotna / y iesli z uczaszczania do Sakramentow swietych pożytek odnosi.

4. Jáko sie w zgromádzieniu przeciw inshym

Sio-

Siostram zachowała / jeśli sie swymi obyczajami nie zakonnymi wprzetrza / albo zgorzenie iasnie po sobie daie.

5. Jeśli sie nie szczerze z zakonem obchodzi / zle swoje affekty y nalogi / ktorych nie wykorzenia / zwierzchnią pobożnością y postawą pokrywając.

6. Jeśli czytać po Łacinie albo śpiewać nie umie / skądby w rzędowi Dyakonissy / dosyc czynić nie mogła.

Tey tym sposobności podobne / Ksiemi z starszymi Siostrami wpatrzymy / o każdej postawnowieniu certy swej / zdrowe y macierzynskie swe zdanie poda / y ktorych do konsekracyey naznaczcy w ceremoniach z Pontyfikalu Rzymstiego / pierwey ich przez kilka dni wycwiczywszy / wszystkie potrzeby na dzień od Biskupa naznaczone / to iest / Wella / habit / y pierścionki do poświęcania nagotować kaze.

ROZDZIAŁ XIII.

W jakim w bierze do konsekracyey Zakonnice Chelmieńskiey reformacyey chodzić, y iakiego Wellum trzeciego używać mają.

W Edług deklaracyey Rozdziału 55. w Klasytorach tey reformacyey iest zdawna ten zwyczaj / że po professyey kładą na nie kła-

§ 1.
W sukienkach y w rubezkach nie w Wellum chodzić do konsekracyey mają chociaż ie w professya biora.

pey Wellum czarne z koronka czerwonym krzy-
żem / na rabecku białym. Chcemy iednak / aby
czasu konsekracyey składaly to / a nowe poświę-
cone od Biskupa braly : przetoż też do konsekras-
cyey inaczey nie poyda / tylko w sukientach czar-
nych / a w rabeckach białych / tak iako w Uowie-
cyacie chodźily.

O trzecim Wellum.

§ 2.
20 q 2. C.
Statuimus
vt si Abba-
tissa.
Regu. C. 55.
Odzienia
Zakonne.

P Otwierdzamy nad to w tych Klasztorach /
starodawny z duchownym prawem zgo-
dny zwyczaj / że przy konsekracyey Pánien / trze-
cie Wellum czarne nie od Kapłana prostego /
iako sie przy Professyey zlecenia Biskupa ego
dzieie / ale od samego Biskupa / ktorego iest wła-
sna konsektrować Panny / poświęcone biora /
ktore na Wellum Professyey / iakosiny powie-
dzieli wyższej kłasc Biskup ma : aby rozność by-
ła konsektrowanych od professoranych / a
ten zwyczaj aby nie był odmieniany /
rozkazujemy.

O iedności Klastorow Zakonnic S. Benedykta, reformacyey Chelmienskiey, także y o Przymileciach tymże Zakonnikom y wśytkim powinnyym, dobrodzieiom, Kapellanom, czeladzi, faktorom ich, y inszym dotad iakożkolwiek osobom należącym, od Orya świętey pamięci Klemensa VIII. PP. przez re. esnictwo dąrowanych.

Ponieważ S. pamięci Alemenś Dii pp. przez Breue na przodku tey Reguly od słowa do słowa położone / Alastoru Chelmienskiego przez nas wizytowanego reformaacya / we wśytkich punktach / kłauzulach / i. wiecznie approbowana / wśytkim Alastorom Zakonnic S. Benedykta / w Krolestwie Polskim z tego Alastoru Chelmienskiego osadzonym / y które napotym osadzone beda / przysiac roztaznie / y pod rzadem własnych Biskupow w iednym zwiastu ćwiczenia / moca Stolicy Apostolskiej żyć obowiesztwie : A : a to posłuszeństwo / gdy ie oddawać wiernie beda / z łaski swey światobliwej / wielkimi starby duchownymi boynie wdąrował / y wiecznie nądal.

Przetoż y my słusznie do zachowania porządkow od nas potwierdzonych dla duchowney poćiechy / iako nawietzney pomocy / wśytkim Zakonnikom y Alastorom tak tym / ktore za pomocą Bożą ius sa nąpråwione / y z Alastoru Chelmienskiego Pannami osadzone / iako y innym / ktore też znosnu fundowane napotym beda / y Zakonnikom wśytkim / do ktorych tåż Regula S. Benedykta / z taką reformacya / badz przez Panny Alastoru Chelmienskiego / badz też przez Panny inszych Alastorow / beśsie wprowadzona / wśytkim y kårdey z osobną władza Stolicy Apostolskiej / ną potwierdzenie tey reformacyey naim osobliwie poruczoney. Jez

§ 1.
Diplomá ná
przodku Re-
guly poto-
zone.

§ 2.
Iedność spo-
teczna wła-
dza Stolicy
Apostolskiej
nakażana.
O tymże
Breue Gre-
gorii XIII
ná przodku.

dnosć teyże reformáciey wiecznymi czasý zachować roztazua
iemy/ y stánowiemy takowa.

§ 3.
Deklaracya
Rozdziału
73. w zachowa-
waniu Regu-
ły y ćwicze-
nia dūcho-
wnego.

Aby wszystkie te Klastory Regule S Benedykta z tą-
ż reformacya w zachowaniu Reguly y ćwiczenia dūcho-
wnego z roztazania naszego spisana/ y wydrukowana/ w ca-
le we wszystkim trzymały/ zachowuiac iednostayność w odo-
prawowaniu służby Bożey y ćwiczeniu dūchownym / Ktore
dla wietszego postępku w zakonney doskonałości iest ostaa-
wione: przestrzegaiac tego spolecznie/ aby przez zaniedba-
nie tych rzeczy odmiāna iaka szkodliwa na te Klastory (czego
Boże ochoway) nie przyszła.

§ 4.
Zobopolny
ratunek w
potrzebach
Benediktina
Cap. 34.

Zalecamy przytym/ wszystkim tym Klastorom/ aby w
iedney Regule/ w iednym do służby Bożey powołaniu bez-
dac/ z miłości tey/ Ktora sobie powinne do zatrzymānia y
zachowania tey reformáciey/ spolecznie ile przemoga sobie
pomagāły/ a zwlaszcza aby w przypadaiących przygodach y
potrzebach/ tak dūchownych iako y doczesnych ratunki so-
bie zobopolne dawāły.

§ 5.
Poratowā-
nie Klasto-
ru w pādtego
iākcie.

Wgdzleby co takiego na Ktory z tych Klastorow przy-
szło/ żeby mu na czym schodziło/ dolożymy sie w tym Bi-
skupā/ przyczynić sie do tego z miłościā maia/ aby taki Klasto-
r był z kāzdey miary poratowany.

§ 6.

A żeby sie tā iednostayność ćwiczenia Zakonnego y ra-
tunkow w potrzebach zobopolnych/ z wietszym pożytkiem y
ościecha dūchowna/ tym wiecey pomnāżać y zachować mo-
glā/ na pościechu y otwierdzenie ziednoczenia wietsze/ LA-
SKI, POZWOLENIA, y ODPYSTI, od
wielā świętey pamięci Biskupow Rzymskich/ y Stolicy A-

postolskiej/zgromadzeniu Kąsnyenstiemu Zakonu świe-
tego Benedykta pozwolone/ y z Konstitucy Kąpituły
Generalney od zgromadzenia Kąsnyenstiego zebrane/ a
przez uczestnictwo od świętey pamięci Klementa Długopię-
cia/ tey reformacyey Zakonnicom/ y iakimkolwiek in-
szym do tad należącym osobom dārowāne/ iako nakrocey
zebrane ntzey polozyć kazalifmy. Nie w tym nie omnięszā
iac/ co sie nad to wiecey duchownych starbow od Stolicy
Apostolskiej inszym Klasztorom tego Zakonu S. Bene-
dykta/ iuz nadānych/ abo yktore napotym ieszcze przez uc-
czestnictwo/ abo iakim inszym sposobem dawāne beda/
naydzie abo sporzadzi/ do ktorey też spolecznosci wyiszej
niānowanym listem wszystkie Klasztory Pānienskie
tey reformacyey Wciec swięty przypuścił/
y pozwolil ich wiecznie.

PRZYWILEIE, LASKI DYCHOWNE,
y Odpusty, ktore Papież Innocencyus Osmý Za-
konnikom zgromádenia Kássyneńskiego,
Reguły świętego Benedykta, nádał.

Wzięte z wtorey części Ksiąg Konstituciy Kápitu-
ły Generálney tegoż zgromádenia. Capite l. de Monialibus.

§ 1.

Zakonnik S.
Benedykta
Kláštorý
máia vze-
stnictwo sy-
ckich ducht-
wých lask
z Kláštorá-
mi męskimi
rowné.

Innocencyus Osmý pozvolil / aby Kláštorý Zakon-
nik poddáných zgromádeniu Kássyneńskiemu Regu-
ly S. Benedykta / wszystkich lask duchowných y odpus-
tów / temu zgromádeniu nádáných / tak ktore iuz má / iá-
to y tych ktore potym mieć będą / zupełne vczestnictwo
máły : ktore odpusty y insze laski / ściągáia sie do Profes-
set / Nowicyuszet / Konwierszet / Komiset / Ofiarowá-
ných / Kapellanów / czeládzi / y ich opiekunów / ábo sátko-
rów / tak bližších / iáko y przyszych : gdy iedno to vczyn-
nia / co y Zakonnicy / dla dostapienia ich / czynić powinni.

§ 1.

Laski y od-
pusty zgro-
mádeniu
Kássyneń-
skiemu Re-
guły S. Be-
nedykta od
SS. Papie-
zów nádá-
ne.

Láski y Odpusty od Stolicé Apostolskéy zgromáde-
niu Kássyneńskiemu Zakonu S. Benedykta nádane.

§ 2.

Słuszná rzecz wiedzic na potomné czasy / iż oprocz pos-
politych przywileiów / wszystkim Zakonnikom powsze-
chnie z milostí Zakonów / y przyázní ku ludšiom Za-
konným právem duchowným nádáných : oprocz ieszcze
wielu lask / wielkich Exemptiy / y wolności zgromádeniu
Kássyneńskiemu w osobliwósti pozvolonych : Co takž
przywileiów S. pámtci Eugeniusa 4. iáko tez inszych Bis-
kupów Rzymšich iáwno káždemu : wiele náó to inszych
lask y pozvolenia / tak przez listy pieczętowane / ábo samymi
pódpišem wydáne / iáko tez vstnie od wielu Papieżów /

rozmaitych czasow przez cala sto lat sa nadane. Ktore to
laski y pozwolenia/ i zsa iakoby rozproszone po rozmaitych
swiadectwach/ Zgromadzenie Kassynenckie/ z tad y zowad
zebrany sie/ y zgromadziny w jedno/ przez te rozdziel
do wiadomości podalo: dla tego aby z czasem nie zginely/ a
successorowie nastepuiacy z pociecha dusz swoich/ takowez
go dobrodzieystwa wzywac mogli/ y tak wielkiego a pa
mieci godnego starbu nie utracali. Nakoniec aby tak niz
nieyszy/ iako y ci ktorzy potym beda wdzieczne y nabożne
zawsze serce mieli/ przeciwko nawyzszej Stolicy Apostol
skiej/ ktora to zgromadzenie zawsze tak barzo milowala/
w nim sie kochala/ bronila go/ y tak wiela a wielkimi la
skami opatrowala/ czescia z laski y dobroci swioicy
osobliwej/ czescia dla zaslug y swietobliwosci Oycow tes
go zgromadzenia starodawnych/ ktorzy potem pracami y
zabiegla pilnoscia swa to zgromadzenie fundowali/ po
mnozyli/ otwierdzili. Abyśmy drudzy/ ich tropow naśl
adowac/ a cudzymi potym nabytych dobr/ nie tylko w cale
zachowac/ ale ich y przyczyniac/ y codzien pomnazar mo
gli: aby to zgromadzenie/ co daley to wiecey y w zaslugi/ y
w liczbe/ na chwale Pana Boga wszechmogacego/ y na
wielu inszych postepet napotym kwitnelo.

Naprzod tedy

Błogosławiony Papież Eugeniusz/ godny zawsze iako
z nawietsta wdzieczności y wczciwości wspomnienia/ o
procz przersieczonych Przywileiow wdarował to zgroma
dzenie też y tymi/ ktore przez list Papieski (wydany w Je
rarszu/ quinto Calend. Iunii Anno 13.) otrzymawszy Definito
rowie Kapituly Generalney/ ktora byla w Alastorze S.
Benedykta w Padollronie Mantuanckiej Diocesyey/ tes
go z Zakonu y zgromadzenia/ w Roku Panskim/ 1435.
dnia 14. Maja/ wszystkich swoich Alastorow Przelozon

§ 3.
Zakon S. Be.
nedykta
wielka
wdzieczność
powinien
Stolicy Apo
stolskiej.

§ 4.

§ 5.
Eugenius 4.
wprzynilcio
wał Zakon
S. Benedy
kta w Kas
synie.

nym / y wszytkiey bráciey listem otworzystym y pieczęto-
wanym / z podpisem / Pisarza Kapitulnego Jana de Sicilia /
tym sposobem ogłosili.

§ 6.

Wszystkim w obec y w osobliwości : Presidentom / Vi-
sitatorom / Opátom / Przeorom / Rektorom / Zakonnik-
kom / Konwierszom / Komissom / y Nowicyuszom / zgro-
mádenia Zakonników / S. Justyny Zakonu S. Benedy-
dyktá / niniejszym y potomnym / do ktorych te nasze listy
przychyda / zdrowia y pokoju w Panie Jezusie Chrystusie.

§ 7.

Przywileiu
Papieskiego
summá.

My Definitorowie Kapituły Generalney pomienione-
go zgrómadzenia / ktora siedziała w Alastorze S. Benedy-
dyktá w Padolirone / Mantuanstkey Diocezyey tegoż Za-
konu y zgrómadzenia w Roku Pańskim / 1415. dnia 14.
Máia. Świadczemy y oznáymujemy / iż S. Ociec Euge-
niusz Papież 4. przereczonemu zgrómadzeniu / w pier-
wszym roku Papieństwa swego / niżej opisane listy dāro-
wał / przez podpis własney reki swoiey / ktory podpis /
chciał aby był ważny bez pieczętowania / y ktory on sam gdy
już był pieczętowany / a w niektórych rzeczach niedołozny /
osna mowa swoia dostateczniey wypełnił. Co wszystko w
niniejszym liście wyrażicieśmy omysłili : aby tego była pa-
miątka wieczna / y świadectwo niniejszym y potomnym / y
na zmiesienie wszelákich wątpliwosci ábo Skrupulow /
serc bráciey naszych.

§ 8.

Moc Kápta-
now Zakonu
S. Benedy-
ktá Kássy-
neńskiego
Zgrómadze-
nia.
Od nselá-
kich grze-
chow roz-
grzeszyć.

Świadczemy tedy.

Iż President / Visitatorowie / Opáci ábo Przeorowie
Alastorow / ábo iákich inszych mieysc pomienionego zgro-
mádenia / tak niniejszych iáko y potomnych / moc máia :
wszytkich y z osobná każdego Zakonnika / Konwierszá /
Komisse / Nowicyusza tegoż zgrómadzenia / ktorzy teraz
sa y potym beda / gdy ná spowiedź przychýda / z dopuszczon-
nych grzechow / z każdego z osobná / choćby takowe były / o

ktos

ktorychby sie Stolicie Apostolskiej radzić potrzeba było /
władza pomieniona / z miłości Żakonu tego wyznaczona /
rozgrzeszyć / y pokute zbawienna nazać / y od iakichże-
kolwiek suspensy / zapowiedzi / y od wszelkich inszych Ko-
ścielnych Censur y karania / w któreby badz przez prawo /
badz przez człowieka / tak od Legator / iako y Delegator
Stolicie Apostolskiej obwieścić / iakimżekolwiek sposo-
bem wpadli / chociażby dla tego do Stolicie Apostolskiej /
abo do kogo innego w osobliwości wciec sie potrzeba było :
Powinno dosyćczynienie / Jesliby ktore dla takowych Cene-
sur czynić powinni byli / pierwey nazać wyrocz / abo z ni-
mi / se ie na miejscu słusznym y czasu powinnego czynić wo-
la maia / y perenioszy / y do inszych pokut abo dosyćczynie-
nia obowiązawszy / rozgrzeszyć mogą.

Wszystkich Irregularitates / iesli ktorych / dla iakich
wyrokow winni beda / abo iakozkolwiek inaczej (oproc
miejzoboystwa własna teka popełnionego / abo wielozenia-
stwa przypadku) w nie wpadna / chociażby Ntze y insze
służbe Boża (by jedno nie ze wzgąrdy mocy Kościelney)
w takowych Censurach bedac odprawowali / abo sie do
nich iako przymiesza / dispensować y rozgrzeszyć. Żnoszac
y nieważna czyniac wszelaka Irregularitatem / abo niego-
dnosc y do ewiacania przeszkody / tak żeby na wszystkie stos-
ownie duchowne / aż y na Kaptanstwo postąpić mogli.

Opaty też y Przecy przereczonego zgromadzenia / w
rzeczach wyższej pomienionych rozgrzeszyć y dispensować
z nimi / dana mociest Presidentowi y Wifitatorom.

President zaś od ktoregożkolwiek Wifitatora: Wifita-
tor od drugiego Wifitatora / abo od Presidenta w tym
wszystkim tak rozgrzeszenia / iako y dispensacycy dostąpić
może / iako sie wyższej powiedziało.

• Pozwolono nad to / aby Kaptani obrani do słuchania

In 3

nia

• Spowiednicy zgromadzenia Kasyneń: mogą słuchać każdego kto
na spowiedz przyjdzie.

§ 9.

2. Od wszel-
kich Censur
Kościelnych
rozgrzeszyć.

§ 10.

3. W wszelkie
irregularita-
tes dispensa-
wać.

§ 11.

Opaty y Prze-
ory rozgrze-
szyć President
y Wifitator
ma moc.

§ 12.

President od
Wifitatora
rozgrzesze-
nie y dispen-
sacya mieć
może.

§ 13.

§ 14.
 Powinności
 dla dostapie-
 nia zupełne-
 go odpustu w
 godzinę
 śmierci ma-
 ia przelozę-
 ni moc od-
 mienić.
 Zupełny od-
 pust Zakono-
 ni dany,
 ściaga się
 też y do No-
 wicyuszow.

§ 1.
 Odpusty Stá-
 ciy Rzym-
 skich.
 Persony Za-
 konu S. Be-
 nedykta iáko
 Stáciy Rzym-
 skich w
 swych Kła-
 storách do-
 stępuia.
 § 2.

nia spowiedzi w Alastorách / y na inszych tego zgrómadze-
 nia mieyscách / mogli słucháć wszyttich przychodniow / bez
 wszelákiego inszego od swoich Przełożonych pozwolenia / y
 rozgrzeszác ich od wszelákich grzechow / y we wszyttich
 przypadkach z nimi dispensowác. Oprocz grzechow tych y
 przypadkow / w ktorych samym spowiednikóm pomienio-
 nym bedzie się zdáło do Biskupow własnych odeślác / abo
 w ktorychby Stolicy Apostolskiej słusznie dolożyć się po-
 trzeba bylo / takżey Sakraméntami ich nasáwietzými opá-
 trzyć:

Nákoniec / pokute postow ktora iest náznaczóná Zas-
 konnikóm / y personóm przerzeczonego zgrómadzenia /
 względem odpustu zupełnego w godzinę śmierci / przywi-
 leiem Stolicy Apostolskiej darowaného / mogą Przełoże-
 ni / abo Visitátorowie zgrómadzenia tego / pomiarkowác /
 odmienić / przyczynić / omnieyszyć / według zdania y bacze-
 nia pomienionych Przełożonych. Nástatek deklarowa-
 no / że takowa lástka zupełnego Odpustu / ściaga się też y do
 Nowicyuszow / choć o nich list Stolicy Apostolskiej nie
 nie rozrządził.

Ego D. Ioannes de Sicilia, Seriba Capituli ad fidem Prædictorum
 me subscripsi. Anno & die quo supra.

Odpusty Stáciy.

Eugeniusz pomieniony Pápiez / Roku Pańskiego / 1436.
 Príd. Cal. Iulii każdey osobie zgrómadzenia Kassynen-
 skiego pozwolił odpusty Stáciy abo Procesiiy ktore w
 Rzymie do Kościołow bywáia / gdy iedno pięć / Oltarzow
 w Kościele swoim / abo y mniej / iesli Oltarzow tak wiele
 nie będzie z nabożeństwem nawiedzi / á raz Psalm Miserere
 przed każdym Oltářzem / za szczęśliwe powodzenie S.
 Matki Kościoła zmowi.

§ 1. Jesli się trafi wynisć z Alastorá własnego / á pięć
 Oltarzow abo mniej w ktorymżekolwiek Kościele nawie-
 dzi / tegoż Odpustu dostapi.

Ktorzy

Akorzy Psalmu Miserere nie umieia / trzykróć Pacierz y
Zdrowe Marya v každego Oltarza mówić moga / a tegoż
uczestnikami beda.

Paweł tego imienia wtory Papież / Roku Pánstiego /
1459. chorým ktorzy idź do Kościolow nie moga / po-
zwolił też iaszi dostać / iesli wkomorze swoiey kedy mies-
zkają / piećkróć Psalm Miserere zmowia.

a Sixtus czwarty Roku Pánstiego / 1433. Papież
swa swego roku wtorego / wszystkiey tegoż zgromadzenia
bráć / ktorzy iedno w te dni / ktorych sie Kapitula Ge-
neralna odprawiue / nawiedzaia Oltarze / y to czynia / co sie
w insze dni Stácyey zachowuie / teyże Stácyey Odpustu
pozwolił.

b Pozwolił y tego: aby bráćia tego zgromadzenia /
czym zatrudnieni / choroba złożeni / w droge wysłani: tak
iż do Kościolow dla otrzymania Odpustow zgromadze-
niu temu nadanych idź nie moga tychże odpustow dosta-
pili / iesli to zmowia / co byli w Kościele mówić powinni.

c Leo dziesiaty pozwolił / aby każdy brat zgromadze-
nia tego / mógł dostać Odpustu Stácy ktorýkolwiek
przed iednym Oltarzem / abo w Chorze / abo gdziekolwiek
w Klastorze zmowi piećkróć Psalm Miserere &c.

d Tenże pp. Leo dziesiaty pozwolił / wszystkim Kla-
planom zgromadzenia Kassynenstiego / ktorzybykolwiek
ná Oltarzu S. Oycá naszego Benedykta / w Klastorze
Kassynenstkim / abo wiec ná Oltarzu S. Justyny / w iey
Klastorze Pádwańskim / za dusze ktoregożkolwiek bráta /
badź też za dusze Oycá / Matki / abo Siostry / ktorego z brá-
ćiey trzy Mszy odprawili / pozwolił otrzymać im zupełne
odpuszczenie karania y mać / iesli ktore w Cyscu cierpieć
powinne: A tá lasta ma trwać ná wieki: ktora / iáko sie
wyższy powiedział / ten S. Ociec wstnie pozwolił / y tak
hoynie / iáko sie szeroko zupełność mocy Stolicy Aposto-
lskiej rościagac może.

§ 3.

§ 4.

Chorzy Za-
konnicy 60
czynie máia
dla dostapie-
nia odpustow
Stácy Rzym-
skich.

a § 5.

Odpusty ná
dni ktorych
sie Kapitula
Generalna
odprawiue.

b § 6.

Bráćia zá-
trudnieni iá-
ko dostapie
máia Odpu-
stu Stácyey.

c § 7.

d § 8.

Wszystkim
Klasykom
Kassynenstkim
w Klastorze
Kassynenstkim
w Klastorze
Pádwańskim
za dusze
ktoregoż
kolwiek
bráta /
badź
też
za
dusze
Oycá /
Matki /
abó
Siostry /
ktorego
z
brá-
ćiey
trzy
Mszy
odprawi-
li /
pozwolił
otrzymać
im
zupełne
odpuszcze-
nie
karania
y
mać /
iesli
ktore
w
Cyscu
cierpieć
powinne:
A
tá
lasta
ma
trwać
ná
wieki:
ktora /
iáko
sie
wyższy
powie-
dzał /
ten
S.
Ociec
wstnie
pozwolił /
y
tak
hoynie /
iáko
sie
szeroko
zupełność
mocy
Stolicy
Aposto-
lskiej
rościagac
może.

§ 1.

Też łaska potym/tenże Ociec S. aż do powinnych Per-
son tego Zakonu y zgromadzenia / y do wszystkich Dobro-
dzieciow iego/ także y do tych ktorzy mu są zyczliwi / abo ias-
kołowieł przygodni/ uczynił ważna.

O Odpustach ktore są w Rzymie y kedy indzie.

§ 1.

Odpusty ws-
tych Kościo-
łow co ich w
Rzymie abo
około Rzymu
iako dosta-
pić.

Inocencyusz osiny / wszytkiey braciey zgromadzenia tej-
go/ też y ofiarowanym pozwoлил/ aby nawiedzivszy Ko-
ścioły Alastoru swego/ y insze miejsca zgromadzenia
tego/ bądź przednie/ bądź im przyległe/ abo ich Jurisdia-
kcyey poddane/ y raz po kłękawszy Psalm Miserere / a ktorzy
go nie umieją/ Pacierz y pozdrowienie naszytsey Pana
ny/ piektróc zmowivszy dostapili/ oprócz Odpustow Sta-
cyey ktore są w Rzymie/ też y wszytkich inszych/ każdego z
osobną odpustow/ Kościołom wszytkim / ktore są w Rzy-
mie/ tak w murze iako y na stronie / abo w bliskości/ ktore
im do tych czasow Stolica Apostolska nadala / abo napo-
tym od niej nadane będą wczestnictwo mieli/ we wszytkim/
y przez wszytko : iakoby też do pomienionych Kościołow
chodzili/ y to wszytko odprawiłi/ co dla dostapienia tak-
owego Odpustu z przywileiu odprawić jest powinno.

§ 2.

Odpustow
wszytkich
Kościołow
Rzymskich
iako dostę-
puia podro-
żni y chorzy.

Tenże/ na prośbę niektórych Dycow tego zgromadze-
nia/ deklarował/ że Odpusty Rzymskie/ ktore zgromadze-
niu temu są nadane/ otrzymać podrożni/ gdy zmowia
Psalm Miserere, tak na inszych miejscach/ iako w naszym
Kościołach/ ktorych też Odpustow/ wdziliel y chorym/
gdy zmowia Psalm Miserere, iako mogą : y deklarował/ że
się to rozumieć ma nie tylko o Odpustach/ Kościołow kto-
re są w samym Rzymie/ ale y o tych ktore blisko Rzymu.

§ 3.

Odpustow
wszytkim na-
świętce Ko-
ściołom na-

Tenże Papież w Roku Pańskim / 1492. chcąc przyczynić
łaski tey przereczoney / wstnie pozwoлил wszytkim/ ktoś
resmy wymieniałi/ też y tym ktorych ofiarowano do Alas-
ztoru y miejsc iako w nim/ aby przydawszy do Psalmu Mife-
rere,

tere, albo do piaci Paćierzow y Zdrowych Maryi/ modlitwe: Deus omnium fidelium, za szczęśliwy wiek po ki życie/ a po śmierci na pomoc dusze jego: Deus qui inter Apostolicos Sacerdotes famulum tuum innocentium, &c. otrzymali Odpusty wszystkich Kościołom/ nie tylko tych które są w samym Rzymie/ y blisko Rzymu/ ale też wszystkich co ich iedno jest po wszystkim świecie.

Chcąc na koniec dogodzić y tym/ którym do tego iako słuszną przeskodę cierpieć/ dla dostapienia takowych Odpustow/ deklarował/ że takowym dosyć tylko raz modlitwa Páńska y pozdrowienie naszytśzey Pánnzy zmówić/ albo ięśli zgola nie zmówić nie mogą/ przynamniej same Intencye swoje mieć y przykłąnić do tego.

Juliusz wtory/ ten pomieniony Odpust wszystkich Kościołom co ich na świecie/ który przed tym dany był zgrozmądzeniu temu/ od przereczonego Innocencyusza/ potwierdził: pod tą Kondycyą / aby za iego światobliwość toż odprawowali/ co im zácie czynić Innocencyusz nazwał: czyli: iako był uczynił też yiego Predecessor/ Alexander szósty w potwierdzeniu swym teyże Indulgencyey. Skąd po Psálmie Miserere, mówić trzeba modlitwe tym sposobem: Deus qui inter Apostolicos Sacerdotes, Famulos tuos, Innocentium Alexandrum & Iulium Pontificem, &c.

O Odpustách zupełnych.

Eugeniusz czwarty/ wszystkim zgromádenia tego Personom/ prawdziwie pokutującym/ y spowiadającym się w godzinie śmierci Odpust zupełny wszystkich grzechow (ktorych się iedną/ z wśności takowego pozwolenia nie dopuścili) dąrował: ięśli Siedm Psálmow pokutnych/ z Litaniami y z Modlitwami żywyczącymi na kżdy tydzień przez cały Rok odprawować beda.

Miało ktorych Psálmow tym którym ich mówić nie

danych iako Zakonnik S. Benedykta dostępnie.

§ 4.

Zatrudniającym, iako tego Odpustu dostępnie.

§ 5.

Juliusz wtory pod iako kondycyą potwierdził ten Odpust wśech Kościołom.

§ 1.

W godzinie śmierci odpustów zupełnych po winności.

§ 2.

a § 3. Moc przy przełożonych zakonach tego odmienić pokutę do dostąpienia odpustu zupełnego przy śmierci.

b § 4. Konający przed wypełnieniem powinności rozgrzeszenia mieć może z zupełnym odpustem.

c § 5. § 6. Zakonnikowi S. Benedykta kościoła w każdym kapłan dąć może odpusty pomienione w godzinę śmierci, gdy niasne go Zakonu kapłana nie ma.

d § 7. Zakonnikowi S. Benedykta odpust otrzy-

moga / pięćdziesiąt Pacierzy y Zdrowych Maryi naznaczyć.

a Tenże pozwolił przełożonym albo Visitatorom / zgromadzenia tego / Odpust pomieniony pomierniejszy uczynić / odmienić / przyczynić według zdania swego. Pozwolił y to / aby sie każda takowa ściagała też y do Nowicjuszów / choć ich list Apostolski nie wymienia.

b Tenże Papież deklarował / iż choćby który brat / przed wypełnieniem pokuty Siedmi Psalmów konać miał: przecie Odpustem zupełnym może być rozgrzeszony.

c Pius wtóry / dla otrzymania tego Odpustu zupełnego w godzinę śmierci z Przywileju Eugeniusza / czwarte tego / w którym każe / aby przez Rok cały / raz w tygodniu Siedmi Psalmów były mówione / dał moc czasowi tego skrócić / y deklarował / że sie dosyć uczyni Przywileiowi / jeśli tak wiele razy pokutne Psalmi odmowi / iako iest wiele tygodniów przez rok.

Pozwolił też / aby bratu / któryby na śmierć na takim miejscu zachorzał / żeby Kapłana zgromadzenia swego mieć nie mógł / którykolwiek inszy Kapłan / dąć mu mógł odpust opisany.

d Pozwolił nad to / aby ten któryby pokute przerzeczona / dla dostąpienia Odpustu zupełnego / w godzinę śmierci / naznaczonego odprawił / zarazem odpust ten otrzymał / chociażby z tego świata schodząc przy swojej śmierci Kapłana mieć nie mógł / by iedno od zgromadzenia odlaczony nie był.

e Juliusz wtóry pozwolił / aby ten któryby mówić począł Siedmi Psalmów / a nie skończyłby ich / albo by przestał / przez ieden albo więcej tygodniów / mógł pokute zacząć / czasów rozlicznych prowadzić y odprawować / tak żeby mu iey znówu zacząć nie było potrzeba.

Pozwo-

mana zupełny przy śmierci choć kapłan nie ma; e § 8. Pokuty Siedmi Psalmów po zaniesieniu kilka dni, inszych dni weterować się może.

Zakonu S. Benedykta.

.271.

Pozwolił też/ gdyby brat ktory/ na śmierć choruiac nie mowil/ abo nie pomni aby mowil/ abo wiec/ powinnych naznaczonych Siedmi Psalmow liczby nie spełnil/ aby bracia tego Konwentu/ gdyż iedno ciało/ duszą/ y serce sa/ przedtym abo po śmierci iego mogli zań wypełnić/ badś wcale/ badś w części ten defekt braterski wetuiac/ aby po- mienionego odpustu uczestnikiem był.

Deklarował też y to/ że godzinę śmierci rozumieć ma- my/ pewna a niedomniemana tylko: to iest że tey lastki sku- tku nie otrzyma/ iedno w prawdziwym artykule śmierci/ choćby mu raz y kilka w niebespieczeństwie śmierci była dana.

Sixtus czwarty/ pozwolił także wszystkim tego zgros- mądzenia/ odpust zupełny w godzinę śmierci.

f Innocentyusz Dsm y tymie sposobem iako y wyiszej/ dal wszystkim/ w godzinę śmierci odpust zupełny z roz- grzeszeniem od wszystkich przypadkow/ zupełna mocą Stolicy Apostolskiej/ iakoby też w tym Akcie sam Papież był Spowiednikiem. Co uczynił wstnie Roku Pańskiego/ 1492. 19. Aprilis. Eugeniusz PP. czwarty/ przeciwko bra- ciej zgromądzenia Kaszyńskiego/ y Zakonu S. Benedykta miłość ktorą miał/ chcąc pokazać wszystkie rodzice/ bracia y siostry Zakonnych S. Benedykta/ tak niniejszych iak- to tych ktorzy potym beda/ przypuścił do uczestnictwa wszystkich dobr y zaslug/ ktore w tym zgromądzeniu sa/ abo kiedy beda: zakazuiać aby na potym o takowa sie lastka wie- cey nie starało.

Tenże Papież pozmolił wiecznie/ aby ktorażkolwiek siostra Zakonna/ abo Nowicyuszka/ Konwierzka/ y slu- zem do Zakonu obiecana/ nabożnie naswietszy Sakra- ment Ciała y Krwi Pána naszego Jezusa Chrystusa w Kosciele/ abo gdzie indziej pozdrowi/ mowiac modlitwe

§ 9.

Konwent za-
bracia poku-
ty 7. Psal-
mow nie do-
kończoney
skończyć
może.

§ 10.

Godzina
śmierci pe-
wna mamy
rozumieć.

§ 11.

Sxtus 4. In-
nocentyusz 8.
potwierdzi-
li Odpust zu-
pełny Zako-
nowi S. Be-
nedykta czą-
ści śmierci.

f § 12.

Páriska / y jedno pozdrowienie naswietlszey Pánný zá tás-
 ždym rázem otrzymała czterdzieści dni odpustu : ktorego
 Odpustu / chciał aby dostepowały y miały te wszystkie ktore
 zachowuia Regule z deklaracyami / prosząc od wszystkich /
 aby zań każdy dzień. Deo gratias. abo Pan Bóg mu zapłać /
 abo Pánu Bogu bądź chwałá mówily.

§ 1.
 Komissowie,
 ofiarowani,
 Kápelano-
 nie máia
 nyszykich
 task ducho-
 wnych vze-
 stnicwa.

Orozmaitych inszych Przywileiách zgromádze-
 niu Kálsynenstiemu od Oycow SS. nadanych.

Eugeniusz Czwarty bráciey tego Žákonu nie Chorowey /
 ktore Komissowia. Kálistus trzeci / ofiarowanym
 do Žákonu : á Innocencyusz též y Kápelanom Ká-
 storow Žákonu tego pozwoil / aby wszystkich last ducho-
 wnych y odpustow byli uczestnikami / iáto y inszy Žákonni-
 cy : iesli zachowáia wszystko co sie má zachowác.

§ 2.

Páwel wtory Roku 1468. 18. Nouemb: pozwoil aby te
 ktorzy slub máia wstápić do Žákonu / gdy przyima stan
 Komissow / y trwáia w slubie / miano zá tákie ktorzy slus-
 bom dosyć vczynili.

a § 3.
 Sixtus cwar-
 tego pozwo-
 lenia.

a Sixtus czwarty pozwoil w Roku 1476. aby brácia tes-
 go Žákonu ktorym zabáwy rozmaite / przy chwale Bozey
 w dzień Ciála Páriskego : náwiedzenia naswietlszey Páns-
 ny / y w oktawe ich / býc obecnie nie dopuszczá Odpustow
 dostápić mogli / iákoby též obecnymi byli.

1.
 Ci ktorzy
 przy sluzbie
 Bozey bý-
 nie mogá
 dostepuia
 Odpustow
 iákby též o-
 becniemi byli

b Wszystkiey bráciey ktorzy sa w drodze w Advent / w
 Quádragesime / y w insze Wigilie od Kościolá przykazá-
 ne / ráno ziesć troche czego / y nápić sie / á w wieczor dopie-
 ro iesć.

b 2.

c 3.

c Przelozonym tego zgromádenia dáł moc brácia nie-
 przygodna zgromádeniu / y do popráwy niepodobnych /
 wolnych czynić od posluszenstwa / y wygnáć z zgromáde-
 niá

Vide huius reformationis declarationem in Cap. 28. & in Cap. 60. 61.
 Niekáne z posluszenstwa wypúścić przelozonym tego Žákonu wolno.

nia według Reguły: y jeśli oni sami wynida iuż wiecey szu-
fąc ich nie byli powinni: przeciwko czemu nic nie ma być
ważne prawo żadne/ albo co temu podobnie przeciwnego.

Deklarował/ że tym którzy Pácierze mówić powinni
dosyć na attencyey do Antyphony y Responsoryey/ y do in-
szych rzeczy ktore w Chorze ieden odprawnie.

a Deklarował/ aby iakichkolwiek użyie słow ten co
leguie Testamentem/ albo y inszy ktory przylmulo y natę-
żuia Msze/ rozumieli że tylko do uczestnictwa/ a nie do
wszystkiego skutku Mszy sa przypuszczeni.

b Eugeniusz czwarty/ Kapłanom tego zgromadzenia
ktory sa w drodze albo z iakiey inszey przyczyny/ pozwolił a-
by przededniem y aż z Południa godzinie Msza odprawo-
wać wolno było. In Privileg: sub data pridie Calend. Iulii 1436.

c Juliusz wtory wstnie pozwolił / aby Przełożeni Za-
konu tego mieć mogli w drodze Portatyl: także Oltarz
zbudować/ y przenieść nie pytając o to Konwentu.

Innocencyusz Osmy/ pozwolił Przełożonym w Owa-
dragesimay y w insze posły przykazane czas iedzenia w prze-
dzic/ iako sie im nalepiey będzie zdalo.

d Pius wtory w Roku 1464. Wycom/ Presidentowi/ y
tym co dekretá czynia na generalnych Kapitulah/ brat-
ciey ktorym karanie nie pomaga do poprawy/ dal moc po-
zwolic iedź do Zakonu teyże Reguły choć wolnieyszego/ w
ktorym nie do Konica według Reguły żyia.

e Innocencyusz Osmy/ 1485. 10. Decemb. przez Breue
swoie Wycom zgromadzenia tego/ dal moc na wszystkie póź-
tomne czasy/ zbiegi/ y iakimkolwiek sposobem też y moca
Stolicy Apostolskiej od Ciała zgromadzenia tego oddalo-
nych/ choćaby w iakim Alafstorce albo w Zakonie stalość
swoie w pewnili/ a habitu swego zgromadzenia nie složyli/
ilekroć w swoim habicie nayda/ trzykroć pierwey pra-

4.
W monie-
niu Pácierzy
dosyć na at-
tencyey do te-
go co ieden
odprawnie
w Chorze.

a 5.
Testament y
insze iakmu-
żny nie ob-
wiegusia tyl-
ko do ucze-
stnictwa.

b 5 4
Kapłani te-
go Zakonu
Msza mieć
moga prze-
dedniem y z
południa.

c 5 5.
Portatyl
mieć pozwo-
lono w dro-
dze przeło-
żonym.
Czas iedze-
nia w prze-
dzic w posł-
przełożo-
nym wolno.
d 5 6.

Do 3

wnie

Niekárnym dano moc do inszego choć wolnieyszego Zakonu tey Reguły.

c 5 7. Zbiegi odzierać z habitu gwałtem wolno.

Przełożo-
nym pozwo-
lono być Za-
konniki dla
poprawy.

§ 8.

Goście y flu-
gi Sakramen-
ty opatrować
pozwolono.

§ 9.

Obrani do
słuchania
spowiedzi
inny po-
zwolić tego
można.

§ 10.

Zupełny od-
pusł każdego
dnia którego
powinność
odprawi o-
ba tego zgro-
mądzenia.

§ 11.

Zupełny od-
pusł każdego
dnia którego
powinność
odprawi o-
ba tego zgro-
mądzenia.

wnie napomniawszy / pod karnia Ekommunikacyey od-
nieść y przymusić / aby takowego habitu nie używali / dal-
nad to móc złupić ich z tego habitu / używając do tego ie-
śli potrzeba pomocy świeckiej / a temu przeszkadzać nie-
ma / żadna prowisia / albo Przywileie iakożkolwiek do cza-
su pozwolone. Tenie w Roku 1496 deklarował / że Prze-
łożonym tego zgromądzenia wolno / nie tylko samym przez-
sie / ale też y przez infse Zakonniki / ubić bracia dla popra-
wy y pożytkania.

Pius wtory Oycem tego zgromądzenia pozwoili / aby
we wszystkich Klasztorach / wolno było gości / pielgrzy-
my / y flugi Sakramentami SS. opatrować / ilekroć tego
potrzeba / gdy kto z nich zachorzeie.

Innocentyusz Osmiy / oświe pozwoili y deklarował / że
nie tylko Kąpłanom do słuchania spowiedzi obranym / ale
też z ich polecenia pomienionego zgromądzenia Kąpla-
nom Sakramentów szafować wolno / tym którzy sie przed-
nimi spowiadali / iakoby też im w Przywileiu najsławniejszym
rażono.

Juliusz wtory pozwoili / aby Przełożeni y Konwent
zgromądzenia / bez wszelakiego strupulu sumnienia / wy-
rzec sie mogli dźiedzictwa / do którego posesseyey nie przy-
sli.

Grzegorz trzynasty / w osmym Roku Papieństwa swes-
go oświe / wszystkim Kasyneńskiego zgromądzenia Opas-
tom / Prelatom / Przeorom / Dziekanom / Konwierszom /
Komissom / Osiarowanym / Nowicyuszom / y Zakonnik-
com / ktorymi zgromądzenie to rządzi / y opieka sie temi /
tak tym które teraz sa / iako y przyszłym / ktorzykolwiek
przed Ołtarzem wielkim / albo też przed iakim innym / tak
w swoich / iako y w obcych Kościołach / gdy w drodze bez-
da / albo gdy im choroba / zabawy perwne y pilne tego nie do-
puszcza /

puszcza / w swojej Celi o Ostarzytą prywatnego / z po-
winnym nabożeństwem / z skrucho serdecznie raz Psalm
Misere mei Deus, &c. z modlitwami : Deus omnium fidelium
Pastor & Rector &c. ábo / Deus qui inter Apostolicos, &c. ábo jeśli
Psalmu tego y modlitwy nie omieia / pieć Pacierzy y Doros-
wych Mariy odprawnia każdego dnia / którego to w. zynia /
zupełne wszystkich grzechów swoich odpuśczenie y
Indulgencya w Panu Bogu pozwoił
y dąrował.

O Stącyách ábo Odupstách Kościółow Rzymstich / tákże
o Pátronách Zakonníc S. Benedykta / ic. osobno
za pomoca Páústa bądźcie.

Ná cześć Bogu w Troicy iedyńemu y ná-
świetšey P. Mátcie prawdziwego Boga.

272

De la Vieillesse

La vieillesse est un état de la vie humaine
qui se caractérise par l'âge avancé, la
diminution des forces physiques et
intellectuelles, et la perte de la jeunesse.
Elle est souvent associée à la sagesse et à l'expérience.
Cependant, elle peut aussi être marquée par la solitude
et la perte de l'attention de la société.

La vieillesse est un état de la vie humaine
qui se caractérise par l'âge avancé, la
diminution des forces physiques et
intellectuelles, et la perte de la jeunesse.

La vieillesse est un état de la vie humaine
qui se caractérise par l'âge avancé, la
diminution des forces physiques et
intellectuelles, et la perte de la jeunesse.

De la Vieillesse

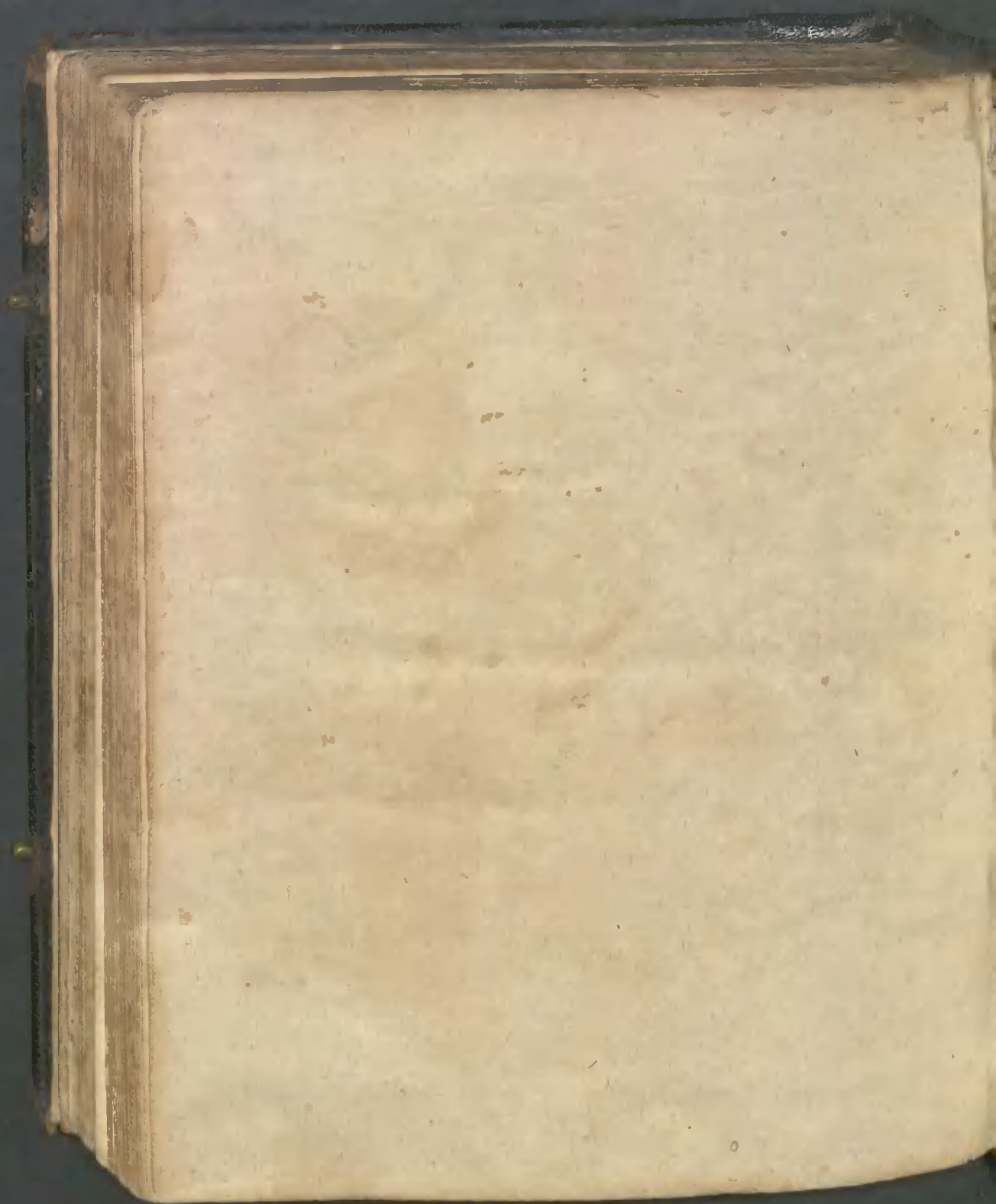
aditorem nostrum in nomine domini
de Profundis nierz kolekti
po Kapitułe

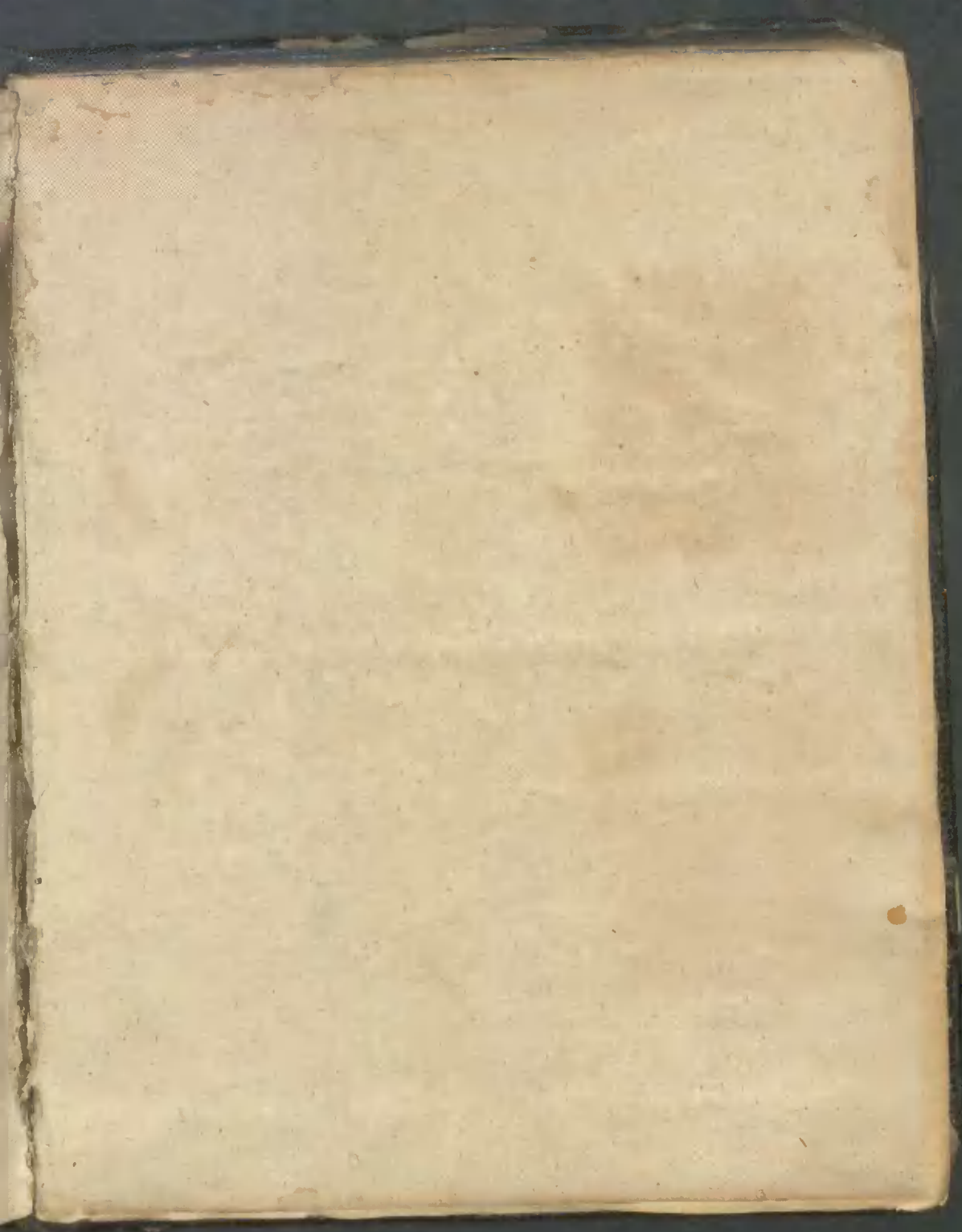
Tu autem Iube domine

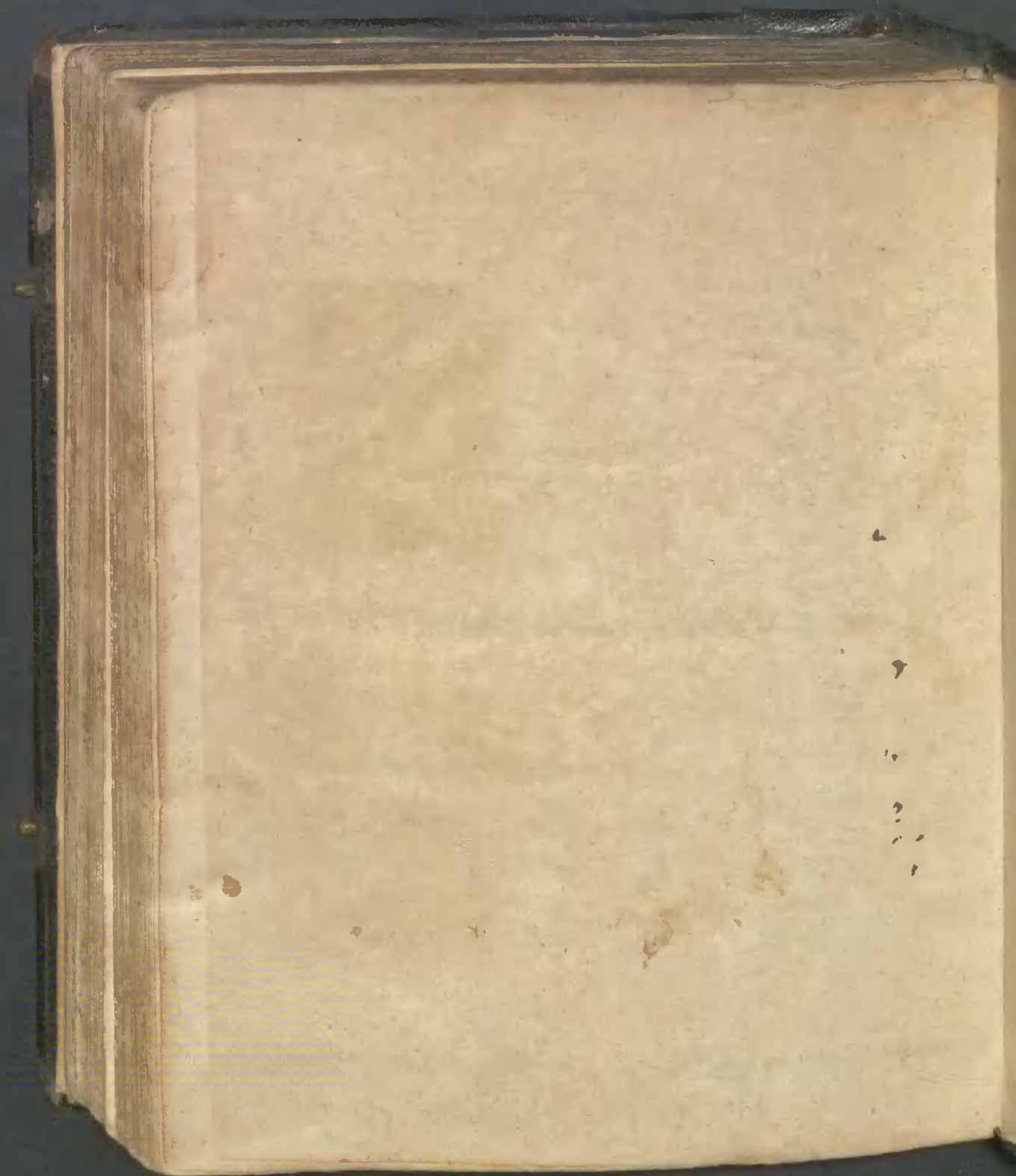
Gies et actus nostros in sua pace disponat
dominus omnipotens

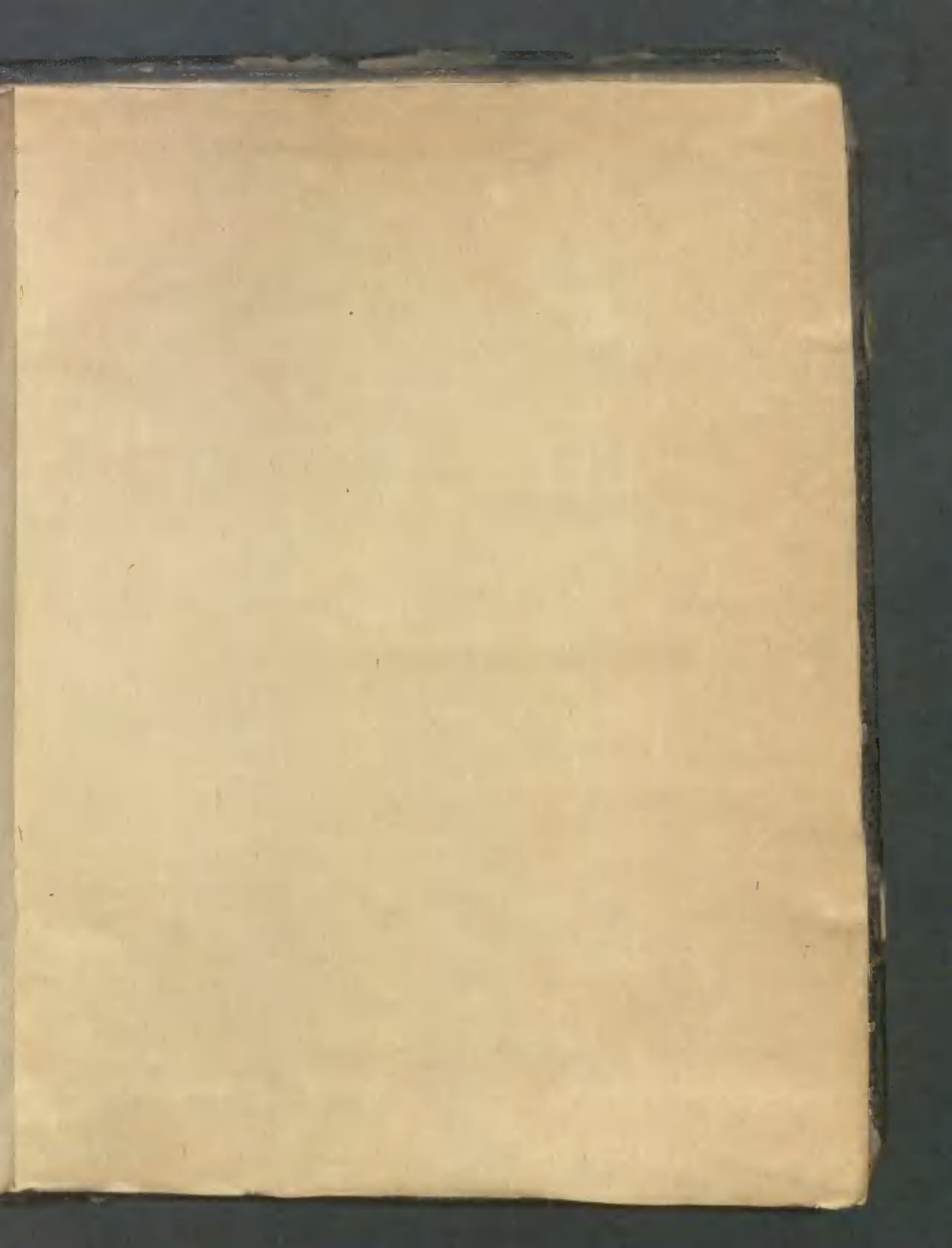
po wszystkim de Profundis Koletta za zmarłe
^{oremus}

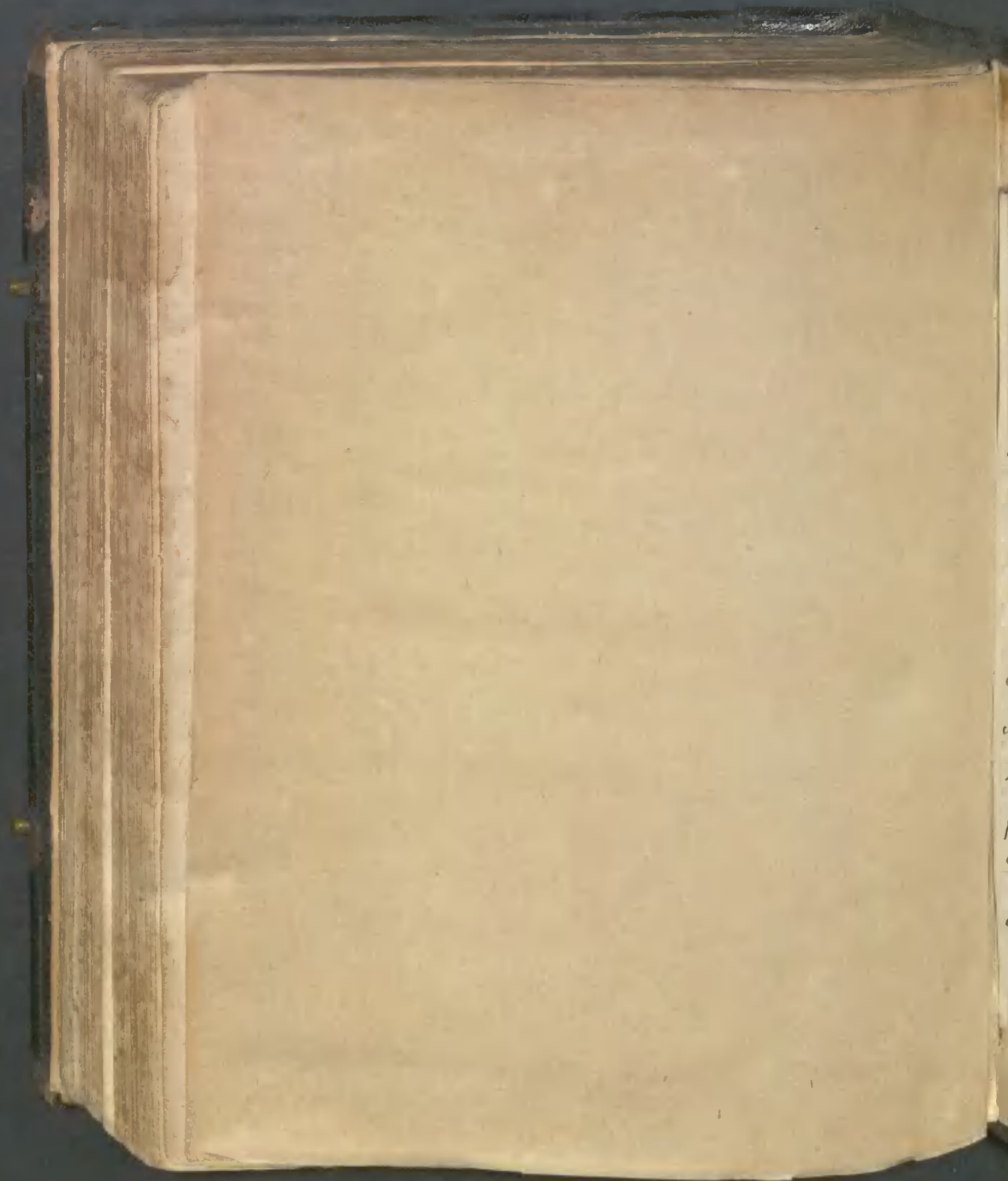
Quæsumus domine pro tua pietate
miserere anime famule tue N. et aken-
tais mortalitatis exutam in eterne sal-
uacionis Partem restitue per Dominum

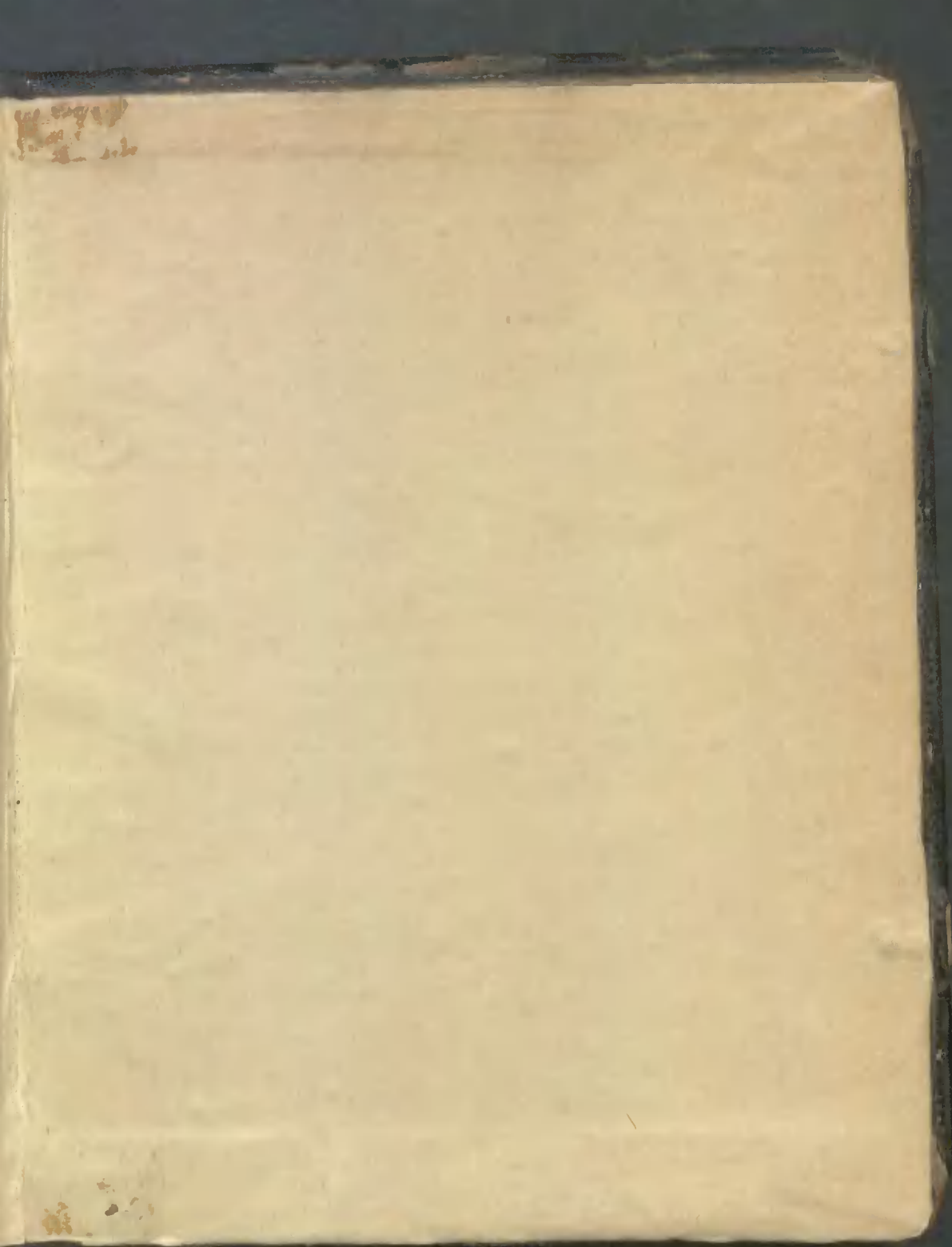

Intencja na Chorze mawiać.
Bez Habitę po Kurytarzu niecho-
dzić y boso.

o miłczeniu. y do Cel Chodzeniu
o skromnym Chodzeniu. mówieniu
o doje Ulegnieniu zanieś skromność na
chorze.

o obmowiskach w słuchni. y dopa-
dywania do świeckich O Sob.

o szemraniu na Przetozonę.

o Lenistwie do Chwały Boskiej.
Benedyktę przed. iako też po-
zpowinną obserwę odprawiać
przed Chorem żeby gadania nie
byto y idąc na chor

o tręgmanii Xięskow nakłanianie
o nieschylaniu się na gloria y na
Holesty.

1mo. Val. 200.

2do. Val. 99.

3tio. Val. 87.

1. gr. 27

2. gr. 39.

Hebdomada illis dicitur

Misereatur vestri omnipotēs Deus, & dimissis peccatis vestris, perducatur vos ad vitam aeternam. R. Amen.

Indulgentiam, absolutiōnem & remissionem pec-

catōrum nostrorum
tribuat nobis omni-
potens et miseri-
cor Dominus R. Amen
et fideliam anime
penitentie condit
Dominus et fidelis

1mo Pobudki do pokory.

2do Na czym zawisła
pokora?

3tio. Sposoby do na-
bycia pokory.

Kolekty

Do św.

Jana Juze Dies

Poroszenia Dey

Dac kolekty za

2maret

